דבר

קיוסק

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

יום שישי, כ"ט בסיון תשמ"ז, 26 ביוני 1987 ● גליון 19154

היום 68 עמודים כולל „דבר־השבוע" ● המחיר 1.50 ש"ח, באילת 1.30 ש"ח

היום בדבר

הבניה מעבר לקו הירוק / דני רובינשטיין. מכבסת המלים של גרוסמן / חגי אשר. ארה"ב־ישראל / אמיר אורן, אמנון דנקנר. השכר / חיים ביאור. חיל המינויים / מלי ולינגר. עשינו עסק / דרור שרביט. על הפחד והשנאה / חיים גורי. נשק גרעיני / דוד שחם. קרנפילם / יצחק בן־נר. סוף (לימודים) טוב / אבירמה גולן. מסע אל „האבדון" / יעל גורי. עסק משפחתי / דליה שרון. לזכרה של רחל איתן / עמרי ותולה איתן. „משא" לספרות ולאמנות ו„דבר השבוע"

מזג האויר

(ע). – תחזית מזג האוויר להיום: ירושלים: 16־28, רמת הגולן: 14־30, צפת: 16־29, חיפה: 18־29, טבריה: 21־35, עפולה: 17־32, שומרון: 18־30, תל־אביב: 19־28, נתב"ג: 19־29, ירדנה: 22־38, עזה: 20־28, באר שבע: 19־32, אילת: 26־40.

ישראל מוסרת לארה"ב את החומר בפרשת איראן תמורת התחייבות: ישראלים לא ייחקרו

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

ממשלת ישראל הגיעה להסכם עם ועדות הקונגרס החוקרות את הפרשה האיראנית בנוגע לדרך מסירת המידע לוועדה על ידי ישראל.

על פי ההסכם, לא ייחקרו הישראלים המעורבים בפרשה עמירם ניר, יעקב נמרודי, אל שווימר ודוד קמחי. הוועדה תקבל שתי כרונולוגיות בנושא האיראני, אחת בספית ואחת היסטורית. חברי הוועדה והצוות שלה יוכלו לשוחח עם אלוף (מיל.) רפאל ורדי הבודק את הפרשה בישראל. עדיין לא נקבע אם תשאולו של ורדי ייערך בארה"ב או בישראל.

בפגישה עם כתבים ישראלים אמר יו"ר הוועדה הסנאטור הדימוקראטי מהוואי דניאל אינוויי כי על פי ההסכם בין הוועדה לבין ישראל ייתכן שכמה מסמכים בפרשה יוצגו על ידי ממשלת ישראל לחברי ועדה ואנשי צוות שלה שייסעו לצורך זה ארצה. הוא שיבח את ישראל על ההסכם ואמר כי יכולה היתה לסרב לשיתוף פעולה, אולם בחרה לנהוג אחרת. "אם ישראל, צרפת או אנגליה היו דורשות לחקור פקידים של הממשל האמריקאי הייתי אני הראשון למחות" אמר אינויי.

הוא הבטיח, כי על פי ההסכם, חומר שישראל תראה אותו כרגיש במדינת הבטחון הלאומי שלה לא יפורסם על ידי הוועדה. בעניינים שייתעוררו בהמשך עבודת הוועדה יהיה ערוץ תקשורת פתוח בין הוועדה לבין ישראל, באמצעות האלוף (מיל.) ורדי שיוכל לענות על

(המשך בעמוד 2)

המברק שנעלם

מאת אמנון דנקנר

[illegible]

(המשך בעמוד 2)

2000 קשישים בסכנת פינוי

האוצר ובתי החולים הפרטיים מתחפרים בעמדותיהם

מאת דינה קרמר, סופרת „דבר"

כ־2000 קשישים חולים עלולים לשאת בתוצאות [illegible] של משרד האוצר [illegible] בתי החולים הגריאטריים הפרטיים בעמדותיהם ולמצוא את עצמם ממתינים כבר ביום א' [illegible] המוסדות הפרטיים לבתי חולים כלליים ציבוריים.

בהנהלות בתי החולים הכלליים [illegible] „הצפה" בחולים הגריאטריים [illegible]

[illegible]

„משרד הבריאות ממשיך במאמציו לשכנע את המוסדות הגריאטריים הפרטיים לשוב לשולחן הדיונים ולאפשר את מינויו של הבורר על פי החלטת ועדת העבודה והרווחה של הכנסת", נמסר אמש בתום ישיבת חירום, שקיים מנכ"ל משרד הבריאות ד"ר דב גולן.

במקביל, משלים משרד הבריאות את תוכנית ההיערכות לקראת אפשרות פינויים של הקשישים. במשרד הופעל מטה חירום הנערך לכל אפשרות שתהיה. עם זאת, בתשובה לשאלת סופרת „דבר" נמסר, כי התפשטות בבתי החולים הכלליים לא הוקפאו, כי „עוד אין פינוי".

שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו חזרה וציינה אתמול: „אני מעוניינת בשיתוף פעולה מלא עם המוסדות הפרטיים ובקיום דיונים ענייניים עם כל מוסד, תוך הידברות והבנה למען הקשישים [illegible]". השרה הדגישה, כי אסור למוסדות הפרטיים להשתמש בקשישים חסרי ישע [illegible]

(המשך בעמוד 2)

שיבושים בשירות הממשלתי והציבורי צפויים מיום ראשון

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

מיום ראשון, צפויים שיבושים בעבודתם של משרדי ממשלה וגופים ציבוריים לנוכח החלטת ההסתדרות של עובדי המדינה, הפקידים האקדמאים במדעי החברה וכן איגודים נוספים – לקיים אסיפות הסברה בשעות העבודה.

השיבושים בשרות הממשלתי־ציבורי עלולים להוביל לשביתה [illegible] בעוד 14 יום „צינון". זאת אם לא תושג התקדמות משמעותית במשא ומתן על הסכם שכר [illegible] לעובדי השירות הציבורי.

נודע, שהמטרה ב־20 מועצות איזוריות, בדרום הארץ [illegible]

(המשך בעמוד 2)

מאת מאיר תימור, הסופר הכלכלי של „דבר"

„התוכנית הכלכלית הצליחה בשתי סיבות – האחת שכולנו חשבנו כי העיתוי שנת חירום הצריך לעשות משהו והדבר השני – נכונות העובדים לתת קרבן ריאלי, ירידה ברמת החיים", כך אמר אתמול ישראל קיסר, מזכ"ל ההסתדרות בכנס השנתי של המרכז הישראלי לניהול שנערך בתל־אביב.

„היום אין תנועת חירום אלא תגינה. הצריכה עלתה ב־14 אחוזים ולכן דווקא היום הכרחי שיתוף פעולה בין המעסיקים, הממשלה והעובדים. אני בעד הידברות", אמר קיסר. „אך אינני מקבל את

(המשך בעמוד 2)

הנשיא הרצוג והשחקן חיים טופול לוחצים ידיים בכינוס מחזור ששת־הימים שערך צה"ל אתמול בת"א (צילום: ישראל סמיונסקי) ראה ידיעה בעמוד 2

הכומתה יורדת מהראש – ביולי

מאת מלי ולינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

בחודש יולי תוסר כומתת חיילי צה"ל מן הראש ותוכנס לכותפת החולצה הצבאית. בקרוב צפויה להתגבש ההנחיה החדשה שתחליף את החובה לחבוש כומתה בחובה להחזיק את הכומתה בכותפה.

נודע כי בימים אלה מסתיימת עבודת מטה בצה"ל לשרטוט מספר נוהלים ופקודות מטכ"ל להידוק המשמעת בצבא. במקביל ובמסגרת זאת, נבדקת אפשרות להקל בנושאים מסויימים במטרה לאפשר אכיפה טובה יותר של המשמעת. עמדת הרמטכ"ל היא כי יש להוריד את הכומתה מהראש ולהסביר צעד זה בהקשר של אכיפת המשמעת ולא התרופפותה.

אתמול נועד הרמטכ"ל לכנס רחב היקף עם כל הנגדים בצה"ל, אלה אנשי הקבע האחראים על אכיפת המשמעת.

שרון הציע ב־82: נכתר הסורים וארה"ב תצילם

כדי לרכוש את ליבם ● האמריקאים דחו

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

הקולונל אוליבר נורת' גילה, כי בשנת 1982 במהלכה של מלחמת לבנון, ניסה לשכנע את ראשי הממשל בארה"ב לאמץ תכנית [illegible] של אריק שרון על פיה יכותרו שתי דיוויזיות שריון סוריות בצפון הבקעה בלבנון על ידי כוחות של צה"ל.

על פי התוכנית היתה אמורה ארה"ב לחוש לעזרת הסורים כדרך שעזרה לחלץ, באמצעים מדיניים את האוגדה השלישית המצרית במלחמת יום הכיפורים, ובכך היתה אמורה, על־פי התוכנית, לרכוש את לב הסורים ולהעביר אותם מהמחנה הסובייטי למחנה הפרו־אמריקאי.

דברים אלה פורסמו אתמול בירחון „וואשינגטוניאן" בכתבת דיוקן על אוליבר נורת' מפרי עטם של דוד הלוי, כתב „טיים" לשעבר וניל ליווינגסטון, מומחה אמריקאי

(המשך בעמוד 2)

„בולדוזרים בשטח תוך שבועיים" יתבע יובל נאמן בפגישה עם שמיר

„התחיה" מקצינה עמדתה בלחץ רפול ואנשיו

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

ראשי תנועת התחיה החליטו אתמול להקשיח את עמדותיהם כלפי הליכוד כדי לרצות את הקבוצה בראשותו של ח"כ רפאל איתן שאיימה לפרוש מהתנועה בגלל מה שכינתה „יחס רך של גאולה כהן והנהגת התחיה כלפי יצחק שמיר".

חבריו של רפול נפגשו אתמול לשיחת הבהרה ארוכה של 4 שעות עם יו"ר התנועה פרופ' יובל נאמן, שבמהלכה פרשו את דרישותיהם מראשי התנועה. רפול עצמו לא בא גם לפגישה הזו, לאחר שיום קודם לכן החרים את ישיבת מזכירות התחיה, אולם אנשיו אמרו שפרישתו של רפול מהתחיה איננה עומדת כלל על סדר היום כרגע.

בתום הפגישה הודיע יובל נאמן שכל חלקי התחיה מאוחדים בדרישתם שיצחק שמיר יתחיל לבנות התנחלויות חדשות באזורים צפופי אוכלוסיה ערבית בשטחים עד אמצע חודש יולי. נאמן אמר שבפגישה שתהיה לו בראשית השבוע עם ראש הממשלה ידרוש לו שהתחיה דורשת שבתוך שבועיים תאשר ועדת הכספים של הכנסת הזרמת כספים להתנחלויות חדשות ו„בולדוזרים יתחילו לעבוד בשטח" אחרת תצטרף התחיה ליוזמת המערך למען הקדמת הבחירות.

יובל נאמן אמר שרק הקמת נקודות התיישבות חדשות ביהודה ושומרון תבטיח באופן סופי את קבורתה של הוועידה הבין־לאומית. פרופ' נאמן אמר עוד שהוא לא שמע מרפול על כוונה כלשהי לפלג את תנועת התחיה. הוא גם אמר שלדעתו רפול איננו מחרים את ישיבות התנועה, וכי גם פעמים רבות בעבר נמנע רפול מלהשתתף בהן.

כתבנו מציין עוד, שבעוד שבנושאים האידאולוגיים הושגה הבנה בין יובל נאמן לבין קבוצת רפול, הרי בנושאים הפרסונליים עדיין לא הושג סיכום: בין השאר מתנגד רפול להצבתם של שני נציגי גוש אמונים בשישיה הפותחת של רשימת התחיה לכנסת הבאה. משום שהוא סבור שזה מעבר למשקלם בתוך התחיה.

סובסידיות?

שאלה: מדוע לא תרשו לאגד לגבות תמורת נסיעה עירונית תעריף שהרשיתם כעת לבעלי המוניות ותחסכו לממשלה תשלום סובסידיה לאגד לנסיעות עירוניות?

לוי ברוך: אם אגד באמת ובתמים מוכן לפעול בתעריפים של מחירים ריאליים בכל קווי השירות שלה במדינת ישראל, נשמח לבדוק הצעה רצינית בעניין זה שתבוא מקואופרטיב אגד ונגיע להסכם.

מעריב 15.6.87

אגד נענית בשמחה ליוזמת לוי ברוך ממשרד התחבורה, לקבוע מחיר ריאלי לנסיעה ולוותר על כל הסובסידיות.

זה טוב למדינה - בביטול הסובסידיות תחסוך המדינה מתקציבה סכום של כ-200,000,000 ש"ח לשנה, סכום המגיע מכיסך האזרח. חסכון זה עשוי להקטין את נטל המיסים עליך.

זה טוב לנוסע - ביטול הסובסידיות מבטיח לך, הנוסע, אגד יעילה יותר. אגד שבה מחירי הנסיעות הבין-עירוניות יוזלו, אגד שבה השרות יהיה טוב יותר והאוטובוסים חדשים יותר. כבר היום מוכנים 500 אוטובוסים ממוגנים חדשים, להחלטה על ביטול הסובסידיות.

זה טוב לתחבורה הציבורית - הגיע הזמן לאפשר לתחבורה הציבורית לתפעל את השרותים לציבור, ללא התערבות פקידי ממשלה, המכריחים אותה להיות תלויה בסובסידיות - אך אינם משלמים אותן.

סובסידיות? אגד נגד!

תנו לנו לשרת אתכם בכבוד.

אגד

בקריאות „רוצח רוצח" הסתיים הביקור שעורר סערה

רוב השגרירים בוואתיקן התחמקו מוואלדהיים „לחופשות מחוץ לעיר"

האפיפיור שיבח את אורחו בעוד המפגינים שהמתינו בחוץ קראו „בושה!" ● שמיר: צעד מזעזע ● פרס: פגיעה בהתקרבות בין היהודים לקאתולים

חיוך מסוים. האפיפיור וואלדהיים לאחר הפגישה בארבע־עיניים (צילום: י.פ.פ.א)

מאת מירון רפפורט, שליח „דבר" לאיטליה, דן שפר סופרנו ברומא וסוכנויות הידיעות

רומא (מיוחד ל„דבר"). – בקריאות „רוצח רוצח" והשלכת מטבעות כסף לעבר [illegible] הקודש שם נפרדו אותם רגעים הנשיא האוסטרי מוואלדהיים, הסתיים אתמול בוותיקן ביקורו הרשמי של קורט ואלדהיים בוואתיקן.

היתה זו הפעם היחידה שהנשיא הופיע – גם אם מרחוק של כמאתיים מטר – לעיני קהל המפגינים שכלל מאות יהודים מאיטליה ומהעולם ונציגים ממפלגות שונות באיטליה.

המסע הציבורי באיטליה נגד ביקורו של ואלדהיים, שבו השתתפו מרבית העיתונים חלק

(המשך בעמוד 2)

דעת הקהל באיטליה: ואלדהיים נכשל בניסיונו לקבל מחילה מהכס הקדוש

צעקה מירושלים

מאת חיים בהיר, סופר „דבר"

הם ניצבו מול פתח נציגות הוואתיקן בירושלים, השוכנת במעלה הכביש להר הזיתים ולהר הצופים, לא הרחק מהאוניברסיטה המורמונית. קהל משונה במקצת, מבוגרים וזקנים לצדי זקנים מאד בצד בני נוער. היו שם נציגי ארגון הפרטיזנים ולוחמי הגטאות וארגון אסירי הנאצים, ניצולי מחנות השמדה ואנשי מחתרת. בלט ביניהם איש ישיש לבוש בחליפת הפסים מאז. לידם, קבוצה גדולה של בני נוער יהודי מארה"ב, סטודנטים העורכים ביקור בארץ. הם שהו היום ב„יד ושם" ומשנודע להם על משמרת המחאה נגד פגישת האפיפיור – ואלדהיים הצטרפו אל חבורת הישראלים. הם נשאו כרזות בעברית ובאנגלית ולא חדלו לשיר: „עוד אבינו חי... עם ישראל חי."

אני קרב ורואה כמה פנים מוכרות. אלה מופיעים לכל אירוע המחאה במלאי שליחות, באחזרים על החומה. אחד מהם, גבר חרוש ומצולק וראשו שיבה נושא שלט: „הכס הקדוש בעיר רום / שוב לוחץ את ידו של משתתף בפוגרום". חרוז העונה כהד לשירו הידוע של נתן אלתרמן, „מכל העמים", שנכתב בשנת 1942: „האב הנוצרי הקדוש בעיר רום / לא יצא מהיכל עם צלמי הגואל / לעמוד יום אחד בפוגרום".

אני ניגש אל האיש בכתונת הפסים. שמו דב שטנדיג, בן 86, עלה ארצה בשנת 1950. הוא דובר יידיש. שלוש שנים היה במחנות הרכוז והמוות מדכאו עד אושוויץ. הוא אומר לי, בעזרת אשה מתורגמנית העומדת לידו, כי בא לכאן למחות נגד הפגישה ברומא. האשה שלידו, [illegible], שהודעה מקועקעת, מוסיפה: „אנחנו עוד באים, אך מה יהיה אחרינו כאשר נמות?" בעוד משוחח אתה קרבה אשה לבושת שחורים וצועקת אליי: „לא יתכן שהעולם של היום ישכח את העולם של אתמול". עיניה להוטות. „תרשום בבקשה. שמי שרי ראובני. אני מבודאפשט. רוב בני משפחתי הלכו לאושוויץ. אני באתי הנה בשנת 1948 להילחם ולהקים מדינה לעם היהודי". הסטודנטים היהודים מאמריקה ממשיכים לשיר: „עוד אבינו, עוד אבינו, עוד אבינו חי". לידם אני מוצא צעיר הנראה כמקומי. שמו אלי תורפז. הוא שמע ברא"ץ כי תיערך משמרת מחאה והחליט להצטרף. „אני מזועזע מזה שלא הגיעו יותר בני נוער ישראלי. טוב שלפחות באו היהודים האלה מאמריקה. הם מצילים את כבודנו", אומר הצעיר.

גם אני חשבתי כי הנוף יחוד [illegible] ממאות ומאלפים. לא, ידעתי כי יבואו רק קומץ. גם ברומא הפגינו בודדים. אני מוצא בין אלה את ברונקה היפה מגטו ביאלסטוק, את גרינשטיין הפרטיזן ממינסק, כמה קומוניסטים לשעבר ממפגיני שנות החמישים. אחד מהם אומר לי: „האפיפיור קיבל היום פושע מלחמה ואנחנו שותקים".

(המשך בעמוד 2)

מתיחות לקראת חידוש דיוני ה„לביא"

50 ח"כים ייפגשו היום עם מערכת הבטחון וצה"ל ● רוב בממשלה עדיין בעד המשך הפרוייקט ● ברונו: הפסקת ה„לביא" עתה – בלתי־נמנעת

מאת אריה אורן, סופר „דבר"

מאה אוטובוסים יסיעו היום אי את 5,000 מעובדי התעשיה האווירית לירושלים אל רחבת משרד ראש־הממשלה, שם יפגינו כל זמן הדיון בעתיד פרוייקט ה„לביא". אולם מעריכים, כי בישיבה זו עוד לא תיפול ההכרעה.

לסופר „דבר" נודע, כי שר־הבטחון יצחק רבין כבר סיכם למעשה עם ראשי הממשל האמריקאי את גובה הסיוע הצבאי עד תום כהונתו של מימשל רייגן. סיכום זה כולל הבנה, שגם אם יבוטל פרוייקט ה„לביא", לא יוקטן הסיוע, לרבות הסכום שמותר להמיר לשקלים, בתקופה זו. שר־הבטחון נמנע מכל לחץ להגיע להחלטה כבר מחר. אדרבא, השר רבין מעוניין, שהדיון יהיה יסודי, שהשרים יתעמקו בעניין וישיבו דעתם ללא לחץ זמן. בשבוע הבא תתקבל נציגות של עובדי התעשיה האווירית אצל שר־הבטחון.

אתמול נפוצו ידיעות, כי ראשי הליכוד שוקלים אפשרות להטיל משבר ממשלתי, אם לא יאושר המשך הפרוייקט. מקור מפלגתי אמר לסופר „דבר", כי לליכוד יהיה יותר נוח ללכת לבחירות על רקע התנגדות שרי מפלגת העבודה לפרוייקט ה„לביא" מאשר על כל רקע קיים

(המשך בעמוד 2)

מאת מלי ולינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

בצה"ל שוררת מתיחות רבה לקראת המשך הדיונים בנושא עתיד „לביא". האווירה התלהטה מאוד עם התקדמות הדיון בנושא, והיום צפוי מפגש של כחמישים חברי כנסת [illegible] ועדת החוץ והבטחון וועדת הכספים עם אנשי מערכת הבטחון וצה"ל, להצגת הנושא [illegible] בממשלה.

המתיחות נובעת מהערכות גורמים צבאיים בכירים לפיה רוב חברי הממשלה נוטים לצדד בהמשך הפרוייקט בטעמים פוליטיים מובהקים. עמדת הצבא איננה ניתנת לפרשנות והיא חד־משמעית. אם יוכרע לטובת המשך הפרוייקט, לא מן הנמנע שהדבר יגרור מספר התפטרויות בצה"ל.

כך או כך, לא צפויה הכרעה גם במפגש בראשית השבוע של הממשלה עם מערכת הבטחון להמשך דיון. כל יום שעובר גורע מקופת המדינה הוצאות של למעלה ממיליון דולאר בפרוייקט שעתידו אינו מובטח ושהמשך קיומו נוגס בעתיד הבטחון, על־פי עמדת הצבא.

יום שישי, כ"ט בסיון תשמ"ז, 26 ביוני

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

שמיר: עזה היא חלק מארץ־ישראל

מאת דני צדקוני, כתב „דבר" בדרום

יצחק שמיר היה אתמול ראש הממשלה הישראלי הראשון שביקר בתפקיד זה ברצועה העיר. ראשי הממשלות גולדה מאיר ויצחק רבין שביקרו בתפקידיהם כראשי ממשלה ברצועה לא פקדו במיוחד את בירתה.

ראש הממשלה הגיע לביקור כשהוא מלווה ע"י סגן שר הבטחון מיכאל דקל, אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי, מתאם הפעולות בשטחים שמואל גורן, מנהל משרד רה"מ יוסי בן־אהרון, מזכיר הממשלה ובכירים נוספים. בלשכת ראש המינהל האזרחי תא"ל שייקה ארז שמע סקירה על האזור ואחר־כך נפגש עם מנכ"לים עזתים של משרדי הממשלה השונים, וקבוצת אישים, לאו דווקא בהדרג המנהיגותי הראשון.

מהמכביל יצא בשיירה ארוכה בעקבותיו לסיור מבוצע בעיר. ליד שוק הדייגים הורש ירד ללחוץ את ידיהם של מספר דייגים ובראשם השייח הזקן אחמד אבו־חצירה. בשוק הירקות ליד כיכר „פלסטין" התעכב ליד דוכן פירות. בעליו אמרו לו בערבית כי הם רוצים שלום. שמיר שהפגין ידיעה בערבית בנסותו לתת את שמי דבריהם כשהללו הגיעו לשלב הטענות, בהכותו אותם ב„אאחר דקיקה" ורגע אחר. ביקר עוד בתנות סמוכה, והשיירה יצאה מהעיר לעבר גוש קטיף.

בתום סיור בגוש אמר ראש הממשלה, כי ההרשם מההתקדמות וההתפתחות של „חבל הארץ" הלוכס „צורה של התיישבות תרבותית יהודית המהווה יסוד לישוב גדול ופורח", והסביר שגורל ההתיישבות תלוי לא רק בו. גם אם זה היה כך, הוא לא היה יכול למלא את כל המשאלות, כפני קיבוצם של גורמים כמו היציבות הכלכלית, ס„אותה אנו לא רשאים לפרוץ".

ראש הממשלה גילה קוצר רוח לשאלתו של כתב זר, מה יש לו לומר על כך ש־30% משטח הרצועה מכור ל־2500 יהודים וכל היתר ל־650 אלף ערבים. הוא אמר כי ליהודים זכות לחיות בכל מקום בארץ ישראל, והישובים בעזה לא קמו על אדמות של בעלים ערביים. בעניין זה הכריז כי הרצועה היא „חלק של ארץ ישראל". לשאלתי אם גם של מדינת ישראל אמר שאצלו זה היינו הך.

ראש הממשלה בפגישה עם נכבדים בעזה. (צילום: אפי שריר)

כהנא ניסה אמש להיכנס שוב לעמידר ונבלם ע"י המשטרה

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

בשכונת ברחוב דן ברמת־גן ניהלה אתמול מצור אחרי חבר הכנסת מאיר כהנא שהגיע לעיר והתכוון להיכנס לרמת עמידר.

חבר הכנסת כהנא הגיע לעיר בסביבות השעה 20.00 ואז נפתח בעקב ומצור אחריו מתוך כוונה למנוע כניסתו לשכונה.

היום בשעות הצהריים יגיע לשכונה חבר הכנסת יוסי שריד מר"צ. אל חבר הכנסת יוסי שריד יתלוו חברי ר"צ שילוו על ידי שוטרים.

בשכונת סוערות עדיין הרוחות בעקבות ארועי הימים האחרונים, וברחוב מסיירות מכוניות משטרה.

סופרת „דבר" בכנסת מוסרת: כהצעה דחופה לסדר היום של הכנסת תובע ח"כ מוחמד מיעארי מהרשימה המתקדמת לעצור את המתפרעים ברמת עמידר ואת המסיתים והמארגנים שעמדו מאחוריהם.

לדבריו, מדובר בהתפרעויות אנטישמיות טיפוסית מן הסוג שממנו סבלו יהודים רבים במשך דורות. „לא יעלה על הדעת", אומר ח"כ מיעארי „שהמשטרה תשאר אדישה לסבל אנושי כזה".

נבון מגנה אירועי רמת עמידר

(ע). – שר החינוך יצחק נבון ביקר אתמול את התנהגותם של תושבי רמת־עמידר בכל הקשור לאירוע שבו נפגעו ערבים המתגוררים בשכונתם.

בפני עשרות ראשי ישובים ערבים שהתכנסו במכון היהודי־ערבי בבית ברל. אמר נבון: „מה שאירע ברמת עמידר זה יותר מנורה אדומה. זהו מעשה מביש ומדאיג ומה שחשוב הוא, מה תהא תגובתם של אזרחי מדינת ישראל למעשה זה".

„בכל חברה יכולים להיות אנשים יוצאי־דופן. פושעים או גזענים" – אמר נבון – ואי־אפשר למדוד חברה על פי מעשים שנעשים בה. אלא על פי צורת תגובתה למעשים אלה. החברה צריכה להוקיע את המעשה ולהתריע בפני אלה המבצעים אותו כי אינם נותנים לו גיבוי. משום שהוא נגד ההוכחה של מדינת ישראל".

סניף מפ"ם ברמת גן רואה בחומרה רבה את ההתפרעויות נגד הערבים בשכונת רמת עמידר.

בישיבתו אתמול בערב החליט ריכוז סניף מפ"ם בעיר לגנות את המתפרעים ולקרוא לתושבי רמת עמידר, כי יסירו את חרפת הגזענות מהשכונה והעיר רמת גן כולה.

הסניף פנה לוועד השכונה ברמת עמידר, לעיריית רמת גן ולמועצת פועלי רמת גן, לנקוט מיד בכל האמצעים הדרושים כדי למנוע [illegible] מפ"ם קורא להחזיר לשכונה את השקט ויחסי השכנות התקינה בין יהודים וערבים.

שרון הציע ב־82

(סוף מעמוד 1)

לסידור. על פי השניים הציג שרון את התכנית בפני נורת' בארוחת ערב בתום השקמים, כשנורת' ביקר בישראל כחבר במשלחתו של פיליפ חביב.

נורת', שהתלהב מהרעיון, מיהר בתום הארוחה לשגרירות ארה"ב בתל אביב וטילגרף משם את הפרטים. מלווים בהמלצה לממונה עליו, היועץ ראז לבטחון לאומי בבית הלבן ויליאם קלארק. מבדקי של נורת' לא זכה לעיון רציני ימאוחר יותר הוא ננזף על ידי מזכיר המדינה החדש שולץ על עקיפת הצינורות הדיפלומאטיים.

השניים מגלים עוד, כי בשנת 1983, בעקבות סירותי המודיעין של ישראל על עקבותיו של המחבל השיעי איבר מוג'ניה, שהיה אחראי לפיצוץ השגרירות האמריקאית ומפקדת המארינס בביירות, הם הודיעו על כך לנורת'. מג'וניה נתגלה בריביירה הצרפתית וכוח מודיעין משולב של ישראל וארה"ב ביצע מעקב צמוד אחריו, מתוך מגמה להפוס אותו ולהביאו לכשפט.

הם הודיעו על כך לנורת'. מוג'ניה נתגלה בריביירה הצרפתית וכח מודיעין משולב של ישראל וארה"ב ביצע מעקב צמוד אחריו, במגמה לתפוס אותו ולהביאו למשפט בארה"ב, אולם שלטונות צרפת התערבו, עצרו את המחבל השיעי, העלו אותו למטוס למזרח התיכון וטענו מאוחר יותר, כי האמריקאים והישראלים טעו בזיהוי.

הקשרים בין נורת' לישראלים הלכו והתהדקו בעיקר בעת חטיפת מטוס טי.וו.איי. בביירות ביוני 1985 ונורת' החל לומר את יכולתם של שרותי המודיעין של ישראל. בעת חטיפתה של הספינה „אכילה לאורו" נכשלו האמצעים המתוחכמים שבידי האמריקאים בניסיונותיהם לאתר את הספינה וביאושו פנה נורת' לנספח צה"ל דאז בארה"ב אלוף אורי שמחוני

ישראל מוסרת

(סוף מעמוד 1)

שאלות שייתעוררו. אינור הדגיש, כי הראיון עם וורדי לא ייחשב כעדות, מכיוון שהוא יופיע כנציג ממשלת ישראל.

ההסכם הושג בתום משא ומתן ממושך בן ארבעה חודשים שבו ייצג את ישראל הציר המדיני בשגרירות בוואשינגטון עודד ערן.

בינתיים, עדיין אין סיכום ואין אף מגעים עם השופט החוקר הבלתי תלוי הדורש כי ישראלים יופיעו בפני חבר מושבעים גדול בוואשינגטון הבודק השערות פליליים בפרשה האיראנית. ההסכם עם ועדות הקונגרס אינו חל על הקשר עם השופט החוקר.

המברק

(סוף מעמוד 1)

התברר, כי רובינשטיין העביר את המברק עם נוסח ההסכם ליוסי ביילין במשרד החוץ, כדי שיעביר אותו הלאה לוואשינגטון. אולם ביילין, בפיזור דעת, נטל אותו עימו הביתה בתום יום העבודה.

דבר DAVAR دافار
מאוחד עם „למרחב"
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
עורך „דבר־השבוע" טוביה מנדלסון
מנהל כללי אמנון בר־נוי
המו"ל – „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

חבילת פגזים – למשרדי משלחת הבטחון בניו־יורק

מאת מרים פוקס, סופרת „דבר" בארה"ב

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר"). – עובדי המשלחת הבטחונית שבניו־יורק פונו אתמול ממשרדיהם למשך שעתיים בעת שמשטרת ניו־יורק עסקה בבדיקת חבילה בה נמצאו פגזי מרגמה.

דבר הדואר שנשלח, לפי הכתובת של המשלחת הבטחונית, עורר את חשדם של שומרי הבטחון במשרדי המשלחת. הללו הזעיקו את משטרת ניו־יורק וזו פינתה את העובדים ממשרדיהם. לאחר פירוק פגזי המרגמה ובדיקתם הוחזרו העובדים למשרדיהם.

כעבור שעתיים התקבלה הודעה במשטרת ניו־יורק בדבר הטמנת מטען חבלה בקומה אחרת באותו בניין, בה נמצאים משרדי חברת ביטוח. חבלני משטרת ניו־יורק פינו גם את עובדי חברת הביטוח ולאחר חיפוש מדוקדק בו לא נמצא כל חפץ חשוד חזרו גם עובדי חברת הביטוח לעבודתם.

פרס נועד עם שיראק

הושגה הסכמת צרפת לסייע בכינוס ועידה בין־לאומית

מאת גדעון קוץ, סופר „דבר"

פאריס (מיוחד ל„דבר"). – שר החוץ שמעון פרס נועד אתמול בסיום ביקורו בפאריס לשיחה של שעה ושלושת רבעי השעה עם ראש ממשלת צרפת ז'אק שיראק.

נושא השתתפותה של ברה"מ בתהליך השלום נדון בהרחבה בשיחה. במהלך השיחה סיפר שיראק לפרס, כי הביע באוזני מיכאיל גורבצ'וב את הערכתו כי על ברה"מ לקשור קשרים דיפלומטיים עם ישראל, ולפתוח את שערי העלייה, אם ברצונה להשתתף בתהליך השלום. שיראק אמר, כי צרפת תומכת בועידת שלום שלא תכפה פתרון ושתוביל למו"מ ישיר.

הנשיא מיטראן התיר אתמול לפרסם את נוסח המכתב ששיגר בתשובה למכתב של פרס בנושא הועידה הבינלאומית. במכתב זה אומר מיטראן, כי אין זה מתפקידה של צרפת לקבוע את סדר היום או את סמכויות הועידה. היא מוכנה להשתתף בהכנתה עם שאר חברות מועצת הבטחון.

ממצאי ועדות החקירה לגבי 18 במאי:

תקלת החשמל הארצית לא בשל רשלנות

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

חקירת נסיבות התקלה הארצית במערכת הייצור והאספקת החשמל ב־18 למאי השנה שגרמה הפסדים כבדים למשק ואי־נוחות לאוכלוסיה הסתיימה בימים אלה והבודקים הגיעו למסקנות כי חוסר קואורדינציה במרכיבים של מערכת ההגנה על יחידות ייצור החשמל (הנקראים גנרטורים) גרם להפסקת עבודתן של שלוש מבין ארבע יחידות הייצור של תחנת הכוח „מאור דוד" בחדרה.

נפילת יחידות הייצור לא קרתה בפעם הראשונה מאז הופעלה התחנה ולכן יש צורך שאנשי החברה ילמדו היטב את המערכת ויגלו את נקודות התורפה שבה. יצויין, שמערכות דומות עובדות במקומות רבים בחו"ל, אם כי בתנאים קצת שונים, ונפילת יחידות הייצור מפעולתן שם הינה תופעה נדירה ביותר.

באשר לפריצה במבודד של שנאי (טרנספורמטור), ארוע ממנו החלה שרשרת התקלות, הרי הדבר נגרם בשל תנאי מזג אויר קשים במיוחד – ערפל סמיך.

שני צוותי הבדיקה הגיעו למסקנה כי הסיבה לתקלה לא היתה רשלנות של עובדי המשמרת.

2000 קשישים

(סוף מעמוד 1)

למשפחותיהם סבל ופגיעה נפשית ופיזית שעליה יצטערו כולם.

עיקר המחלוקת, העלולה להביא לטלטול של קשישים חולים, היא בסירובו של משרד האוצר לדון בעניין המקומות למוסדות הפרטיים עם הגוף המשפטי היציג שלהם – ארגון בתי חולים גריאטריים פרטיים, שהוקם לפני מספר שנים על פי בקשה מפורשת של משרד הבריאות. משרד האוצר מוכן לדון בנושא המקומות עם כל אחד מן המוסדות הפרטיים בנפרד, והם אינם מסכימים לכך מתוך חשש שהמשא ומתן הנפרד יחליש את עמדותיהם.

לטענת בעלי המוסדות הפרטיים, אין להם שום חוזים נפרדים עם משרד הבריאות אלא הסכם עם הארגון „על קבלת שרות, ומתן שרות". הארגון הציג אתמול עמדה קשוחה „מועד האחרון לפינוי חולים הוא יום א' הקרוב" – נמסר. לטענת הארגון המשא ומתן עם משרד הבריאות על גובה דמי אישפוז מסתכמים כיום ב־35 ש"ח ליום לחולה, נמשך זה שנה וחצי, ועוד לפני שלושה חודשים נמסרה למשרד הבריאות הודעה על אפשרות פינוי החולים אם תעריף יום האישפוז לא יתוקן.

לסופרת „דבר" נודע, כי אנשי משרד הבריאות פנו אתמול למשפחות החולים הקשישים בבקשה להחזיר את החולים לבתיהם.

צעקה מירושלים

(סוף מעמוד 1)

מהומה קלה. שוטר מגלה כרזה ובה ציור צלב הסמוך לצלב קרס. הוא חוטף אותה מידי אחת הנערות וגונז אותה כשומר אסור. שאר הכרזות ממשיכות לצעוק בעברית ובאנגלית. גם המפגין הנצחי, יצחק שמואלי, שם. זה לא מכבר הפגין הפגנת יחיד נגד הענקת תואר עמית־ירושלים לבנו של פילדמארשל ארווין רומל.

„היכן הטלוויזיה שלנו?" הוא צועק אלי. כמה צלמי־חוץ היו שם. שמואלי נושא שלט בגרמנית: „אוסטריה, שנת 1938 האנשלוס של היטלר. אוסטריה 1987 האנשלוס של הפושע ולדהיים", מקווה בכל לבו כי אחד הצלמים יפיצנה ברחבי תבל. גם פאני אנגלהרד היתה שם. איזבית לצעקה, שמשנית לכוח.

איש לא מוכר לי קרב ולוחש לאוזני" אנחנו עוד לא תופסים מה שקרה היום. הנצרות שגזלה מהיהדות את רוחה ומורשתה, כאילו היא הממשיכה שלה, מנסה עכשיו לגזול מהיהדות את הקרבן שלה ולעשות עת עצמה לקרבן של השואה הנאצית..."

החבורה הקטנה שרה „התקווה". הישראלים מתפזרים. בני הנוער מאמריקה ממשיכים ב„עם ישראל חי". אחד מהם, מבוגר קצת, מדריך כנראה, פותח בנאום סוער הנתקל בקבוצת השוטרים ובערבים הצופים במחזה. הוא צועק לעבר ירושלים הרומא ודבריו, ללא רמקול, אובדים ברוח המערבית.

בצער רב נפרד היום מיקירתנו

מלכה פרת

לבית רוקח

ההלוויה תצא היום, יום ששי כט' בסיוון תשמ"ז 26.6.87 בשעה 11.00 לפנה"צ מבית ההלוויות בסנהדריה להר המנוחות ירושלים.

שמחה פרת
וכל בני המשפחה

שיבושים

(סוף מעמוד 1)

שני, מאחר שעובדיהן יתכנסו לאסיפות הסברה בבניין המועצה האיזורית באר־טוביה. ואילו ביום רביעי תשובש העבודה ב־19 מועצות איזוריות בצפון – בגלל אסיפת העובדים בבית המועצה האיזורית מטה־אשר שבנהריה.

רכז מטה הפעולה של הסתדרות עובדי המדינה באיזור תל־אביב, מנחם הירדני, יקבע היום באילו יחידות ממשלתיות באיזור זה יקיימו אסיפות הסברה שכתוצאה מהן תשובש העבודה.

צעדי המחאה יעמדו ברקע הפגישה המתוכננת ליום ראשון, בין מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד לבין שר האוצר משה ניסים בנסיון להלחין את המשא ומתן על השכר מן המבוי הסתום אליו נקלע.

קודם לפגישה תתכנס הוועדה המרכזת של ההסתדרות לישיבה מיוחדת בירושלים, לציון 20 שנה לאיחודה של העיר.

(סוף מעמוד 1)

התפיסה הכלכלית של הממשלה האומרת 'אתה אל תדרוש דבר ולמשק ירווח'. אני לא מקבל את משנת האוצר שהמשק עומד רק על השכר. אי־אפשר לדרוש פריון כמו באירופה ושעות עבודה כמו בהודו.

„אני שואל את הנגיד פרופ' ברונו, מה עם הריבית של 40־50 אחוזים, זה בריא? מזה תהיה צמיחה? הורד את הריבית, נעלה את השכר ושום רע לא יאונה למשק. ומה היא מערכת המיסוי? נותנים 200 מיליון שקל לאחוז אחד מהאוכלוסיה.

„אין לנו ויכוח על הגבלת התפוקה" אמר קיסר, „אך צריך שתהיה מוטיבציה לעובדים כדי להעלות את התפוקה.

שר האוצר משה נסים, שהיה אחרון הדוברים בכנס, אמר שהיציבות במשק מתבססת, והצורך לשמור עליה – תנאי להבראת המשק – יציבות.

זכו בפיס

בהגרלת „דו־פרס" מצטבר של מפעל הפיס מ. 26/87 שהתקיימה ביום 25.6.87 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 180,000 ש"ח זכה המספר 605391

הפרס המצטבר בסך 100,000 ש"ח עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 380,000 ש"ח (כולל צבירה).

בסך 12,000 ש"ח זכה המספר: 710825.

בסך 6,000 ש"ח זכו המספרים: 267763; 542034.

בסך 300 ש"ח זכו המספרים: 068168; 081727; 085560; 106062; 123099; 133148; 133742; 168981; 224249; 228726; 316979; 401373; 407523; 414142; 450183; 473134; 505086; 513721; 530168; 550524; 568806; 571927; 653055; 684578; 706572; 719167; 731205; 759934; 771707; 773445; 777078; 832348.

בסך 150 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 8726; 9956.

בסך 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 273; 995.

בסך 16 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 474; 619; 661.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 4 – זכו בסך של 2.50 ש"ח.

בסך 5 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 034; 044; 056; 116; 148; 258; 277; 329; 362; 382; 403; 405; 413; 432; 502; 535; 558; 592; 652; 660; 662; 811; 840; 895; 915; 919.

בסך 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 02; 08; 10; 12; 13; 18; 19; 21; 28; 31; 33; 38; 39; 50; 52; 53; 55; 61; 69; 76; 81; 84; 88; 93; 99.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

Carmel PRODUCE OF ISRAEL
אגרקסקו
היחידה לחומרי אריזה
מובא בזה לידיעת מגדלים וספקים כי
לרגל ספירת מלאי
יהיו המחסנים לחומרי אריזה **סגורים כדלקמן:**
לוד – בימים 12–13–14/7/87
בית יהושע – ביום 15/7/87
עזתה – ביום 16/7/87
כפר תבור – ביום 19/7/87
★ החזרת חומרי אריזה – עד יום ו' 3/7/87 ולאחר סיום הספירה

הועדה המקומית לתכנון ולבניה
מרחב תכנון מקומי – נתניה

ניתנת בזאת הודעה עפ"י סעיף 139 (149) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה (1965) כי הוגש לאישור הועדה המקומית תשריט לחלוקת חלקה 539 בגוש 8267, ברח' בילינסון, בסטיה מתכנית מפורטת נת / 304 קיבלה תוקף בי.פ. 1590 מיום 26.6.47 ותכנית מתאר נת/7/400 אשר קבלה תוקף בי.פ. 2844 מיום 26.8.82. הסטיה היא בין השטח המינימלי לבניה, לפי התכניות שבתוקף לבין השטח שנשאר אחרי ההפקעה של תכנית נת/2/304 אשר קבלה תוקף בי.פ. 1240 מיום 2.12.65 את התשריט ניתן לראות במשרדי הועדה המקומית בשד' ויצמן 4, חדר 107 בימים ובשעות קבלת קהל. התנגדויות אפשר להגיש במשך 15 יום מיום פירסום הודעה זאת.

[illegible]
יו"ר הועדה המקומית

למשפחת אנטין

משתתפים באבלכם על מותו של

שמעון (סיומה) אנטין ז"ל

קבוץ ניצנים

מעטים אבל טובים

הזמן היטיב עם נפגשי כינוס מחזור ששת־הימים של צה"ל – במוזיאון הארץ בתל־אביב

מאת טלי ליבנר, הכתבת הצבאית של „דבר"

הקריאות בראשה של מוזיאון הארץ התנהלו בקריאות על אנשי המפגשים הנרגשים בכבם ממפקדי ששת הימים אמש אבל בבדי בחצר. אלפי אנשים לא היו שם, מה שמכביד ששקם היו רק מעטים אבל טובים ולא הכמות קובעת.

המושל הצבאי של הגדה המערבית ומזרח ירושלים, הפרקליט הצבאי הראשי, הרמטכ"ל, המפקד הסיור בכות „ברניט", היו בין הבאים. היום הם נשיא מדינת ישראל, שר הבטחון שהיה גם כבר ראש ממשלה מאז, נשיא בית המשפט העליון והרמטכ"ל צה"ל של שנות ה־80 בלי הכסף ועם ויכוח על מטוס ה„לביא".

הזמן היטיב עם נפגשי ששת הימים ברחבת מוזיאון הארץ בתל־אביב. השנים עיגלו את הקצוות, ריככו את הזוויות מבפנים וגם מבחוץ אבל כמו שוכל נשרכים להם מאחוריהם המטען, המשקע והזכרונות. מי היה שם אנשי השר שרון, חיים בר־לב, עזר וייצמן, השר קופל, מנכ"לים, ח"כים, הזרכה ממפקדי המלחמה ההיא וממעוטרי הצל"שים שלה, נציגי משפחות שכולות ודמויות שלא יכלו אפילו לחלום לפני 20 שנה להיכנס לעיתון כ„סלבריטיס" היום הם נמרודי, ברעם – שיוצא בקרוב למשפט בארה"ב – ואחרים. מי לא היה שם? ראש הממשלה יצחק שמיר למשל, ואחרים.

אחרי שאכלו והתחבקו, וריכלו והתרגשו – גם אם התראו רק שעות קודם במסדרונות אלה או אחרים – נשאו דברים – קצרים וללא פרשנות מיותרת. הנשיא חיים הרצוג, שר הבטחון יצחק רבין והרמטכ"ל רב־אלוף דן שומרון. סופרלטיבים לא היו שם, כמו התכנית האמנותית, חציה גימיקים וחלקה צפויה ומוכרת כמו 20 השנים שעברו מאז וכל מה שקרה בתוכן.

לא לשנות חוק השבות – קוראת עצרת הסוכנות

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

עצרת הסוכנות היהודית שבה וקראה אתמול לממשלת ישראל שלא לשנות את חוק השבות אף כל חקיקה דתית אחרת העלולה לפגוע באחדות העם היהודי וליצור קרע בין ישראל והגולה.

בהחלטה, שהתקבלה ברוב קולות במושב הנעילה של עצרת הסוכנות היהודית, שבה העצרת ומאזכרת את האמנה שנחתמה ב־28 ליוני 1979 בין ממשלת ישראל והסוכנות היהודית אשר לפיה אמורה ממשלת ישראל להתייעץ עם הסוכנות היהודית על כל חקיקה הקשורה לתפקוד הסוכנות היהודית קודם הגשתה לכנסת. „הואיל והעלייה היא באחריות עיקרית של הסוכנות היהודית, היות ואנו מאמינים שכל הצעה לתיקון חוק השבות תשפיע לרעה על תפקוד הסוכנות" נאמר בהחלטה „עמדת העצרת היא שיש להשאיר את חוק השבות בנוסחו הנוכחי".

תמיכה במוסדות ציוניים

עצרת הסוכנות שבה אתמול וקיבלה החלטה בדבר תמיכה במוסדות ציוניים השונה מההחלטה שהתקבלה בעצרת הקודמת בכך שהיא איננה מגדירה בפירוט את הקריטריונים ל„מיתג ציוני".

ואלדהיים

(סוף מעמוד 1)

נכבד מהמפלגות, נתן את פירותיו בהפגנה אתמול בהחלטה המפתיעה של איטליה לא לשגר את שגרירה בוואתיקן לקבלת הפנים הרשמית לסגל הדיפלומטי לכבוד ביקור נשיא אוסטריה. מארגני ההפגנה פדראציית הצעירים היהודים באיטליה, הביעו את שביעות רצונם ממהלך ההפגנה שהתנהלה ללא כל התקלות עם כוחות המשטרה הרבים, שהוצבו על „הגבול" בין איטליה למדינת הוואתיקן. אתמול בערב התקיימה גם הפגנה של צעירי קהילת רומא ליד בית־הכנסת המרכזי בעיר.

ואלדהיים עצמו הגיע בדרך עוקפת לוואתיקן בחברת שר החוץ אלויס מוק ושגריר אוסטריה בוואתיקן האנס פאפ. האפיפיור קיבל את הנשיא האוסטרי בחדר הספריה בארמונו לשיחה פרטית בת כחצי שעה שתוכנה לא נמסר לפירסום.

לאחר מכן הופיעו השניים בפני הסגל הדיפלומטי בוואתיקן בהתאם לכללי הטקס. אולם מהטקס נעדרו, כאמור, שגרירי ארה"ב, בריטניה ואיטליה, שבכך הביעו באורח המפורש ביותר את הסתייגותה מהביקור.

הוואתיקן המשיך אתמול לשמור על שתיקתו ביחס לגינויי הביקור מצד אישים בכנסיה הקאתולית. לעיתונאים הוצג נוסח „מתוקן" של דברי הבישוף האמריקאי ג'ון מיי שתקף בתחילת השבוע את החלטת הוואתיקן. לדבריהם של הארכי־בישופים מליון ומפאריס, שבאורח חסר־תקדים הביעו „תדהמה" מהחלטת האפיפיור, לא היתה כל תגובה מצד הכס הקדוש.

אולם את עיקר תשומת הלב תפסה אתמול ההפגנה מול כיכר פטרוס הקדוש שהחלה בשעות הבוקר. כ־500 צעירים ומבוגרים, חלקם ניצולי מחנות עם מספרים הקוקים על ידיהם, עמדו בשורה ארוכה בכביש הראשי המוליך לוואתיקן ונשאו כרזות בגנות הביקור. בין השאר נישאו שמות מחנות הריכוז באיטליה – ריזירה וסאנסאבה.

המפגינים קראו קריאות כמו „בושה" ו„ואלדהיים רוצח". אנשי המפלגה הרדיקאלית הנחשבת קרובה לישראל נשאו כרזות בנוסח „הכרה בוואלדהיים כן, הכרה בישראל לא!" חלק מהכרזות הזכירו את התנהגותו השלילית של הוואתיקן בזמן מלחמת העולם, אולם מרביתן גינו את ואלדהיים עצמו.

בעוד האפיפיור מקבל את פני נשיא אוסטריה קורט ואלדהיים, ומודה לו על מעורבותה של אוסטריה בעזרה לפליטים פולניים, הונגרים, יהודים ופרטיזנים איטלקיים, נציגי ארגוני צעירים, ונציגי מפלגות בווה־דלה קונצילאציונה השדרה הראשית המובילה לכיכר פטרוס הקדוש בוואתיקן.

בלסו עמודי התלייה ומדי מחנות הריכוז וההשמדה שלבשו האמריקאים [illegible] וים ושהגיעו במיוחד להפגין בעת שהיית ואלדהיים בבירה האיטלקית. היו גם סיסמאות כתובות בצהוב על גבי שחור שהזכירו את שמות מחנות ההשמדה והריכוז. בני נוער אוסטריים הצטרפו גם הם להפגנה רבת המשתתפים בבקשה שוואלדהיים יתפטר לשמירת שמה הטוב של אוסטריה.

מי שחשש לאחר מעצרה של ביאטה קלרספלד ביום רביעי כי עלולים להיות אי סדרים בהפגנה, טעה. המחאה היתה שקטה ועצורה אך לא חסרו סיטואציות מעניינות, כמו הכמרים שהסכימו להוליך רעות עם המפגינים. ביאטה קלרספלד שתכניתה להדליק פצצות עשן שחורות (כנגד העשן הלבן בו מודיעים על בחירת אפיפיור חדש) במשך ההפגנה נתגלתה, צמצמה את מחאתה ותיצלה את זמן ההפגנה לשיחה עם עתונאים.

האפיפיור קיים פגישה פרטית שנמשכה 35 דקות בספרייתו עם ואלדהיים ולאחר מכן הצטרפו לשניים המפליות של ראשי שתי המדינות להחלפת נאומים.

האפיפיור לא הזכיר את הפולמוס שהתעורר בקשר להסכמתו לקבל את פני מי שהיה מזכיר האו"ם, המואשם כי היה אחראי לפשעי מלחמה במלחמת העולם השניה. כזכור, אמרו מנהיגים יהודיים, כי פגישה זו עלולה לחבל בהישגים שהושגו במהלך 20 שנות דו שיח בין קתולים ליהודים.

שמיר: „הביקור – צעד מזעזע"

(ע). – „פגישת האפיפיור ואלדהיים בוואתיקן היא צעד מזעזע שיכול להתפרש כהצדקה של הפשעים בהם מואשם ואלדהיים. אני סבור שצעד כזה לא היה צפוי מרשות בעלת מעמד כמו הוואתיקן, וזה אינו מוסיף לה כבוד", אמר אתמול לעיתונאים ראש הממשלה יצחק שמיר במהלך סיור בעזה.

פרס: „האפיפיור צריך היה [illegible]"

שר החוץ שמעון פרס אמר אתמול בטלוויזיה הצרפתית, כי צעדו של האפיפיור פוגע בהתקרבות בין יהודים וקאתולים. „בהיסטוריה של הוואתיקן", אמר, „יש שאלות לגבי התנהגותו בזמן השואה ואין להם יחסים דיפלומטיים עם ישראל. תחושתנו היא שעל הוואתיקן לכלכל את צעדיו בזהירות".

ואלדהיים – בשבוע הבא ברבת־עמון

נשיא אוסטריה קורט ואלדהיים יקיים החל מיום ד' בשבוע הבא ביקור רשמי שיימשך ארבעה ימים בירדן, לפי הזמנת המלך חוסיין – נאמר בהודעה שפירסם דובר הארמון המלכותי הירדני ברבת עמון.

משקיפים אומרים כי יהיה זה ביקורו השני בחו"ל של נשיא אוסטריה מאז נבחר לתפקידו לפני שנה.

אלי ויזל: יש להעלות הויכוח לרמה תיאולוגית

„אני חושב שעל ישראל למחות מחאה נמרצת. צריך להעלות את הויכוח לרמה גבוהה, כמעט תיאולוגית.

ה„לביא"

(סוף מעמוד 1)

אחר. גורם במערך אמר בתגובה על שמועה זו, כי הליכוד אינו צריך להזיל משבר כדי להביא להמשך הפרוייקט; ד"ר שר־האוצר משה נסים, הנמנה עם הליכוד, יאשר את תוספת התקציב שמבקש שר־הבטחון בסכום של 220 מיליון דולר כשנה.

הועידה המרכזת של ההסתדרות, שתתכנס מחרתיים בירושלים, תשוב ותקבל החלטה נחרצת בזכות המשך פרוייקט ה„לביא". בינתיים פועל המזכ"ל ישראל קיסר בקרב שרים, בראשם שרי מפלגת העבודה לגיבוש רוב גדול ככל האפשר בעד המשך הפרוייקט. קיסר רומז, כי גם ציבור העובדים יהיה מוכן לתרום חלקו לכך. "אנחנו צריכים לסכם עם עצמנו להיות נכונים להיות שותפים במציאת התשובה ולסייע לממשלה בפתרון הבעיה התקציבית בהמשך ההתייעלות ובתרומה נוספת אם צריך", אמר קיסר בשיחה עם סופר "דבר".

מאת מאיר תרמור, סופרו הכלכלי של „דבר"

„ההכרעה בעניין הפסקת או המשך פיתוח ה„לביא" היא ההכרעה החשובה ביותר במשק מאז התכנית הכלכלית, שעתה מלאה לה שנתיים ואולי חשובה אפילו יותר", כך אמר אתמול נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו, בפני באי הכנס השנתי של המרכז הישראלי לניהול שנערך במלון הילטון בתל־אביב.

„ה„לביא" הוא הישג טכנולוגי המעיד על פוטנציאל אדיר ויניב פירות גלויים, אך אין זה אומר שאת ה„לביא" צריך לייצר. השאלה איננה אם הגענו עד כאן אי־אפשר להמשיך, השאלה היא אם צריך להשקיע שני מיליארד דולר נוספים ב„לביא" או במשהו אחר.

„למשק אין יתרון יחסי בייצור ה„לביא" מה גם שאינו מיועד ליצוא אלא להחלפת יבוא – ואם יבוא, יש יבוא זול הרבה יותר ממנו. אנחנו עומדים בפני אירועות של השקעה במוצר שפיתוחו יסתיים בעוד שש שנים, מול אלטרנטיבות של השקעה באמצעים אחרים נעדרי סיכון.

במלאת שלושים לפטירת בעלי

רפאל קלצ'קין ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון 28.6.87
בשעה 5.00 אחה"צ
בבית העלמין בקרית שאול.
תודתי נתונה מקרב לב לכל מנחמי ומוקירי זכרו

הדסה קלצ'קין

„אגד" יקבל מקדמה; קשיי הנזילות יידונו עם שר האוצר

מאת אריה אורה, סופר "דבר"

קשיי הנזילות של "אגד" יידונו בשבוע הבא בין שר האוצר משה נסים וראשי הקואופרטיב במטרה למנוע מהמשך המרוץ על סל-התחבורה חדש, נמסר אתמול בתום פגישת מזכירות "אגד" עם שר התחבורה חיים קורפו. התרעה עוררה תקווה לפתרון המשבר בתחבורה הציבורית לפחות באופן זמני.

לסופר "דבר" נודע, כי על-פי הנחיית ראש-הממשלה יצחק שמיר תינתן ל"אגד" מקדמה על חשבון הסובסידיה. בעתיד, או שיאושר לו להגדיל את האשראי מהבנקים. לאחר שהקואופרטיב הוכרז כ"מוסד נתמך", אין הוא רשאי עוד ליטול הלוואה ללא אישור משרד-האוצר.

הפגישה בין ראשי "אגד" והשר קורפו התנהלה ברוח טובה והשר גילה הבנה לבעיות הקואופרטיב בעקבות הסחבת במו"מ על סל-התחבורה החדש. תוקפו של ההסכם הקודם פג לפני עשרה חודשים ומאז סירבה הממשלה לפתוח בדיון של ממש על סיכומו של הסכם חדש.

על-פי הצעת השר קורפו יתחדש היום המו"מ על סיכום סל חדש, שיביא בחשבון גם את פרעון החוב על התצטיידות הקודמת. השר קורפו הנחה את מנהלי המו"מ מטעם משרדו לזרז את העבודה כדי להגיע להסכם בהקדם. שר-התחבורה גם הסכים לדון עם "אגד" בקשיים בהפעלת מלוא לוחדהזמנים. הוא אמר, שאם לא יוכל הקואופרטיב להפעיל את מלוא לוח-הזמנים, "ייעוד המשרד להשלים את השירות לציבור על-ידי אחרים".

מדיניות המשרד כלפי "אגד", כפי שהסתמנה עד כה, עוררה זעם רב בחוגים רבים בתנועת החירות. ועם זה בא לידי ביטוי בין היתר בפגישה בין חברי תנועת החירות מקרב חברי "אגד" עם מנכ"ל המשרד ברוך לוי, ראש אחד הסניפים החשובים של הקואופרטיב, שהוא גם חבר מרכז חירות, קרא לעברו של לוי: "אם אתה חושב שתחסל את „אגד", אז תדע לך שבמרכז הבא נדרוך אותך דרך הזלך". לוי התגונן באומרו, כי אינו רוצה לפגוע ב"אגד", ואדרבא, "אילו ידעת אילו תיקים אני מחזיק בנגידה ולא מציא, לא היית מדבר אלי כך". על כעס רב בנושא הקואופרטיב נמסר גם מירושלים, מקרוב של השר קורפו. התערבותו של ראש-הממשלה בראשית השבוע באה ביוזמת סגן-השר רוני מילוא, שאליו התנקזו הפניות של סניפי תנועת החירות, בכמה מהסניפים מלאים חברי "אגד" תפקידי מפתח.

בבית-משפט השלום בתל-אביב הורשע אתמול "אגד" בהפסקת השירות הסדיר ואילו משפטם של חברי המזכירות נדחה לאוקטובר. הקואופרטיב הורשע על פי הודאתו. גזר-הדין נדחה למועד אחר.

שמעון פרס בפגישה שלשום, עם נשיא צרפת פרנסואה מיטראן (צילום: א.פ.)

ביקורת על ועדת הכספים בעצרת הסוכנות ובמושבים

מאת יקי צור, סופר "דבר"

ביקורת חריפה על אופן טיפולה של ועדת הכנסת במשבר המושבים נשמעה אתמול בישיבת המליאה של עצרת הסוכנות היהודית בירושלים. יו"ר ועדת ההתיישבות של חבר הנאמנים, סילביה הזנפלד, האשימה את הממשלה בכך שאינה ממלאת את התחייבותה ואינה מעבירה את הכספים למושבים לאחר שהסוכנות כבר מילאה את חלקה בתוכנית ההבראה.

בהחלטה שהתקבלה ברוב קולות נאמר, כי עצרת הסוכנות מתייצבת לצידו של חבר הנאמנים של הסוכנות, ומביעה דאגה מהעיכוב הבלתי מתקבל על הדעת של ועדת הכספים של הכנסת ואי שחרור כספי הממשלה שנועדו לפתרון הבעיות הקריטיות בחקלאות של המושבים ושל הקיבוצים.

העצרת קראה לחבר הנאמנים לנקוט בצעדים מתאימים כדי לקדם החלטה מהירה בנושא השתתפות הממשלה בתוכנית הלאומית לשיקום מושבים וקיבוצים במצוקה, כפי שהתבטאה בדו"ח הביד על היבטיו הספציפיים: פתרון החובות הכבדים של המושבים, אירגון כספי מחודש של האגודות השיתופיות האיזוריות, התייחסות לבעיות החברתיות החמורות המוקרות רבים מהיישובים. על ידי הנהגת שינויים מבניים בהם, ושקילת המשך קיומם ותפקודם של משקים ושל יישובים שנקלעו לקשיים כלכליים וכספיים כבדים.

ההחלטה קוראת למאמץ משותף ולייחוס עדיפות מיוחדת לפיתוח המואץ של איזורי הגליל, הנגב והערבה.

סופר "דבר" מוסיף:

ראשי תנועות המושבים בארץ הזהירו אתמול את חברי ועדת הכספים של הכנסת, כי העיכוב במתן הסיוע למושבים מביא לגל חדש של איומי עיקולים מצד נושים של המושבים.

בעקבות עירנותה של אחת הפקידות במשרד:

רפי לוי חשוד בניסיון העלמת מסמכים מתיקי משרד הפנים

מאת יורם לוי, סופר "דבר"

הממונה לשעבר על מחוז ירושלים במשרד הפנים רפי לוי נחקר השבוע במשטרת ירושלים בחשד שניסה להעלים מסמכים מתיקים של משרד הפנים.

לוי שוחרר בערבות לפני מספר שבועות במהלך משפטו המתנהל בבית המשפט המחוזי בירושלים. הוא קיבל היתר לעיין במסמכים של משרד הפנים לצורך הכנת הגנתו.

לפני למעלה משבוע הוא הגיע למשרד הפנים כדי לעיין בתיקי המסמכים. אחת הפקידות הבחינה כי מאחד התיקים נעלמו מספר מסמכים. היא ביקשה מלוי להחזירם. בתחילה הוא הכחיש אולם לבסוף הוציאם מכיסו והחזירם.

הפקידה דיווחה לממונים עליה על הארוע. הנושא הועבר לידיעת פרקליטות המחוז ובהוראתה נפתחה חקירה משטרתית.

החקירה נוהלה על-ידי מחלק הונאות של משטרת ירושלים. לוי נחקר ומסר את גרסתו. ממצאי החקירה הועברו לפרקליטים המנהלים את התביעה במשפטו ובימים הקרובים יוחלט כיצד לנהוג בהם.

קיימת אפשרות שבעקבות הארוע תבקש התביעה להכביד על תנאי השחרור של רפי לוי.

המדינה נגד דמיאניוק

דמיאניוק יופיע כעד הגנה ראשון עם סיום שלב התביעה בשבוע הבא

ד"ר קאנטו מארה"ב אישר תקפות מסמך טרווניקי

מאת מרדכי ברקאי, כתב עתים

הנאשם ג'ון דמיאניוק יהיה כבל הנראה העד הראשון מטעם ההגנה – מסר אתמול הסניגור ג'ון אריקטור בבית המשפט בירושלים. בן הודיע, כי מיד עם סיום פרשת התביעה יטען עורך-הדין יורם שפטל מטעם ההגנה, כי „אין אשמה להשיב עליה".

פרשת התביעה במשפט דמיאניוק תגיע לסיומה ביום שני הקרוב, אם לא יחולו התפתחויות יוצאות דופן עד אז.

התובע מיכאל שקד מסר לבית המשפט, כי הוא עומד להגיש מספר מסמכים, חלקם בהסכמה, חלקם שלא בהסכמה ועל האחרונים יצטרך בית המשפט להחליט אם לקבלם או לדחותם או לחייב את התביעה להביא עדים ולהגיש את המסמכים באמצעותם.

התובע הוסיף, כי תהיה השהייה בהגשת תיקורי הדין שנעשו בגרמניה לבית המשפט. הסניגוריה לא התנגדה להגשת תיקורי הדין במועד מאוחר יותר. ד"ר אנטוניו קאנטו, מסקסאס בארה"ב, בנושא למומחה של מלאכת התיבה מהימנות וגיל של מסמכים על פי הרכב הדיו והנייר העיד אתמול במשפט דמיאניוק בירושלים כי לפי כל הבדיקות שעשה — „מסמך טרווניקי" נעשה עד שנת 1942 ובשום פנים ואופן לא לאחר מכן.

אם לא יחולו התפתחויות חדשות יוצאות דופן, ד"ר קאנטו היה העד האחרון של התביעה במשפט זה. עדיין לא ידוע מתי תתחיל ההגנה להעלות את עדיה.

ד"ר קאנטו הוא בעל נסיון עשיר בקביעת הרכבי נייר ודיו, לפי בתי הספר, האוניברסיטאות והנסיון העשיר שפירט, בתשובה לשאלותיו של התובע מיכאל שקד.

בחקירה הנגדית של העד המומחה ד"ר קאנטו אתמול ניסה הסניגור ג'ון ג'יל לתקוף את מהימנותו של „מסמך טרווניקי" על פי הבדלי הדיו שנתגלו בו, לטענתו, ועל פי עמידותו של הנייר.

הסניגור שאל את העד אם גילה שינויים בכמויות הברזל בסוגי הדיו של „תעודת טרווניקי".

העד השיב כי מכל סוגי הדיו שהוא בדק, הוא גילה שני סוגי דיו שלא היה בהם ברזל.

בתשובה לשאלות נוספות התברר כי הדיו ללא ברזל היה בכתיב הרוסי של התעודה בחתימה של איוואן דמיאניוק.

שאלה: במה שונה סוג הדיו בחתימת דמיאניוק מיתר סוגי הדיו?

העד: כפי שאמרתי, בדיו זה כמו שבדיו בכתיב הרוסי אין ברזל.

העד הוסיף כי שני סוגי דיו אלה היו זמינים ב־1942 וחזר ואמר כי בדיו בחתימה שנטען כי היא חתימתו של הנאשם, הוא מאותה תקופה, היינו מ־1942 ולפניה.

העד נשאל אם הוא ייחס חשיבות לכך שבדיו זו לא היה ברזל והוא השיב כי הוא לא ייחס לכך חשיבות מיוחדת.

שאלה: אמרת שהדיו הרוסי הוא מלפני 1942. האם ידוע לך מתי דיו זה הועלה על תעודת השרות?

תשובה: אינני יכול לומר מתי הדיו הזה עלה על הכרטיס.

שאלה: אם כן, גם בקשר לחתימה המיוחסת לנאשם, אינך יכול לומר מתי היא נעשתה, אתה רק יכול לומר שהיא מלפני 1942.

תשובה: כן, זה נכון.

לאחר מכן נשאל העד על הרכב הנייר וכיצד ומה ברק בעיקר בהרכב זה. העד חזר ואמר כי בעדרים מן הנייר של תעודת טרווניקי סיבים סינטתיים וסיבי זכוכית. הוא הוסיף כי הוא חיפש גם סיבים אחרים ומנה לאחר מכן סוגי הסיבים הנוספים שמצא.

הוא ציין כי לא נתגלה בנייר הזה חומר חיזוק נגד מים ובתשובה לשאלה נוספת אמר כי לא היה עליו ציפוי לשמור עליו מפני התבלות בגלל תנאי טבע.

העד פירט בעניין זה ואמר: ראיתי הבדלים בבוהק ובדקתי אם הדיו בשני המקרים שונה. בדיקה זו עשיתי לעומק ומצאתי שאין שוני בסוג הדיו.

העד נשאל אם מצא סימנים שהתצלום הוסר מן התעודה.

הוא השיב כי אין זה בתחום התמחותו ואין הוא רוצה להעלות השערות. בתשובה זו נסתיימה החקירה הנגדית.

העד אמר, כי נטל דגימות מדיו החותמת הן על התצלום והן על הנייר ומסקנתו היתה שאין הבדל בדיו וכי זהו אותו הדיו.

כנוס המועצה הרפואית של קופת-חולים הכללית

יום א' 28.6.87 - יום ב' 29.6.87 בבית-חולים ה"כרמל" חיפה

סדר יום

יום א' 28.6.87

09.30-10.00 - התכנסות, הרשמה.

10.00 - **פרופ' ח. דורון** - יו"ר ההנהלה המרכזית של קופת-חולים: "עם חידושה של המועצה הרפואית".

10.30-13.00 - **פרופ' ש. גיטר** - תקנון המועצה הרפואית

פרופ' ש. גליק - הועדה הרפואית המייעצת לקופ"ח בארה"ב

בחירת יו"ר המועצה הרפואית

בחירת ועדה מתמדת

דברי יו"ר המועצה הרפואית

14.30-17.00 - **"כח אדם רפואי בקופת חולים"**

פרופ' ס. שפס - פרופ' לבריאות הציבור, אוניברסיטת צפון קרולינה ארה"ב.

ד"ר י. פרוסט - המחלקה לכוח-אדם רפואי - האגף הרפואי - קופ"ח.

17.30-19.00 - **ישיבה ארגונית** - ועדות המועצה הרפואית, תכנון דרכי פעולה.

יום ב' 29.6.87

08.30-10.30 - **"בקרת איכות"**

פרופ' ג'. בק - אוניברסיטת קליפורניה לוס אנג'לס.

פרופ' ל. אפשטיין - המח' לרפואת הקהילה והמשפחה של קופ"ח והפקולטה לרפואה, טכניון - חיפה.

11.00-13.00 - **"ביזור במערכת השירותים הרפואיים של קופת-חולים"**

מר הווארד ניומן - יועץ למערכות שירותי בריאות ולשעבר מנהל אגף התקצוב במשרד הבריאות בארה"ב.

פרופ' צ. בנטויץ - מנהל מח' פנימית - בי"ח קפלן - רחובות.

פרופ' י. שפירא - מנהל המרכז הרפואי בילינסון - פתח-תקוה.

14.30-16.00 - **המשך הדיון.**

דברי סיכום: ד"ר א. פנרת - מנהל האגף הרפואי של קופ"ח.

נעילת הכנס.

קופת חולים

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

לשכת הדובר

שבע פרידמן   דוד איש־שלום

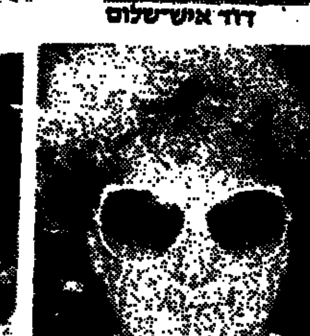

אלי טפר   שלומית מוסקוביץ

(צילומים: יוסי אלוני)

צ'רלי ביטון לא הופיע לחקירת פגישתו בבודאפשט

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

חבר הכנסת צ'רלי ביטון (חד"ש) לא הגיע אתמול לחקירה בחשד שנפגש עם אנשי אש"פ בבודאפשט במשטרת מחוז המרכז ברמלה, למרות שזומן על ידי צוות החקירה המיוחד.

לחקירה התייצבו: דוד איש שלום, אלי טפר, שלומית מוסקוביץ, גילי הרצמן ושבע פרידמן שהיו במשלחת השמאל לבודאפשט ונפגשו עם אנשי אש"פ ובהם „אבו מאזן" (מחמוד עבאס).

בסיום החקירה החשודים הנחקרים בעבירה על חוק למניעת טירור האוסר פגישות עם אנשי אש"פ ושוחררו בערבות עצמית. החקירה ארכה שעתיים ומחצה ומן המשטרה נמסר, כי יתכן שחלק מהנחקרים יוזמנו שנית לחקירה.

החשודים, שנחקרו על ידי צוות בראשותו של סגן ניצב זאב אבדחן, סרבו לענות אתמול על שאלות עיתונאים שנכחו במקום.

המפלגה הליבראלית שוב בבית־המשפט

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

אתמול היה סיבוב משפטי נוסף בסכסוכים הפנימיים שבין מחנה מודעי לבין המחנות האחרים במפלגה הליברלית שבליכוד.

בית המשפט המחוזי בחיפה הוליט בבדמניעה שלפי שעה אסור להכניס שינויים פרסונליים במוסדות המפלגה. ראשי מחנה שריד־פת־ניסים אמרו לכתבנו שהם רואים בפסיקת בית המשפט כשלון למודעי וסוף פסוק בנסיונות ההשתלטות שלו על המפלגה הליברלית.

הם טענו שעכשיו לא תהיה למודעי ברירה אלא להידבר איתם בטרם מתחילות שיחות האיחוד בין הליברלים לבין הליכוד.

משלחת ראשי רק"ח יוצאת הבוקר לסין

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

הבוקר יוצאת לסין משלחת של שניים מראשי המפלגה הקומוניסטית הישראלית. חה"כ מאיר וילנר, מזכיר המפלגה הכללי ומגבי אחוד של חה"כ תופיק טובי יוצאים לסין דרך בוקרשט.

השניים הם האורחים רשמיים של המפלגה הקומוניסטית הסינית. ערב צאתו אמר וילנר שבפקין יעלה נושא הוועידה הבין־לאומית וקשריה של ישראל עם העולם הקומוניסטי. זו פעם ראשונה אחרי 26 שנים שהמפלגה הקומוניסטית הישראלית, הנחשבת פרו־סובייטית, מקיימת קשרים עם פקין.

בסוף החודש הבא יוצאת למוסקווה משלחת גדולה של מנהיגי מפלגות השמאל בישראל, וביניהם המזכירים הכלליים של מפלגת העבודה, ר"צ, מפ"ם ורק"ח.

גוראל התפטר מתפקיד יו"ר תיאטרון חיפה

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

ראש עיריית חיפה אריה גוראל, אשר קיבל על עצמו לפני חודשים אחדים את התפקיד יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון העירוני של חיפה, עומד להודיע בישיבת מועצת המנהלים הקרובה על התפטרותו.

בחוגי התיאטרון נקבו בשמותיהם של יונה יהב, חבר מועצת עיריית חיפה, המחזיק ב„תיק" התרבות, ובשמו של בועז אפלבאום, מי שהיה מנהל לשכתו של פרס בשמשרד ראש הממשלה, כמועמדים לתפקיד יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון.

לסופרת „דבר" נודע, כי סיכויו של יונה יהב לקבל את התפקיד הם טובים. גוראל, שנכנס לתפקיד יו"ר מועצת המנהלים עם פרישתו של אברהם המאירי, הודיע על כוונתו להתפטר מתפקיד זה, עוד לפני יציאתם של שחקני הבהזה ה„פלשתינאית" לגרמניה ומחוות נוספים והסביר את החלטתו בעומס העבודה הרב המוטל עליו כראש העיר.

בלשכת ראש העיר ציינו אתמול, כי התפטרותו של גוראל מתפקיד יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון, אינה קשורה בסערת הביקורת שנמתחה מצד חוגי הימין על הצגת ה„פלשתינאית" בגרמניה וכן על בחירת הרפרטואר ש"ס בו לא־עתם, משום הלקאה עצמית.

קונצרט

השתלה חביבה בין האופרות

מאת יהודה כהן

בין האופרות של מוצרט, שתלה התזמורת הפילהרמונית הישראלית קונצרט חביב בסידרת „פילוקלאסיקה" בניצוח זובין מהטה. שתי כנרות מקרב התזמורת – אנה רוסנובסקי ואווה שטראוס־מרקו – היו הסולניות בקונצ'רטו לשני כינורות בלהמינור אופ' 8, מס' 2, מאת ג'והפה טורלי (1651 עד 1709) ממעצבי צורת הקונצ'רטו. ביצירה מתחלפות סולות וקבצי טוטי, ובשעת הסולו – בעיקר בפרק האיטי – מסתפקת התזמורת בליווי ובמילוי הרמוני בלבד. לאחר ביצוע נאה של הקונצ'רטו, השמיעה התזמורת בניצוח זובין מהטה בעיבוב מעמיק את הקנטטה „בעוגב אשא את מוט הצלב" (מס' 56) של באך, מושרת בסגנון נאמן בפי הבריטון ואלטון גרינרוז הבופיע כימים אלה כרוזן אלמאביבה בהצגות האופרה „נישואי פיגארו" מסעם הפילהרמונית, בהשתתפות מקהלת רינת. שירה בפתח התכנית בניצוח מדריכה סנטלי ספרבר ארבעה מדריגלים, מהם שלושה מאת מלחינים עתיקים – בורלי שבגלי, האסלר (גרמני) וידאנה (איטלקי) – ואחד בן הבאה שלנו, השווידי אנטו אולסון. ביצוע רענן של הסימפוניה מס' 3 של שוברט בניצוח זובין מהטה חתם את התוכנית.

מס הכנסה יעקל כספי ביטוח לאומי של חייבים

מאת אמנון אמר, סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

מס הכנסה מתכוון להטיל עיקולים על כספי קיצבאות הביטוח הלאומי של חייבים.

זאת, בנוסף לעיקולי חשבונות בנקים, כספים של ספקים וכספי הפקדות היבוא. כן יירשמו במשרד רישוי עיקולים על כלי־רכב של חייבים ויבוצעו עיקולי מחזור.

פידות אמצעים זו תופעל כבר בימים הקרובים במסגרת מבצע גדול עליו הכריז שלטונות מס הכנסה לגביית חובות שבפיגור מעצמאים וחברות. לצורך המבצע יתוגברו יחידות הגבייה בעובדים נוספים מיחידות המיסים האחרות.

בחודשים האחרונים ביצעו כבר יחידות הגבייה כארבעים מיבצעים ברחבי הארץ. במסגרת מיבצעים אלה נתפסו מיטלטלים של כ־1,500 חייבי מס ועוקלו 250 כלי רכב.

כנגד מעבידים שנתפסו באי העברת ניכויים במועד, מתכוונים שלטונות המס להגיש תביעות פליליות.

נחשפה חוליית מחבלים שפעלה במחנה בלאטה

מאת אריאל בן־עמי, סופר „דבר"

בוחות־הבטחון לכדו לאחרונה חוליית מחבלים שפעלה במחנה הפליטים בלאטה ליד שכם.

ראש החוליה גורש לירדן במאי 87 וחלקו בהתארגנות זאת נתגלה רק עתה – לאחר שגורש.

חברי החוליה שנתפסו, חשודים בפיגועי־ידי־עשנים ב־85־86, על תושבים ערבים במחנה הפליטים בלאטה, שנחשדו על־ידם בשיתוף־פעולה עם שלטונות ישראל.

באחד מפיגועי הידי, הרגו חברי החוליה תושב אחד ממחנה הפליטים בלאטה, ופצעו שניים, מהם. אחד מחברי החוליה שנלכדו הינו סטודנט באוניברסיטה בבירזית ואחד מראשי הפתח באוניברסיטה. הוא היה מועמד בעבר לראשות מועצת הסטודנטים בביר־זית.

הקשר הנלכד שגורש את שמו, כי לא מסר את שם המפקד שכבר גורש לירדן, על חלקו בפעילות ובלה בקתים.

נהגי התברואה בת"א שבו לעבודה תקינה בצו בימ"ש

מאת נתן רועי, סופר „דבר" בתל־אביב

בית הדין האזורי לעבודה בתל־אביב הוציא אתמול, במעמד שני הצדדים, צו המורה לנהגי מחלקת התברואה בתל־אביב לשוב לעבודה תקינה עד לפתיחת עיצומים ב־16 בחודש.

נהגי התברואה של עיריית תל־אביב החלו אתמול לפנות את האשפה במלוא הקצב מכל רחובי העיר. דובר העירייה, בני כהן, מסר אתמול כי העירייה תחלק החל מהיום שקי ניילון בקופות הלוקה ברחובי העיר ובמוצאי שבת יחולקו תגיכי תנועות הנוער שקי ניילון לבעלי עסקים. בעלי עסקים שלא ימלאו את שקי הניילון באשפה יקבלו דו"חות־קנס.

שופטת בית הדין האזורי לעבודה הורתה אתמול בהחלטתה לכל נהגי התברואה לשוב לעבודה סדירה ולעשות מאמץ רציני לנקות את העיר תוך ימים ספורים. במקביל – הוגש צו ביוון צו בית משפט למזכירות בית המשפט. הצו הועבר למזכירות, על פי בקשת באת כוח העובדים, עורכת הדין גלילה הורנשטיין מתל־אביב, ולא נדון אתמול בבית המשפט.

העובדים טענו אתמול, באמצעות פרקליטתם, כי לא ינהלו מו"מ עם העירייה מבלי שיישמר עקרון השוויון במו"מ. „מו"מ לא יתנהל כשחרב מונחת על צווארם של נהגי התברואה", אמרה אתמול עורכת הדין הורנשטיין והודיעה כי ארגון העובדים לא ישמור על זכויותיהם של נהגי התברואה תיפנה למוכירות מועצת פועלי תל־אביב.

לעת עתה, הסירה העירייה את כוונתה להכניס לעיר קבלנים פרטיים שיפנו אשפה, אולם בכוונת העירייה לעשות כן אם במידה ונהגי התברואה יסרבו לפנות 500 מכלים חדשים שצפויים להיכנס לעיר בזמן הקרוב.

במסגרת הב־שיה של אחיות חולי הלב:

האחיות מתלבטות: מהי פעולה חריגה ומתי מותר לבצעה?

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

האם מותר לאחות לתת לחולה מכת חשמל במצבי חירום ללא נוכחות הרופא ? האם מותר לאחות לא לבצע הוראת הרופא באומרו לרעתה קודם ההוראה יפגע במצבו של החולה? בשאלות אלה ואחרות הנוגעות לתחום „פעולות חריגות" בעבודה סיעודית מתלבטות האחיות במחלקות קרדיאולוגיות שונות והן מצאו את ביטויין בכנס שיזם בכנס של אירגון הסיעוד הקרדיאלי בישראל.

בכנס נערך השבוע בהשתתפות אחיות מ־10 בתי חולים ממשלתיים ושל קופת חולים הכללית, שייצגו 35 מחלקות קרדיאליות, כיחידות יחידות לטיפול נמרץ לב, ביחידות לב ושיקום חולי לב.

„פעולות חריגות" בתחום עבודת האחיות הן פעולות איבחון, ריפוי ומיומנויות רופא אחרות שמבחינת החוק מוגדרות כעיסוק ברפואה ולא עיסוק בסיעוד. היות ופעולות אלה מוגדרות כרפואה, אחיות צריכות בשבילן היתר מיוחד ולכן הן נקראות „פעולות חריגות".

המגמה של אגף הסיעוד במשרד הבריאות היום היא להביא לכך שכל פעולה שנלמדת בבית ספר לסיעוד על פי תוכנית לימודים של משרד הבריאות תיקרא „סיעוד" ובכך תוצאנה פעולות רבות מרשימת „הפעולות החריגות".

הנושאים שהועלו ברב שיח נשארו הפתוחים, עם זאת לסופרת „דבר" נודע, כי האחיות תובעות הקפדה יתר על נוהלי הרשאה שניתנת על ידי מנהל בית החולים על סמך ההכשרה של אחיות שתמכה על ידי משרד הבריאות. ללא הרשאה של מנהל בית חולים לא רשאית אחות, אף אם יש לה הכשירויות, לבצע „פעולות חריגות". האחיות תובעות „נוהלים כתובים ותחומים ותקפים מבחינה משפטית". לדעת אחיות רבות הדברים בתחום „פעולות חריגות" אינם סגורים עד הסוף, אין בהירות מספקת מה מותר ומה אסור ועל פי המצב בשטח קיים פיגור בין היקף הכרת משרד הבריאות ב„פעולות חריגות" לבין ההתפתחות בתחום הסיעודי.

אירגון הסיעוד הקרדיאלי בישראל הוקם בראשית השנה בעידוד החברה הקרדיולוגית ושם לו למטרה קידום והרחבת אופקים מקצועיים של חבריו.

הממשל המרכזי בגרוזיה מקיים קשרים עם בני העדה בישראל

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

עמותה של עולי גרוזיה בישראל מקיימת קשרים תרבותיים עם הממשל המרכזי בגרוזיה במטרה להגביר את שיתוף הפעולה בין בני העדה בארץ ובין העם הגרוזי.

בחודשים האחרונים פועלת בישראל עמותה לקשרי תרבות וידידות בין ישראל לגרוזיה, שבה חברים יוצאי גרוזיה בישראל, המוציאים לאור עתון בן 3,000 עותקים בשם "חידי" (גשר, בגרוזית).

העורכת, צ'יסנה גבריאלי (ביניאשווילי), מתייעצת בגרשון בריאורן, חוקר ב„מכון יד בן־צבי", שפרסם מחקרים אודות בני העדה הגרוזית וחייה של העדה בגרוזיה.

הפעילות התרבותית הקוראת לחיזוק הקשר בין שני העמים, הגרוזי והיהודי, הולכה לאחר הקרנת סרטה של לינה צ'פלין בטלוויזיה הישראלית.

ראשי העדה בארץ, רובם אקדמאים ובעלי מקצועות חופשיים, החליטו לעשות להפצת מורשת העדה הגרוזית ולהעלאת צדדיה התרבותיים בפומבי.

בעקבות כך, התגיים לפעילות בימאי ישראלי־גרוזי מיכאל נביקשווילי, שביים הצגות תאטרון בגרוזיה ובאוקראינה וזכה לשבחי הביקורת, להפקת סרט תעודי על חיי יהודי גרוזיה בישראל ובגרוזיה.

הבימאי הישראלי פנה במכתב לאגודה לקשרי תרבות עם תפוצות גרוזיה שמושבה בגרוזיה והודיע לראשיה, כי הוא מתכוון להפיק ולביים סרט זה מתוך כוונה להציג את היחסים הטובים ששררו בין העם הגרוזי לעם היהודי.

גורבאצ'וב תובע במפגיע כי יקודמו הרפורמות ומכנה מתנגדיו „אנוכיים"

דווח כי בבחירות למוסדות הממשל המקומי אבד הרוב לחברי המפלגה

מוסקווה („רויטר"). – מנהיג הקרמלין מיכאיל גורבאצ'וב קרא אתמול בנאום מרכזי לצעדי ביזור במערכת הניהול הכלכלי של ברית המועצות ויצא בהתקפה חריפה על מתנגדי מהלכיו המהפכניים והכינה אותם „שמרנים אנוכיים". בנאום שנשא לפני כינוס של הועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית, אמר עוד גורבאצ'וב, כי הפוליטבירו מציע, כי ועידת מפלגה כלל ארצית תתקיים ביוני שנה הבאה ותעמוד בסימן הנחלת יותר דמוקרטיזציה לחיים הסובייטיים.

בנאומו, הביע גורבאצ'וב תמיכה נחרצת בכלכלנים הממליצים על רפורמות, אשר קראו לשינויים ראדיקליים במערכת הסובייטית, הסובלת – לדעתם – ממרכוז מיותר, והמליצו על הענקת אי-תלות למפעלים כלכליים ברפובליקות השונות.

„המרכז מוכרח להתנתק מהתערבות יומיומית בפעילויותיהם של הגופים הכלכליים הכפופים לו", קרא המנהיג הסובייטי, שדרש בתוקף רפורמות נמרצות בתכנון, מימון, תמחירנות ומדיניות אשראי.

„שינויים מהפכניים הביאו לעימות בין הדרישות להתחדשות, יצירתיות ויוזמה קונסטרוקטיבית מצד אחד, ושמרנות, קפיאה על השמרים, ואינטרסים אנוכיים מן הצד השני", נזף מנהיג ברה"מ. הוא המשיך: „חוסר האיזון בין התלהבותם הגדלה והולכת של ההמונים ובין עשקנותם של אותם ביורוקרטים שנותרו עדיין ברוב התחומים ונסיונותיהם להקפיא את תנופת ההתחדשות הם אחדים מן הסימנים לעימות אמיתי ורציני זה".

משקיפים אמרו, שגורבאצ'וב רמז, כמובן, למשרדי הכלכלה המרוכזים במוסקווה, שעמדתם מאויימת עתה על ידי ההצעות החדשות להעניק למפעלים ולבתי חרושת את הזכות לסחור ישירות אלה עם אלה ולהתחלף בתוצרתם.

כפי המנהג שסיגל לעצמו בנאומיו בשנה האחרונה, מתח גורבאצ'וב ביקורת רצחנית על משטרו של קודמו ליאוניד ברז'נייב. הוא גם רמז שארה"ב ומדינות אחרות במערב אינן מרוצות ממהלכי ההתחדשות והדמוקרטיזציה שבאו על ברה"מ במסגרת מדיניות ה„גלסנוסט".

גורבאצ'וב אמר עוד, שמנהיגות המפלגה מאוחדת מאחוריו, אבל הביע התרעמות על אותם פקידים מפלגתיים רמי-דרג ברפובליקות העוצרים את תהליך ההתקדמות הכלכלי שהוא מנסה להשיג.

בהמשך הנאום, פרש גורבאצ'וב כמה פרטים ספציפיים של תוכנית הביזור הכלכלי שלו והבהיר, שרצונו הנחרץ להפוך את ניהול המפעלים ברחבי המדינה לעצמאי ככל האפשר, וכי על מנהלי המפעלים לחשוב בעתיד על רווחים ולעשות את המוצרים גמישים יותר.

אחרי הדיון בהצעות הללו, יעביר הועד המרכזי את ההצעות לאישור הסובייט העליון. ההצעות אמורות להכנס לתוקף בינואר שנה הבאה.

נבחון לדמוקרטיזציה?

בתוך כך נמסר, כי חברי המפלגה הקומוניסטית הסובייטית שוב אינם מחזיקים ברוב המושבים במועצות ממשל מקומיות רבות, כפי שמתברר מתוצאות הבחירות המקומיות הראשונות שנערכו בברה"מ בהשתתפות יותר ממועמד אחד.

תוצאות הבחירות, שהיו ביום א' השבוע, התפרסמו בבטאון המפלגה „פראוודה" אתמול. לפי הדיווח בעיתון, ברוסיה – שהיא הרפובליקה הגדולה ביותר בברה"מ – 57 אחוזים מן המנצחים בבחירות אינם חברי המפלגה הקומוניסטית. בתקופה שלפני עידן גורבאצ'וב, היה כמובן למועמדי המפלגה רוב מוחלט.

סוכנות הידיעות הממלכתית הסובייטית „טאס" אמרה, כי 20 אחוזים מן הזוכים שאינם חברי המפלגה הם חברי ה„קומסומול" (ברית הנוער הקומוניסטי), שמתוכה צומחים חברי המפלגה לעתיד.

משקיפים אמרו, שהכנסת ריבוי מועמדים לבחירות אלה היתה נסיון נועז של המנהיג הסובייטי ליתר דמוקרטיזציה גם במערכת הפוליטית, ולא רק במערכת הכלכלית.

„בילד": אבו נידאל גורש מסוריה והתבסס בלבנון

האמבורג (א.פ.). – סוריה גירשה את רב-המחבלים אבו-נידאל וחברים אחרים בארגונו ואף סגרה את משרדי הארגון בדמשק – זאת דיווח אתמול העיתון המערב-גרמני רב-התפוצה „בילד". אבו-נידאל, אחד המחבלים המבוקשים ביותר במערב, נמצא עתה או במערב-ביירות המוסלמית, או בעמק הבקעא בלבנון, אמר „בילד".

בהסתמכו על „מקורות בין מערביים יודעי-דבר", דיווח העיתון, כי השלטונות הסוריים סגרו את משרדי ארגונו של אבו-נידאל במדינה עוד בראשית החודש. הודו לכל חברי הארגון שלא היתה להם אזרחות סורית לצאת את גבולות המדינה לאלתר.

„אבו-נידאל ואנשיו מצאו בסיס במערב-ביירות המוסלמית ובעמק הבקעא בלבנון", ציטט „בילד" מדבריו של מקור מודיעיני מוסמך, שביקש להיוותר בעילום-שם.

„אבו-נידאל עצמו ודאי זומם עכשיו לחטוף בני-ערובה מערביים, כדי לסחוט באמצעותם כסף למימון פעולותיו בעתיד", אמר אותו מקור ל„בילד". דיווחו של „בילד", הרואה אור בגליון העיתון מהיום, ואשר שודר אתמול לסוכנויות ידיעות ברחבי העולם, לא מסר פרטים נוספים.

אבו-נידאל, ששמו האמיתי סאברי אל-באנה, נחשב כאחראי לכמה מפעולות הטרור האלימות ביותר שהיו במזרח התיכון ובאירופה. באיטליה, למשל, מבוקש אבו-נידאל באשמת אחריות לתקיפה הקטלנית שהיתה על נמל התעופה הבין-לאומי של רומא ב-27 בדצמבר 1985.

עם תום ביקורו של פארוק קאדומי בברה"מ:

תמימות דעים בין אש"ף ומוסקווה; ערפאת יוזמן

מוסקווה („רויטר", עתי"ם ועי"ע). – מנהיג אש"ף יאסר ערפאת יבקר בברה"מ – על כך נמסר בהודעה משותפת שפורסמה אתמול בבירה הסובייטית, עם תום השיחות שקיים שם פארוק קאדומי, מנהל המחלקה המדינית של אש"ף.

בהודעה לא נאמר מתי יגיע ערפאת לבירה הסובייטית. הוא ביקר לאחרונה במוסקווה בינואר 1983, וקיים אז שיחות עם יורי אנדרופוב, שהיה אז מנהיג המפלגה הקומוניסטית הסובייטית.

ערפאת נפגש לאחרונה עם מיכאיל גורבאצ'וב באפריל 1986, בברלין המזרחית, כאשר התכנסה בעיר זו הועידה ה-11 של המפלגה הקומוניסטית המזרח-גרמנית.

בהודעה המשותפת נאמר, כי שני הצדדים „סבורים שקיימת אפשרות אוביקטיבית לעצור את המהלך המסוכן של ההתרחשויות במזה"ת". ההודעה פורסמה אתמול בבטאון המפלגה הקומוניסטית הסובייטית „פראוודה", יומיים לאחר שקאדומי סיים את ביקורו.

ברה"מ ואש"ף, מציינת ההודעה, „מגנים בחריפות את הפעולות הטרוריסטיות של אי-אלה אנשים, קבוצות או מדינות, ותומכים בחיזוק שיתוף הפעולה הבין-לאומי, מתוך כוונה לעקור בדרכים חוקיות את ביטויי הטרור".

בהקשר זה, חוזרים ומאשרים שני הצדדים את תמיכתם ביוזמה לעריכת ועידה בין-לאומית בחסות האו"ם „בהשתתפות כל הצדדים המעוניינים, על בסיס של שוויון".

אדוארד שוורדנאדזה שר החוץ הסובייטי, ופארוק קאדומי, „החליפו דעות על המצב במזה"ת", בינו באריכות את המדיניות הישראלית והאמריקאית באזור.

שר החוץ הסובייטי ניצל ביקור זה של אחד ממנהיגי אש"ף, כדי להשמיע פעם נוספת קריאה דחופה ל„שיתוף פעולה הדוק" בין אש"ף לסוריה.

ההודעה המשותפת מאשימה את ישראל בניהול מדיניות של טרור כלפי מחנות הפלשתינים וכלפי האוכלוסיה האזרחית בשטחים, והיא מגנה „את הסיפוח של ירושלים המזרחית הערבית ושל רמת הגולן".

צרפת נגד כוח בינ"ל להגנה על השיט במפרץ

פאריס („רויטר"-עתי"ם). – שר ההגנה הצרפתי אנדרה ז'ירו אמר, כי צרפת מתנגדת להקמת כוח בין-לאומי להבטחת חופש השיט במפרץ.

„אנו מתנגדים לארגון השיט באמצעות הקמת צי שיינתן מהגנת הציים המערביים. זה רק יגביר את המתיחות הצבאית במפרץ", אמר השר בראיון שהעניק לשבועון הערבי המופיע בלונדון „אל מג'אלה".

הוא הוסיף ואמר: „אנו מעדיפים לעקוב אחר מהלך העניינים ולהתערב רק כאשר יהיה זה מן ההכרח".

כזכור, ביקשה וואשינגטון סיוע מבעלות הברית שלה במערב, במסגרת מאמציה להגן על הספנות במפרץ, שם נפגעו למעלה מ-300 אוניות מאז תחילת 1984 במהלך המלחמה בין איראן ועיראק. רבות מהאוניות האלה נפגעו בטילי „אקזוסט", שסופקו ע"י צרפת לעיראק.

אנדרה ז'ירו גילה, כי צרפת תחזיק אניית מלחמה בין מצרי הורמוז בשיוט קבע.

בן-ערובה בלבנון נעשה אב בהעדרו

ביירות („רויטר"-עתי"ם ועי"ע) – תינוקת נולדה בביירות לאשת בן הערובה האמריקאי ג'סי טרנר – על כך מסרה דוברת של קולג' אוניברסיטאי בביירות.

טרנר בן ה-39 נחטף בינואר, יחד עם שלושה מחבריו, גם הם עובדי הקולג' האוניברסיטאי, האמריקאים אלן סטין ורוברט פולהיל וההודי מ. סינג.

צפון-קוריאה: אין לנו כוונה להתערב בדרום

טוקיו (א.פ.). – צפון-קוריאה הצהירה אתמול, כי אין לה כל כוונה שהיא לצאת למלחמה בדרום-קוריאה, אויבתה הגדולה ביותר.

סגן ראש ממשלת צפון-קוריאה צ'ונג ג'ון ג'י אמר לקהל של כ-100,000 איש, שבאו לחגוג את יום השנה ה-37 למלחמת קוריאה בשנים 1950-53: „אנו שבים ומצהירים היום באורח חגיגי, כי אין בליבנו כל כוונה שהיא לערב עצמנו בכוח בדרום-קוריאה, בשום נסיבות שהן".

משקיפים אמרו, כי הצהרה כזאת, או דומה לה, היתה צפויה זה כבר מפי ראשי המימשל הצפון-קוריאני, בהתחשב במהומות הפוקדות בעת האחרונה את דרום-קוריאה במלוא עוזן.

רמטכ"ל צבא צפון-קוריאה הגנרל לי דז'קי אמר שלשום, כי „המצב בדרום-קוריאה מסוכן ביותר", וכי אנשיו „פוקחים עין צופיה על המתרחש שם". הערתו זאת של הרמטכ"ל הופצה אתמול על-ידי סוכנות הידיעות הרשמית של צפון-קוריאה.

הצוות המנסה להציל את „להמאטן" זכה בעוד ארכה

פאריס (א.פ.). – העיתונאים הנאבקים על הצלת העיתון השמאלי הפאריסאי „להמאטן" מפני חיסול הודיעו אתמול, כי בית-דין לעניינים המסחריים העניק להם ארכה של חודש נוסף, כדי לנסות ולעמוד בפירעון חובותיו הגדולים של העיתון.

„להמאטן", הנוקט קו תמיכה במפלגת האופוזיציה הסוציאליסטית, אמור להיסגר בצו משפטי, אלא אם כן יצליח הצוות המיוחד, המונה עשרה מעיתונאי „להמאטן", לגייס 35 מיליון פראנקים (560,000 דולר) עד ה-31 ביולי.

„להמאטן", שגודל הפסדים כמעט מיום היווסדו, החל לצאת לאור במארס 1977, על-ידי השבועון „נובל אובזרווטר", שאנשיו חשבו להביא לעיתונות הצרפתית, שנשלטה על-ידי עיתונאים בעלי קו ימני או שמרני מדי, לטעמם, רוח חדשה.

רופאים מברה"מ בדקו מנהיג אינדיאני בכלאו שבקנזס

ליוונוורת', ארה"ב (עי"ע). – שני רופאי עיניים סובייטים בדקו אתמול אינדיאני אמריקאי, שנידון למאסר עולם, הכלוא בליוונוורת שבקנזס לאחר שנמצא אשם ברציחתם של שני סוכני ה„אף.בי.איי" ב-1975.

הרופאים – אדוארד אבטיסוב ולב קצנלסון – אמרו במסיבת עתונאים, כי המליצו לפני האסיר ליאונרד פלטייר, הסובל מראיה לקויה, שישתמש בתרופה הניתנת להשגה אך ורק בברה"מ.

פלטייר בן ה-42, שעמד בראש „התנועה האינדיאנית האמריקאית", אמר כי הוא חף מפשע ואינו אשם במותם של שני אנשי ה„אף.בי.איי".

שלטונות ארה"ב אמרו, שאיפשרו לרופאים הסובייטים לבקר אצלו „בעיקר מטעמים הומניטריים".

הרופאים, שבדקו את החולה במשך שעתיים וחצי, אמרו כי לדעתם אי אפשר לטפל במחלה שממנה סובל פלטייר אלא ע"י שימוש בתרופה סובייטית. הם הביאו עמם כמות של התרופה המספיקה לחודשיים, והביעו נכונות לשלוח לאסיר כמות נוספת עם תום פרק זמן זה.

ד"ר אבטיסוב, המכהן כיושב ראש אגודת רופאי העיניים הסובייטית, אמר כי ביקורו בארה"ב נועד „אך ורק לקידום מטרה הומניטרית". הוא הטעים, כי לא פעל מתוך נימוקים פוליטיים, אך הוסיף ואמר כי ליאונרד פלטייר „הוא אחד ממנהיגי תנועת האינדיאנים האמריקאים" וכי „מן הראוי שהפרשה תידון מחדש".

סופרים ואמנים מתבקשים לתרום מזרעם – בסין

פקין („רויטר"-עתי"ם). – בית חולים בדרום סין פנה בקריאה לסופרים, אמנים, ספורטאים וגברים אחרים בעלי הישגים לתרום מזרעם לבנק הזרע הראשון המוקם בסין – על-כך מסר אתמול העיתון „צ'יינה דיילי".

העיתון מגלה, כי הקולג' הרפואי בהונאן שבדרום סין מתקשה למצוא תורמים, מאחר שהסינים מתנגדים באורח מסורתי להזרעה מלאכותית.

בית חולים זה הצליח לבצע רק 137 הזרעות מעין אלה מאז הוקם בנק הזרע, ב-1981. לעומת זאת, הוא קיבל כבר למעלה מ-5,000 בקשות לשירותי הזרעה מלאכותית.

סוריה: שחיתויות בצמרת ומשבר כלכלי מסוכן למשטר

ביירות (עתי"ם-מורח). – העיתון „אל דסתור" מוסר, כי השחיתות פושה והולכת בצמרת המדינה. קצינים בכירים בצבא הסורי עומדים למשפט בפני בתי הדין ובמיוחד בלבנון, עקב הסתבכותם בהברחות.

המשבר הכלכלי חריף, מדווח העיתון. המטייל ברחובות דמשק או כל עיר סורית אחרת יכול להתרשם מהיעדר מצרכי מזון בסיסיים בחנויות.

מאז שהדולר האמריקאי נמכר בסוריה בשוק השחור בשער של 25-30 לירה סורית לדולר, קציני צבא סוריים בכירים סוחרים במטבע חוץ בגלוי, ליד קבר הקדושה זינב, וכן הם סוחרים במוצרים שקיים בהם מחסור בשוק הסורי.

המסחר במטבע קשה בשוק השחור מצטמצם למספר קצינים ביחידות המיוחדות ולמקורבים לחוגי השלטון בסוריה.

בשבועיים האחרונים, החלה הפקידות המקצועית בסוריה, מוסר „אל-דסתור" להפיץ שמועות על תחילת רווחה כלכלית בסוריה ועל „פתיחת ברזי הסיוע הכלכלי לסוריה ממדינות ערב" ועל כוונת סוריה „להינתק מלפיתת האיראנים".

הציבור הסורי כמעט שאינו מאמין לשמועות אלה, אומר העיתון, מאחר שהמצב הכלכלי החמור נהיה רע מיום ליום.

משכורתו החודשית של פקיד, שנעה בין 1200 ל-1500 ל"ס, אינה מספקת לקיום בכבוד. ישנם פקידים ופועלים רבים מובטלים, עקב השבתת מפעלים בשל מחסור בחשמל וחומרי גלם.

בשלושת החודשים האחרונים, פסקה סוריה לייבא מוצרי מזון ומוצרים חקלאיים מחו"ל, בשל מחסור במטבע קשה במדינה.

האם יכולה סוריה לעבור משבר זה מבלי שיתרחשו בה שינויים בסיסיים? שואל „אל-דסתור". רבים סבורים, כי שינויים אלה צפויים: סימן לשינויים אלה היה נסיון ההפיכה הכושל, אשר נסתיים בהוצאתם להורג של 47 קצינים מחיל האוויר, ושאר הקצינים שהשתתפו בנסיון ההפיכה נעצרו ונכלאו, בכמה בתי-כלא נפרדים.

אין בדמשק איש הסבור, כי המשטר יוכל להתגבר על המשבר ללא זעזוע במבנהו, מכיוון שכל הצעדים שננקטו לא פתרו את שורשו. המשק הסורי משותק כליל, והאנדרלמוסיה פושטת באושיות המדינה, קובע „אל-דסתור".

המשטר רגיש לקציני בלבלה

בתוך כך מסרה סוכנות א.פ. מדמשק, כי שר החקלאות הסורי אולץ להתפטר מתפקידו אתמול, וכי היה זה השינוי השני שנעשה במבנה הממשלה הסורית בעשרת הימים האחרונים.

הממשלה הסורית, שבראשות עבד אל-ראוף אל-קאסם, האשימה את שר החקלאות לשעבר מחמוד קרידי ב„אינקומפטנציה חמורה, שגרמה לתוצאות שליליות" ותבעה את התפטרותו, שהוגשה ונתקבלה לאלתר.

לא נמסרו פרטים נוספים בעניין התפטרותו הכפויה של קרידי, אולם בדיווח שהושמע בבית הנבחרים הסורי לפני ימים מעטים, נמסר כי השר לשעבר היה אחראי להזמנת משלוח כבשים, שהגיעו לסוריה כשחלקם הגדול נגוע במחלות מידבקות קטלניות.

ארגון המזון מזהיר מפני אסון ארבה נרחב באפריקה

ניירובי (א.פ.). – נחילי ארבה המדבר חרגו בעת האחרונה מתחומי המחיה הטבעיים שלהם, בצפון-מזרח אפריקה, ועתה הם מאיימים באורח מסוכן ביותר על היבולים החקלאיים מחוף האוקיינוס האטלאנטי ועד מדבר-ערב – זאת מסר אתמול ארגון המזון והחקלאות הכלל-עולמי „פאו".

מנהל מרכז הדיווח של „פאו" לענייני ארבה לוקאס בראדר אמר במסיבת-עיתונאים מיוחדת, כי אנשי המרכז כבר איתרו 26 נחילים ענקיים של ארבה המדבר, המכסים היום שטח כולל של כ-200 קילומטרים רבועים בצפון אתיופיה ובמרכז סודאן.

„מדובר רק בנחילים שאותרו בבטחון עד כה", אמר בראדר, „אבל אנחנו משוכנעים שבעצם יש עוד, הרבה יותר ממה שדווח".

נחיל אחר, שמעריכים כי הוא כולל לא פחות מחצי מיליון חרקים, פשט על שדה התעופה אסמארא שבאריתריאה ואילץ את רשויות התעופה של אתיופיה לסגור את האתר לתנועת מטוסים בשבוע שעבר.

בראדר הזהיר, כי התפשטות ארבה המדבר – שנחיליו נצפו במחוזות מרוחקים ביותר מתחומי המחיה הטבעיים שלו – היא תופעה מסוכנת, שאין לה תקדים בהיסטוריה הקרובה. הוא אמר, כי נחילים של ארבה המדבר אובחנו באזורים שונים במאוריטניה וכן לאורך חופי ים סוף, בשטח ערב-הסעודית.

„הכל מודאגים ביותר... מדובר בברק המפחיד אנשים. אנו חשים שהמצב העכשווי רציני ביותר, ומצריך מעקב צמוד ופעולה מיידית", אמר לוקאס בראדר.

„אם לא יינקטו לאלתר פעולות מניעה מתאימות, עלולה תופעת התפשטות ארבה המדבר להיעשות למגפה חמורה בחודשים הקרובים", נאמר בהודעה רשמית מטעם ארגון המזון והחקלאות הכלל-עולמי.

נחיל של ארבה המדבר התופס קילומטר רבוע אחד עלול לכלות עד 100 טונות צמחים ויבול ביום אחד, לפני שינוע הלאה בחיפושיו אחר מזון.

ברה"מ מודה בקיום סמים בקרב חייליה שבאפגניסטן

וינה (א.פ.). – פקידים סובייטים בכירים אמרו אתמול, כי רשויות המכס של ברית-המועצות מנסות עתה להילחם בנגע הסמים בתחומי המדינה והודו, כי ייתכן שקיימים מקרים בודדים של צריכת סמים בקרב חיילי היחידות הסובייטיים המוצבים באפגניסטאן.

איוואן יליסייב, ראש מחלקת החוק והקשרים הבין-לאומיים של רשויות המכס הסובייטיות, אמר במסיבת-עיתונאים בוינה, כי בעיות הברחת הסמים בארצו „עלומות ביחס לממדי בעיה זאת באזורים כאמריקה הלאטינית וצפון אמריקה".

אולם, יליסייב גם אמר: „מספר הולך וגדל של מבריחי הסמים נוטים להשתמש בדרכי התחבורה הענקית שלנו. רשויות המכס שלנו... מנסות לשמור על רשת זאת נקיה מסם, בכל האמצעים העומדים לרשותנו".

איוואן יליסייב הגיע לוינה כדי לקחת חלק בדיוני ועידת האו"ם על הסמים בעולם. עד לפני זמן לא רב, נמנעה מוסקווה מלהודות בקיום התמכרות לסמים וסחר בסמים בתחומי ברית-המועצות. אולם, כחלק ממדיניותו של המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבאצ'וב ליתר „גלאסנוסט", החלו בעת האחרונה כלי התקשורת הסובייטיים להאיר גם בעיות אלה.

יליסייב אמר, כי כמויות „לא גדולות" של הירואין, קוקאין וסמים קשים אחרים נתפסו בכליהם של זרים הפוקדים את ברית-המועצות, אולם בכל המקרים האלה, „שולחו התפסים לחופשי, אם התברר לחוקרים שהסמים נועדו לצריכה אישית".

סגן שר הבריאות אלכסי מוסקביצ'ב אמר באותה מסיבת עיתונאים, כי הידיעות על צריכת סמים בקנה מידה נרחב בקרב החיילים הסובייטיים המוצבים באפגאניסטאן כפי שהיו בעיתונות המערבית, „הם חסרי שחר".

בתשובה לשאלה בעניין זה, אמר מוסקביצ'ב, כי אמנם ייתכן שישנם „מקרים בודדים" של צריכת סמים בקרב הגייסות האלה, אולם הוסיף: „הדעה שהם צרכני-סמים היא מוגזמת ביותר, באמת. איני יכול לדבר בשמו של כל חיל וחיל שלנו באפגאניסטאן, אבל אני יכול לומר, שאני מופתע מקיומה של דעה כזאת עליהם".

תורומניה

בסתיו, בחורף, באביב ובקיץ

- הרים גבוהים בעלי נוף קסום.
- כפרים שקטים.
- חופים נוצצים.
- ערים יפות.
- ואת טרנסילבניה הנהדרת.
- אוצרות אומנות
- מורשה יהודית
- פולקלור.
- ואנשים שיקבלו אותך בסבר פנים נאות.

ברומניה תמצא גם 160 אתרי מרפא מהידועים בעולם הכוללים: מרחצאות, טיפולי נעורים ויופי בשיטת ד"ר אסלן וטיפולים בבעיות ראומטיות בשיטתו של ד"ר יונסקו קלינשטי.

צאו הפעם לרומניה ותיווכחו שברומניה בסבכה עוד יותר.

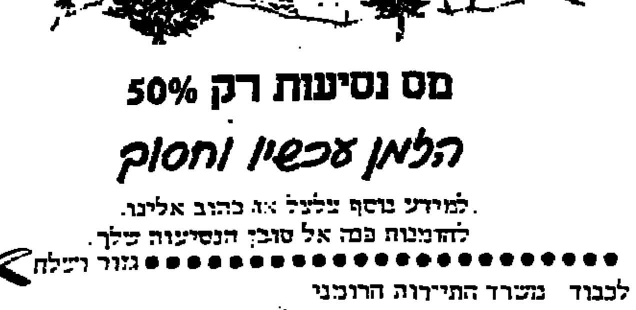

מס נסיעות רק 50%

הלמן עכשיו וחסוך

למידע נוסף צלצל או כתוב אלינו.
להזמנות פנה אל סוכן הנסיעות שלך.

גזור ושלח

לכבוד משרד התיירות הרומני
רח' בן יהודה 1 ת"א 69181 טל. 03-663556
אבקש לשלוח אלי חוברת מידע על חופשה ברומניה.
שמי ______
כתובתי ______

בית ראשוני פועלי ציון
רינגלבלום אינסטיטוט
פארלאג א.נ. י.ל. פרץ

עצרת חגיגית

מוקדשת ל-20 שנים לאיחוד ירושלים

תתקיים בבית ראשוני פועלי ציון, רח' ברנר 14, ת"א
ביום 28 ביוני 1987 בשעה 7 בערב בהשתתפות:
מר **עוזי נרקיס** – אלוף (מיל) ממשחררי ירושלים
החי **חיים פינקלשטיין** – יו"ר בית ראשוני פועלי ציון
המנחה: **יעקב מנדלסון**
בחלק אמנותי: **מקהלת סמרוב** בהדרכת **יעקב שטיין**
ע"י הפסנתר: **ברברה מלווה**

כניסה חופשית

תורנות בתי-מרקחת

ליום שישי 26.6.87

תל-אביב
בני – דיזנגוף 174 – 222386
בריאות – הבלך ג'ורג' 28 – 283731
ירושלים
מרפאת רוממה – הכ"ג 28 – 523191
חיפה
צבור – פבזנר 27 – 664073
פתח-תקוה
קופת חולים הכללית – חיים עוזר – 905271
בני-ברק – רמת-גן
פינצי – תיבת ציון 43 רמת-גן – 782821
בת-ים – חולון
מזור – חביבה רייך 20 בת-ים – 583360
אסותא – כרוספלדור 4 חולון – 842433

ליום שבת 27.6.87

תל-אביב
בני – דיזנגוף 174 – 222386
דוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403
בני – דיזנגוף 174 – 222386 – מוצ"ש
דוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403 – מוצ"ש
ירושלים
הר הזיתים – הר הזיתים – 287480
מרפאת רוממה – הכ"ג 28 – 523191 – מוצ"ש
חיפה
הדס – חורב 53 – 252214
פתח-תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני-ברק – רמת-גן
הדסה – כצנלסון 151 רמת-גן – 722271
בת-ים – חולון
מזור – חביבה רייך 20 בת-ים – 583360
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854

מודיעין
מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03-433300
בימים א' עד ה' מ-8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' ובערבי חג מ-8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ

עזרה ראשונה נפשית
בתל-אביב – קו למבוגרים 03-5461111
קו לילדים ונוער 03-261113
בירושלים – 02-227171
בחיפה – 04-672222/3

קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער
בתל-אביב 03-221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ-9.00 עד 16.00 – 03-235922
קו פתוח לקשישים 03-690685

השקעה באגרות חוב צמודות לזהב כרוכה בסיכון גבוה, בשל תנודות תכופות במחירי הזהב בשוק העולמי, הן כלפי מעלה והן כלפי מטה בפרקי זמן קצרים. באשר להתפתחות מחירי הזהב ראה במבוא לתשקיף. על המשקיע להיות מודע כי אין „רצפה" להצמדת הזהב וכי הוא עשוי לקבל תשלומים הנמוכים או הגבוהים מקרן השקעתו (ראה סעיף „שיקולים מיוחדים להשקעה צמודת זהב" בעמ' 5 בתשקיף)

אנדין בע"מ

הודעה בדבר פרסום תשקיף

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח – 1968, כי החברה פרסמה תשקיף בדבר הנפקה של:

סדרה של אגרות חוב, 1992-1998, רשומות על-שם, בסכום נקוב כולל של 2,550,000 ש"ח (סדרה 1). אגרות החוב צמודות למחיר הזהב ונושאות ריבית צמודה למחיר הזהב בשיעור של 3% (שלושה אחוזים) לשנה, הכל כמפורט בתשקיף.

בנק כללי לישראל בע"מ (להלן: „הבנק"), חבר בבורסה, התחייב לרכוש מאת החברה אגרות חוב בערך נקוב כולל של 50,000 ש"ח, לצורך ביצוע מסחר סדיר כמפורט בסעיף „רישום בבורסה ומסחר סדיר" בתשקיף, ולפיכך מוצעות לציבור אגרות חוב בערך נקוב כולל של 2,500,000 ש"ח מסדרה 1.

אגרות החוב מוצעות לציבור במכרז שייערך ביום 6.7.87 במחיר מינימלי השווה למחיר ערכן הנקוב (100%) כמפורט בסעיף „הצעה בדרך של מכרז" בתשקיף. אגרות החוב שלא תמכרנה במכרז, אם תהיינה כאלה, תוצענה החל מיום 8.7.87 במחיר ערכן הנקוב (100%) בתוספת ריבית והפרשי הצמדה לזהב על הקרן והריבית שיצטברו מיום המכרז ועד ליום הגשת הבקשה, כמפורט בסעיף „הצעה בדרך הרגילה" בתשקיף.

כבטחון לתשלום סכומי הקרן, הריבית והפרשי ההצמדה לזהב על אגרות החוב כמפורט בתשקיף, משעבדת החברה לטובת הנאמן את הנכסים הבאים בלבד:
א. בשעבוד קבוע, ראשון בדרגה, מכונות וציוד שלה, אשר הוערכו על ידי השמאי ישראל קצנלבוגן בסך של 3,589,372 ש"ח. מנהלי החברה מצהירים כי הסכום בו העריך השמאי את המכונות והציוד גבוה מהערך המאזני המתואם של המכונות והציוד ליום ההערכה.
ב. בשעבוד צף, ראשון בדרגה, שזהב מסוג „FINE" (24 קארט) בכמות אותה ניתן יהיה לרכוש בשוק הזהב של לונדון ביום העסקים שלאחר יום סגירת רשימת החתימות בתמורת ההנפקה המלאה, כהגדרתה בעמ' ד-1 בתשקיף. החברה מתחייבת להחזיק בפועל בחצריה בכל עת לפחות 70% מתוך כמות הזהב כאמור. היתרה תוחזק באמצעות חוזים עתידיים ו/או אופציות לרכישת זהב, לפי בחירת החברה, אשר ישועבדו לטובת הנאמן. הזהב בחצרי החברה יבוטח בביטוח מסוג „LLOYD'S JEWELLERS' BLOCK POLICY" ופוליסת הביטוח תשועבד לטובת הנאמן.
פרטים מלאים אודות הבטוחות ניתנים בפרק „בטוחות ושטר הנאמנות" בע' ד-1 בתשקיף ובשטר הנאמנות המצורף לתשקיף.

החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם את יתרת אגרות החוב שתהיינה במחזור החל מיום 31.12.92. בעלי אגרות החוב לא יהיו זכאים לפדיון מוקדם של אגרות החוב, או חלקן. הפדיון המוקדם ייעשה בהודעה בת ששה חודשים מראש.

בתשעת החודשים שנסתיימו ביום 31.12.86 היה לחברה רווח מתואם של 247,804 ש"ח (בשקלים של דצמבר 1986). בשנה שנסתיימה ביום 31.3.86 היה לחברה הפסד מתואם בסך 1,426,964 ש"ח (בשקלים של דצמבר 1986). ההפסד הנצבר המתואם של החברה ליום 31.12.86 הינו בסך של 249,827 ש"ח (ראה פרטים בעמ' 3 בתשקיף).

הרישום של אגרות החוב בבורסה מותנה בפיזור נאות שלהן בציבור, אם לא יושג פיזור נאות תבוטל ההנפקה, החברה תחזיר למבקשים תוך יומיים לאחר שייקבע שלא הושג פיזור כאמור את הכספים ששילמו עבור הזמנותיהם, והחתם יהיה חפשי מהתחייבויותיו. הסכום המינימלי שיש להשיגו בהנפקה זו הינו 1,875,000 ש"ח ואם לא יושג תבוטל ההנפקה ויוחזרו כספי ההזמנות.

לפי שטר הנאמנות אין מוטלת על הנאמן החובה לבדוק פיזית בחצרי החברה את המלאי המשועבד, אך על הנאמן מוטלת החובה להגן על זכויות בעלי אגרות החוב כמפורט בשטר הנאמנות (ראה עמ' ד-2 בתשקיף ושטר הנאמנות המצורף כנספח לתשקיף).

סך כל עמלות החיתום, ההפצה וההנפקה שהחברה תשלם לא יעלה על 11% מתמורת ההנפקה.

עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפרסומו הוגש לרשם החברות.

הנאמן: חברת נאמנות של בנק הפועלים בע"מ
החתם: (בשעור של 10% מההנפקה) בנק כללי לישראל בע"מ

ותאריך התשקיף: 26 ביוני 1987.

هكذا من الأصل

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים •

נוסעים על ארבע

הכלבים היו אתמול אורחיו האמיתיים של נמל התעופה בן־גוריון. למעלה מ־100 כלבים הגיעו במטוס „לופטהנזה" מפרנקפורט לתערוכת הכלבים העולמית, שתתקיים בסוף השבוע בגני התערוכה בתל־אביב. היה זה המשלוח הגדול ביותר שהגיע בטיסה אחת, אולם גם מטוסים אחרים פלטו כלבים בקצב מסחרר. אולם המכס המה נביחותיהם של כלבים דנים, ניופאונדלנדים, כלבי רוח רוסיים, בוקסרים, כלבי רועים אנגלים, עשרות מיני טריירים, פודלים, בולדוגים וכן זנים נדירים ביותר מאמריקה הדרומית, מהמזרח הרחוק ומקצה הקוטב הצפוני. היו כאלה שנשאו „רולים" כדי לשמור על התלתלים והיו גם סצנות־נרגשות של פגישה אחרי הפרידה במטוס. דיילות מיוחדות הגישו לכלבים קערות עם מים, בדקו את תעודות החיסון וניירות הרשמה, וכמובן, ליטפו אותם — שרות שאורחים הלכי־על־שתיים אינם זוכים לה.

גם סבתות ואמהות יצאו השבוע לחופש הגדול – אלו הן תלמידות תכנית תהיל"ה (תכנית השכלה יהודית ללומד המבוגר), המופעלת על־ידי משרד החינוך והתרבות. השנה למדו במסגרת זו כ־20,000 נשים, המשלימות את השכלתן היסודית ב־80 מרכזי לימוד. לרגל סיום שנת הלימודים ערך אתמול משרד החינוך עצרת חגיגית בגן סאקר בירושלים, במעמד השר יצחק נבון ובהשתתפות אלפי נשים מכל רחבי הארץ (בתמונה). בדברי ברכתו אמר נבון כי למרות הקיצוצים בתקציב לא יתן ידו לפגוע בתהיל"ה. צילום: רוני נעמן

פרסים

„מחובתנו ליצור בארץ שוויון של אמת שבא לידי ביטוי, בין היתר, בשוויון הזדמנויות להשכלה. אין להיתפס להשקפת עולם ליברלית־שמרנית שלפיה כל אחד לגורלו" – אמר מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר (בתמונה משמאל) בטקס הענקת מילגות ליסוד השכלה גבוהה ל־125 סטודנטים, בנות ובנים למשפחות מיוצאי איראן, שהתקיים בבית הוועד הפועל של ההסתדרות בת"א. המילגות הוענקו מקרן של הפדרציה העולמית של הקהילות הספרדיות בשיתוף עם הנהלת „בית־כורש" בראשותו של ששון סימן־טוב סגייס לקרן תרומות מיהודים יוצאי איראן, בארץ ובחו"ל.

„אקסודוס" – 87

חבושים כובעים כחולים ועליהם שם אניית המעפילים „אקסודוס 1947" הגיעו אמש לישראל חברי קבוצת מתנדבים מארה"ב ששימשו כחברי הצוות של האניה, שנודעה גם בשם „יציאת אירופה". הם הגיעו במטוס „אל־על" מניו־יורק במלאות 40 שנה לאירוע, כדי לערוך מפגש ראשון עם מאות המעפילים אותם הביאו לארץ. המפגש ייערך ב־5 ליולי במוזיאון הארץ בת"א. מורי ארונוף, שהיה הקצין הראשון באוניה „אקסודוס" ולאחר־מכן פיקד על ספינת המעפילים „גלילה", עומד בראש הקבוצה בתוקף תפקידו כנשיא ארגון ותיקי הלוחמים למען ישראל בארה"ב. ברנרד מארש היה קצין ראשון ב„יציאת אירופה" והוא נושא בכיסו צילום של קטעי עתון בו מסופר על כליאתו בכלא עכו, בציון ההערה של העתון האמריקאי: „לקונסול של ארה"ב בפלשתין לא איכפת". מנמל התעופה בן־גוריון יצאו חברי הקבוצה באוטובוס ישר לעתלית, לפתיחת מוזיאון ההעפלה המוקם באתר מחנה העצורים שהיה שם בזמן הבריטים, בהשתתפות אלוף (מיל.) יוחאי בן־נון, שהיה מפקד חיל הים. בהמשך הסיור יתקבלו אצל הנשיא הרצוג, ישתתפו בסמינרים ויסיירו בארץ.

מחכים לגורן

עיריית ירושלים נתנה לרב שלמה גורן ארכה עד ה־5 ביולי להסיר את אנדרטת הזכרון לקורבנות השואה מעל בניין האידרא ברחבת הכותל המערבי. פרקליטו של הרב גורן, עו"ד אמנון גולדנברג, פנה לעירייה וביקש לדחות לפי שעה את הטיפול המשפטי בסוגית האנדרטה, עד שובו של גורן מחו"ל. היועץ המשפטי של עיריית ירושלים, עו"ד שבתאי זיו, הודיע לפיכך, כי הוא נותן לגורן ארכה עד ה־5 ביולי, ואם עד אז לא יפעל גורן בעצמו להסרת האנדרטה תפנה העירייה לבית המשפט כדי שזה יורה להסירה. יורם לוי

עובד ב„עבודה"

„לא באתי למפלגת העבודה כדי להיות 'סטטיסט': כיום אני מרגיש שהתאקלמתי במפלגה טוב מאוד. זאת אכנם 'דירה חדשה' עבורי, אבל חלק גדול מדייריה (כמו יצחק רבין, יצחק נבון, חיים בר־לב ואחרים) הם חברים ותיקים שלי. ובכלל, בעוד 5 שנים, אחזור לקיסריה כדי ליהנות מהנכדים", כך אמר אתמול עיזר ויצמן, בפגישה עם עובדי ההסתדרות השילוב האזורי במועדון הגמלאים בעפולה. ויצמן הודה בהתרגשות ליעקב אביצור, המזכיר וחבר הוועדה המרכזת, על השי שהוגש לו: סמל מועצת הפועלים: „זהו סמל 'היסטורי' בקריירה הפוליטית שלי..." אמר. ויצמן „עבד" אתמול קשה בעפולה, ובמשך שעות הוא סייר במקומות עבודה בבירת העמק.

יצמן שעיזר, שהיה עד לרוטציה השר הממונה על ענייני ערביי ישראל, התקבל אתמול בתמימות רבה על ידי העובדים הערבים בבית החולים בעפולה, בתנובה תל־יוסף ועוד. „זה היה יום עבודה הסתדרותי לא קל..." אמר ויצמן בסוף היום. יצחק מרידור

ערב של כוכבים

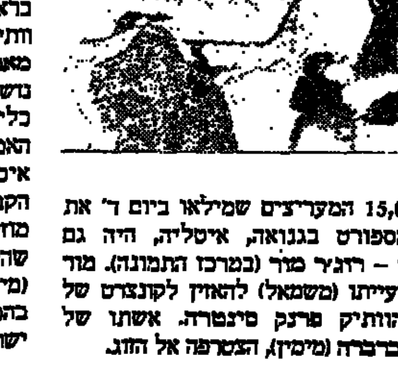

בין 15,000 המעריצים שמילאו ביום ד' את ארמון הספורט בגנואה, איטליה, היה גם ה„מלאך" – רוג'ר מור (במרכז התמונה). מור בא עם רעייתו (משמאל) להאזין לקונצרט של הכוכב הוותיק פרנק סינטרה. אשתו של סינטרה, ברברה (מימין), הצטרפה אל הזוג.

שאלה טובה

זו התמונה שהגיעה אלינו מפאריס עם תום הסלון האוויר שם, משלוח אחרון ממתכנני ביתן ישראל – נתן קירשניקוב ודרור בקדה.

המדור נערך ע"י מיכל סלע

ראשי רשויות וציבור בצפון מתמודדים עם „המצלמה האכזרית" של הטלוויזיה

מאת שמעון וייס, כתב „דבר" בצפון

„המצלמה אכזרית", הסביר איש הטלוויזיה והבמאי ציון חן לקבוצה של ראשי רשויות מאזור הצפון שהתקבצו השבוע במרכז התקשורת של מכללת תל־חי לקורס קצר ומהיר בוידאו במכללת תל־חי שבו לומדים עשרות תושבים מישובי האזור.

לצורך הקורס גוייסו, פרט לציון חן, גם צלם הטלוויזיה הוותיק „זיקו" ארזאטי, שהיה הצלם הראשון של הטלוויזיה הישראלית, אלי לבנה, אף הוא מן הטלוויזיה ואנשי מקצוע

המצלמה „עד שאתה לא מתמודד עם זה, אינך יודע כמה זה קשה, מי מאיתנו ייחס חשיבות לתאורה היום אני יודע שמצלמה לא מכוונת יכולה להפיל אותך גם בלי כוונה".

כל ראשי הרשויות שהשתתפו בקורס, הראשון

לומדים טלוויזיה ווידאו במכללה בתל חי (צילום: שפירא־גלס)

וטלוויזיה. „או שהיא אוהבת אותך או שהיא לא מאהבת בך ואז אתה בצרות. במקרה כזה, המטרה היא לחזק את הצדדים האהובים בך ולטפל בצדדים שהמצלמה אינה אוהבת".

הקורס נועד לאפשר לראשי הרשויות הכרה של יתרונות המדיה וניצולה לצרכיהם האישיים ולצרכי הקהילה. הקורס נמשך יומיים ולמשתתפיו הועבר חומר תיאורטי ומעשי.

את הרעיון הגה הממונה החדש על מחוז הצפון, עמרם קלאג'י, איש נחבא אל הכלים מטבעו, המכיר בערך המדיה. הוא נענה בהתלהבות אצל אנשי המרכז לתקשורת המשוכלל נוספים, בכללם גם מאפשרות שלימוד את ראשי הציבור מה חשיבותם של ה„פודרה" והאיפור בכלל.

מצידה האחר של מצלמת הטלוויזיה ישבו ראשי רשויות ובראשם הממונה בעצמו. לידו ראש עיריית טבריה, יגאל ביבי, ראש מועצת שלומי, יהודה לנקרי, ראשי הרשויות של יבנאל, יסוד המעלה ומשגב ופקידי ציבור אחרים. כולם לא ידעו דבר על כל מה שקשור לצידו האפל של המרקע. „מצלמה מסוגלת לגמור קריירה", אומר עזרא מועלם מיבנאל, „הבעיה העיקרית של כולנו היא להיות טבעי מול

מסוגו, תמימי דעים: כל פקיד, זוטר ככל שיהיה, וכל איש ציבור, מתגיל ככל שיהיה, חייב לעבור קורס כזה ולרכוש את הכלים הבסיסיים להבנת והכרת הטלוויזיה. לכלל מעשה, בקנה מידה אזורי וארצי, עדיין קשה להגיע, אבל בגליל החליטו שבתוך החודש הקרוב ייפתח קורס שני לאותם ראשי רשויות שהיו להם עניינים חשובים יותר לעסוק בהם שעה שחבריהם התייצבו מול המצלמות.

לא פגה אופוריא, שבגליל מדברים על „הטלוויזיה של הגליל" ומחכים בקוצר רוח לפתיחתו של הערוץ השני ובעקבותיו הערוץ של הגליל.

הסלמה גוברת בשמורה: חמש הצתות השבוע – אסעד מכחיש

רשות שמורות הטבע קובלת על המשטרה • מברקים לשמיר, לרמטכ"ל ולמפכ"ל: תושבי בית ג'אן מבצעים עבירות במדי חיילים ושוטרים

מאת יוסי ליבוביץ, כתב „דבר" בגליל המערבי

ההסלמה בשמורת הר מירון נמשכת. רשות שמורות הטבע טוענת כי מתחילת השבוע אירעו בה חמש שריפות גדולות על פני מאות דונמים שכילו שטחי חורש מן היפים בהר. השריפות פרצו מהצתות ושרידים המעידים על כך נמצאו בשטח.

פקחי הרשות, שעסקו בימים האחרונים בכיבוי השריפות, הגישו תלונות למשטרה. ההצתות, לטענת הרשות, נעשו בשטח שבו הפסגה תוחל עפאים. אתמול נוכחה שריפה נוספת בשביל הפסגה, מסלול הטיול המבוקש ביותר בהר מירון.

מנהל רשות שמורות הטבע, אורי ביידץ, שלח מברקים לראש הממשלה, יצחק שמיר ולשר המשטרה, חיים בר לב, בדרישה להעמיד למשפט את האשמים בהצתות, לפנות את ההתנחלות הבלתי חוקית על שטח מדינה באיזור השמורה ולתת גיבוי לפקחי הרשות באכיפת החוק.

ביידץ שלח מברקים גם לרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון ולמפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס. במברקים נטען כי לבושי מדי צה"ל ומשטרה, מקרב תושבי בית ג'אן משתמשים בבגדים צבאיים ומשטרתיים לשם ביצוע עבירות. בין השאר צוין כי מדי צה"ל ומשטרה, כלי רכב, נשק וציוד נוסף משמשים את התושבים לעבור על החוק לעיני כל בלי שהמשטרה תתערב. ביידץ מבקש מהרמטכ"ל לשלוח את מצ"ח להפסיק זאת.

דוברת רשות שמורות הטבע, יעל שוהם, טוענת כי פקחי הרשות הגישו תשע תלונות על עבירות שביצעו לכאורה תושבי בית ג'אן, אולם המשטרה אינה ממהרת, לדבריה, לבדוק אותן. התלונות מתייחסות לכריתת עצים מוגנים, התנחלות ופלישה לשטחי מדינה, הצתות, הסיגת גבול, עיבודים חקלאיים לא חוקיים.

ראש מועצת בית ג'אן, שפיק אסעד, מכנה את דברי הרשות כ„שקר גס ומסירת הודעות כוזבות לעיתונאים". לדבריו, בהתנחלות התרשה הוקם קו טלפון ו„בכל אירוע היינו מודיעים אלי באותו יום". אסעד טוען כי בשמורה לא ארעה כל הצתה. אשר לתקרית שבה סבבו הגופים המופקדים על שמורת הטבע כי אנשי בית ג'אן מגייסים כלים כבדים כדי לפרוץ דרך, טוען אסעד כי מדובר באי־הבנה. לדבריו, בדרך לאדמות זבר, שבו התמקמה ההתנחלות, קיימות מהמורות שנוצרו בחורף מזרמת הגשמים. „בסך הכל רצינו לכסות את הבורות באספלט. פתאום הגיעו כוחות גדולים של משטרה ומשמר הגבול בראשות סגן מפקד מרחב הגליל והודיעו לנו שאנחנו פורצים דרך חדשה. אחרי שהסברתי להם במה מדובר, הם שתו אתנו קפה וחזרו כלעומת שבאו", אמר.

אסעד נחוש בדעתו להמשיך במאבק. „אני לא יודע לאן נגיע בקצב הזה. לרשות שמורות הטבע לא יעזור כלום. הם יכולים לכתוב מברקים לנשיא, לראש הממשלה ואפילו לנשיא רייגן. את הקרקע שלנו לא נמכור".

בפגישה בין שמיר, נחמקין ואסעד השבוע בביתו של ראש העדה הדרוזית, שייח' אמין טריף, הודיע נחמקין שהוא מוכן להתקין תקנה שתשחרר את האדמות הפרטיות משמורת הטבע, אולם סלע המחלוקת בעת הזו על גודל שטח שיופקע ממנה.

רק פתיון־דגים החזיר לביאת הים החמקנית

מאת שמעון וייס, כתב „דבר" בצפון

לביאת־הים, העונה לשם "הפקי", של חוף צמח בדרום הכינרת, ברחה אתמול מהמקום שבו היא מתאכסנת בחוף והחליטה, כנראה, לטבול באורח עצמאי במי האגם. אנשי החוף, חברי קיבוץ אלומות, הלכו לרדוף אחרי לביאת־הים שהובאה לפני כשבועיים לכינרת כדי לשמש אטרקציה למתרחצים בחוף צמח. אתמול החליטה לשחות לעבר לב הכינרת ולהיעלם.

המאלף שלה, תום, ומספר אנשים מהחוף, נטלו סירת מירוץ והחלו במרדף ימי אחרי הלביאה החמקנית. בעזרת כמות דגים מרשימה שניצודה, הצליחו לפתותה ולהחזירה לחוף. המרדף בלב הכינרת נמשך יותר משעה ומאות מתרחצים שהיו בחוף ובאזור עקבו אחריו בעניין רב.

לדעת מאלפה של החיה, בריחתה של "הפקי" נבעה, בין השאר, מהיותה בודדה, ללא בן־זוג זכר. לפיכך החליטו אנשי חוף צמח לרכוש לה שני אריות־ים זכרים מדרום אמריקה שיגיעו תוך ימים אחדים.

שפכי ביוב מסכנים מי שתיה

מאת יוסי ליבוביץ, כתב „דבר" בגליל המערבי

מספר כפרים ערביים בגליל המערבי מסכנים את מי השתיה של תושבי האזור מפני שהם מפנים את השפכים לבורות סופג שאינם מתפקדים. מדובר בפיזור שפכים בכמות של כ־220 מ"ק כל יום – מתחוור מחוות דעת האיגוד לשמירת איכות הסביבה שערך את הבדיקות בכפרים מזרעה, שג'ור, אבו סנאן, כפר יאסיף וירכא.

האיגוד קבע כי השפכים מפונים כך מפני שאין מקומות אלטרנטיביים סבירים. מי הביוב של ירכא מוזרמים לבריכה המוקמת כקילומטר ממעיין של חב' מקורות המספק מי שתיה לכ־30,000 תושבים. שפכים אלה מהווים סכנה לבריאות. ראש מועצת גליל, סלאח טריף, פנה בנושא אל שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו וביקש את התערבותה.

האיגוד מציין עוד כי גם שפכי מעלות מזהמים את נחל הגעתון ובכך מסכנים את איכות מי השתיה.

נהרס מבנה לא חוקי של בית קפה

מאת יורם לוי, כתב „דבר" בירושלים

בחסות המשטרה הרסו אתמול פקחי עיריית ירושלים מבנה בלתי חוקי ששימש כבית קפה ומסעדה באזור התעשייה בתלפיות.

דובר העירייה מסר כי בית הקפה נבנה ללא רשיון על שטח שהופקע לשם סלילת כביש חדש באזור.

בשעות הבוקר הגיעו פקחים, העמיסו את כל הציוד שבמקום על משאיות והעבירוהו למחסני העירייה. לאחר מכן הרס טרקטור את המבנה ללא הפרעה.

טענות על טרפוד אמריקאי של הסכם הסחר עם ישראל

מאת דני גוב, סופרו הכלכלי של „דבר"

ארה"ב מטרפדת את הסכם הסחר החופשי עם ישראל. נוכח ההיטלים וההגבלות שהיא מטילה בשנה האחרונה, ישראל אינה יכולה להנות מההטבות המובטחות לה ביצוא תוצרת לשוק האמריקאי.

טענות ברוח זו הושמעו שלשום בפני הוועדה הכלכלית המשותפת לממשלות ישראל וארה"ב, שקיימה דיון על יחסי הסחר בין שתי המדינות. בראש שתי המשלחות עומדים תת מזכיר המדינה האמריקאי אלן וואלאס ומנכ"ל משרד האוצר עמנואל שרון.

אברהם בריה, ממלא מקום נשיא לשכת המסחר ישראל־אמריקה, טען כי היטלים והגבלת היבוא של מוצרים שהטילה ארה"ב בשנה האחרונה, גורמים נזק חמור לישראל למרות שהוכח כי היקף היבוא ממנה אינו מסכן יצרנים אמריקאיים. המשלחת האמריקאית נתבקשה להחיל על ישראל הקלות דומות לפטור מתשלום היטל משתמשים שניתנו לפני זמן מה לאיים הקריביים הנמצאים בארה"ב כ„מדינה מתפתחת".

ישראל תובעת במקביל מהממשל האמריקאי שהסכם הסחר החופשי יקבל עדיפות על פני כל חקיקה מקומית בארה"ב, שמטרתה להגן על תוצרת אמריקאית, שאם לא כן לא תוכל ישראל להנות מהטבות המגדילות את ההשקעות המשק הישראלי ליבוא מארה"ב.

לעבוד בחבר - להרגיש בבית
המחלקה הטכנית
טל' 03-227109
■ מכונאי אחזקה למפעל תעשייתי מתקדם - לעבודה במשמרות (כולל שבת) לתושבי לוד, רמלה והסביבה. תנאי העסקה טובים.
■ חשמלאי תעשייה מוסמך - נסיון מעל 3 שנים למפעל מתקדם - לעבודה במשמרות (כולל שבת) לתושבי לוד, רמלה, כ"ס והסביבה - תנאי העסקה הולמים.
■ שרטטת מכונות נסיון מעל שנתיים למפעל תעשייתי מתקדם - עבודה מגוונת ומעניינת לתושבי לוד, רמלה והסביבה. תנאי העסקה מצויינים.
■ צבעי תעשייה (נקוי חול) - לצביעת גופים גדולים. לתושבי חולון והסביבה. תנאי העסקה טובים.
■ מלחימות/מרכיבות מנוסות - לעבודה במפעל מתקדם מאזור פ"ת. עדיפות ליוצאות חר"א (במצר"א) - תנאי העסקה מעולים.
■ מסגר אחזקה - נסיון מעל שנתיים לתושבי ב"ב והסביבה - תנאים הולמים.
■ מבקר איכות - נסיון בעבור שבבי מעל שנתיים, לתושבי הרצליה, נתניה והסביבה - תנאים מעולים.
■ מחסנאי שלב 7, לאחר שרות צבאי, אנגלית טכנית, רשיון נהיגה. (גיל 22-27) לניהול וארגון מחסן לתושבי ב"ב, ר"ג ופ"ת - תנאים טובים.
חבר
החברה לשרותי עובדים זמניים
רח' בן יהודה 100, ת"א
טל: 03-221214, 241780
ירושלים, טל: 02-234265
חיפה, טל: 04-663966

להברה ליבוא מכונות אריזה ומכונות עיבוד מזון
דרוש
טכנאי מכונות
למתן שרות
נסיון קודם, ידע בסיסי באנגלית, רצוי ידע בחשמל.
תנאים טובים למתאימים.
לפרטים לפנות בכתב ליד לת.ד. 4798 ת"א 61047 עבור טכנאי.

למלון גרנד־ביץ'
דרוש
מלצר ראשי
צעיר ודינמי
עם נסיון של 10 שנים
לפנות: טלפון 03-241252 לאסתר

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920
במרכזיה החינוכית של עלית הנוער
דרוש/ה מנחה
½ משרה
מס' משרה ח'/215/87
המקום: תל־אביב
תאור התפקיד:
הנחיית רכזי מרכזיות חינוכיות להדרכה ומדריכים בכפרי הנוער ובפנימיות
– כתיבת תכניות הדרכה.
הכישורים הנדרשים:
– השכלה אקדמאית במדעי החברה והרוח או השכלה מקבילה.
– נסיון בהנחייה קבוצתית.
– נסיון בכתיבת תכניות הדרכה.
– נסיון בהדרכת נוער בהוראה או במרכזיה פדגוגית.
– עבודה קודמת בחינוך פנימייתי – יתרון.
– בעל/ת רכב.
הדרגה המוצעת:
דרוג עובדי הוראה + גמול מדריך.
מועד אחרון 10.7.87

אופטרוטק
לעבודה זמנית בחודשי הקיץ
דרושים
בוגרי תואר ראשון במדעי המחשב או סטודנטים/יות לתואר שני במדעי המחשב
★ ממוצע ציונים גבוה
★ ידע מקיף ונסיון בשפת C
★ עדיפות לבעלי ידע בשפת PL/M
★ יכולת עבודה מאומצת
בפנייתך נא ציין/י 140ES067
סודיות מובטחת.
כל המשרות מיועדות לנשים וגברים.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים וציון מס. טלפון להודעות אל: אופטרוטק בע"מ, ת.ד. 69 נס־ציונה 70450

חברת "קונתהל" מרחיבה את פעילויותיה באזור הצפון ומזמינה אנשי מקצוע המעוניינים לשלב התפתחותם המקצועית בתחומי עסקים מבטיחים בחברה מבוססת - להגיש מועמדותם לתפקידים הבאים:
1. תכנתי זמן־אמת
בעלי נסיון של שנתיים לפחות בתכנות בשפות PASCAL ו־PLM על מחשבי INTEL 8086
2. תכנתי COBOL
בעלי נסיון של שנתיים לפחות על מחשבי IBM MAINFRAME בסביבת MVS, CICS, IDMS.
3. מהנדסי תעשיה וניהול
בעלי נסיון של שנתיים לפחות בניתוח מערכות מידע בתעשיה.
על המועמדים להתגורר באזור חיפה והצפון.
עדיפות לבעלי סיווג בטחוני תקף.
מועמדים מתאימים בלבד מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף תולדות חיים לחברת קונתהל, רח' כורזין 1 גבעתיים 53583.
– סודיות מובטחת –
קונתהל בע"מ
אגף מערכות צבאיות חמן אמות

לעבוד בחבר - להרגיש בבית
המחלקה המשרדית
שעות הקבלה בין 08.00-18.30
■ כתבניות עברית מנוסות לעבודות מידיות + תנאים טובים.
■ כתבניות עברית אנגלית למעבד תמלילים IBM-PC, תוכנה א־ב, Wordmill. נסיון קודם בעבודה - חובה. למתאימות תנאים מצויינים.
■ פקידות מנוסות + ידע במרכזיה והנהלת חשבונות בסיסית - עבודה מידית.
■ כתבניות מנוסות למעבד תמלילים: "לניר" עברית/אנגלית - רצוי ידע בהדפסת מאזנים. אפשרות לשעות עבודה גמישות בתנאים מצויינים.
■ פקידה, יוצאת צבא - בעלת ידע בהדפסה לעבודה מעניינת עד 18.00 שלוש פעמים בשבוע - מידית.
■ מזכירה בכירה דו־לשונית - (רצוי שפת אם אנגלית) כולל ידע בהדפסה - עבודה מעניינת ומידית.
חבר
החברה לשרותי עובדים זמניים
רח' בן יהודה 100,
טל: 03-221214, 241780
ירושלים, טל: 02-234265
חיפה, טל: 04-663966

דרושים/ת
1. מזכירה/עוזרת
למנהל מחלקת הדפוס וההפצה.
תאור התפקיד:
תיאום בין מחלקות שונות בחברה לבין גורמי חוץ - בתי דפוס, בתי דאר, חברות הובלה וספקים שונים, ונהול כללי של משרד.
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית לפחות.
★ הדפסה בעברית, ידע באנגלית.
★ יכולת לקיים קשרי עבודה טובים.
2. כתבנית אנגלית מנוסה
השולטת בשפה העברית (אפשרות למשרה חלקית)
3. כתבנית עברית מנוסה
(אפשרות למשרה חלקית)
4. פקידות
בוגרות תיכון, לאחר שרות צבאי.
המשרות הינן ל־5 ימי עבודה בשבוע בשעות 7.30-16.30.
נא לפנות בכתב, תוך ציון קורות חיים, נסיון קודם בעבודה ומספר טלפון להתקשרות לת.ד. 33023 תל־אביב 61330, עבור מחלקת היצור, בציון מספר המשרה הרצויה.
דפי זהב

יחידת האבטחה בנמל אילת
דרושים
בחורים ובחורות לתפקידי בטחון
שכר גבוה + הטבות רבות נוספות, דיור, ארוחות, נסיעות ומענקים
הכישורים הדרושים:
★10 שנות לימוד לפחות ★ שרות צבאי מלא ★ פרופיל 65 ומעלה ★ רשיון נהיגה - חובה ★ אנגלית בסיסית ★ עבר ללא דופי ★ עד גיל 45
ועדת קבלה תתקיים במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, רח' בן־יהודה 77, תל־אביב, קומה ג', ביום ראשון (28.6.87), בין השעות 11.00-16.00.
על המועמדים להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, תעודת שחרור, פנקס שבוי ו־2 תמונות.

هكذا من الاصل

מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים

שערי אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנקי
2051	75959.0	-1340.0
ק־107 תשואה 1.10%		
צ2053	75173.0	+37.0
צ2055	69543.0	+35.0
ק־108 תשואה 2.30%		
צ2054	67368.0	+36.0
צ2056	62365.0	+33.0
ק־109 תשואה 1.53%		
צ2057	63637.0	+33.0
צ2059	58101.0	+30.0
ק־110 תשואה 0.74%		
צ2058	58763.0	+29.8
צ2060	54299.0	+27.0
ק־111 תשואה 2.75%		
צ2061	39341.0	+23.0
צ2062	35898.0	+19.0
צ2063	34216.0	+16.0
חילים		
21 מר	102.8	17/06/87
20 ב	101.1	-1.9
21 ב	102.8	+.1
22 ב	101.1	
23 ב	97.3	
24 פ	95.5	-.7
25 פ	95.1	-2.3
26 פ	98.3	24/06/87
27 פ	97.2	+.3
28 פ	92.7	-2.0
29 פ	96.5	-1.9
30 פ	100.2	
31 פ	100.3	
32	97.8	-.2
33	96.1	
34 מר"ג	102.0	
35 מר"ג	102.0	
36 מר"ג	108.5	
גדב 1א	102.0	
ליספב 1ב	101.0 ק	+2.9
סלה 21	101.0	23.06.87
אגרות חוב בלתי צמודות בסס		
כנ"ב 24 ב	86.1	28.12.86
כנ"ב 25 ב	89.4	26.04.87
כנ"ב 26 ב	85.1	26.04.87
כנ"ב 28 ב	83.7	21.05.87
כנ"ב 30 ב	82.0	28.05.87
אגרות חוב צמודות		
5 הי 1	125.5	-.5
אגרות חוב צמודות/דולר (70% הצמדה)		
צ6001	116110.0	22.06.87
צ6002	109160.0 ק	19.05.87
צ6003	106708.0 ק	14.06.87
צ6004	107904.0 ק	04.06.87
אגרות חוב צמודות ריבית קבועה (מדינה)		
ק־902 תשואה 6.74%		
7003	241.1	+1.4
7004	229.8	+1.2
ק־903 תשואה 6.06%		
7005	218.3	+.2
ק־904 תשואה 6.60%		
7006	203.2	+1.1
ק־905 תשואה 7.25%		
7007	156.6	-5.3
7008	177.4	-5.0
ק־906 תשואה 6.90%		
7009	173.5	-.7
ק־907 תשואה 7.60%		
7010	161.9	+.2
ק־908 תשואה		
7011	[illegible]	-.2
7012	148.3	-.3
ק־909 תשואה 7.73%		
7013	139.0	+.9
ק־910 תשואה 7.50%		
7014	121.7	+1.3
ק־911 תשואה 7.65%		
7015	103.5	-.7
7016	102.8	-.8
7017	102.0	-.8
7018	101.8	-.8
7019	102.3	-.8
7020	102.1	-.8
7021	101.1	-.8
7022	100.8	-.8
ק־951 תשואה 7.97%		
7201	99.3	-2.6
7202	100.8	-2.7
7203	100.6	-2.8
7204	101.1	-2.7
7205	101.2	-2.8
צמוד דולר ריבית משתנה		
ק־801 תשואה 1.82%		
צ6101	13624.0	+63.0
ק־802 תשואה 2.13%		
צ6102	8230.0	-30.0
ק־803 תשואה 2.15%		
צ6103	7410.0	+6.0
ק־804 תשואה 2.47%		
צ6104	6736.0	+69.0
צ6105	6384.0	+66.0
ק־805 תשואה 2.48%		
צ6106	6185.0	+51.0
צ6107	5959.0	+49.0
ק־806 תשואה 2.86%		
צ6108	4226.0	-70.0
צ6109	4034.0	-68.0
צ6110	3965.0	-67.0
ק־807 תשואה 2.95%		
צ6111	3294.0	-53.0
צ6112	3195.0	-51.0
ק־808 תשואה 2.83%		
צ6113	2188.0	+34.0
ק־821 תשואה 4.20%		
צ6151	823.8	-12.5
צ6152	788.9	-11.8
ק־822 תשואה 4.17%		
צ6153	687.1	-8.3
צ6154	676.3	-8.1
ק־823 תשואה 3.67%		
צ6155	453.4	+.4
ק־824 תשואה 3.90%		
צ6156	361.3	+.3
ק־825 תשואה 4.09%		
צ6157	265.7	-4.3
צ6158	252.0	-4.1
ק־826 תשואה 4.10%		
6159	212.9	-3.5
ק־827 תשואה 3.93%		
6160	201.9	+1.5
6161	195.1	+1.5
ק־828 תשואה 3.90%		
6162	177.3	+.1
ק־829 תשואה 4.25%		
6163	160.7	-3.3
6164	154.5	-3.2
ק־830 תשואה 3.90%		
6165	148.9	+.1
ק־831 תשואה 3.95%		
6166	140.4	+.3
6167	137.4	+.3
6168	135.5	+.3
ק־832 תשואה 3.90%		
6169 סד	128.1	+.2
ק־835 תשואה 4.29%		
6170	116.9	-3.3
ק־834 תשואה 3.93%		
6171	85.6	+.8
6172	84.4	+.9
ק־851 תשואה 3.95%		
6801	92.1	+.1
אגח צמודות		
אל־אופ 86	1286.0	
אלביט 85	211.7	
אלחא 85	1221.0	
אלכטרב ב'	1184.0	
מארסקס 85	830.0	-4.0
תדיראן 84	96.5	
תדיראן 85	389.0	

הסידרה	השער	השינוי בנקי
3827	115.1	+.2
3828	111.0	+.1
3829	108.8	+.1
ק־292 תשואה 4.35%		
3830	106.9	+.4
3831	109.7	+.4
3832	108.2	+.4
3833	105.7	+.3
3834	102.9	+.4
ק־311 תשואה 4.35%		
3861	104.2	
ק־315 תשואה 3.98%		
3769	93.6	+.9
ק־316 תשואה 4.25%		
3770	92.0	+.6
ק־317 תשואה 3.68%		
3771	96.1	
4%–6%–7% מלווה פיתוח ופריון (80% הצמדה)		
צ3212	— הפסקת מסחר —	
צ3213	196200.0	
צ3214	187400.0	
6%		
צ3501	176200.0	-4000.0
צ3502	182991.0	
צ3503	168774.0	
צ3504	166000.0	
צ3505	155600.0	
7%		
צ3521	155560.0	
צ3522	149800.0	
צ3523	140400.0	
צ3524	140400.0	
צ3525	136000.0	
צ3526	137500.0	
צ3527	135000.0	
צ3528	130940.0	
צ3529	138400.0	-50.0
צ3530	135000.0	
צ3531	134750.0	
צ3532	130501.0	
צ3533	129170.0	-730.0
צ3534	122700.0	
צ3535	121450.0	-750.0
צ3536	122000.0	
צ3537	121360.0	-540.0
צ3538	114650.0	
צ3539	114400.0	
צ3540	114700.0	+200.0
צ3541	109900.0	-400.0
צ3542	109950.0	
צ3543	104700.0	
צ3544	105400.0	
ק־701 תשואה 3.32%		
צ3545	102670.0	+507.0
צ3549	96967.0	+500.0
צ3552	86982.0	+479.0
צ3554	88792.0	+497.0
צ3555	88792.0	+497.0
ק־702 תשואה 3.90%		
צ3546	101978.0	-421.0
צ3547	101745.0	-423.0
צ3548	101630.0	-424.0
צ3550	96272.0	-419.0
צ3551	95889.0	-422.0
ק־703 תשואה 3.85%		
צ3553	87701.0	-246.0
ק־704 תשואה 3.30%		
צ3556	84646.0	+463.0
צ3558	84513.0	+479.0
צ3559	81525.0	+464.0
צ3560	77146.0	+447.0
ק־705 תשואה 3.60%		
צ3557	84716.0	+49.0
צ3572	76958.0	+37.0
ק־706 תשואה 3.95%		
צ3561	75980.0	-328.0
צ3571	75763.0	-330.0
ק־707 תשואה 3.50%		
צ3573	80099.0	+76.0
צ3574	73859.0	+70.0
צ3577	73774.0	+71.0
צ3578	68152.0	+65.0
ק־708 תשואה 3.55%		
צ3575	73541.0	+42.0
צ3576	73335.0	+42.0
צ3579	67666.0	+38.0
ק־709 תשואה 3.25%		
צ3580	63359.0	+36.0
צ3581	57615.0	+32.0
צ3582	53128.0	+30.0
ק־710 תשואה 3.50%		
צ3583	49083.0	+367.0
צ3584	46667.0	+360.0
צ3585	44233.0	+352.0
ק־711 תשואה 3.43%		
צ3586	40115.0	+349.0
צ3588	40049.0	+358.0
צ3589	36566.0	+337.0
ק־712 תשואה 3.60%		
צ3587	40028.0	+221.0
צ3591	36461.0	+206.0
צ3592	36420.0	+207.0
צ3593	36358.0	+206.0
ק־713 תשואה 3.55%		
צ3590	36308.0	+260.0
צ3595	34583.0	+255.0
ק־714 תשואה 2.95%		
צ3594	35310.0	+751.0
צ3596	33749.0	+734.0
צ3597	33639.0	+736.0
5% מלווה פיתוח ופריון (בריבית צמודה)		
צ2001	152000.0	
צ2002	152400.0	
צ2003	146500.0	
צ2004	146700.0	
צ2005	137800.0	
צ2006	137500.0	
צ2007	135500.0	
צ2008	134100.0	
צ2009	136000.0	
צ2010	133300.0	-1000.0
צ2011	132100.0	
צ2012	131200.0	
צ2013	132200.0	
צ2014	128200.0	
צ2015	127875.0	
צ2016	129100.0	+200.0
צ2017	131600.0	
צ2018	130500.0	+100.0
צ2019	129300.0	
צ2020	126000.0	
צ2021	126050.0	
צ2022	118200.0	
צ2023	118400.0	
צ2024	110400.0	
צ2025	110500.0	
צ2026	110400.0	
צ2027	106200.0	
צ2028	109500.0	
צ2029	102500.0	
צ2030	102600.0	
צ2031	99400.0	
ק־101 תשואה 2.65%		
צ2032	101816.0	+55.0
צ2034	96209.0	+53.0
ק־102 תשואה 3.00%		
צ2033	95107.0	+53.0
צ2035	87298.0	+46.0
ק־103 תשואה 2.90%		
צ2036	87954.0	+48.0
צ2038	83759.0	+46.0
צ2040	80653.0	+44.0
ק־104 תשואה 1.17%		
צ2037	85797.0	+44.0
צ2039	82779.0	+41.0
ק־105 תשואה 2.95%		
צ2041	75789.0	+327.0
צ2052	72012.0	+321.0
ק־106 תשואה 3.13%		

הסידרה	השער	השינוי בנקי
צ4001	674517.0	
צ4002	603069.0	
צ4003	620230.0	
צ4004	689800.0	
4.25% מלווה מדינה		
ק־331 תשואה 3.81%		
4101	361.6	-1.5
ק־332 תשואה 3.82%		
4102	145.4	+.1
4103	139.6	+.1
4104	135.1	
4301	135.1	
ק־333 תשואה 3.80%		
4302	128.7	+.8
4303	127.8	+.9
4304	125.7	+.8
ק־335 תשואה 3.87%		
4305	114.5	-.2
ק־338 תשואה 4.33%		
4105	110.0	-.8
4106	107.1	-.8
4107	103.7	-.8
4108	101.8	-.8
ק־339 תשואה 4.30%		
4109	99.5	+.2
4110	98.2	+.1
4111	96.6	+.2
4112	94.1	+.1
ק־351 תשואה 4.16%		
4201	124.0	+.4
4202	121.7	+.4
4203	119.4	+.4
4204	115.2	+.4
4205	113.0	+.5
ק־352 תשואה 4.20%		
4206	110.5	
4207	113.3	+.1
4208	111.7	+.1
4209	109.2	
4210	106.3	
4211	103.0	
ק־353 תשואה 4.13%		
4212	101.5	+.2
4213	99.0	+.6
4214	93.8	+.7
ק־360 תשואה 3.85%		
4113	97.5	+.6
ק־361 תשואה 4.01%		
4114	96.6	+.2
ק־370 תשואה 3.09%		
4115	101.4	+1.4
3% מלווה מדינה (צמוד)		
ק־201 תשואה 4.02%		
צ3601	38782.0	+45.0
צ3602	35740.0	+41.0
צ3603	33207.0	+39.0
ק־202 תשואה 4.10%		
צ3604	29713.0	+17.0
צ3605	27089.0	+16.0
צ3606	25490.0	+15.0
ק־203 תשואה 4.12%		
צ3607	23645.0	+45.0
צ3608	22347.0	+43.0
צ3609	21258.0	+41.0
ק־204א תשואה 3.68%		
צ3610	19445.0	+25.0
ק־204ב תשואה 2.93%		
צ3611	19282.0	+136.0
ק־204ג תשואה 2.87%		
צ3612	18756.0	+24.0
ק־205א תשואה 2.21%		
צ3613	18092.0	-12.0
ק־205ב תשואה 2.17%		
צ3614	17740.0	+9.0
ק־205ג תשואה 2.58%		
צ3615	16123.0	+9.0
ק־205ד תשואה 2.77%		
צ3616	14648.0	+8.0
ק־206א תשואה 2.89%		
צ3617	13745.0	+24.0
ק־206ב תשואה 2.82%		
צ3618	13078.0	+18.0
ק־206ג תשואה 2.83%		
צ3619	12027.0	-95.0
ק־207 תשואה 2.64%		
צ3620	11457.0	+6.0
צ3621	10883.0	+6.0
צ3622	9813.0	+5.0
ק־208 תשואה 2.99%		
צ3623	9068.0	-78.0
צ3624	8536.0	-74.0
ק־209 תשואה 2.95%		
צ3625	7812.0	-55.0
צ3626	7372.0	-51.0
צ3627	6835.0	-48.0
ק־210 תשואה 2.95%		
צ3628	6290.0	+3.0
צ3629	5893.0	+4.0
צ3630	5569.0	+3.0
ק־211 תשואה 3.09%		
צ3631	5079.0	-36.0
צ3632	4782.0	-34.0
צ3633	4516.0	-33.0
ק־212 תשואה 2.95%		
3634	4006.0	-2.0
צ3635	3788.0	-2.0
צ3636	3647.0	-2.0
ק־213 תשואה 3.04%		
צ3637	3407.0	+2.0
צ3638	3237.0	+2.0
צ3639	2962.0	+1.0
ק־214 תשואה 3.05%		
צ3640	2438.0	+1.0
צ3641	2113.0	+1.0
ק־215 תשואה 3.00%		
3642	1894.0	-2.0
צ3643	1643.0	-2.0
ק־216 תשואה 3.00%		
3644	1464.0	-19.0
3645	1320.0	-17.0
4.25% מלווה מדינה (צמוד)		
ק־231 תשואה 4.40%		
3701	1059.0	+1.0
ק־232 תשואה 4.40%		
3702	809.7	+2.4
ק־233 תשואה 4.30%		
3703	743.3	+4.9
3704	636.3	+4.3
ק־251 תשואה 4.39%		
3751	333.2	+3.0
ק־252 תשואה 4.27%		
3752	135.0	+1.3
3753	129.6	+1.2
ק־253 תשואה 4.40%		
3901	124.3	-.1
3902	118.3	-.1
3903	117.3	-.2
3904	115.4	-.2
ק־254 תשואה 4.37%		
3754	116.8	+.8
3755	112.4	+.8
3756	108.4	+.7
3757	106.3	+.7
ק־255 תשואה 4.40%		
3758	103.9	
3759	106.2	+.1
3760	105.2	+.1
3761	102.8	
3762	100.1	+.1
3763	97.0	+.1
ק־256 תשואה 4.33%		
3764	95.7	+.7
3765	93.4	+.8
3766	92.2	+.7
3767	90.6	+.7
3768	88.4	+.7
ק־271 תשואה 4.34%		
3791	98.6	-.1
3792	96.7	-.2
ק־291 תשואה 4.39%		
3826	117.4	+.2

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5518.22	5444.26
אביבה	541.78	531.31
אגת	246.33	241.62
אדיר	1601.41	1570.32
אדם	2756.86	2703.23
אופיר	1888.11	1850.76
אור	437.3	428.18
אורין	147.82	144.87
אורל	269.16	267.39
אורן	770.40	755.61
איל	3791.55	3718.83
אירים	5363.37	5245.79
איתן	726.58	712.36
אלון	596.64	584.40
אלונה	652.85	640.05
אליכים	101.98	99.97
אם	176.37	172.54
אמל	180.09	176.60
אתרוג	241.88	239.63
בחלה	2737.12	2675.32
ברוש	541.94	531.69
ברק	547.03	536.49
בריכה	302.42	296.66
בריס	1533.33	1503.73
גבע	1068.72	1053.24
גדין	423.75	415.81
גיא	9830.93	9686.31
גיל	3299.86	3237.85
גילת	602.35	595.32
דובדבן	407.86	404.84
הכספת	492.22	483.75
הדלב	237.52	232.52
הדה	1475.35	1447.77
הדנן	261.03	256.19
הדיה	578.25	568.17
הדר	383.65	377.00
הל	441.75	433.37
הרב	419.06	415.29
חד	528.43	519.40
חבצית	2739.37	2680.50
חוד	20185.66	19891.70
חן	18768.66	18495.94
חרוב	533.70	523.24
חרות	157.04	153.57
חליפה	131.07	130.50
חלבים	208.74	204.72
חן	139.45	138.89
טוב	1417.36	1386.39
טל	6085.59	6012.84
יבול	420.93	412.93
יהלום	2537.08	2488.05
יהודה	405.32	401.35
יעלה	419.12	410.21
יסוד	358.19	351.35
יטל	134.80	132.20
כלנית	636.43	625.18
כנסת	253.94	251.47
כרמל	147.81	144.80
כתר	1182.36	1159.15
להב	4737.40	4648.78
למטטיק	121092.00	
		119064.65
לפיד	442.51	434.02
לקט	1760.88	1725.65
לשם	331.99	325.52
מגשר	1250.10	1226.49
מגנה	3654.62	3622.05
מגד	250.84	247.26
מגוה	3594.75	3562.14
מגל	389.56	386.20
מור	1988.62	1960.56
מורן	932.11	923.60
מסה	25725.52	25299.40
מיתר	966.60	947.98
מעוף	4652.66	4565.21
מעיין	757.21	745.12
מקפה	342.88	335.44
מרגלית	1521.49	1491.77
מרום	117.35	116.98
מרום	1253.36	1229.66
נבה	27837.59	27436.33
נחל	329.90	323.57
נבע	507.18	497.00
נילי	6767.73	6671.51
נעים	668.25	656.11
נתיב	153.96	151.29
סלע	338.56	331.96
סנונית	498.34	480.94
ספיר	397.99	390.78
סביר	183.28	182.39
עדי	382.75	375.76
עדית	828.09	812.45
עדן	478.96	472.53
עוגב	1253.50	1227.59
עוז	2714.31	2692.71
עמרי	453.29	443.37
עמון	135.82	133.22
פאר	1687.12	1654.80
צבי	572.95	561.61
צמרת	485.92	476.38
צור	116.77	118.30
צביר	1042.72	1021.25
צבעוני	545.95	538.45
צברה	1839.04	1803.32
קלע	2544.61	2552.92
קוה	19165.15	19008.16
רימון	123.46	123.20
רקפת	805.48	795.28
רשף	415.45	405.51
רום	333.30	325.37
רינה	453.59	450.49
שגיא	373.07	365.70
שמיר	909.19	896.57
שטח	937.24	914.94
שקד	177.94	174.45
תאנה	254.47	252.25
תמר	576.96	574.11
תירוש	502.74	496.79
תמה	222.19	218.02
תמוה	183.19	181.99
תרשיש	1413.73	1386.07
תשרי	495.55	488.94

שערי המניות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
בנקים מסחריים					
שאינם בהסדר הבנקים					
אבגד"ה ש	21400	10.0	-400	-1.8	-10.0
המסחרי 0.1	1800 תב	7410	-190	-9.6	-16885
המסחרי א 0.5	1150	3433	+52	+4.7	+3657
המסחרי אופ 2	1510 תב	694	-130	-7.9	-1151
כללי לא מוגדר 1	25449	93.0	-601	-2.5	-379
בנק צפ' אוסיק 1	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אוסיק 5	— הפסקת מסחר —				
פ.י.ב.י. 0.5	7800	4703			+250
הבינלאומי 5.0	6542	2561	-308	-4.5	-1980
כלולים בהסדר הבנקים					
אידיבי רג 100.0	97800	759	-539	-6	-716
אידיבי ב 100.0	99300	3.0	+800	+8	+3.0
אידיבי בכ א 2.0	610200	3.0	+100		+1.8
אגוד ושה	72950	115	-658	-9	-312
דיסקונט ב	127000	25.0	+1200	+1.0	+10.6
דיסקונט א	125600	211	-1300	-1.0	-695
דיסקונט שה ב	14650				
המזרחי ש	40010	846	-450	-1.1	-1138
המזרחי ב	40900	585	+900	+2.3	+586
המזרחי שה 9	— הפסקת מסחר —				
הפועלים מבב	90998	9.9	-2		-2.1
הפועלים ש	66400	3004			-2085
הפועלים ב	66340	164	-59	-1	-78.0
כללי א וש"ח	171251	96.0			-85.0
כללי שה 7	8020	24.0	-130	-1.6	-24.0
כלל סטוק 100.0	42250	3620	-440	-1.0	-7937
כללי שה 11	15910	227	-200	-1.2	-247
מכון וסחר 1.0	56508	11.0	-500	-9	-11.0
מכון וסחר 5.0	28500				
בנקים למשכנתאות					
ארמים 0.1	24840 תב	10.0	-2760	-10.0	-30.0
לאומי משכנתאות ש	9150	174			+85.0
לאומי משכנתאות ב	8600	515	-300	-3.4	-510
כרמל ש	5825	404			-127
כרמל שה 1	3913				
בנין ב 5.0	— הפסקת מסחר —				
פת בכבב ש	2180	3906			-2891
משכן ב ש	3550	1687	-104	-2.9	-2325
עצמאות 0.1	17700 תב	65.0	-1400	-7.3	-65.0
טפחות מבוב ש	22900	5.0	-300	-1.3	-35.8
טפחות רג ש	21750	404	-250	-1.1	-279
טפחות שה 1	10040	60.0			+37.0
טפחות שה 2	5030	148	-10	-2	-198
יפות 1.0	3110 תב	191	-209	-6.3	-359
יפות 5.0	1623	1981	-10	-6	-1744
מידב 1.0	7860	255			-44.0
מוסדות מימון					
שלמן א ושה	706	7707			-1986
הוקלאות מבב א	— לא נסחר —				
הוקלאות מבב ב	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	11920	248	-90	-8	-342
פתוח תעשיה מבב	— לא נסחר —				
פת תעש בב 3	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב 1ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב רד	— לא נסחר —				
מרכז קלנבים 5.0	1069	5360			-2800
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	19600	15.0	-500	-2.5	-66.0
כלל ליסינג 0.5ב	18330	53.0	-100	-5	-390
כלל ליסינג אג"ח	17010 תב	108	-1500	-8.1	-248
ביטוח					
איתן ביטוח ושה	164.0	992	-6.0	-3.5	-2029
ארדם 0.1	1232 תב	1382	-137	-10.0	-1027
ארדם א 0.5	877	117	-25	-2.8	-1637
בטוח משנה וש"ח	590				
בטוח משנה 5ש"ח	240 תב	18615	-16	-6.3	-26426
הדר ושה	223	7008			-10043
הדר 5שה	*174.0	23979	-15.0	-7.9	-33106
* ביצוע חלקי 95.30%					
הדר אופ 2	*220	1000	-12	-5.2	-14715
* ביצוע חלקי 75.90%					
הפניקס 0.1	780	22000	-8	-1.0	-23571
הפניקס 0.5	708	1300	+1	+1	+1200
המשמר־הראל 1.0	5300	150			+15.0
המשמר־הראל 5.0	3760	211	-140	-3.6	-355
מנורה 1.0	2590 תב	100	-158	-5.8	-440
מנורה 5.0	1580	315			-768
סהר פיתוח ג	393	5960			-3493
סקוריטס ושה	1185	219			-337
צור ש	245	8471			+15854
ציון החזקות 1.0	8833				-1.0
ציון החזקות 5.0	2330	35.0	-54	-2.3	-90.0
הסנה ושה	295	16351	-19	-6.1	-10123
מסחר ושרותים					
מסחר					
אינטרגאמא 1.0	8200	88.0	-200	-2.4	-88.0
אינטרגאמא 5.0	4280 תב	1466	-250	-5.5	-3039
מאיר עזרא 1.0	908	3207			-3497
מאיר עזרא אופ 2	660	3976	-25	-3.7	-4066
כלל סחר ושה	415	45213			-62976
כלל סחר אופ ד	334	27172			+7148
כלל סחר אגח 2	153.0	13500			+1489
קריסטל 1.0	885	3616	-10	-1.1	-4765
רפק 0.1	25000				-46.9
רפק 0.5	11501	85.0			-85.0
שופרסל א 2.0	12126	345	-600	-4.7	-539
שופרסל ב 10.0	9021	319	-679	-7.0	-446
שרותים					
אסתא פ"ר 1 ש"ח	333	101235	-17	-4.9	-165399
הראל 1.0	1450	757	-39	-2.6	-1207
מבנות הספקה ושה	810	985	-10	-1.2	-1809
מבנות הספקה 5שה	310	12309	-4	-1.3	-15830
קידר 0.1	1210	2328	+13	+1.1	+423
קידר 1.0	301	55916			-74568
מוסכי עזרה 0.1	2616	1450	-101	-3.7	-1316
מוסכי עזרה 0.5	1225	4201			+3316
סנטרסיים 0.1	3397 מ		-179	-5.0	-1862
סנטרסיים 0.5	2171 תב	1188	-241	-10.0	-2035
קופל 1.0	8300 תב	315	-601	-6.8	-1501
דלק ג 0.1 ושה	2467	3644	-103	-4.0	-2008
מלונאות ושרותי תיירות					
גלי זוהר 1.0	— לא נסחר —				
גלי זוהר 5.0	— לא נסחר —				
מלונות דן 1.0	1815	250			-249
מלונות דן 5.0	1372 תב	1546	-153	-10.0	-1546
חוף האלמוג 0.1	6841	139			-214
כפר ושה	2885 תב	624	-321	-10.0	-1066
מלונות ירדן 1.0	2929	196	+19	+7	+103
מחשבים ושרותי מחשב					
איכות ושה	1119 תב	2867	-60	-5.1	-3696
רשת מיכון 1.0	9350 תב	595	-650	-6.5	-666
ת.י.ל.ם. 1.0	5150	2251	-221	-4.1	-2892
יעגא 1.0	*6060	150	-673	-10.0	-315
* ביצוע חלקי 57.80%					
כלל מחשבים 1.0	11000	46.0			-56.0
ב.ל.ל. 1.0	15000	81.0	-680	-3.9	-71.0
ב.ל.ל. 5.0	5926 תב	915	-659	-10.0	-1061
משוב 1.0	475 תב	1078	-40	-7.8	-2428
משוב אופ 1	410	450			+150
ניקוב ושה	1740 תב	1197	-96	-5.2	-2037
ניקוב 5שה	1000	3519	-40	-3.9	-5697
ניקוב אופ 2	4620	274			-263
תים מחשבים 1.0	880	5808	-15	-1.8	-7604
מקרקעין ופיתוח					
נדל"ן בינוי ופיתוח					
אברום בינוי 1.0	— הפסקת מסחר —				
אברום בינוי 5.0	— הפסקת מסחר —				
אורן מבנים 1.0	— הפסקת מסחר —				
אורן מבנים 5.0	— הפסקת מסחר —				
אוזרים ושה	1160	37690			-50305
אוזרים אופ 1	900	4850			-6165
אוזרים אגח 3	154.0 תב	30550	+9.0	+6.2	+57432
איילן ש	400	22813			-1443
אל־רוב 1.0	1575	5339			-2874
אמבנים וש"ח	6000	443	-100	-1.6	-891
אפריקה 0.1שה	45600	41.0	-50	-1	-3.0
אפריקה ושה	39000	515			-298
אפריקה אופ 5	31800	154	-700	-2.2	-158
ארזים 1.0	3601 תב	1923	-200	-5.3	-2260
אירקון ושה	3640	4493			-6201
אירקון 5שה	2442	2031			-1321
בן־יקר גת 1.0	7559	92.0	-100	-1.3	-255
ברנוביץ ושה	2881 תב	277	-250	-8.0	-1625
ברנוביץ 5שה	2070	385			-545
דנקנר 1.0	6020	372			-472
דרוטר 1.0	— לא נסחר —				
דרוטר 5.0	— לא נסחר —				
דרוקר ושה	198.0	605			-2035
דרוקר 5שה	148.0	11000			-10100
המטלול 1.0	*1400	541	-126	-8.3	-700
* ביצוע חלקי 91.70%					
המטלול 5.0	893	500			-176
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
כללית י־ם ושה	288	18601			-8849
כללית ים אופ 1	165.0	24641	+4.0	+2.5	+15119
נב־ים 0.1	4530	1514			-2776
נב־ים 0.5	3942	1574			-2073
ישראלום 1.0	1371 תב	2993	-130	-8.7	-4842
ישרס וש"ח	17380	391			-154
קנה פיתוח 1.0	10750	76.0	-455	-4.1	-326
לוסיר 1.0	4080 תב	1337	-380	-8.5	-5943
לוסיר 5.0	2005 תב	2384	-270	-11.9	-4426
מ.ת.ב. 1.0	409	4431			-2773

סיכום השבוע – ירידות שערים תלולות

שיפור בקליטת ההצעים אתמול במסחר

מאת שמואל רוזנבלום*

שבוע המסחר החולף הסתיים תוך ירידות שערים חריפות ומניות רבות וטובות איבדו כ־20% לערך משווין בתחילת השבוע. ביום המסחר האחרון השבוע נמשכה מגמת ההצעים וירידות השערים תוך שיפור קל בקליטת ההצעים ובחלק מהמניות אף נרשמו ביקושים בליזר שקיזזו הצעים ההולתיים. תופעה זו בלטה במניות כפי־בי, כלל סחר, אופציה תוספות. במניות כבדות רבות נלקטו ההצעים ללא שינוי בשער או בירידות קלות. דוגמאות טובות לקליטת הצעים בלטת שורה במניות כאוזרים, כלל סחר, כלל תעשיות אלקטרוניקה, אלקטרה ושורת ני"ע נוספים. קרנות הנאמנות זכו אתמול לפריונות קטנים מעט מהצפוי. אתמול השסר בקרנות שהיקף הפריונות יגיע סביב כ־30 מיליון דולר ויותר. בדיעבד ההיצע היה קטן מהחששות ועמד על כ־18 מיליון דולר לערך. היקף הפריונות שהיה כאמור "לא נורא" נתן כוח לקרנות לקלוט הצעים במניות רבות ללא שינוי תוך נסיון להפגין עוצמה ברכישות. מקורבי הבורסה צופים לאור קליטת הצעים אתמול לתחילת התייצבות ביום ראשון הקרוב. הנחה זו מתבססת בעיקרה על אי פריון מאסיבי בקרנות הנאמנות ביום א', על רמות שערים נמוכות במניות רבות ובעיקר בכבדות שאיבדו בממוצע 30% משווין בחודש יוני. בהתחשב בשיפור האלטרנטיבות בשוק ההון, ובשיפור באינדיקטורים הכלכליים במשק ניתן כבראה לצפות לשיפור קל. יחד עם זאת ראוי לזכור היטב שבמשך יוני חוינו בשלושה תיקונים טכניים בני יום אחד שלאחריו חזרה השחיקה במלוא עוזה. המשבר ביחסי העבודה במשק, המשבר הפוליטי־ממשלתי מהווים משקל נגד ממשי לציפיות של התפתחות אופטימית. כך או אחרת, כל נסיון לנחש מגמת שוק יהיה כבראה בגדר ניחוש פרוע במצב הנוכחי, נותר רק לקוות שהמגמה הזרה תתייצב מעט כדי שהאמון בשוק ני"ע יחזור אף הוא קימעא.

קרנות הנאמנות – מוכרים בנקאיות

חלק ממימון הפריונות אתמול בקרנות הנאמנות התבצע דרך השקעות הסולידיות כבנקאיות שבהסדר ואגרות חוב. במידה הקרנות היו פורות כספים כנגד המכירות במניות האפשרות היה נסה הצעים הראשוני בבורסה גדול בהרבה. שיטת קיזוז מסוג זו של הקרנות ידועה ומוכרת בשוק בעת פריונות משמעותיים בקרנות. מנהלי קרנות עימם שוחחנו אתמול, הסבירו שלאור רמת השערים המעניינת במניות לאחר השחיקה יש בכוונתם לרכוש מניות גם בקרנות גמישות וסולידיות.

מניות כבדות – ירידות חדות

עיון בנתונים בורסאיים מלמד על ירידות שערים מדהימות במספר רב של מניות כבדות וקלילות בין התאריכים 1.4.87–24.7.87. לפנינו מספר דוגמאות לירידות החדות: שופרסל ב' 29.8%–, הסנה 37.8%–, דלק 25.8%–, אוזרים 21.3%–, ארלדן 1 35.9%–, הכשרת הישוב 44.7%–, קיסריה 5 50.3%, שבהר 20.4%, ליגת 32.9%, קופסאות פח 1 37.5%–, כלל ישראל 10 37.3%–, קרסני 1 35%–, אלביט 15.3%–, כלל ליסינג 5 36.4%–. אין ספק ששיעור הירידות הזה יוצר רמות שערים חדשות בשוק המניות. קשה עדיין להעריך אם רמות שערים אלו ימשכו כוחות חדשים לייצוב ושינוי המגמה בשוק. ראוי לציין שבחלק ניכר מהמניות הנ"ל נרשמו גם אתמול הצעים וירידות חדות לעתים, דבר שהגביר את שיעור הירידה הכולל נכון לאתמול. מדד המניות הכללי (ללא הבנקאיות שבהסדר) עמד שלשום על 136.43, אתמול המשיך המדד לרדת באורח ניכר והגיע לסביבת כ־132 לערך. רמת מדד המניות והאפשרות הנוכחי מוחקת את כל עליות השערים מפברואר ועד לשיא העליות בסוף חודש אפריל.

שינויי שער במסחר – שיפור בקליטה

במניות פי־בי נרשם במסחר ביקוש קטן של 250 ע.נ. בליזר, המחזור בפי־בי, היה כ־4700 ע.נ. היצעים גדולים במניות בבנות רבות נלקטו ללא שינוי, היצע של 2891 ע.נ. בפיתוח משכנתאות נקלט ללא שינוי, היצע של כ־60,000 ע.נ. בכלל סחר נקלט במחזור באה אף הוא ללא שינוי. היצע גדול בחיפה כימיקלים נלקח ללא שינוי במחזור באה של 29459 ע.נ. היצע גדול במניות אי.פי. נקלט בירידה קלה של אחוז. מחזור של 515 ע.נ. נרשם באופריקה ושער המניה נותר ללא שינוי. הצעים במניות כנבים, אוזרים, דובק, פולגת, קופסאות פח, אלקטרה, החברה לישראל, פריון ותוספות נקלטו ללא שינוי או בירידות מתונות יחסית. בחלק מהמניות הקלילות המשיכו אתמול תנודות שערים חריפות, רים 10%–, גל 10%–, קבנשטיין 10%–, קים 9.5%–, ציקלון 10%–, שלדות מוכרים בלבד, עיט 10%–, שמן 10%– מסווית 10%–, סנפר 10%–. מניות שבהר שירדו אתמול 9% השלימו ירידות שערים של כ־79% לערך במשך השבועיים האחרונים. הירידה במניות שבהר הגיעה חרף תקוות אופטימיות מצד מנהלי החברה באחרונה ולמרות כניסת משקיעים חדשים בראשות דן טולקובסקי לחברת שבהר. מניות בנק יעקב שעלו באורח חד באחרונה ירדו אתמול 6.2%. ירידות שערים נרשמו בסקטור הנפט בעקבות פירסומים אודות מרחק רב עד למציאת נפט בקידוח הר הנגב, זאת בניגוד להצהרותיו של השר שחל בנושא. מניות יואל נרשמו מוכרים בלבד, ירידות חריפות נרשמו בכנק וישראויל.

משתנים – ירידות תלולות 3.87%–

גם אתמול אופיין המסחר ביחידת המשתנים בירידות שערים תלולות שהלכו והחריפו מסיבוב מסחר אחד למשנהו. הקונים במשתנים היו שוב קרנות הבנקים הגדולים, בעיקר בטווח מקבוצת כלל שרכשה ני"ע בירידות שערים חריפות בלבד. המוכרים במשתנים אתמול היו מנהלי תיקי השקעות שנשכרו, קרנות נאמנות קטנות שזכו לפריונות והחברות למכור ני"ע עקב פרופורציות החוקה גדולות: בסיבוב המסחר השלישי, לאחר הירידות בשני הסיבובים הראשונים הולה המגמה להשתפר מעט. מניות נייר הדרה שירדו לשער 94.5 בתום הסיבוב השני, עלו בסיבוב השלישי לשער 97.25. במניות כלל ישראל 10 חל שיפור בסיבוב השלישי והשער עלה אף הוא ב־2.25%. השיפור בסיבוב השלישי מיוחס כבראה להיקף הפריונות הבינוני יחסית בקרנות הבנקים הגדולים, 10 מיליון דולר לערך בקרנות בל"ל ופועלים יחדיו. בסיבוב המסחר השני עמדה הירידה הממוצעת במשתנים על 4.55%–. השיפור בין הסיבוב השני לשלישי היה למיכב 0.72%+, שכן שיעור הירידה הסופי היה כאמור 3.87%–. נפחי עיסקאות כספיים גדולים הופיעו במניות טבע 5.5%– 620 אלפי ש"ח, נייר הדרה 2.75%–, למעלה משני מיליון ש"ח מחזור כספי, כלל תעשיות 4%–, 723 אלפי ש"ח, דיסקונט השקעות 4.75%– 410 אלפי ש"ח, כלל ישראל 10 2.75%– 410 אלפי ש"ח נפח כספי. במסחר בטר"ב בשעות הצהריים נמשכה במרבית מניות המשתנים מגמת הצעים, להוציא את מניות כלל ישראל 10 וכלל תעשיות בהן נרשמו ביקושים בינוניים. אתמול המשיכו חלק ניכר מפעילי הבורסה להשמיע טענות חריפות כנגד שיטת המשתנים. לדעת הפעילים שינוי שער בתחילת המסחר במשתנים משפיע על כל המגמה בזירה זו ללא הכלל כלכלי וללא ניתוח כלשהו או סיבה ברורה. השפעה זו קיימת לשני כיווני השער, ואין ספק שקביעת מגמה כוללת על פי מניות בודדות נראית כמוטעית.

* הכותב מנהל תיקי השקעות.

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מ.ת.ב. אופ 2	300	3000			+8057
מ.ת.ב. אגח א	122.0	29933			+67.0
מאגרי בניה 1.0	588	6450	-31	-5.0	-11079
מישגאו 5שה	342	12273			
משכאל אופ (1)	180.0	22418			+10181
מבה"צ 5.0	1940	2664	-90	-4.4	-3161
קר־לד 1.0	766	2095	-7	-9	-1236
לידספין 1.0	461	1053	-24	-5.0	-7220
לידספין 5.0	210	15680			-4472
ליפשיץ ושה	1723	1261			-1731
ליפשיץ 5שה	1390	8843			-8540
נאות אביב 0.5	12240	304	-300	-2.4	-381
נכסי אוזרים ושה	300	28919	-8	-2.6	-28196
סהר השקעות 1.0	960	2629	-29	-2.9	-2839
סהר השקעות 5.0	1010 מ		-53	-5.0	-7103
כתף 1.0	7796	15.0			-41.0
כתף 5.0	6090	150			-41.0
עפר וכלע 1.0	— לא נסחר —				
עוד 3.0	1804	1002	-1	-1	-1040
קיסריה 0.1	3952 תב	280	-350	-8.1	-536
קיסריה 0.5	1530	1612			-1908
רומבין ושה	410	3140			-9198
רומבין 5שה	209	12434			-4410
רומבין אופ 2	1249	785	-5	-4	-1594
רומבין אגח א	127.5	8916	+3.0	+2.4	+152727
רסקו מבוב	5201 תב	91.0	+405	+8.4	+91.0
רסקו רג	4197	480	-221	-5.0	-878
נכסים ובנין 1.0	3109	1038	-146	-4.5	-298
הכשרת הישוב 1.0	66499	64.0	-3500	-5.0	+60.0
ישפרו ושה	3355 מ		-177	-5.0	-955
כלל ברלן 0.1	637	6406	-22	-3.3	+3740
חקלאות					
בסטי הדר 0.1	3053	450	+60	+2.0	+245
בסטי הדר 0.5	3000	414	-53	-1.7	-539
מהדרין ושה	6100	1087			-2363
מהדרין אופ 1	4060	922	-50	-1.2	-1788
גבעי הדרים 1.0	1565	979			+371
פריאור 5שה	2110	900	-41	-1.9	-1565
שז־הר 0.1 ושה	2114 תב	1349	-210	-9.0	-2684
שז־הר אופ א	1305	950			-761

תעשייה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מזון וטבק					
אסאס 1.0	1450	489			-289
גולדפרוסט ושה	2860	447	+110	+4.0	+568
גולדפרוסט 5שה	1900 תב	1627	-211	-10.0	-1760
גולדפרוסט אופ 1	994 מ		-211	-17.5	-1808
דובק מב ש	5781	2426	-120	-2.0	-2526
דובק מב מ	5860	1139	-68	-1.0	-1132
וילכל 1.0	840	1516	-20	-2.3	-1516
וילכל 5.0	730	596	-10	-1.4	-596
פרי־הז 1.0	— הפסקת מסחר —				
פרי־הז 5.0	— הפסקת מסחר —				
סוגת בירה 1.0	30600 תב	355	-3400	-10.0	-349
סוגת בירה 5.0	25920 תב	579	-2880	-10.0	-918
יצור ושה	1350	897	-22	-1.6	-897
יצור א 5שה	795	3182	-20	-2.5	-3949
יצור אופ 2	650	2000	-16	-2.5	-2575
כן ושה	650	3901	-5	-8	-3733
כן 5שה	462	2251			-757
סנפרוסט 1.0	15900	167	+700	+4.6	+147
עסים ב 5שה	400	9149	-20	-4.8	-14802
שלמה אגנ 1.0	2958	416	-15	-5	-668
שמן מבוב א' ש'	*4725	850	-525	-10.0	-1495
* ביצוע חלקי 62.00%					
עלית 0.1	16589	175	-691	-4.0	+28.0
טקסטיל והלבשה					
ארגר וש"ח	570 תב	4770	-34	-5.6	-8752
ארגר אופציה (1)	368	11807	-10	-2.7	-8232
ארגר אג"ח	111.5	58421	+1.0	+9	+49779
אופים 1.0	*935	2710	-10	-1.1	-3013
* ביצוע חלקי 88.20%					
אופנת ברוך 1 שה	598	3769	-13	-2.1	-7012
אופנת ברוך 5 שה	460	1096	-8	-1.7	-1096
אופנת ברוך אופא	425	4198	-15	-3.4	-6948
ארגמן רג ש	15000 תב	619	-900	-5.7	-755
דלתא־גליל א 3.0	3340	1102	-100	-2.9	-1328
מסורות מכטר 1.	2092 תב	296	-232	-10.0	-775
מסורות מכטר 5.	846 תב	50.8	-94	-10.0	-406
ויסלבן 1.0	1805 תב	1431	-200	-10.0	-1717
ויסלבן 5.0	1170 תב	1216	-110	-8.6	-1535
תרבות 1.0	5990	160	-290	-4.7	-346
דיקית ושה	2149	2031	-104	-4.6	-2856
דיקית 5שה	1658	5644	-58	-2.9	-8784
דיקית אופ סד ב	1191	3143	+22	+1.9	+1985
לודזיה 0.1	2776	437	-146	-5.0	-504
לודזיה 0.4	2587	1669			+31.0
ליבת ושה	314	8738	-11	-3.4	-11371
מים בליקר 1.0	— לא נסחר —				
סקס 0.1	4651	469	-100	-2.1	-769
סקס 0.5	2508 תב	1239	-203	-7.5	-1856
עים 1.0	265 תב	3028	-25	-8.6	-16739
עים אופציה (1)	248	10770	-10	-3.6	-35621
עים אג"ח להמרה	111.0	70263			+13106
פוקס ש	280	9317	-10	-3.5	-9694
פוקס אופ 1	176.0	8938	-1.0	-6	-2078
פולגת ב ושה	1124	10558	-46	-3.9	-11998
פולגת א 0.5	9950	520			-1057
פרוטר 1.0	781	848	+1	+1	+49.0
ביגה־טבריה	12100	116	-40	-3	-239
תעשי רהיטים 1.0	2528	546	-2	-1	-346
דלתא־גליל 1.0	3760	392	-366	-8.9	-500
מתכת ומוצריה					
איסקמן 5.0	— לא נסחר —				
אורדן 10.0	8700	958			-289
אורדן 50.0	7990	500	-10	-1	-992
אלקוית 1.0	7150	50.0	-300	-4.0	-68.0
אלקוית 5.0	6000 תב	190	-550	-8.4	-190
כבלים ש	402	11287	-8	-2.0	-14447
התבוך 1.0	7402	247	-168	-2.2	-379
התבוך 5.0	4584	621	-100	-2.1	-700
התבוך אופ	4235	141			-141
דיקה 1.0	4050 תב	42.1	-450	-10.0	-473
דיקה 5.0	1880 תב	512	-200	-10.0	-625
קופסאות פח 1.0	3781	4649			-8454
קופסאות פח 5.0	3715	798			-879
מתכת מדוס 1.0	205 תב	11954	-25	-10.1	-27084
כבלי ציון 1.0	2829 תב	958	-314	-20.0	-1842
כבלי ציון 5.0	1515	5538	-15	-1.0	-2375
כבלי ציון אופ 3	955	3998			+1364
מרכון 1.0	— לא נסחר —				
מתכת קרמני 1 שה	315	8936			-1442
מתכת קרמני 5 שה	192.0	20744			+22586
נחושתן 0.1	37354 תב	28.0	-2600	-6.5	-153
נחושתן 0.5	15880	104	-700	-4.2	-76.0
פקר פלדה 1.0	17000	246			-510
קרנג 1.0	*998	600	-5	-5	-727
* ביצוע חלקי 94.90%					
קרנג 5.0	595	2500	-30	-4.8	-4406
קליל 1.0	2418 תב	795	-180	-6.9	-1055
קליל 5.0	1929	228			-128
קליל אופ	1070	1958	-30	-2.7	-4550
קליל אגח	116.0	12920	-1.0	-9	-11548
שלדות 5.0	9785 מ		-515	-5.0	-1051
תעשיות לכיש 1.0	1050	222	-20	-1.9	-422
תעשיות לכיש 5.0	686	2234	-4	-6	-1369
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה					
אלביט 5.0	507000	80.0	-17000	-3.2	-93.0
אלקו 0.1	*8010	120	-890	-10.0	-231
* ביצוע חלקי 52.00%					
אלקו 0.25 ש	4450 תב	1080	-299	-6.3	-1349
אלקו 0.25 ב	4999	33.0	-103	-2.0	-35.0
אלקטרה 0.1	1965	5339			-7451
אלקטרה א 0.5	1481	2546			+344
אלקטרה אופ 5	1245	4328	+65	+3.8	+3941
אלקטרה אגח 3	148.0	27546			-34580
אלרון 5.0	397000	102	-15000	-3.6	-118
אריץ 0.02ש	25800	145	-900	-3.4	-416
כלל תקש אלקטרו	2455	12261			-9138
סקטורונים 1.0	1490	2390			-2610
סקטורונים 5.0	1190	6886			-7529
טריסטנבר ושה	725	2105	-2	-3	-2165
טריסטנבר 5שה	580	5286	-20	-3.3	-7156

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ציקלון ושה	2061 תב	494	-229	-10.0	-581
ציקלון 5שה	1130 תב	545	-110	-8.9	-545
קבנשטיין אירלר 1	*7744	100	-861	-10.0	-200
* ביצוע חלקי 55.50%					
קבנשטיין אירלר 5	*5048	200	-560	-10.0	-508
* ביצוע חלקי 64.90%					
ת.א.ת. 1.0	*1700	937	-57	-3.2	-2146
* ביצוע חלקי 94.10%					
ת.א.ת. 5.0	760	10667	-41	-5.1	-16097
ת.א.ת. אופ 1	20100 תב	16.0	-1500	-6.9	-16.0
תדאה ושה	760	2857			-695
מוצרי בניה					
א.ב.כללבנין ושה	208	47100	-2	-1.0	-83956
א.ב. בנין אופ א	755	4860			+1350
א.פ.בנין אגח א	133.5	27141			-6199
אקרשטיין ושה	605	2800			-2292
אקרשטיין 5שה	417	4763	+17	+4.5	+2224
אקרשטיין אופ א	550	1828			-558
אקרשטיין אג"ח 1	127.5	44545	+1.0	+8	+59030
בר־טן 1.0	1150	170			-820
בר־טן 5.0	640	1090			-460
פרומאסבסט 1.0	8271 תב	14.0	-919	-10.0	-45.0
פרומאסבסט 5.0	4638	536			-630
מ.ב.ת. 1.0	1040	930	+39	+3.9	+950
מ.ב.ת. 5.0	818	63.0	+23	+2.9	+63.0
מנדול השק ושה	710	305			-555
מתאריקה ולסמן 1	— לא נסחר —				
מתאריקה ולסמן 5	17500	10.2	-550	-3.1	-5.2
כימיה, גומי ופלסטיק					
אליאנס ב 200.0	*2400	205	-200	-7.7	-1365
* ביצוע חלקי 56.60%					
גל תעשיות 1.0	927 תב	1890	-103	-10.0	-4237
גל תעשיות 5.0	715 תב	4102	-79	-10.8	-7741
דקסטר 1.0	2673	119	-1		-189
רשפים 0.1	4400	738	-60	-1.4	-988
רשפים 0.5	1730	6373	-90	-5.0	-7228
חיפה כימיקל 10.0	860	29459			-36784
ליפסקי 1.0	2700	577	-26	-1.0	-639
מקסימה 1.0	8550	70.0	-300	-3.4	-100
מקסימה 5.0	6799	105			-121
נקה ושה	7450	244	-200	-2.6	-330
סנו 1.0	21581	40.0	-400	-1.8	-70.0
סנו 5.0	16710	392	-800	-4.6	-406
פריקלאס ושה	492	12861	-10	-2.0	-14881
פריקלאס אופ 1	201	10046			-4743
קים פ"ר וש"ח	5717 תב	562	-600	-9.5	-906
ת.ג.ל. 1.0	2660 תב		-220	-7.6	-199
ת.ג.ל. 5.0	2187				
ת.א 5ש"ח	4549	354			-243
פרומאדים 10.0	— הפסקת מסחר —				
תרו א 5.0	9520	40.0			-39.0
אבן 5.0	1600	920	+9	+6	+1875
טבע 0.01 ש"ח	12745	774	-742	-5.5	-855
ים המלח ושה	2544	7454	-120	-4.5	-7200
פטרוכימיים 10.0	677	11335	-21	-3.0	-842
עץ ומוצריו, נייר ודפוס					
כתר ושה	238	11175			-19575
דפרון 1.0	*8910	50.0	-990	-10.0	-245
* ביצוע חלקי 62.50%					
דפרון 5.0	6320 תב	36.0	-350	-5.3	-136
חבב. 1.0	31695	400			-39.0
חבב 5.0	5680	180	-100	-1.7	-180
לבוינ אשקלון 1	605	3413			-4833
פלוס ב 0.5	51700	23.0			-82.0
סקפרה 1.0	3310				
רים 0.1	2150	130	-1	-1	-110
רים 0.4	1404 תב	754	-156	-10.0	-674
תפל ב 0.2	16680	292	-600	-3.5	-398
מפעלי נייר 10.0	381317	23.0	-10783	-2.8	-9.0
תעשיות שונות					
אמרין 1.0	12900	126	-500	-3.7	-176
אמרין 5.0	6200	328	-150	-2.4	-326
המישה יוד ושה	3547	362	-185	-5.0	-880
ה.ג.מלק ושה	1650 תב	366	-170	-9.3	-320
ה.ג.מלק 5שה	1464 תב	2195	-163	-10.0	-2195
השקעות תעשיה					
כור בב 1.0	— לא נסחר —				
מאגרי טכנולוגיה	428	5706	-12	-2.8	-12740
מרכזית ב 0.1	10703	181	-446	-4.0	-47.0
כלל תעשיות 1 שה	243	44101	-7	-2.8	+18595

חברות להשקעה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
השקעה ואחזקות					
אמיק ש	8160	127	-200	-2.4	-343
אינקום ושה	82.0	42637	+3.0	+3.6	+37231
אלגר ש	15550	125	-450	-2.8	-245
אלגר ב ש	15550	108	-450	-2.8	-135
אלרן מ	5080 תב	374	-500	-9.0	-394
אמישר בב 1.0	1287	1349	+38	+3.3	+796
אפיק 1.0	— לא נסחר —				
אפיק 5.0	— לא נסחר —				
בזלת השקעות ושה	1570 תב	1202	-110	-6.6	-1772
דנבאר וש"ח	800	2619	-21	-2.6	-3719
דנבאר 5ש"ח	522	1203			-915
חברה לישראל ושה	4131	8633			-14894
חברה לישראל 5שה	4020	5994	-120	-2.9	-6655
הלסון 0.1	137800		-1000	-7	-1.0
הלסון 1.0 ש	24400	92.0	-80	-3	-78.0
אמפא א 0.5	22140 תב	181	-2460	-10.0	-296
פועלים השק וש"ח	914	9629			-14157
מרחוי השק ש	34989	47.0	-1000	-2.8	-92.0
כור השק אגח 124	12915 מ		-680	-5.0	-30.0
חירון פ"ר וש"ח	2500	418			-161
חירון פ"ר 5ש"ח	1430	4735	-30	-2.1	-4735
ישום השקעות ושה	255	14725			-1562
יצוא ש	14100	411	-600	-4.1	-415
ידין א 0.1	2100	100	-50	-2.3	-215
כלל ישראל 50.0	1200	1186	-20	-1.6	-1086
לבינר ושה	1540 תב	391	-170	-9.9	-471
לבינר 5שה	765	1208			-268
מבטר ושה	624 מ		-35	-5.0	-15546
מבטר א 5שה	*424	2800	-23	-5.2	-9480
* ביצוע חלקי 66.80%					
מבטר אופ ב	*269	3721	-56	-13.2	-15698
* ביצוע חלקי 52.80%					
מבטר אג"ח 1	127.0	2500	-6.0	-4.5	-18200
עוז השק ב 0.1	2783 תב	136	-450	-13.9	-117
עוז השק ב 0.5	1948 תב	378	-342	-14.9	-459
מבה א 0.1	8590	24.0	-138	-1.5	-25.0
מבה 0.5	6500	384	-60	-9	-639
פריון ב 0.2	12800	1254	-700	-5.2	-1734
קרדן ושה	103.5	32566			-4491
קרדן 5שה	92.0	13907			-3562
קרדן אג"ח	101.0	107586			-115718
אידיבי פתוח 2.0	9256	922	-336	-3.5	-1095
אלרן ש	4867	1050	-283	-5.5	-1115
דיסקונט השק ש	2634	4409	-131	-4.7	-4461
כלל ישראל 10.0	1201	6354	-25	-2.0	+5954
עו השק ש	3136	616	-139	-4.2	-381

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
בזית מ	200	500	-8	-3.9	-500

דלק ונפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
דלק חישטיינמס 1.0	5220 תב	835	-480	-8.4	-1753
דלק נפט אופ 2	2545 תב	1149	-195	-7.1	-3134
מ חיפושי נפט	37300	165	-1600	-4.1	-275
יואל 5.0	950 מ		-50	-5.0	-171222
ב.ג.ד.ל 1.0	*7060	181	-785	-10.0	-1047
* ביצוע חלקי 50.70%					
ב.ג.ד.ל 5.0	3276 תב	1880	-364	-10.0	-5902
ישראמקו ב 0.03 ש"ח	6489 תב	105	-721	-10.0	-235
נפטא ש	10327275		-72250	-5.0	-13.0

רשימה מקבילה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מסחר ושרותים, מלונאות ומחשבים					
בני הדר וש"ח	158.0	19750			-26266
בני הדר אופ (1)	104.5	17130			-7500
ראשי פ"ר וש"ח	1159	1251			-1301
תבל פ"ר וש"ח	504	8526			-7321
תעשיה					
אלשל ושה	207	20250	-1	-5	-27422
מלך וש"ח	721	10201	-7	-1.0	-22501
מז־הן וש"ח	530	5999	-23	-4.2	-17349

שערי מטבע חוץ ביום 25.06.87

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות לאומי קניה	העברות לאומי מכירה	העברות הפועלים קניה	העברות הפועלים מכירה	העברות דיסקונט קניה	העברות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.001	1.56	1.63	1.56	1.63	1.56	1.63	1.5950	1.6150	1.5950	1.6150	1.5950	1.6151	1.6088
1 מארק גרמני	-0.001	0.85	0.89	0.86	0.90	0.85	0.90	0.8728	0.8837	0.8721	0.8830	0.8732	0.8842	0.8776
1 לי"ש	-0.003	2.51	2.62	2.52	2.64	2.52	2.65	2.5680	2.6002	2.5680	2.6001	2.5720	2.6043	2.5873
1 פרנק צרפתי	—	0.25	0.27	0.25	0.27	0.25	0.27	0.2613	0.2646	0.2611	0.2645	0.2615	0.2646	0.2629
100 ינים יפאניים	-0.007	1.07	1.12	1.07	1.13	1.07	1.12	1.0925	1.1062	1.0956	1.1073	1.1032	1.1069	1.0997
1 גולדן הולנדי	-0.001	0.76	0.79	0.76	0.80	0.76	0.80	0.7751	0.7849	0.7749	0.7845	0.7747	0.7845	0.7795
1 פרנק שווייצרי	-0.003	1.03	1.07	1.03	1.08	1.03	1.08	1.0493	1.0625	1.0494	1.0625	1.0500	1.0632	1.0573
1 כתר שוודי	—	0.24	0.26	0.25	0.26	0.24	0.26	0.2502	0.2534	0.2504	0.2535	0.2502	0.2535	0.2516
1 כתר נורבגי	—	0.23	0.24	0.23	0.25	0.23	0.25	0.2385	0.2413	0.2381	0.2411	0.2382	0.2412	0.2396
1 כתר דני	—	0.23	0.24	0.23	0.24	0.22	0.24	0.2320	0.2349	0.2318	0.2347	0.2318	0.2347	0.2333
1 מארק פיני	-0.001	0.35	0.37	0.35	0.37	0.35	0.37	0.3592	0.3637	0.3586	0.3631	0.3587	0.3632	0.3612
1 דולר קנדי	+0.003	1.17	1.22	1.18	1.23	1.17	1.25	1.1970	1.2120	1.1976	1.2126	1.1967	1.2118	1.2061
1 דולר אוסטרלי	+0.002	1.07	1.18	1.11	1.14	1.11	1.19	1.1474	1.1618	1.1469	1.1612	1.1476	1.1620	1.1541
1 ראנד דרא"פ	-0.002	0.51	0.61	0.47	0.79	0.49	0.69	0.7808	0.7905	0.7817	0.7914	0.7818	0.7917	0.7862
10 פרנקים בלגיים	—	0.41	0.43	0.41	0.43	0.41	0.43	0.4197	0.4250	0.4204	0.4256	0.4204	0.4237	0.4231
10 שילינגים אוסטריים	—	1.22	1.27	1.22	1.28	1.22	1.28	1.2418	1.2574	1.2413	1.2568	1.2422	1.2578	1.2488
1000 לירטות איטלקיות	-0.004	1.17	1.24	1.18	1.26	1.18	1.26	1.2083	1.2204	1.2074	1.2224	1.2042	1.2194	1.2126
1 אקו (ECU)	-0.003	—	—	—	—	—	—	1.8079	1.8306	1.8085	1.8311	—	—	1.8197
1 דינר ירדני	+0.004	4.47	4.74	4.52	4.81	4.54	4.85	—	—	—	—	—	—	4.6585
10 לירות לבנוניות	—	—	—	0.12	0.13	0.08	0.11	—	—	—	—	—	—	0.3096
1 לירה מצרית	+0.001	0.65	0.69	0.71	0.76	0.66	0.72	—	—	—	—	—	—	0.7305

פולירם
חומרים פלסטיים מתקדמים

פולירם מפעיל את קווי הייצור

פולירם – חומר ומחשבה

מפעל פולירם הוקם במשך שנת 1986 במושב רם־און בחבל תענך בעמק יזרעאל והחל לייצר בראשית 1987.

את המפעל הקימה האגודה השיתופית של המושב שנוסד ב־1961 על־ידי גרעין של בני מושבים. הקמת המפעל יועדה בין היתר לאפשר את קליטת דור ההמשך.

„פולירם" הוא שותפות של רם־און עם חברת „פולימריק ריסורסס קורפ." מארה"ב, אשר סיפקה את הציוד והטכנולוגיה ואחראית לביצועי המפעל למשך השנים הראשונות להפעלתו. צוות העובדים שרובו מורכב מבין חברי המושב ובניו הבוגרים מתוגבר על־ידי אנשי מקצוע מנוסים.

פולירם מייצר תרכובות (compounds) של חומרים תרמופלסטיים הנדסיים, המשמשים כחומר־גלם מוכן להזרקה (Injection Molding) ושיחול (EXTRUSION) במפעלי פלסטיקה.

החומרים ההנדסיים משמשים בעיקר לייצור מוצרים מחומרים פלסטיים עבור תעשיות הרכב, התעופה, מכונות, כלי עבודה, ציוד הנדסי, ציוד למכשירי אלקטרוניקה, חלקי־חשמל, אביזרי מים והשקיה, כלי־נשק, ריהוט משרדי, ריהוט גן ועוד.

המפעל מעורב תוך שימוש בתהליכי ערבוב (Blending) ושיחול (EXTRUSION) שרפים (RESINS) מן הסוגים הכלולים בהגדרת „חומרים הנדסיים" עם תוספים (Additives) או עם שרפים שונים. החומרים המיוצרים ב„פולירם" הם מהמתקדמים ביותר המקובלים בתעשיית הפלסטיקה.

המפעל מייצר תרכובות (Compounds) תערובות (Blends) נתכים (Alloys) וקופולימרים שהם חומרים משופרים כגון: חומרים מחוזקים (משוריינים, Reinforced) בסיבים שונים (סיבי זכוכית, למשל); חומרים ממולאים (Filled) במינרלים כטלק או גיר; חומרים משופרי תכונות פיסיקליות כמו עמידות להולם (Impact) ולמתיחה; חומרים משופרי תכונות כימיות כעמידות לקרינה, לחימצון, לבעירה, לחום ואף שימור תכונות חשמליות למניעת הצטברות חשמל סטטי.

המפעל מבצע גם הכנת תרכיזים של מינרלים שונים לשימוש על־ידי מפעלי ההזרקה לערבוב בעת ייצור המוצרים שלהם – תרכיזי גיר וטלק לפוליפרופילן, תרכיזי פיח וכו'.

„פולירם" גם מכין ללקוחותיו תרכובים ותרכיזים לפי דרישה מיוחדת (Tailor Made).

„פולירם" מחולק לשתי מחלקות עיקריות:

פלסטק (PLUSTEK) – מוצרים המיוצרים ממיטב חומרי הגלם המצויים בשוק ומתאימים לכל הסטנדרטים הבינלאומיים.

ריפלס (Replus) – תרכובים המיוצרים על־פי ידע ייחודי באמצעות שימוש בחומרים תת־תקניים של יצרני שרפים, שפורם והפיכתם לחומרים אחידים באיכות טובה. חומרים אלה מוצעים בשוק במחירים תחרותיים.

„פולירם" מספק שירות טכני מעולה ללקוח. מומחי המפעל מספקים ייעוץ להגדרת הצרכים, בתכנון וביישום. מעבדת המפעל המשוכללת עוסקת – בצד תפקידיה בבקרת־איכות ובפיתוח חומרים חדשים – גם בבדיקת חומרים בעבור הלקוחות והתאמתם לצרכים מיוחדים. המעבדה מצויידת בציוד מלא לזיהוי חומרים ולבדיקת כל התכונות הדרושות והיא נמצאת תחת פיקוח צמוד של מכון הפלסטיקה בחיפה.

מבט לעתיד

„פולירם" הוקם עם הפנים ליצוא תוך שאיפה להתמחות בייצור החומרים החדישים והמתוחכמים ביותר.

השוק הישראלי, למרות היקפו הקטן, באופן יחסי, ידוע ברמתו המקצועית הגבוהה והוא משמש ל„פולירם" בסיס לפתוח המוצרים, תוך שיתוף פעולה הדוק עם הלקוחות. ב„פולירם" מאמינים כי הצלחת תעשיית הפלסטיקה בישראל היא הסיכוי הטוב ביותר של המפעל לגדול, להתקדם ולהצליח. לכן לא יחסכו כל מאמץ לשרת ביעילות את תעשיית הפלסטיקה בישראל.

פולירם – מראה כללי

השר שרון חונך את הפעלת קווי הייצור של פולירם

„פולירם", המפעל התעשייתי במושב רם־און אשר הקמתו לוותה במאבקים ובמשברים – החל בימים אלה בייצור שוטף. על אף הקשיים עומדים ב„פולירם" בלוח הזמנים המתוכנן: בסוף אוקטובר 1985 השר אריק שרון הניח את אבן הפינה למפעל ביחד עם סול שלזינגר, יהודי מארה"ב אשר סיפק את הציוד והידע. 14 חודשים לאחר־מכן, בינואר 1987, החל קו הייצור הראשון לפעול.

המפעל משתרע על שטח בנוי של כ־4000 מ"ר מבנה מודרני בכניסה למושב רם־און ומכיל ציוד אמריקני חדיש לייצור תרכובים (קומפאונדס) של חומרים תרמופלסטיים הנדסיים.

בעת הפניה לקבלת מעמד „מפעל מאושר" ממרכז ההשקעות הוגשה התנגדות חריפה להקמת המפעל מטעם מפעל „כפרית" מקיבוץ כפר עזה, אשר חשש מתחרות למוצריו. התערבותו הפעילה של השר שרון סייעה לאישור הקמת המפעל.

מכשול שני קם בדרכו של המפעל כאשר התמוטט ארגון הקניות „מושבי הצפון" אשר היה ערב להלוואות. חברי המושב נחלצו ומימשו נכסים והזרימו הון עצמי להשקעה. בנק המזרחי הבנק לפיתוח התעשיה הלכו לקראת המושב והסכימו לקבל את ערבות חברי המושב כבטוחה להלוואות לאחר שבדקו ומצאו כי המושב נמצא במצב כלכלי וחברתי יציב, וכי המפעל עצמו הוא פרוייקט כלכלי מבטיח.

חוגים בתנועת המושבים מסרו כי הצלחת המפעל ברם־און תשמש מבחן לפתיחות עידן התיעוש במושבים אשר נקלעו למשברים מחוסר אמצעי ייצור חקלאיים במידה מספקת.

מקורות בתעשיית הפלסטיקה מעריכים כי הקמת המפעל תתרום לשיפור משמעותי בכושר התחרות של תעשיית הפלסטיקה בישראל בשוקי יצוא, שכן חומרי הגלם שהמפעל מייצר משמשים לייצור מוצרים טכניים מתקדמים, בעיקר לתעשיות הרכב והאלקטרוניקה כתחליף למתכות יקרות.

חומר הגלם העיקרי למפעל הוא נילון 66 המיוצר במפעל „נילית" במגדל העמק. נודע כי „נילית" החליטה להרחיב את ייצור הנילון שלה בעקבות הקמת מפעל „פולירם". המפעל צורך גם פוליפרופילן ופוליאסטר, חומרים שמתוכנן לייצרם בישראל במסגרת היערכות מחדש של התעשיות הפטרוכימיות בחיפה.

בהקמת המפעל הושקעו כ־5 מיליון דולר והוא מתוכנן לייצר בהיקף של כ־10 מיליון דולר בשנה, רובם ליצוא.

מהנהלת פולירם נמסר כי בעקבות הזמנות גדולות מישראל ומאירופה הם מאמינים כי המפעל ישווק כבר השנה בהיקף של כמיליון דולר ויגיע ליצוא בהיקף של 6 מיליון דולר בשנה במשך שנת 1989.

הזמנות גדולות ליצוא אשר התקבלו בימים אלה ממש מתורכיה, ספרד, הודו, טיוואן, יפן, פינלנד, הולנד, בריטניה וכן הספקה שוטפת שהמפעל מספק למפעלים ישראליים גדולים המייצאים לחו"ל רהיטי גן וחלקי רכב מבטיחות כבר היום כי תחזית הנהלת המפעל תתגשם לפי לוח הזמנים שתוכנן.

Polynil – ניילון 6.6 תוצרת נילית

לפני 50 שנה החל צוות פיתוח של חברת DU PONT בארצות הברית בראשות W.H. CAROTHERS לייצר פולימר ליניארי מחומצה אדיפית והקסמתילן דיאמין. חומר זה נקרא ניילון 6.6 וממנו ייצרו את הסיב הסינטטי הראשון (להוציא צלולוזה). בשנת 1939 החלו להפיק בווילמינגטון גרבוני נשים ממתקן חצי חרושתי. באותה תקופה, בגרמניה, החל צוות של חברת I.G. FARBERM בראשות P.SCHLACK לייצר ניילון 6 על ידי פילמור קפרולקטם. שני חומרים אלה, על אף גילם המופלג, ממשיכים בהתפתחות ניכרת בתחום החומרים הפלסטיים ההנדסיים. ענף הרכב הינו הבולט בצריכת ניילון הנדסי ובו גם ההתפתחות המהירה ביותר, הן בהחלפת חלקי מתכת מסורתיים והן בעיצוב חלקים חדשים ומגוונים. תרומה נכבדת להתפתחות זו, בשנים האחרונות, הינה סדרת הסגסוגות (ALLOYS) של ניילון עם חומרים הנדסיים אחרים לקבלת תכונות ייחודיות. אחת הסגסוגות הבולטות הינה NORYL GTX של חברת GENERAL ELECTRIC המבוססת על PPO תוצרת חטיבת הפלסטיקה של GE ועל POLYNIL P־50 – ניילון 6.6 תוצרת נילית בישראל.

נילית הוקמה בעקבות יוזמת מר אבי לוי ז"ל, מאיטליה, בעל אחד ממפעלי הטקסטיל הגדולים באירופה. הייצור החל ב־1974 ועם השנים בוצעו השקעות מאסיביות (מעל 80 מיליון דולאר). כיום נמצאת נילית בעיצומה של תכנית השקעות ופיתוח בתחומים ובאגפים שונים של המפעל, בהיקף של עשרות מיליוני דולר. הייצור מתחיל בחומרי גלם בסיסיים מהם מיוצר המונומר אשר בתהליכי חום ולחץ הופך לפולימר. חלק מהפולימר משמש לטווית חוטי ניילון בתוך המפעל עצמו. חלק אחר של הפולימר משמש לענף הפלסטיקה ובעיקר לתעשיית הרכב והאלקטרוניקה.

נילית משרתת באופן קבוע כ־150 לקוחות ברחבי העולם, ביניהם המובילים בענפי סריגת גרבונים וכן סריגת ואריגת בדים. בין מוצרי נילית חוט מהדקים בעולם 8/5 (5 סיבים שמשקלם הכולל 8 גרם ל־10 ק"מ).

בתחום הפולימרים משרתת נילית עשרות לקוחות ברחבי תבל שעיסוקם בתירכוב חומרים הנדסיים, או בטווית חוטים מיוחדים ו/או בהזרקת מוצרים הנדסיים. סדרת ה־POLYNIL של נילית מוכרת בעולם כאיכות הגבוהה ביותר של הפולימר ניילון 6.6. רק עשר חברות בעולם הינן בעלות ידע ויכולת לייצר פולימר כזה.

נילית מעסיקה כ־670 עובדים מהם עשרות מהנדסים ואקדמאים. היקף המכירות של נילית הינו כ־65 מיליוני דולאר מהם למעלה מ־90 אחוז ליצוא. המפעל ממוקם במגדל העמק ומשרדי החברה בתל אביב.

הפעלת „פולירם" מהווה מאורע משמח במיוחד לנילית אשר השתתפה בעידוד ותמיכה עד להקמת המפעל. היזון חוזר עם מפעל כזה הממוקם קרוב לנילית יאפשר תנופה בפיתוח ענף החומרים הפלסטיים ההנדסיים בארץ ויסייע בהגברת היצוא. ל„פולירם" ציוד וידע מהטובים בעולם ולנילית ניילון מהטובים בעולם. כיום ההפעלה נאחל ל„פולירם" שידעו לנצל המיטב מכל אלה בהצלחה.

לפולירם
תעשיות רם־און
החוגג את
הפעלת קווי הייצור
שלוחות ברכותינו
להמשך הדרך
הגבידו חיל!
ארדט
חברה לביטוח בע"מ
סניף עפולה
טל' 06־590569

לפולירם
עלו והצליחו
פלורמא בע"מ
ספקי צבעים וחומרי עזר
לתעשיה הפלסטית (ואחרות)

לפולירם, תעשיות רם־און
ברכות נאמנות
להפעלת קווי הייצור
איחולינו להצלחה,
תנופה ופיתוח
נילית
niLit
נילית בע"מ רח' קויפמן 2, תל־אביב 68012, טל': 03-642111, טלקס: 361559, פקס: 03-642125
NILIT LTD. 2 Kaufman St., Tel Aviv 68012, Israel, Tel. 03-642111, Tlx: 361559, Fax. 03-642125

לפולירם
תעשיות רם־און
ברכות
להפעלת קווי הייצור
איחולינו להצלחה ולהמשך התנופה והפיתוח
רפאל כץ ושות'
משרד עמילות מכס, ביטוח,
הובלה מבית לבית, ים, אויר ויבשה
חיפה, הנמל 30 (בניין לבנט) טל. 04־668191 (10 קווים). טלקס 46438. פקסימיליה 04־670020
ירושלים, שלומציון המלכה 13, טל. 02־224206.
תל־אביב, העלייה 45, טל. 03־374006 (7 קווים) טלקס 33827. פקסימיליה 03־375033
לוד, בניין ממ"ן חדר 288, טל. 03־9712868. פקסימיליה 03־9711987
אשדוד, בית המכס טל. + פקס. 055־35880.
אילת, עורף הנמל, קריית המשרדים, טלפון + פקסימיליה 059־76769, טלקס 7722.

לפולירם
שאו ברכת הצלחה
להמשך הדרך
וירטהיים ייצור (1981) בע"מ
טל' 728545, 04־740368

לפולירם
תעשיות רם־און
ברכות
להפעלת קווי הייצור
עלו והצליחו!
אבי בליך – יעוץ כלכלי
תל־אביב, רח' אבן־גבירול 163 טל' 03־457080

לפולירם
מיטב הברכות
א. הנפלד – ספנגל מתכת בע"מ
ספקי השער למפעלכם
ציוד שינוע ועגורנים
טלפון 052־551631

לפולירם, תעשיות רם־און
ברכות
להפעלת קווי הייצור
מהקבלן הראשי לבניית הפרוייקט
אנגל
חברה לקבלנות כללית בע"מ
דרך עכו 17 קרית מוצקין
טל' 04־713791

לפולירם
תעשיות רם־און
לחנוכת המפעל
שלוחה ברכת
חברים נאמנה
לכו מחיל אל חיל!
אחים רויכמן
(שומרון) בע"מ
פרדס חנה, רח' האורנים טל' 06־370555

לפולירם תעשיות
ולחברי רם־און
מיטב הברכות
להפעלת קווי הייצור
אדם – עמית בע"מ
תשלובת יעוצית
מכון אדם – אבחון ויעוץ למשאבי אנוש
עמית – מערכות ייצור ותכנון

לפולירם
תעשיות רם־און
ברכות
להפעלת קווי הייצור
קידר – הנדסה ומיזוג אוויר בע"מ
תל־אביב, רח' חובבי ציון 46 טל' 03־284261

לפולירם, תעשיות רם־און
ברכות להפעלת קווי הייצור
איחולינו להמשך שיתוף פעולה פורה
סטרפלאסט תעשיות (1967) בע"מ
מוצרי פלסטיקה, הזרקה וניפוח
מפעל למוצרי פלסטיק
אזור התעשיה מגדל העמק טל' 06־541277

לפולירם
שאו ברכות חמות
עלו והצליחו!
מפעלים פטרוכימיים
בישראל בע"מ

לפולירם
ברכות נאמנות
להפעלת המפעל
מרלוב בע"מ
חברה להנדסה ואספקה
פתח־תקוה, רח' הסדנא 9 קרית אריה
טל' 03־9233239

לפולירם
תעשיות רם־און
ברכות
להפעלת קווי הייצור
המשיכו והצליחו!
נגה – אלקטרוטכניקה בע"מ
אזור התעשיה תל חנן ת.ד. 462
טל. 04־211321

לפולירם
זר ברכות להתחלת הייצור
שניידר – הנדסת חשמל בע"מ
רכיבי פיקוד ובקרה תעשייתיים
עפולה, רח' הולנד 19
טל' 06־594996, מיקוד 18620

לפולירם תעשיות
ולחברי רם־און
מיטב ברכותינו להפעלת המפעל
עלו והצליחו!
אמיתי עפולה בע"מ
סוכן סונול ישראל בע"מ
וסופרגז
תחנות סונול עפולה טל' 06־594505

לפולירם
ברכות
להפעלת המפעל
המשיכו בהצלחה!
א. א. נייגר
יועץ לתעשיות הפלסטיקה
חיפה, שדרות סיני 4
טל 04־244504 טלקס 471167

לפולירם
החוגג את
הפעלת קווי הייצור
ברכות נאמנות להמשך הדרך
מסגרית יעקב אילת בע"מ
מפעל לחיתוך וכיפוף פחים ובית מסחר לברזל
טבריה, אזור התעשיה, טל' 06־721935

לפולירם
זר ברכות
להפעלת המפעל
נגרית אבנשטין ובניו בע"מ
מפרץ חיפה, רח' תובל 11, טל' 04־724144

هكذا من الأصل

صكذا من الاجل

האינטרטוטו בתלבושת אירופית

בית"ר י"ם – ברונדבי מדנמרק
בני־יהודה – בוכום מגרמניה

מאת שמואל קליגר

קבוצת הכדורגל ברונדבי מדנמרק אמורה היתה להגיע אמש לישראל, כדי להתמודד מחר (17.30) באיצטדיון רמת־גן נגד בית"ר ירושלים, בראשון מבין שני משחקי האינטרטוטו. לבית"ר י-ם יש כבר 4 נקודות משני המשחקים על בני־יהודה.

במשחק השני (19.30) יתמודדו קבוצות בוכום ממערב־גרמניה, שתגיע לארץ רק היום, ובני־יהודה ת"א.

כתי: הקבוצות האורחות ישהו בישראל עשרה ימים. בשבת הבאה יופיעו שוב בזו אחר זו באיצטדיון רמת־גן. בוכום תשחק מול בית"ר והדנים נגד בני־יהודה.

ברונדבי צועדת בראש הטבלה הדנית, לאחר שצברה 17 נקודות ב־9 משחקים (2 נקודות לנצחון). בסגל שלה מופיע בראין לאודרופ, אחיו הצעיר של מיכאל, מכוכביה הגדולים של נבחרת דנמרק. בראין נבחר ל"שחקן הבצבייך" של טורניר התורף לנבחרות נוער, שנערך בישראל, כשהוביל את הנוער הדני לזכיה בטורניר. הוא הבקיע את שער הנצחון בגמר.

בשנה החולפת העפילה ברונדבי לרבע־גמר גביע אירופה לאלופות ונבעה בפורטוגל לקבוצת פורטו 0:1. בשורות בוכום מופיע שחקן רכש יוגוסלאבי, איוואן זובצ'יץ.

בהתאחדות לכדורגל התעורר חשש, כי בגלל מבנה הגביע אירופי יהיה לו צורך לקבל אשרת כניסה לישראל. בהתאם לכך נשלח מברק תזכורת לגרמניה, כדי שהשחקן "יצויד באשרה, אך התברר, כי זובצ'יץ כבר מצויד בדרכון גרמני ברגועה.

מכבייה לוקח את העסק ברצינות

מבין הבאסבנים הישראלים, אחד הבודדים הלוקח ברצינות רבה את מסגרת האינטרטוטו הוא מאמן בית"ר ירושלים, מרדכי ספיגלר.

לברות השם הבכר ערך שלושם לחניכיו אימון מפרך, שנמשך קרוב לשעתיים. באימון השתתף גם השוער בוני גינצבורג, שימשיך לעמוד בין הקורות. בנוסף לכך יופיעו אופיר שמואלי ומאיר קדוש, היחידים ששיחקו בהרכב הקבוצה במשחקי הליגה.

שאר שחקני ההרכב הם מושאלים וצעירים, שספיגלר מבקש לבחנם. שני מלכה הפצוע ייעדר מספר שבועות. האבחנה – חשש לקרע בשריר. קיים ספק לגבי שיתופו של יעקב שחרק, המצוי בעיצומת בספי.

גם אתמול התקיים אימון קל. סיום היום נסבה סביב שחרור של אלי אוחנה. כן דובר על הסיכויים ההולכים וגוברים להחתמתו של הזיפאי רונן דוקמן, במקום אוחנה.

בני־יהודה: ממן לא כשיר עדיין למשחק

השוער יעקב אסיאג יחזור מחר לעמוד בשער בני־יהודה. לעומת את ברוך שהרכש החדש ממכבי יפו, ברוך ממן, עדיין לא כשיר לשחק. לדברי שוויצר, הוא לא התאמן בזמן האחרון ולא רצוי שיתחיל ברגל שמאל, כשאינו כשיר.

שוויצר הדגיש שממן יצטרף למסע האינטרטוטו באירופה. דוד אלכן, שעבר ניתוח בתחבך באפו, לא התאמן עדיין. "השבוע קיימנו הלוקה איתנים במקום שניים", אמר שוויצר, "זה יותר מדי לקיץ. סנה עייפות התופר. בשבוע הבא נחזור לכבי אימונים".

בבשחק כחור לא ישתתפו גם הבלמים ירון אריב ויעקב סגל, שטרם סיכמו עם ההנהלה את תנאיהם הכספיים. "אם הם יתאמנו, הם יסעו לחו"ל", הוסיף שוויצר, "הגענו לשלב שבו אני כבר מכיר את השחקנים ויש לי תמונה של הקבוצה, הגם שההרכב עדיין לא הושלם".

הגשם הלם שוב במשחקי ווימבלדון

"גבריל חורף" שב ולעג אתמול למשחקי ווימבלדון. לאחר יום של התבהרות, שאיפשר את פתיחת האליפות, שיבש אתמול גשם ולקמות את תכנית המשחקים.

שני משחקים נפתחו חרף מזג האוויר הגשום, אולם הם הופסקו והמארגנים נאלצו לכסות את המגרשים ביריעות יזוקות.

בין ממטר לממטר הספיקה מרטינה נאוורטילובה להבטיח את מקומה בשלב השלישי לאחר שגברה על היפאנית אצוקו אינואי 2:6,1:6.

במשחק השני הפתיע האיטלקי הצעיר פאולו קאנה בן ה־22 את איבן לנדל במערכה הראשונה 3:6. המשחק הופסק במערכה השניה במצב של תיקו 5:5.

השחקנים התעודדו, כדרגלם, בסגון ועסקו בשיחה בלתי־נגבעת על הגשם והסיכויים לשחק. ניכר עליהם, כי הרוחות העצורות וניסבנות מורטות את עצביהם.

בינתיים כבר מעיינים אפילו הבריטים הסמרנים בעריכת שינויים במשחקי ווימבלדון. בין היתר דובר על קירוי של המגרש המרכזי.

אלן מילס, שופט התחרות, ציין, כי הפיגור אחר התכנית מתבטא כבר ביותר ממאה משחקים ליחידים. לפני חמש שנים בדיוק נבטלה רזכות יותר מ־150 משחקים, אולם התחרות השלמה במועד. עם זאת הודה מילס, כי שיבוש במשך יום נוסף יאלץ את המארגנים לשקול תכניות אלטרנטיביות כגון ביטול משחקי הנוער והוותיקים וקיצור מספר המערכות בשלבים המוקדמים של משחקי הזוגות.

בין המסתלקים עד כה היו גם הישראלים עמוס מנסדורף וגלעד בלום. השניים העפילו לסיבוב השני ועמדו לשחק מול הצרי לקנט מצרפת (מנסדורף) ולהנדר סקנה (בלום).

ריקודי סאמבה במרחבי הפמפאס

מאת ניסן פרידמן

דרום אמריקה על המפה – שר אריק איינשטיין, אך מי שהציב את היבשת הזו על המפה העולמית, היה למעשה ענף הכדורגל. מחר ייערך בבואנוס־איירס משחק הפתיחה הרשמי של אליפות דרום־אמריקה הי26 בכדורגל לשנת 1987 בין הנבחרת המארחת ארגנטינה לבין פרו.

היום יתקיימו שני משחקים: בראזיל נגד ונצואלה במסגרת בית ב' בקורדובה ופראגוואי מול בוליביה במסגרת בית ג' ברוסאריו.

ארגנטינה מועמדת לזכות בתואר, בדיוק שנה לאחר שזכתה בגבהי מקסיקו בגביע העולם. אם כי אסור לזלזל באלופה הנוכחית, אורוגואי, שבהרכבה כוכבים רוגעת אנצו פראנצ'סקולי.

לרשות המאמן קארלוס בילארדו עומד הרכב דומה. מראדונה, לאחר עונה נפלאה במדי נאפולי האיטלקית (וכתוה ב"ראבל") חוזר להנהיג את חבריו לנבחרת.

מועמדת טבעית נוספת היא בראזיל, שמגיעה לאליפות אחרי מסע הכנה באירופה ובישראל. קארלוס אלברטו סילבה יציב את חניכיו הצעירים לצד ותיקים, שלא השתתפו במסע, כמו קארקה.

הבתים: בית א' (באנוס איירס) – ארגנטינה, פרו ואקוודור. בית ב' (קורדובה) – בראזיל, ונצואלה וצ'ילה. בית ג' (רוסאריו) – פאראגואי, בוליביה וקולומביה. האלופה אורוגואי שובצה ישירות בחצי הגמר.

האלופות עד כה: ארגנטינה 9 פעמים; אורוגואי 8; בראזיל 3, פרו ופאראגואי 2 כ"א, בוליביה 1.

נערי הכדוריד נכנעו להונגריה

נבחרת הנוער של ישראל בכדוריד איכזבה אמש קשות, לאחר שנוצחה בפתיחת משחקי קדם אליפות אירופה ע"י נבחרת הונגריה בתוצאה 27:20 (8:12).

הישראלים גילו יכולת פושרת למדי. אף שחקן ישראלי לא הצליח להתעלות על עצמו ואת עיקר האכזבה הנחילו שני השוערים, ששותפו במשחק.

פתיחת המשחק היתה שקולה – 2:2, אבל בהמשך לא הצליחה ישראל להבקיע שער במשך 13 דקות וההונגרים ניצלו זאת כדי לעלות ליתרון – 2:8. עד לסיום המחצית הצליחה ישראל לצמק במעט את התוצאה – 12:8.

בפתיחת המחצית השניה ניסו הישראלים לצמק את התוצאה, אבל הזסאה "פגרל" בדיקה הי27 שברה את נבחרתנו כליל.

שערים לישראל: קושניר (5), דיין (4), אקרמן (3), פרוכטר, סורקניק, עמר ותמבי (2 כ"א).

גם לנדל נכנע לגשם, כורע־מתולץ בקרב שלו אתמול מול האיטלקי קאנה

המגמה המסתמנת: נבחרת הכדורסל תשחק בבולגריה

שרות "דבר"

(בודאפשט, טלפונית). בולגריה תארח, כנראה, את נבחרת ישראל במשחקי דרג ב', שיערכו בחודש ספטמבר. כך התרשם אמש יו"ר איגוד הכדורסל, יורם אוברקוביץ, השוהה בקונגרס פיב"א, המתקיים בבודאפשט.

אתמול התברר, כי הצרפתים עומדים על זכותם להתארח בשוויץ. לפני פתיחת הקונגרס קוו הישראלים שהצרפתים יסכימו להתארח בבולגריה.

כצפוי, הודיעו התורכים, כי הם אינם מוכנים לארח את ישראל. נציגי ישראל ינסו היום לשכנע את הבולגרים לוותר על זכותם להתארח בבלגיה והן תוכל ישראל לשחק שם. אולם, אוברקוביץ העריך, כי הסיכויים לכך הם קלושים ונאלץ לשחק, בסופו של דבר, בבולגריה.

אתמול נקבעו ראשי הבתים למשחקי דרג ב': ישראל, צרפת, הולנד ושוודיה, שהחליפה את רומניה, שכלל לא נרשמה למשחקים.

בנוסף להם חולקו ארבע המדינות המארחות לבתים נפרדים: בלגיה, שוויץ, בולגריה ותורכיה. ארבע נבחרות נוספות יוגרלו בין ארבעת הבתים: פינלנד, אוסטריה, אנגליה ואיסלנד.

יתר המדינות ישובצו בהגרלה: סקוטלנד, דנמרק, נורווגיה, וולס, פורטוגל והנבריה. אתמול נקבע, כי ישראל תארח את אחד הבתים המוקדמים של אליפות אירופה לנערות. המדינות, שיגיעו לארץ בחודש אפריל, יהיו ספרד, יוון ורומניה.

ההגרלה הסופית של הבתים השונים תערך מחר.

יום הכיפורים בעוכרי הנשים

ספורטאים רבים, בעיקר "המין היפה", ייפגעו מהעובדה, שיום הכיפורים יחול במהלכם של המשחקים האולימפיים בסיאול – ב־21 בספטמבר 1988.

עיון בתכנית התחרויות האולימפית מצביע על פגיעה קשה בשחיה, סיוף, היאבקות והתעמלות.

שחיה – במשחים האלה לא יוכלו לתחר ספורטאים מישראל: 100 מ' פרפר, 200 מ' חפשי, 400 מ' מעורב אישי, 200 מ' חזה ומשחה השליחים לגברים למרחק 200 מ'.

היאבקות – המשקלים, שיהיו מחוץ לתחום: 52, 57, 68, 74, 100 ומעל 100 ק"ג.

סיוף – הישראלים לא יוכלו לתחל בתחרויות ליחידים לרומח והדרה תהיה פתוחה רק לתחרות הקבוצתית.

התעמלות – הנשים לא יוכלו להשתתף בתחרויות בהתעמלות על מכשירים.

שיוט – יום הכיפורים יגרע ממכסת שבעת הזינוקים והישראלים לא יוכלו לקחת שיוט ברגע אחד.

נראה שיהיו גם מיגבלות באיגרוף, אופניים ובהרמת־משקולות במשקלים מסויימים.

"מלך הסלים" בליגה הצרפתית להפועל חולון

מאת משה כהן

"מלך הסלים" של הליגה הצרפתית, ג'ו ראוסנט, עומד על סף סיכום חיובי עם מנהלי הפועל חולון, שניהלו עימו משא ומתן באמצעות מאמנם החדש, מרווין קסלר.

אחד מחברי ההנהלה החולונית הביע אמש את דעתו, כי ראוסנט ישחק בעונה הבאה בארץ. בינתיים, ממשיכים מנהלי חולון לנהל מגעים עם קני אורנג', שגם הוא ישחק קרוב לוודאי בארץ בעונה הבאה. אורנג' מתנשא לגובה 2.12 מ' ובעונה שעברה הוא שיחק באיטליה.

חגיגת תנועה ואקרובטיקה

700 תלמידי המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט נטלו אתמול חלק בחגיגת תנועה לציון סיום שנת הלימודים ושלושים שנה למכון. חניכי המכללה הדגימו, לעיני הנשיא חיים הרצוג ומאות אורחים, תרגילי התעמלות ואקרובטיקה מרהיבים.

מיכה שמבן נגד עריפת ראשים

ההחלטה לסיים החוזה של שרף היתה פזיזה

מאת ברוך רגן

"ההחלטה לסיים את החוזה של צבי שרף היתה פזיזה. את סיכומי אליפות אירופה אפשר היה לעשות בפרק־זמן ארוך יותר ולא תחת לחץ האירועים", אומר מיכה שמבן, איש הכדורסל הוותיק, לשעבר יו"ר הוועדה המקצועית באיגוד הכדורסל.

שמבן מתרעם על שיטת "העליהום" ויוצא חוצץ כנגד עריפת הראשים. הוא סבור, כי הויתור על שיקול הדעת הקר והמפוכח בנושאים מקצועיים עלול לפגוע בכדורסל הישראלי. "צריך להחליף מאמן אם יש לו בעיות עם שחקניו או שהתנהגותו אינה הולמת את התפקיד. עם זאת, כשלון בתחרות זו או אחרת אינה מהווה עילה לסילוקו של המאמן. לא מקבלת עלי הגישה, שהמאמן נושא בכל האחריות לכשלונות ואילו בהצלחות הוא מתחלק עם גורמים רבים".

שמבן מצדד דווקא בהמשכיות. הוא סבור, כי צריך היה להעניק לשרף אשראי נוסף ולא למהר להחליף אותו במאמן צעיר וחסר ניסיון. "בלחץ האירועים הכל נוטים לשכוח, כי אותו מאמן הצעיד את הנבחרת למקום השביעי באליפות העולם והעלה אותה לדרגה א' באירופה. שרף הוא מאמן טוב, שעשה שגיאות רבות במשחקים ביוון. אולם מי לידינו יתקע, כי ויינקרנץ לא יעשה את אותן שגיאות? על הפרק מוטלת עתה יוקרתו של הכדורסל שלנו ועדיף היה להעניק הזדמנות נוספת למאמן מנוסה", מדגיש שמבן.

שמבן אינו מוכן להפקיר את שרף בודד במערכה. הוא מבקש לצרף את הוועדה המקצועית כולה. איש הכדורסל הוותיק מאשים את הוועדה "בחוסר מקצועיות". הוא אומר, כי תפקידה אינו מתמצה בקבלת דיווחים מהמאמן על מועדי האימונים אלא היא חייבת היתה להיות שותפה מלאה בשיקולים מקצועיים. בתחום שיקול הדעת המקצועי כולל שמבן גם את פרשת מיקי ברקוביץ. "ההסכמה המהירה של איתן חפר והוועדה המקצועית להשאיר את מיקי בבית היתה שגיאה חמורה. שחקן אינו יכול לעשות דין לעצמו ולהחליט מתי ישחק בנבחרת. את מיקי קברו מוקדם מדי בגלל צרות־עין וחוסר פירגון. החטא של הוועדה המקצועית היתה בחוסר יכולתה לעמוד על העקרונות שלה".

הכשלון בפיראוס, הוא גורס, נבע מאי־התאמת סגנון המשחק לחומר האנושי, שעמד לרשות המאמן. "התבססו על קליעות מבחוץ במקום להפעיל את הגבוהים, מרסר ולאסוף מתחת לסל, לא איפשרו לשחקני המפתח לנוח והם כרעו דווקא ברגעים הקריטיים. אני סבור גם שהמאמן איבד, במידה מסויימת, את העשתונות ולא גילה מנהיגות הכרחית".

שמבן אומר, כי הכדורסל הישראלי לא יוכל עתה לספוג מפלה נוספת ויש, איפוא, להירתם במישור המקצועי במלוא כובד הראש. הוא מציע לשתף בהתלבטויות מאמנים בכירים נוספים ותבע מהוועדה המקצועית "לבצע את תפקידה ולהציג בפמבי את התכניות המקצועיות המפורטות לקראת אליפות אירופה דרגה ב'".

שמבן טוען, כי יש המשכיות הרציפות "בעשיית השגיאות". הוא מציין, כי צריך היה אחת ולתמיד לקבוע מאמן לאומי במשרה מלאה ולא לחזור על שיטת המאמן המושאל מקבוצתו. "שרף התפנה לנבחרת רק לאחר סיום עבודתו במכבי ת"א ובמהלך ההכנות עסק בבחינת שחקנים באליצור נתניה. ויינקרנץ צריך ברזמנית להכין את הפועל ת"א ואת הנבחרת למשימות קשות. זה לא רציני ולא מקצועי".

נבחרת האתלטיקה יוצאת היום לסדרת תחרויות באי הבריטי

מאת ניסן פרידמן

באיחור של ארבע שעות מהמתוכנן עומדת לצאת אחר־הצהריים נבחרת ישראל באתלטיקה־קלה לסידרת תחרויות באי הבריטי. בטקס המסמן מרבנוי "חמש האומות" בוולס, בו נוטלת ישראל חלק זו השנה הרביעית. 33 ספורטאים, שלושה אנשי צוות, ארבעה מאמנים והוצא מהווים את משלחת הענף.

"לצערנו הרב", אומר ראש המשלחת מנחם קורמן, "ישראל אינה עשירה בתחרויות בינלאומיות לנבחרות. לקח לנו זמן רב עד שהשתלבנו בכמה מפעלים באירופה. עבורנו זו הדרך היחידה לראות ולהיראות כנבחרת, כחלק ממאבק הספורט הישראלי לחזור לאירופה".

בטורניר בוולס ישתתפו נבחרות המארחת, צפון־אירלנד, סקוטלנד, ספרד וישראל. קורמן מדגיש: "רוב הנבחרות שוות, איתנו גם על הנייר וגם בשטח. אין לנו יומרות לזכות בטורניר. חשוב שהמכבנו את טורניר האומות בוולס למפעל קבוע. הנבחרות המתחרות משתתפות בחודש אחד ביותר תחרויות בינלאומיות מאשר אנחנו בשנה".

טורניר "חמש האומות" יתקיים ב־11 ביולי. לפניו תשתתף הנבחרת הישראלית בתחרות בבלפאסט (29–30 ביוני), בה ישתתפו גם סקוטלנד, צפון־אירלנד ונבחרת מחוז קטלוניה מספרד. בין שתי התחרויות הגדולות אמורה ישראל להשתתף בטורניר ביניים באירלנד ב־7 ביולי.

לשלושה אתלטים יהווה המסע מבחן והכנה אחרונה למשחקי האוניברסיאדה. אורית קולודני, אילן גולדוסר ואיתי אילוז ימריאו לזאגרב מיד עם תום הטורניר בוולס. "שלושת אלה הם גם מהבולטים בנבחרת ישראל לתחרויות בבריטניה", אומר קורמן, "למעשה, רוב ספורטאינו מצויים עתה בכושר טוב. אנו מתקרבים לשיא העונה, שיהיה בחודש הבא באליפות ישראל".

על הציפיות מהנבחרת הישראלית אומר קורמן: "הציפיות לא מרקיעות שחקים. כפי שציינתי, לנבחרת שלנו חשובה יותר ההופעה. במישור האישי אנו מקווים, שיישברו כמה שיאים אישיים ובמירוצי השליחים יש סיכוי לשיאים לאומיים. זאת בתנאי, אם תנאי מזג האוויר יאפשרו לנו להתבטא. אנגליה, כידוע, מוצפת בימים אלה בגשמים שוטפים. אני מקווה שתשתפר התבונות".

ראשי המרכזים ידונו היום במשבר הזרים

מאת ב. אשר

המשבר הצפוי בין מרכזי הספורט על רקע החלטת גרש מכבי־ביתי"ר שלא להשלים עם המשך תהליך הצמצום ל־12 קבוצות, ומגבר החלטת הפועל לדחות את הדיון בשיתוף זרים בכדורגל, יעלה היום לדיון בין ראשי מרכזי הספורט של הפועל, מכבי וביתי"ר. בפגישה ישתתפו גם שאול סוזירי (הפועל), עוזיקם מילצין (מכבי) ואריה קרמר (ביתי"ר) מראשי ההתאחדות לכדורגל.

עוזיקם מילצין אמר אמש, כי לא יקבל כל תכתיבים מצד הפועל או מרכז אחר. הוא ידגיש את עמדת מכבי, כי תהליך הצמצום ל־12 קבוצות בטל מאליו. התניית שיתוף זרים בתהליך הצמצום לא קביל עליו, ואם כך פני הדברים הרי שלדבריו לא יהיו זרים בעונה הבאה.

שאול סוזירי אמר, כי היום לא יחול שינוי בעמדות. הפועל קבע חד משמעית, כי אין דיון על זרים כל עוד מכבי וביתי"ר לא מקבלים את תהליך הצמצום ל־12 קבוצות. לדברי סוזירי גם הוויום לבטל את תקנון התשלומים אינו רציני. "יתכן שבמכבי מדברים על הכדורסל. לא נראה לי רציני שיבוטל תקנון התשלומים בכדורגל".

אוחנה ישוחרר היום למכלן

מאת ב. אשר

קבוצת מכלן אישרה אתמול במברק להתאחדות לכדורגל את הסכמתה לשחרר את הכדורגלן אלי אוחנה למשחקים הקדם אולימפיים באוקראינה.

שאול סוזירי אמר אמש, כי האישור של מכלן עונה על הדרישות של ההתאחדות לכדורגל "הם הבטיחו להנהג על־פי התביעה הישראלית".

ההתאחדות לכדורגל תעביר, איפוא, היום את השחרור הבינלאומי לקבוצה הבלגית.

לבית החינוך הקיבוצי "אורט", חוף השרון
דרושים
מורים
במשרות מלאות וחלקיות
במקצועות הבאים:
★ אלקטרוניקה ★ פיסיקה ★ מתמטיקה ★ בהוראות ★ מחשבים.
לפנות למזכירות בית הספר,
טלפונים: 052-77792 052-70515

ל"הפרדס"
בנס־ציונה
דרושים
שף וטבחים
עם נסיון.
טל: 08-460050

אגודת הכורמים הקואופרטיבית
ליקבים
ראשון־לציון וזכרון־יעקב
דרושים
עובדים דתיים
לעבודת ייצור בעונת הבציר.
★ סטודנטים בחופשה, בוגרי י"ב לפני גיוס לצה"ל, משוחררי צבא, תלמידי ישיבות ועובדי ייצור.
★ אפשרות לסידורי לינה לעובדים בזכרון־יעקב.
נא לפנות, החל מיום א', לאגף כוח אדם, טלפון 03-942021

דרושות
גננת ומורה
לקיבוץ אפק על יד חיפה.
ביום 04-734222
בערב זהרה 04-734315 או אריה שני
04-734048 או מלכה 04-734308

לחברה קבלנית דרוש
חשמלאי תעשייה
עדיפות עם ניסיון בעבודה ובניהול
03-319536 03-778750 בערב, לא בשבת

לחברה המשווקת תמרוקים וחומרי ניקוי
דרושות
1. דיילות
לעבודה באזור גוש־דן
2. סדרניות
לסידור תצוגה
בעלות רכב.
★ תנאים טובים למתאימות.
נא לפנות לטל' 03-298038 בימים א', ב', ג' בין השעות: 10.00-14.00
ולטל' 03-377272, 372322
החל מיום א' בשעות העבודה.

למצבעת טקסטיל במרכז הארץ
דרושים
צבעים
בעלי נסיון של 5 שנים לפחות.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 146 הרצליה מיקוד 46101 עבור צבעים.

לחברה דינמית וצעירה בגוש דן
לביצוע גרפי באמצעות מחשב
דרוש
מנהל מכירות
בעל נסיון מוכח במכירות והבנה בגרפיקה לתפקיד עצמאי ורב אתגר, הכולל קיום קשר עם לקוחות קיימים ואיתור יעדים חדשים לשיווק. יוזמה, כושר ניהול מו"מ, יחסי אנוש מעולים. ידיעת אנגלית ורכב הכרחיים. אוירה נעימה, תנאים טובים ושכר הולם.
לפנות לצביה טל. 03-703702/5.
סודיות תישמר בקפידה.

שוקולד ברט בע"מ
דרוש
מקדם/ת מכירות
לוועדי עובדים ומוסדות ציבור
הכישורים: נסיון קודם ★ כשרון שכנוע וניהול משא ומתן ★ הופעה נאה ★ רכב פרטי
לתאום ראיון: 03-7514776

מהנדס בנין מנוסה
בעל רכב, לפיקוח וניהול פרוייקט שכונת מגורים בסביבת פתח־תקוה.
לפנות ת.ד. 50211 ת"א 61501 עם פרוט נסיון ותעודות חיים. סודיות מובטחת.

לחב' B.D.S
ברמת החייל
דרושה
מזכירת מנכ"ל
בעלת נסיון
ידיעת השפה האנגלית ושימוש בטלקס
5 ימי עבודה בשבוע
לפרטים לפנות לטלפון: 03-475111/2/3

לעתון יומי גדול דרוש/ה
פקיד/ה אחראי/ת
אחרי שרות צבאי
לעבודה במשמרות במחלקת המודעות
לפנות לטלפון מיום א'
03-298032 03-286156

למוסד פיננסי גדול
דרוש:
יועץ השקעות בכיר
תאור התפקיד:
★ ניהול תיקי השקעות.
הכישורים הנדרשים:
★ בוגר כלכלה ו/או מנהל עסקים ו/או חשבונאות.
★ בעל הכשרה ונסיון בנושא ניירות ערך.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 23136, ת"א 61230 עבור "מס' 290".

לחברה קבלנית לבנין
בתל־אביב
דרושה
פקידה
★ לעבודה בשעות אחה"צ
15.00-19.00 (ימים א', ב', ד', ה').
★ דרושים ידע והבנה בנושאים טכניים בסיסיים הקשורים בענף הבנין.
לקביעת ראיון לפנות לזיוה
טל. 03-229528 בשעות: 09.00-12.00

לחברה בינלאומית
דרוש
מנהל חוות עופות בניגריה
קורות חיים בכתב יד ובצרוף המלצות, תעודות ותמונה
יש להפנות לת.ד. 565 הרצליה
מיקוד 46105 עבור משרה 100

לקיבוץ ארמית בגליל המערבי דרושה
אחות
בדחיפות
נא להתקשר בבוקר 04-858113 בשעות אחה"צ הערב
לחברה 04-858173 או לאחות 04-859189

לחברה גדולה לעמילות מכס
ושילוח בינלאומי באיזור המרכז
דרוש
פקיד בכיר
בתחום מטען אוירי, בעל נסיון.
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 14142 ת"א ולציין ע"ג המעטפה עבור "פקיד בכיר" סודיות מובטחת

למפעל חדש ודינמי
דרושים:
1. מפעיל מנוסה
בעל הכשרה כטכנאי במקצועות מכונאות או חשמל או אלקטרוניקה. העבודה כרוכה במשמרות.
2. מעבדן / לבורנט
בעל נסיון לעבודה בגז כרומטוגרף ואנליזות כימיות.
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2035 אזור התעשיה, הרצליה מיקוד 46733.
רק המתאימים ייענו.

לחברת ביטוח בתל־אביב
דרוש/ה
פקיד למחלקת גביה אלמנטרי
השכלה תיכונית
רצוי נסיון קודם בעבודה דומה.
נא לפנות טלפונית 03-200438

למפעל תעשייתי מתפתח
באזור המרכז
דרוש
הנדסאי
לניהול יחידה
באגף הייצור
★ עדיף בוגר מגמת מכונות / תעשיה וניהול
★ מס' שנות נסיון בניהול צוות עובדים בתעשיה או פיקוד על יחידת שדה
★ נמרץ, סמכותי ומוכן לעמוד בפני אתגרים.
תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 7091 ת"א 61070 מס' 3
סודיות מובטחת.

למכון הישראלי
לנפט ולאנרגיה
דרוש
מיקרוביולוג
B.SCc.
תאור התפקיד:
★ אחריות למערך בדיקות מיקרוביולוגיות.
★ קיום קשר עם לקוחות.
★ אחריות על אחזקת מיכשור במעבדות.
הכישורים הדרושים:
★ רצוי נסיון במעבדה מיקרוביאלית־כימית של 2-3 שנים לפחות.
★ יכולת ארגון והפעלת צוות עובדים.
★ שליטה באנגלית.
המעוניינים יפנו בכתב־יד, בצרוף קורות־חיים לת.ד. 17081 ת"א, 61170

לחברת בניה
מהגדולות בארץ
דרושים
אנשי מכירות רציניים
המוכנים להשתלב בצוות מכירות סוליד.
למתאימים מובטחות משרה בתוך שיווקי מתקדם, לטווח ארוך עם אפשרויות קידום מצויינות.
לפרטים נא לפנות לטלפון: 03-425370/1 ולבקש את רוזית או כרמון
סודיות מובטחת

דרושים:
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ח
ללימודי בוקר במקצועות:
★ אנגלית (5־4 יח') ★ מתמטיקה
★ היסטוריה ופיסיקה (5־4 יח')
ואזרחות ★ לשון
★ מדעי החברה ★ גיאוגרפיה
בעלי תואר אקדמאי ותעודת הוראה
עם נסיון מוכח בהכנה לבגרות

נא לפנות:
תיכון רון ת"א טל. 2־03-288121
תיכון רון הרצליה טל. 052-541262

חברת מלונות דן בע"מ
למלון דן פנורמה ת"א
דרושה
מזכירה עברית/אנגלית
מתאימות יפנו למח' כ"א טל' 03-663311

---

digital
מרכז טכנולוגי לתכנון ופיתוח בירושלים
אנו מחפשים אנשי מקצוע מעולים אשר יטביעו חותמם בפרויקטים חדשניים ומתוחכמים המהווים אתגר אישי ומקצועי, בסביבת עבודה מיוחדת, המאופיינת בדרישה להצטיינות, הישגים גבוהים ויצירתיות
מהנדס אלקטרוניקה בכיר
לפיתוח מערכות מחשב ותקשורת מחשבים
כשורים:
יכולת אינטגרציה של חומרה ותוכנה
יכולת אפיון והגדרת דרישות
נסיון בתכנון ובפיתוח כרטיסים מורכבים
נסיון בתקשורת מחשבים (LAN) — יתרון
סודיות מובטחת
מועמדים רציניים יפנו בכתב בלבד בצירוף קורות חיים והמלצות
לת.ד. 10109, ירושלים 93469
המודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

למפעל מתכת בחולון
עוזר למתכנן
מהנדס/הנדסאי מכונות בעל נסיון בתיכנון — ובניית מערכות מכניות
לפנות בכתב יד בציון נסיון קודם ת.ד. 25014 תל אביב 61250.

לאינטרפון חברת תקשורת בע"מ
דרושים:
מחסנאי
★ עד גיל 40, בוגר קורס מחסנאים של משרד העבודה.
★ בעל רשיון נהיגה
★ נסיון קודם רצוי
מזכירת תפעול
★ בעלת נסיון, אחרי צבא
★ ידע בהפעלת מחשב
★ ★ ★
לעבודה 5 ימים בשבוע
לפרטים — 03-5740333

למושב נוצני עוז — דרוש
מדריך מוסמך לנוער
(לחצי משרה)
053-688177, 053-686854 עד 13.00
053-688468 בערב.

לחברת ביטוח בתל־אביב
דרוש/ה **פקיד/ה**
למחלקת תביעות רכב
טל: 627387 לדוד

לחברת תעופה בינלאומית גדולה
דרוש
עוזר למנהל שיווק/מכירות
– יש לך נסיון במכירות ושיווק בענף הנסיעות והתיירות
– אתה שולט באנגלית ועברית (כתיבה ודיבור)
– אוהב לעבוד עם אנשים
– יש לך כישורים יצירתיים וידע לעסוק גם בנתונים כמותיים כולל תכנות מחשבים
– גילך 40־30
אם אתה עונה על כל הדרישות האלו אתה יכול להיות האדם שאנו מחפשים לאייש משרה חדשה ומלהיבה בחברת תעופה בינלאומית גדולה.
שלח עד 17.7.87 קורות חיים באנגלית וצרף תמונה ברורה לת.ד. 1469 תל־אביב 61014 עבור "עוזר למנהל שיווק".

לחברה בעלת מוניטין לשיווק ברזל בנין ורשתות
דרוש
איש מכירות
עם נסיון וידע בענף
לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 2109 רמת־השרון מיקוד 47218

דרושות
★ בחורה עם נסיון לניהול משמרת במסעדת בריאות
★ מגהיסטית עם נסיון 3 שנים
★ בחורה לעבודות נקיון
מועדון הבריאות "דיינאס - מטמילים"
03-653866

לחברה לשיווק כימיקלים ותרופות
דרושים:
1. איש מכירות לכימיקלים
לבעלי חיים/לתעשיות המזון. רצוי אגרונום / רקע מתאים אחר. שליטה מלאה באנגלית ורשיון נהיגה הכרחי.
2. תעמולן רפואי
מגורים באזור המרכז. רקע פרה־רפואי. שליטה מלאה באנגלית ורשיון נהיגה.
לפנות לטלפון 03-293210/2

להדר־אוה משתנה לאורוים והדרים בע"מ
איזור תעשיה קרית־מלאכי מיקוד 70951
דרוש
מנהל כוח אדם ומשק
למישרה מלאה.
לפנות בכתב בלבד למנהל

דרוש
סורג
(מייטמר)
למכונות סטרות
אפשרי משרה חלקית
סודיות מובטחת
03-828947

למשרד עו"ד בתל־אביב
דרוש/ה
עו"ד
טל' 03-203122

לחברה גדולה לעמילות מכס
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
כישורים נדרשים:
א. 10 שנים בהנהלת חשבונות לפחות.
ב. ידע ונסיון במערכת ממוחשבת לחלוטין.
ג. ניהול מחלקה של 10 עובדים.
ד. הכנת משכורות בלשכת שרות.
המעוניינים יפנו בכתב יד תוך כדי פרוט קורות חיים, נסיון מקצועי, המלצות וטלפון להתקשרות חוזרת.
ת.ד. 662 גבעתיים — 53105, מנהל חשבונות.
סודיות מלאה מובטחת.

יותר טוב מנפאואר
זו העבודה עבורך!...
אם את מחפשת ענין וגיוון בעבודה והינך בעלת נסיון בתפקיד:
מזכירה עברית/אנגלית
נדרשת שליטה טובה בשפה האנגלית (כולל הדפסה).
העבודות המוצעות הינן לתקופות ממושכות, משרות מלאות וחלקיות, באזורי: ת"א, חולון, ראשל"צ, רמת־גן והרצליה.
מובטחים תנאים טובים כולל כל התנאים הסוציאליים כחוק, הרבה אתגר ויחס חם.
וכמו תמיד במנפאואר — קורסים מגוונים ללימוד עיבוד תמלילים — חינם.
לאורית.

המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 284128, 03-298877
מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

למוסד ציבורי גדול בתל־אביב
דרושות
מזכירות כתבניות
בוגרות תיכון.
נסיון בעבודה — רצוי שרות צבאי
טל. 1־03-431620

למפעל תעשיתי דרוש
מהנדס אחזקה
הכישורים הנדרשים: השכלה אקדמאית, הנדסת מכונות, נסיון של 5 שנים באחזקה בתעשיה, ידיעת השפות עברית ואנגלית
מגורים באזור המרכז
על המעוניינים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 31 לוד מיקוד 71100.

לחברת פיננסים
דרוש
איש שיווק
רצוי ידע ונסיון בנכיון שיקים במסגרת בנקאית, או בשוק האפור.
כשר ונסיון במשא ומתן ובביטוח עסקים. ידע בחישובי ריבית.
לפרטים: 03-621206 03-614862

דרוש/ה תקציבאי/ת
עם 3 שנים נסיון (לפחות)
פרסום והוצאה לאור בע"מ
רח' אוסישקין 96 ● תל־אביב 62031 ● טל. 03-454195

"פרי תנובה"
דרושים:
★ מסיק דודים ראשי
★ מכונאי תעשיה
נא להתקשר לחיים אביטל
טלפון 08-469666.

לחברה לציוד אלקטרוני להקלאות
דרוש
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
לעבודה ולהתקנות חוץ
עדיפות לתושב ראשל"צ
טל' 03-951886

למשרד עו"ד בת"א
דרוש
עורך־דין צעיר
בעל נסיון בתחום האזרחי
נא לפנות בכתב בצרוף פרטים ולציין טלפון להתקשרות לת.ד. 6533 תל־אביב (עבור עו"ד).
סודיות מלאה מובטחת.

לרשות ממלכתית בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
דרישות המשרה:
מנהל חשבונות מדופלם
נסיון של 5 שנים לפחות
בניהול חשבונות בהיקף נרחב.
נא להתקשר לטלפון
03-339228 03-336612
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית גדולה
דרושים
מחסנאי טכני
★ מפ"ס לשעבר ★ לעבודה עצמאית במחסן חומרים ואביזרים
מזכירה
★ בוגרת תיכון ★ ידיעת השפה האנגלית - דיבור ★ הדפסה עברית ★ מזכירה כללית
שליח
★ בעל רשיון לקטנוע + רכב
★ לאחר שרות צבאי
פנסיונר
★ צעיר ודינמי ★ לניהול קופה רושמת
★ העבודה במשמרות
להתקשר מיום א' 613801, 03-611521.

קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ
דרושים לצוות תיב"ים
מהנדס ישומים מומחה באנליזות אלמנטים סופיים (משרה מס' 125)
★ מהנדס מכונות
★ הכרת NASTRAN
★ הכרת PATRAN
★ נסיון 3 שנים באנליזות F.E.
מהנדס ישומים מומחה בגרפיקה ממוחשבת (משרה מס' 342)
★ השכלה הנדסית
★ רקע בתכנות
★ הכרת DI3000
★ הכרת UNIX
נא לפנות בכתב יד, תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם ולציין את המשרה המבוקשת, למחי כח אדם ת.ד. 39023 ת"א 61390.
- סודיות מובטחת -

גלרין אלקטרוניקה בע"מ
לחברה המנוהלת במסגרת כור אלקטרוניקה העוסקת בפתוח ושווק מערכת עתירת תוכנה ובעלת חומרה מתקדמת ליצוא.
דרושים/דרושות
תכנתים בכירים
כישורים:
• לפחות 5 שנות נסיון בפתוח מערכות בסביבת בסיסי נתונים הפועלים בזמן אמת.
• נסיון ב- MODULA-2, ADA, או PASCAL.
• הכרת CONCURRENT/DOS — יתרון.
- משרה מלאה ונכונות לעבודה מאומצת.
- יש לקחת בחשבון נסיעות תכופות לחו"ל.
- מקום העבודה בעתידים/רמת החייל — תל־אביב.
מהנדס חומרה
• נסיון 5 שנים לפחות בפיתוח עם רכיבי אינטל (8051, 80186)
• נסיון בתוכנה זמן אמת - יתרון.
• נסיון בהעברת מוצר מפיתוח ליצור.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ל-גלרין אלקטרוניקה, ת.ד. 13022, ת"א 61130 עבור "תכנתים" או "מהנדס"

לבתי־הספר למוסיקה ימאהה
מזכירות
מקום העבודה:
1. תל־אביב - בית כלי זמר, דיזנגוף סנטר
שעות עבודה: 15.00-21.00 - 5 ימים בשבוע
2. הרצליה - בית המשביר לצרכן, רח' סוקולוב.
שעות עבודה: 14.00-19.30 - 5 ימים בשבוע
כישורים:
יחסי אנוש טובים. נסיון מוכח במזכירות. גישה נאותה לילדים, עדיפות לבעלות ידע במוסיקה.
YAMAHA
לתאום ראיון נא להתקשר לאיתנה:
03-652665, 03-652069

לועד הפועל של ההסתדרות
דרושים
שומרים ובודקים ביטחוניים
לעבודה קבועה
טל' 03-431895 03-431620

לדגו אידן
להברת מידן נציגת חברת
Honeywell
ו- RANK XEROX
דרושים אנשי
מקסי מכירות למיני מחשבים
ולציוד היקפי
* *
נא לפנות טלפונית לשוזי, טל': 9234144
מידן מחשבים בע"מ
מקבוצת לדגו.

דרוש
מנהל לעבודה

לתפקיד הכרוך בניהול עובדים ופרוייקטים מיוחדים בתחום הטכני־בימתי.
התפקיד דורש:
• עמידה בלחץ עבודה רציני.
• עבודה בשעות חריגות.
• ידע בייצור תפאורות, תערוכות ותפעול אירועים - רצוי.
מתאימים, נא לפנות 03-267903 לדוד.
שרותי במה

לקבוצת מפעלים במרכז הארץ
דרוש
עוזר למנכ"ל מזכיר חברה
הכישורים הנדרשים:
★ השכלה אקדמאית בתחום מינהל עסקים / כלכלה.
★ רשיון עורך־דין
★ נסיון קודם בתפקיד דומה
★ גיל עד 35
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד בלבד לת.ד. 447, כפר סבא, עבור "עוזר למנכ"ל".
סודיות מובטחות!

מילא
מרכז ייעוץ למשאבי אנוש
עבור אחד מלקוחותינו
דרוש
בוגר כלכלה/סטטיסטיקה/מדעי המחשב
אופי התפקיד:
★ ניתוח נתוני כוח אדם ושכר
★ ביצוע סקרי כוח אדם
כישורים נדרשים:
★ נסיון של 5 שנים בתחום
★ ידע בהפעלת מחשב אישי ומרכזי
★ הכרת תוכנות לניתוח נתונים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בפירוט השכלה, נסיון רלבנטי ומספר תעודת זהות לת.ד. 22511 ת"א עבור משרה 700
סודיות מובטחת, רק פונים מתאימים ייענו.
מודעה זו מיועדת לגברים ולנשים באחד.
גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופתוח ארגוני

יש עבודה בחברת החשמל
להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:
★ מסגרים

הכישורים הדרושים:
★ בעלי מקצוע מעולים עם נסיון ובריאות תקינה, בוגרי בי"ס מקצועי.
קיימות הסעות מאורגנות לאתר ההקמה.
המעוניינים יפנו אישית, עם תעודות השכלה, אל מחלקת כח־אדם, ביצוע דרום, רח' החשמל 18 קומה 12 תל־אביב.
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
חברת החשמל לישראל בע"מ

יעל תכנה ומערכות
בית התוכנה העצמאי הגדול בישראל
דרושים/ות
אנשי IMS DB/DC
תוכניתנים, מתכנים, מנתחי מערכות לפיתוח מערכות ע"א בסביבת IMS
נסיון ב־PL1 רצוי
מקום העבודה מרכז הארץ
להתקשר מיום א' לאביבה או נורית
9–03-5323186 או בכתב
רח' בן גוריון 22, גבעת שמואל 51905

למוסד ממלכתי בתל־אביב
דרוש
מכונאי רכב
★ בוגר בית ספר מקצועי במגמת מכונאות רכב.
★ בעל תעודת הסמכה כמכונאי רכב מטעם משרד העבודה.
★ ידע ונסיון במנועי דיזל ובנזין.
★ רצוי בעל כתב הסמכה לניהול מוסך.
מועמדים לאחר שרות צבאי מלא, העומדים בדרישות לעיל יפנו בכתב
לת.ד. 33232 ת"א (מיקוד 61331) עבור מ.ר. ויצינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו.

هكذا من الأصل

صكذا من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר ראשון בבוקר

Kodak דלתה פילם
למחלקת השרות בהרצליה ב'
דרושים:
★ **טכנאי אלקטרוניקה**
נסיון במתן שרות יתרון
אנגלית טכנית –
רשיון נהיגה
★ **טכנאי אלקטרומכניקה**
לעבודה במעבדה המרכזית
נסיון במעבדת צילום יתרון
אנגלית טכנית
לפנות מיום א' 052-521815-6 לאילנה

דרוש
מנהל מחלקה מסחרית
(תחום כוון) – עבור רשת קיוסק
★ השכלה אקדמאית ★ יכולת לנהל מו"מ ברמה גבוהה ★ כושר סכנוע ★ נסיון כמנהל בקניינות – 5 שנים לפחות
– תנאי שכר טובים
– רכב צמוד
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 2761 רמת־גן עבור תחום כוון.

מנהל/ת הדרכה
למכללה העוסקת בהדרכת כ"א לחנויות ולרשתות
דרוש/ה
מנהל/ת הדרכה
כישורים:
1. כושר מוכח בארגון וניהול
2. נסיון בתחום ההדרכה
(רצוי בתחום הקמעונאות).
נא לפנות החל מיום א' לטלפון 03-5400054

למלון 5 כוכבים בתל־אביב
מנהל מזון ומשקאות
סגן מנהל מזון ומשקאות
נא לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4497 ת"א.

ליבואן צעצועים
דרוש
סוכן נמרץ
לאזור המרכז והצפון
לטלפן 03-824196,
03-834488

לפרוייקט ביטוח...
דרוש/ים
משקיע/ים
...

לאלומות אריזות בע"מ
דרוש:
מנה"ח סוג 3
נסיון 5 שנים יבוא יצוא בנקים, התאמות.
טל: 03-803615-6

לבית דפוס צעיר ודינמי
דרושים
1) דפס
אינטליגנטי למכונת ¼ גליון
2) גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית
3) כורך
5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למתאימים
טל' 03-217417
03-256037

למפעל באזור התעשייה בבת־ים
דרושה
פקידה
דינמית ואחראית
★ ימים א'–ה' עד 17.00
★ יום ו' עד 13.00
★ רצוי ידע בהנהלת חשבונות
לטלפן 03-5522468

למושב בני עטרות
דרוש
מנהל פרדס
עם נסיון בניהול פרדסים, בהשקית מי ביוב
טל: 03-9712355

לטלקאר חברה בע"מ
נציגי לנציה ואוטוביאנקי בישראל
דרוש
מחסנאי – מפ"ט
לאחר שרות צבאי
עם רשיון נהיגה
לפרטים נוספים –
לפנות למחסן חלפים מרכזי
רחוב המסגר 32 תל־אביב

לרשת שיווק מתפתחת
דרושים
מנהלי סניפים וסגנים
תכונות: עד גיל 40
★ בעלי נסיון מוכח של 3 שנים לפחות במקצוע.
★ המלצות.
מעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ושכר מבוקש לכתובת: אזור ת.ד. 72 מיקוד: 58001 (עבור מנהלי סניפים)

לחברת קוסמטיקה ובשמים מן המובילות בענף
דרושה
סוכנת מכירות
הכישורים:
1. הופעה נאה.
2. ידיעת השפה האנגלית.
3. רשיון נהיגה.
4. נכונות לעבודה קשה, ללא הגבלה בשעות. אין צורך ברכב.
המועמדת המתאימה תוכשר לתפקיד על ידי החברה ותיהנה מתנאים טובים.
לקביעת ראיון, אנא פנו בכתב־יד, עם פירוט קורות חיים אל ת.ד. 21331 ת"א מיקוד 61219, עבור סוכנת מכירות.

לחברה להובלה דרוש
נהג
בעל רשיון לסמיטריילר
להובלת דלקים ברכב כבד
ממסוף גלילות הרצליה
טל' 04-740197

למלון „המלך שלמה"
ירושלים
דרושים
צ'קרים
בעלי נסיון
לפנות לאביבה 02-241433

דרושה
עובדת סוציאלית
לעבודה מקצועית בתחום השיקום.
לפנות טלפונית 03-355976
03-343481

חברת המזרח לשיווק מכוניות 1984 בע"מ
דרושים:
מחסנאי חלקי חילוף לרכב
עם נסיון וידע באנגלית
עובדי מחסן חלפים
בדבר פרטים נא לפנות למר מוריס בין השעות 14.00 – 16.30 במשרדי החברה דרך פ"ת 76 ת"א טלפון 03-335235

לעבודה במפעל יצרני באזור חדרה
דרושים
1. מהנדס מכונות מתחיל
לעבודות שטח בתחום האחזקה.
2. הנדסאי מכונות
לעבודות אחזקה במשמרות.
3. אנשי אחזקה
בעלי נסיון, לעבודה במשמרות.
4. מסגרים
בעלי נסיון.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בציון קורות־חיים ונסיון (אם יש) אל ת.ד. 142 עבור מס' 5, חדרה 38104.
סודיות מובטחת.

לחברת השקעות
דרושה
פקידה
אדיבה ומוכשרת בעלת ידע בשפות עברית ואנגלית ונסיון בכתבנות בשתי השפות (מעבד תמלילים) ובהפעלת מרכזיה
שעות העבודה 13.00–19.00 בימים א'־ה'
נא לפנות לטלפון 03-622571

לבית מסחר לשיווק ציוד לצנרת תעשייתית, שסתומים ואביזרי בקרה – דרושים:
1. הנדסאי למכירות בבית המסחר
2. מהנדס לקידום מכירות תוך נסיעות בארץ (רכב יוכמן)
3. עוזר/ת למנהל חשבונות
עדיפות לבעלי נסיון טכני, מסחרי וידע באנגלית
לפנות לטלפון 03-377322

מ.ד.ן – מפעלי דפוס נבות בע"מ
למשרדיה בת"א דרוש
עוזר למנהל מכירות
רצוי נסיון במכירות בנושאי דפוס
לפנות בכתב לת.ד. 37115 ת"א

תפרון בע"מ
מפעלי טקסטיל להלבשה תחתונה
בקרית ביאליק
דרושה
מעצבת אופנה
טל. 04-709510-1 (לאורלי).

לסוכנות להפצת עיתונים
דרוש
עובד
(אחרי שרות צבאי)
למחלקת משלוחים ולתפקידי גביה.
לפנות בין השעות 9.00–11.00 לפנה"צ
לחברת „אטלס" תל־אביב רח' צ'לנוב 49

לקייטרינג בעל מטבח גדול בתל־אביב
דרושים **נהגים**
בעלי רשיון נהיגה
מעל 15 טון
למשמרות: צהרים, ערב, לילה
אפשרות למשרה חלקית
...
17.00–15.00
במשרדי החברה בתל־אביב

למרכז מכאל בתעשיה
דרוש
מסגר
בעל ידע טכני רחב
מגורים במקום
בימים: 02-941373
02-941130 02-941185

למפעל תעשייתי גדול באזור חדרה
דרושים
1) טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
בעל ידע באלקטרוניקה תעשייתית
2) חשמלאים מוסמכים
בעלי ידע בחשמל תעשייתי
★ על המועמדים להיות תושבי חדרה והסביבה
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות־חיים לגדי פיכטמן מחלקת כוח אדם ת.ד. 48 חדרה.

לחברת הפקות ומו"ל של עיתונים מקצועיים
דרוש
מנהל מכירות
הכנסה גבוהה למתאימים, רק בעלי נסיון של מספר שנים מתבקשים
לפנות לת.ד. 110229 ת"א מיקוד 61110 עבור מנהל מ.
עדיפות לבעלי נסיון בענף הפרסום.

דרוש/ה
פסיכולוג/ית
רצוי בעל/ת התמחות בתחום התעסוקתי או השקומי לתפקיד של רכז יחידה אבחונית.
מקום העבודה חולון.
לפנות טלפונית 03-844594
03-884110

מ. בן נאות ובניו
חברה להנדסה ובנין בע"מ
דרושים
לעבודות בכל חלקי הארץ
מהנדס ביצוע
★ בעל נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות ביצוע.
★ בעל רכב.
מנהל עבודה
★ בעל נסיון של 7 שנים לפחות בעבודות ביצוע.
לראיון להתקשר לטלפון:
02-661132 02-661131

לחברת שיווק קוסמטיקה ומוצרי צריכה בעלת היקף פעילות גדול
דרושים:
עוזר למנהל החברה
– כשר ארגון וניהול תוך התמקדות בריכוז ותיאום בין אגפי החברה.
– יכולת ונסיון לנהל צוות עובדים גדול ומגוון.
– עדיפות לבעלי ידע בתחומי המחשב.
– רקע בשיווק – יתרון.
מנהל מחסן קוסמטיקה
– כושר ארגון מעולה.
– נסיון רב בניהול מחסן ממוחשב.
– נסיון בניהול צוות עובדים.
– חרוץ ובעל יוזמה ודינמי
לפנות בכתב־יד תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 729 ת"א 61007 עבור „קוסמטיקה"

למשרד רו"ח
דרוש
בודק
03-453287/8

דרוש
לפרוייקט פרסומי ב„ידיעות אחרונות"
איש/ת
מכירות.נסיון
מעוניינים/ות לפנות לחגי
03-...

למוכנות נסיעות דרוש/ה
פקיד/ה עם נסיון למחלקת דרום אמריקה
שפת אם ספרדית, שליטה מלאה בעברית.
לפנות בכתב לת.ד. 3378 ת"א 61033

לחברת ביטוח בתל־אביב
דרושה
קלדנית
עם נסיון בביטוח
טל. 03-292421 שלוחה 225,
החל מיום א'

נ.מ.מ בע"מ
בתוך אוניברסיטת בר־אילן – ר"ג
דרוש
משגיח כשרות
להשגחה וניהול של מסעדה סינית.
בשירות עצמי
שעות עבודה 7.00–15.00 רצוי רכב.
לפנות 03-763412

לנמל התעופה בן־גוריון
דרושים
בחורים
בעלי עבר פיקודי
לאחראים על פיקוח
★ עד גיל 35 ★ מגורים במשדרן
★ ידיעת השפה האנגלית ★ 12 שנות לימוד
★ העבודה מיועדת בעיקר לסטודנטים.
למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים
תתקיים ועדת קבלה בנמל התעופה בן־גוריון,
בבנין הטרמינל קומה ג, חדר 329
ביום שלישי 30.6.87 שעה 13.00
נא להצטייד בפנקס מילואים ותעודת שחרור

למרכז הסתדרות המורים
דרושים
★ מזכירה
לחצי משרה
למועצה הפדגוגית
עדיפות תנתן למועמדת בעלת השכלה אקדמאית ונסיון חינוכי.
★ פקידה לתיקיה
מקום העבודה בן סרוק 8 ת"א 03-260211

לחברה בינלאומית מסחרית
דרוש בתל־אביב
מנהל סניף
הגדרת התפקיד:
★ אחריות כוללת לתפעול שוטף של הסניף.
★ ניהול צוות גדול של עובדים.
★ ביסוס והרחבה של מערך השיווק והמכירות.
★ ניהול מו"מ עם ארגונים ומסודות.
הכישורים הנדרשים:
★ כשר ניהול וארגון עצמאי.
★ יכולת מכירה מוכחת.
★ יחסי אנוש מעולים.
★ יכולת התמודדות עם מצבי לחץ.
★ עדיפות לבעלי נסיון בחברות עם אוריינטציה עסקית־שיווקית.
למועמד המתאים אפשרות קידום ותנאים טובים.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 551 תל־אביב.
סודיות מוחלטת מובטחת

מכון לוי
יועצים לכח־אדם
עבור לקוחתנו
חברה יצרנית גדולה ומתקדמת
בתחום הטכסטיל
דרוש
מנהל ייצור
התפקיד כולל:
ניהול צוות עובדים גדול, אחריות על ביצוע תוכניות הייצור, טיב המוצר ותנועת חומרי גלם.
המועמד:
בעל נסיון קודם בתפקידי ניהול בתחום הייצור, בעל רקע וכישורים בתחום הטכני, עדיפות לבעל השכלה הנדסאית.
מקום העבודה: אזור הצפון.
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם למכון אדם, פינסקר 12 תל־אביב 63421.
סודיות מובטחת

---

pilat פילת
אגף מיון והשמה
להברת הנדסה פרטית
דרושה
מזכירת מנכ"ל
אם את מסוגלת לקבל אחריות על משרד, והנך בעלת תושיה, יוזמה, מעורבות גבוהה בעבודה ושליטה טובה באנגלית ועברית ויכולת הדפסה בשתיהן.
יש לנו תפקיד מעניין עבורך.
מקום העבודה בתל־אביב, 5 ימי עבודה.
נא להתקשר לטוני, טל. 334191, 03-336312.
סודיות תשמר בקפידה

---

pilat פילת
אגף מיון והשמה
למפעל באילת
דרוש/ה
מהנדס חשמל/אלקטרוניקה
לתפקיד מנהל מחלקת אחזקה, לניהול, פיקוח ומעקב על כל פעולות האחזקה במפעל החברה באילת.
כישורים נדרשים: כושר ניהולי, נסיון של שלוש שנים לפחות באחזקת מתקנים תעשייתיים, או מתקני כוח ושאיבה; עדיפות תינתן למהנדס חשמל/אלקטרוניקה עם נסיון בתחום מתח גבוה.
המועמד ידרש להשתקע באילת והחברה תעמיד לרשותו דירה ורכב בתנאים הנהוגים בחברה.
נא להתקשר לטוני, טל. 334191, 03-336312.
סודיות תשמר בקפידה

לחב' תעשייתית בצפון ת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות סוג 2
כישורים נדרשים:
★ נסיון בהפעלת מחשב
★ נסיון בעבודה מול ספקים
ת.ד. 33737 ת"א, מיקוד 61337
עבור מנהל/ת חשבונות

אורט ישראל · המערכת ללימודי מבוגרים
דרושים
★ מורים
– לשעות הבוקר והערב
לנושאים:
מתמטיקה, פיסיקה, אנגלית, גרפיקה ויסודות לעיצוב הפנים.
לפרטים נא לפנות לאגבישי, טל' 660086 657065.
★ פקידה/כתבנית
– למשרה מלאה, ביד אליהו.
לפרטים נא לפנות לדורית, טל' 302033/6.
★ פקידה
– לשעות אחה"צ, 5 פעמים בשבוע ביד אליהו.
לפרטים נא לפנות: 300917

היפרכל ראשל"צ
דרוש
מחסנאי
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל, שד' לישנסקי 83 אזור התעשיה החדש ראשל"צ. אוטובוסים: 19, 73.
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

א. ויזה בע"מ
אדריכלים מתכננים ערים
דרוש/ה
אדריכל/ית
נסיון 3–5
03-910764 03-911644

ADVANCED RECOGNITION TECHNOLOGIES
חברת A.R.T, חברת בת של חברה אמריקאית, עוסקת במחקר ופיתוח מערכות OCR מתקדמות.
לפרוייקט יחצא דרוש:
מהנדס תוכנה
בעל הכישורים הבאים:
★ נסיון של שנתיים לפחות בפתוח ב־C
★ יכולת השתלבות בצוות פתוח בפרוייקט רחב
★ יכולת עבודה עצמאית
★ יכולת בעיבוד תמונה יתרון
★ רקע בעיבוד תמונה יתרון
★ ידע במערכות IBM PC יתרון
מועמדים העונים על הדרישות מתבקשים לשלוח פירוט קורות חיים ונסיון קודם ל־A.R.T טכנולוגיות זיהוי מתקדמות בע"מ ת.ד. 1173, נתניה 42271

למתבת אריאל
דרוש
כרסם/חרט
בעל ידע ביצור מבלטי פח
לפנות מיום א'
03-9366618
03-9366181

חיפה כימיקלים
דרוש/ה
מנהל מחקר
הכישורים הנדרשים:
* תואר שלישי בכימיה
* ידע רחב בתחומי הכימיה האורגנית והאנאורגנית.
* נסיון מעשי של 5 שנים בכולל נסיון במחקר תעשייתי.
* יכולת ניהול לצוותי חוקרים.
נא לפנות בכתב יד למחלקת כח אדם בחיפה כימיקלים ת.ד. 1809, חיפה. ולציין על המעטפה:– למשרה מס' 10
סודיות מובטחת.

גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית
משרד פרסום גדול בתל־אביב מציע לך
משרה מלאה... סיפוק.
03-250122
סודיות מובטחת

U·MAN
עבור אחד מלקוחותינו, מפעל גדול ומצליח לייצור ושיווק בתחום האריזה הקשיחה:
מנה"ח ראשי/ת
לעבודה באזור באר־שבע
בעל/ת נסיון בניהול מנהלות של מפעל תעשייתי גדול, לתפקיד בעל עניין ואתגר רב.
...
מישרה 898/1.
איש מכירות
לעבודה באזור המרכז
בעל נסיון מוכח במכירות – רצוי בענף האריזה, לתפקיד בעל עניין ואתגר רב. עם אפשרויות לשכר גבוה במיוחד. לבעל רכב מסחרי – יתרון. שכר בסיסי + עמלות והוצאות רכב למתאימים.
מישרה 898/2.
לפנות לדניאלה – טל. 03-297741.
סודיות תשמר בקפידה.

חיפה כימיקלים
דרוש
אגרונום
להפקיד מרכז פיתוח מוצרים לחקלאות.
כישורים נדרשים:
* בעל תואר MSC או תואר גבוה יותר.
* רצוי רקע טוב בכימיה וביוכימיה.
* ידיעת שפות טובה, דמיון, יוזמה, כושר אנליטי וכושר אירגוני.
* רצוי נסיון מסחרי.
נא לפנות בכתב יד למחלקת כח־אדם. ת.ד. 1809 חיפה. לציין על המעטפה עבור משרה מס' 10.
תשמר סודיות מלאה.

יש עבודה בחברת החשמל

לאגף השרותים ומלו"ח בחיפה דרושים:
נהגי סמי טריילר
* מקום מגורים חיפה
מכונאי רכב
* בעלי דרגה ג' של משרד העבודה
* מקום המגורים חיפה
המעוניינים יפנו בכתב, בצירוף קורות חיים אל מחלקת כח אדם המשרד הראשי, ת.ד. 10, חיפה.

לאגף שרותים ומלו"ח בת"א דרושים:
נהגי סמי טריילר
* מקום מגורים ת"א
מכונאי רכב
* בעל דרגה ג' של משרד העבודה
* מקום המגורים ת"א
חשמלאי רכב
* בעל דרגה ג' של משרד העבודה
* מקום מגורים ת"א
המעוניינים יפנו בכתב, בצירוף קורות חיים, אל מחלקת כח אדם, אגפית דרום, ת.ד. 25, ת"א.
המודעה מיועדת לנשים ולגברים כאחד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

למוסד ממלכתי
דרושים

קציני מילואים

בדרגות: סגן, סרן, רב־סרן

אנו מציעים לך
* עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בניירות.
* לימוד השפה הערבית
* תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה)
* עבודה קבועה
* מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים

אם גילך בין 23–31, השכלתך לפחות תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה –

פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מספר ת"ז וטלפון).
פונים מתאימים יוזמנו.

DELTA

דרוש/ה

הנדסאי/טכנאי יצור

למחלקת תפ"י
במשרדנו בתל־אביב
לטיפול בהזמנות לקוחות

חברה ישראלית לאשפרה בע"מ

דרוש

חשמלאי אחזקה

בעל רשיון חשמלאי מוסמך
סודיות מובטחת

למפעל של התעשיה הצבאית
באזור המרכז
דרושים/ות

* משרה 1/37

מהנדס/הנדסאי כימיה

לתפקיד עוזר למנהל מחלקת השחרה וציפויים.

* משרה 2/37

מהנדס חמרים

לתפקיד עוזר למנהל מחלקת טפול טרמי
2. ידע בחמרים, בדיקות מעבדתיות ואחזקת תנורים.
3. יכולת ארגון ונהול עובדים.
4. שליטות באנגלית וגרמנית.

התעשיה הצבאית

אייל תעשיית מיקרוגל
EYAL MICROWAVE INDUSTRY

למפעלנו החדש ורב האתגרים
דרושים

* **טכנולוג**
בעל ידע ונסיון בתחומים הבאים:
* טכנולוגיות של טכבות עבות ושכבות דקות * תהליכי ייצור במיקרואלקטרוניקה ומיקרוגל * איטום הרמטי * הכרת תקנים צבאיים

* **מהנדס/הנדסאי מיקרוגל**
* לפיתוח רכיבי מיקרוגל.
* להעברה מפיתוח לייצור.
* נסיון נדרש – 3 שנים לפחות בתחום חו"ל.

בעלי נסיון יזכו לתנאים הולמים.

טלפון 052-9231184 – מאיר
סודיות מובטחת

ISCOM
ISRAEL COMMUNICATION LTD

ישקום בע"מ חברה בת של הקונצרן האמריקאי M/A-COM

דרושה מזכירת שיווק

כישורים נדרשים:
שפת אם אנגלית – יתרון
נסיון קודם כמזכירת שיווק – רצוי
יכולת הדפסה עברית. אנגלית והפעלת טלקס
הכרת מחשב IBM P.C – מעבדי תמלילים ובסיסי נתונים – יתרון
יוזמה אישית ויכולת להשתלב בצוות
5 ימי עבודה בשבוע
מקום העבודה – רמת־גן
תנאים הולמים למתאימה

סודיות מובטחת

הלוח הכללי
בשבוע הבא

טמפו

לטמפו תעשיות בירה – חולון
דרושים

מחלקי תוצרת –

בעלי השכלה של 10 שנות לימוד, רישיון נהיגה למשאית מעל 15 טון (רצוי) לאחר שרות צבאי מלא, במצב בריאותי תקין.
למועמדים המתאימים תושבי גוש דן והסביבה ינתנו תנאי שכר טובים + תנאים סוציאליים מלאים. פרטים נוספים בטמפו, רח' המלאכה 9 אזור התעשיה חולון.

משקי חבל עזה בע"מ
מיכרז – רכז השקיה
למשקי חבל עזה
דרוש

רכז השקיה לענף השלחין

הכישורים הנדרשים:
נסיון מוכח בהשקיה – הממטרה וטיפטוף.
עדיפות לבעלי נסיון בהפעלת קווי נוע הזיתיים ומחוגיים.
המעוניינים יפנו בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם, למשקי חבל עזה, נווה־דקלים ד.נ. חוף עזה 79725

ריציון חברה להנדסה בע"מ
נציגי דנפוס, קופלנד ומנארופ בישראל
דרוש/ה

מהנדס/ת הנדסאי/ת מכירות

בנושאים: פיקוד, בקרה, רכיבים וציוד לקירור, חימום ומיזוג אויר.
כישורים: * נסיון קודם במכירות * שליטה באנגלית * מרץ, יוזמה, חריצות ומסירות לתפקיד
תנאים טובים לאדם המתאים
לקביעת ראיון נא לפנות טל. 03-656151 לשימעון

למתנ"ס אור יהודה
דרוש **רכז ספורט**
כישורים: בוגר סמינר ו/או תואר אקדמאי בתחום הרלוונטי.
טלפונים: 03-359002, 353699.

לחברה העוסקת ביבוא ושיווק
דרוש

עובד מחסן

אחרי שרות צבאי
עדיפות למפ"ט
ידיעת שפה לועזית הכרחית
נא לפנות לת.ד. 1060 רמת השרון 47100 עבור עובד מחסן

דרוש

מנהל שיווק ומכירות

עבור חברה בענף התקשורת

הכישורים הדרושים:
* נסיון בהפעלת צוות סוכנים
* 3 שנות נסיון בתפקיד זהה
* גיל בין 29–36
* התפקיד מתאים רק לאדם יוזמתי, שאפתני, אחראי ובעל כושר עבודה גבוה

התנאים תואמים את התפקיד
פרוט וקורות חיים
יש לשלוח בכתב יד לת.ד. 4164 רמת־גן, 52141

אלדטה מחשבים (1987) בע"מ
שיווק מחשבי PC תוכנה וציוד פריפריאלי
דרוש

מדריך/ה בתחום ה־PC

הכשורים הנדרשים:
* נסיון קודם בהדרכה.
* רקע טכני (רצוי בנושאי חומרה/תוכנה).
* כושר ביטוי מעולה ויכולת ביצוע גבוהה.
* מרץ ויוזמה.
תנאים טובים למתאים/ה.
לפנות בכתב לת.ד. 13195 רמת החיל ת"א, או טל: 03-234964

לחברת מהנדסים בתל־אביב
דרושים

1. **מהנדס אלקטרוניקה.**
2. **הנדסאי אלקטרוניקה.**

בעלי שלוש שנות נסיון לפחות.
רצוי ידע במכשור ובקרה / מערכות איסוף נתונים / תיכון מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים.
דרוש ידע טוב באנגלית.
להתקשר מיום א' ב־10:00 לנורית 03-374534

הנדסת התפלה לישראל (תהליך זרחין) בע"מ
איזור התעשיה הרצליה

פקיד/ת יבוא־יצוא

עם ידיעה בנוהלי סחר בינלאומי, עבודות נמל ימי ואוירי, נסיון וקשר שוטף עם עמילי מכס. ידיעה טובה באנגלית.

למלון גדול בים המלח
דרושים
– מנהל/ת קבלה
– מנהל/ת חדר־אוכל
– מנהל/ת מזון ומשקאות

לצה"ל דרושים

חיל האויר

מציג לנגדים וחוגרים אתגר ועניין מקצועי במגוון תפקידים
עם אפשרויות קידום והתפתחות אישית
בתחומים הבאים:
* הנדסאי וטכנאי אלקטרוניקה.
* מכונאי וחשמלאי מטוסים ומסוקים.
* מבנאים, מסגרים ובוחני תחמושת.
* נגדי משמעת, שלישות ואפסנאות.
* מפעילי מערכות קשר.
* עובדי מעבדת צלום.
* מחסנאים טכניים.
* נהגים בעלי רשיון מ־03 ומעלה.
* מורי נהיגה.
* מכונאי רכב או ברדלס.
* טבחים.
* חסרי מקצוע מתאימים להסבה לטבחות או מכונאות רכב.

באיזור ת"א
א. מפקד מחנה (בתקן רב־סרן)
ב. נגד משמעת (רס"ר) –
ג. רס"ר מטבח –
ד. מהנדס מכונות בכיר (לקבע או כעובד צה"ל)

קצין במילואים
אם אתה מחפש
צה"ל מציע לך

נתונים דרושים:
* גיל – 23–32
* השכלה תיכונית
* פרופיל 64 ומעלה
* ידיעת השפות ערבית או אנגלית – יתרון

CNC
ADVANCED TECHNOLOGY MARKETING LTD.
דרושים:
* **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה** למחלקת השרות של מכונות CNC
* **מעבדת תמלילים** תשולטת היטב בשפות אנגלית ועברית
טל. 03-763130, 03-763131

לסניף החברה בחיפה
דרושים:
פקידי ביצוע
טלפון 04-673316-7

COMET
השמת כח־אדם
* מהנדס תעשיה וניהול בכיר
* תוכניתני מנוסים
* אנשי REAL-TIME מנוסים
* איש תוכנה בכיר
* SYSTEM MANAGER ל־VAX

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 2

לחברת מהנדסים
דרושים
* טכנאי מיזוג אויר מנוסים
* מסגרים
טל. 03-9233026

משרד החוץ
מרכז לשיתוף בינלאומי
לארץ דוברת אנגלית באפריקה
דרוש
מומחה לול,
בעיקר מטילות.
טלפון 03-211490

משרד החקלאות
משרד החוץ
מכרז מס' 7/87
לפעולות המחלקה לשיתוף בינלאומי באמריקה הלטינית
דרושים
1) מומחה למרעה, מספוא והזנת בקר
2) מהנדס מים
3) מומחה להשקיה
4) מומחה חקלאי
טלפון: 03-211490, 211492

רשת עמל
לשנת הלימודים תשמ"ח דרושים עובדים מורים במקצועות:
* מורים לאנגלית * מורה לביולוגיה * מורה למתמטיקה * מורה ועצמת * מורה לחשבונאות
מהנדס לאלקטרוניקה
מורים לריתוך עבוד שבבי.
מדריך לחשמל רכב מהנדס חשמל.
מורה למזכירות.
מורה למלאכת עץ – חט"ב
מורה למכונאות רכב
מורה למכניקה
מורה לגאוגרפיה
מורה לחשמל ואלקטרוניקה

למועצה אזורית באר טוביה
דרוש
פסיכולוג חינוכי מומחה

לחברה בינלאומית לשיווק
דרושים/דרושות
מקדמי מכירות נמרצים
לרשתות השיווק הגדולות ולחנויות

צריפין
דרוש:
מהנדס/טכנאי
בענף העץ

הארגז

מהנדסים/הנדסאים

מכירות

קיבוץ כפר סאלד מחפש
אחות מוסמכת
בעלת נסיון, מגורים במקום
(עם אפשרות קליטה)
נא להתקשר במשך היום 06-947511-2
במשך הערב 06-947662

דרושות
קבוצות לעבודות
ריצוף וקרמיקה
בהיקפים גדולים
באיזור המרכז
לפנות לדוד, בטלפון 052-84134 מיום
א' בשעות העבודה.

דרוש
רואה חשבון
או
מנהל חשבונות
מנוסה
דרישות מיוחדות:
נסיון בעבודה של יותר מ-10 שנים.
עבודה במערכת כספית ממוכנת.
ניתוח מאזנים ודוחות רווח והפסד.
עבודה עם בנקים בחו"ל.
ידיעה טובה של השפה האנגלית
(רצויה ידיעת שפה נוספת, צרפתית
או גרמנית). גיל עד 50.
מועמד מתאים יפנה לת.ד. 33789
ת"א, מיקוד 61337 בצירוף קורות
חיים ופרטים אישיים שיכללו שם,
ת.ז, מ.א. בצה"ל, שם האב, כתובת,
וטלפון.
פונים מתאימים יענו
סודיות מובטחת.

לפרוייקט מוסיקלי עירוני גדול
בסביבה עם אתגר ועניין
1) בתזמורת נוער עם 200 כלי נשיפה
2) הרכבים המורחבים שנים לילדים ולנוער
3) סניפי פעילות מוסיקלית בית ספריים
דרוש
מנצח ומנהל ארגוני
בעל כישורים מוסיקליים מתאימים ונסיון קודם
בניהול פרויקטים דומים. חיוני בסביבת החברה.
המעוניינים מתבקשים לשלוח מועמדותם בצירוף
קורות חיים לעירית שבעה ולמחלקת האוצמה בעירה
ופנות עד התאריך 3.7.87 למחלקת
טלפון 064-798911

לחקמת מפעל חזרקת למוצר
פלסטיק חדיש
דרוש
מנהל מפעל
שילווה את חקמת חיצור והשיווק
של המפעל.
על המועמד לחיות בעל השכלה
אקדמאית, שליטה בשפות ונסיון
בתחום הפלסטיק והיצור.
נא לפנות בכתב יד עם פרטים מלאים, שכר
נדרש ושמות ממליצים לת.ד. 1560
תל-אביב, מיקוד 61014 עבור מנהל מפעל
– סודיות מובטחת –

קל המגבירות
מחשבים ותוכנה
למשרדינו בהרצליה דרושים:
- **מתכנים / מתכנתים** עדיפות לבעלי נסיון ב-MUNIS, או בוגרים מצטיינים בתכנות של מחשב / מערכות מידע.
- **איש מכירות** עדיפות לבעל נסיון במכירת מערכות מידע בשוק המוסדי או התעשייתי.
- **מזכירה** בעלת נסיון, עדיפות לאקדמאית.
- **פקידה** נסיון בעיבוד תמלילים – יתרון.

לכל המשרות הנ"ל, 5 ימי עבודה בשבוע.
לפנות טלפונית: 052-540132
סודיות מובטחת

רשות הנמלים ישראל
דרושות
מזכירות
לדרג הניהולי
הבכיר
דרישות התפקיד:
★ השכלה תיכונית מלאה או מקצועית מקבילה.
★ נסיון של 5 שנים לפחות במילוי תפקיד מזכירה.
★ כושר ניסוח בכתב.
★ כושר לקיום מגע עם קהל לשם קבלת ומסירת אינפורמציה.
★ ידיעת השפה העברית על בוריה.
★ הדפסה בעברית חובה, באנגלית רצויה.
★ נכונות ויכולת לעבוד במידת הצורך שעות נוספות מחוץ לשעות העבודה הרגילות.
בדבר פרטים נא לפנות לפרואדם ברשות הנמלים, דרך פתח-תקוה 74 תל-אביב, טלפון 338911 פניות בכתב יש לשגר לת.ד. 61201, מיקוד 67215 בצירוף קורות חיים בכתב יד והמלצות, לא יאוחר מיום 10.7.87.

לפשעל תעשייתי באזור
בנימין דרושים
עובדים
למשמרת לילה
לפנות לרחוב או ישראל
טל׳ 782111

לחברה ממשרית
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
מנוסה
נא לפנות בכתב במצוין
קורות חיים הקטן – ת.ד.
6276 – תל-אביב

למשרד אדריכלים
דרושים:
אדריכל/
אדריכל נוף
בעלי נסיון
להתקשר 03-458882

דרושים
רוקח/ת
לבית מרקחת
באזור חיפה והמפרץ.
לפנות בכתב לת.ד.
פירוט נסיון
וקורות חיים
ת.ד. 100 עתלית

במפעל תעשייתי מתקדם עומד להיפתח
קורס מתכנתי N.C
למכונות 5 צירים
המשתתפים בקורס יוכשרו כמתכנתי עיבוד שבבי למכונות בקרה ספרתית מהמתקדמות בעולם בשפות תוכנות גרפיות ויחודיות.
★ משך הקורס: כ-6 חודשים רצופים לימודי יום (כולל לימודים עיוניים ועבודה מעשית)
★★ משתתפי הקורס יקבלו משכורת מלאה.
★ למסיימי הקורס בהצלחה מובטחת עבודה מקצועית מעניינת ורבת אתגר.
★ מועד יעד לפתיחת הקורס – ספטמבר 87.
נתונים נדרשים:
★ תואר ראשון בהנדסת מכונות ממוסד אקדמאי מוכר.
★ עדיפות לבעלי נסיון בעיבוד שבבי.
★ ידיעת אנגלית ברמה טובה.
★ לאחר שירות צבאי.
★ גיל – עד 35.
★ נכונות לעבוד בשעות נוספות.
מועמדים מתאימים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 683 פ"ת 61250 ולפרט קורות חיים, השכלה (כולל ממוצע ציונים), נסיון מקצועי ומספר תעודת זהות. מועד אחרון להגשה – 6.7.87.
נא לציין על המעטפה: עבור קורס מתכנתי N.C
רק מועמדים מתאימים יענו
סודיות מובטחת

inteRent
רשת בינלאומית להשכרת רכב מופעלת בישראל ע"י צ'מפיון רנט-א-קאר חברה בת ליבואני פולקסווגן אודי.
דרושה
מזכירת חברה
בעלת נסיון בניהול עצמאי של משרד.
חכרחית ידיעת עברית אנגלית וצרפתית והדפסה כולל טלקס.
לקביעת ראיון – נא לפנות (03)795111

לחברת תכנון דרושים
אדריכל בכיר
עם נסיון בארה"ב וישראל
לריכוז פרויקט גדול
★ אדריכל / טכנאי
עם נסיון בתכניות עבודה.
ת.ד. 21215 תל-אביב
או לטלפון: 03-250557 03-258684

לבריכת השחיה
„בית דני" – התקוה
דרושים
★ מצילי בריכות שחיה
★ מגישי עזרה ראשונה
תנאים טובים למתאימים.
נא לפנות בטלפונים:
.372200 ,374343

למפעל עסיס בנתניה
דרושה
פקידה למחלקת יבוא
ידע בהדפסה אנגלית עברית חכרחי.
לקביעת ראיון נא להתקשר למר טנן
03-7511227

למפעל מתכת אל-ברזלים בע"מ
אזור התעשיה סגולה פ"ת
דרושה
קלדנית
בעלת ידע בהנהח"ש אנגלית ופקידות כללית תושבת אזור פ"ת חכרחית
נא לפנות טלפון 03-911013 מיום א'.

לחברת בניה מתועשת
באיזור ת"א
דרוש
איש מכירות
במפעל
★ רצוי נסיון קודם בענף הבנייה
★ כושר ניהול מו"מ עם לקוחות
★ יכולת לעבודת צוות
נא לפנות בכתב-יד, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 24040 ת"א עבור „איש מכירות".

מעבדות טרבינול
(ישראל) בע"מ
אשדוד
דרוש/ה
רוקח/ת
בעל/ת רישיון
תאור התפקיד
★ ביצוע הכנות רוקחיות של תמיסות.
★ חכנת תיקי רישום לתכשירים רפואיים.
★ פרוייקטים שונים במסגרת המחלקה לאבטחת איכות.
5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למועמד המתאים
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים
(ומספר טלפון להתקשרות)
אל מחלקת משאבי אנוש
– סודיות מובטחת –
אשדוד טלפון 055-20222
ת.ד. 2 מיקוד 77100

לחברה בנמל תעופה
בן-גוריון
לאגף התפעול
דרושים:
ראשי צוות:
★ בוגרי 12 שנות לימוד לאחר שרות צבאי מלא.
★ שליטה טובה באנגלית.
★ גיל עד 26.
★ בריאות תקינה.
המשרה הנ"ל מיועדת לנשים וגברים כאחד העבודה במשמרות ואינה מתאימה לסטודנטים.
ועדת קבלה תתקיים ביום ב' 29.6.87 בין השעות 0900-1200 בבנין ממן, נמל תעופה בן-גוריון, מחלקת כח-אדם.
נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, ואישורי לימודים.

קופת חולים מכבי
דרושים
א) רופאים במשרה מלאה
לאזור יהוד ואור יהודה
★ רופא כללי
★ רופא ילדים
נא לפנות לד"ר דוד בטלפון: 03-7524141
בימים: א'-ה' בין השעות: 09.00-12.00
ב) אחות מוסמכת
לסניף ירושלים
במשרה מלאה עם פיצול
או משרה חלקית
נא לפנות לד"ר ירום בטלפון: 02-224471
בין השעות 08.00-12.00
ג) מזכירה רפואית
לסניף ירושלים
★ בוגרת קורס מזכירות רפואיות
★ ידע באנגלית מקצועית – חובה
לקביעת ראיון ולפרטים נוספים
נא לפנות לטלפון 02-224471.

שירות התעסוקה
שירות התעסוקה – הלשכה הארצית לימאים
דרושים
מועמדים לעבודה באוניות צי הסוחר
החל רישום ומיון של מועמדים לדרגות הבאות:
1. **סיפונאים מתחילים** – עדיפות לבעלי נסיון ימי בחיל הים או מסיימי בתי"ס ימיים
2. **טבחים** – בעלי תעודות מקצוע מסוג 2 ומעלה.
3. **עובדי מטבח ושירותים** – עדיפות לבעלי ניסיון.
מועמדים לאחר שירות צבאי יפנו לקבלת פרטים אל יועצי התעסוקה בלשכות התעסוקה במקום מגוריהם או בכתב אל הלשכה הארצית לימאים ת.ד. 33291, חיפה, מיקוד 33033.

אורט ישראל
דרושים
מורים, מהנדסים ומדריכים
אשקלון
לבי"ס תיכון טכני אורט
רח' אורט 11, אפרידר
טלפון 051-33735
★ **מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה** (להוראה – כתות י"א, י"ב, י"ג)
★ **מרכז מגמת ענ"א ומורה למקצועות המחשב** (ניתוח מערכות, קובול, ארגון קבצים)
★ **מורה לחינוך גופני** (לבנות)
בת-ים
לבי"ס המקיף אורט „חבונים"
רח' חבונים 7
טלפון 03-5512904 03-5510431
★ מורה לאנגלית
★ מורה ללשון ולספרות
★ מורה לחשבונאות
★ מורה לכתבנות
★ מורה לתושב"ע
★ ספרנית
רמת-גן
לקרית חינוך אורט ר"ג
רח' אריה בן-אליעזר
★ **מדריך מכניקה** לעבודה מעשית (לפנות למר זינגלשיפר טל' 03-775171 ,771995 ,747205-03)
★ **מדריך לעיבוד-עץ** להדרכה בעבודה מעשית (לפנות – מר אבשך טלפון 03-775080 בערב 08-223540)
★ **מורה לפיסיקה** (לפנות טל' 03-773060)
★ **מורה לאלקטרוניקה ומיקרופרוססורים** (לפנות – מר חרר טלפון 03-775171 03-771995 03-739 462)
★ **ספרנית** (לפנות – מר אחרוני טלפון 03-775171 03-771995)
יבנה
לבי"ס התעשייתי אורט „אורמת"
ת.ד. 68, יבנה
טלפון – בי"ס 08-439911
בערב 03-992957
★ **הנדסאי להוראת מקצועות המתכת** (תורת המקצוע, פרקי מכונות)
★ **הנדסאי להוראות מקצועות החשמל** (ידע בפיקוד ובקרה ובאלקטרוניקה)
★ **טכנאי – חשמלאי מוסמך** (להדרכה בסדנת חשמל) נסיון בתעשיה – יתרון.

– אדית ברון
דרושים
אדריכלי פנים
נסיון רב ובינוני
03-5468986

דרוש
פקיד רישוי
נא לפנות
לת.ד. 1768 ת"א
(או טלפון 664751)

למשרד מהנדסים דרוש
מהנדס בניין
נסיון 5 שנים לתאום
ופיקוח במרכז הארץ
057-34468

למרפידיה ביפו
דרושה
תופרת
בתנאים טובים
03-835987 03-824605

לנו יש אורחים
אניני טעם
כדי להשביע
את רצונם
ברצוננו לגייס
טבחים
נמרצים
שיוכלו להשתלב
במטבח
המפורסם שלנו
לפרטים
להתקשר למלון
גלי כנרת
06-792331

אריסטו-שמט
בית אפנה
דרושים
ליום עבודה מלא – רצוי
מודליסטית
בעלת נסיון רב ומוכח בטריקו
עוזר/ת לתדמיתנית
עם נסיון
תופרת מודלים ראשונים
עם נסיון בטריקו וסריגים
לפנות החל מיום א'
טל' 03-217737

דרושה
אחות
מוסמכת
לקיבוץ גבעת חיים מאוחד
גילי ילדים
מגורים במקום. רחוק
להתקשר במשך היום
בערב 06-368132
06-368132 06-368493

לרודגם מחשבים
להקלאות
בתחום הבקרה
והאלקטרוניקה דרוש
מהנדס
אלקטרוניקה
בעל נסיון של 3 שנים
בפיתוח מיקרו מחשבים ובקרה.
נא לשלוח תולדות
חיים ונסיון
לרודגם מחשבים להקלאות
רחוב עשר מחנות 14 א' ת"א
מיקוד 69719

לחברת בקרה
דרושה
מזכירה
★ דינמית, עם ידע בהדפסה
★ התמצאות בחישובי הצמדה וריבית
★ קשר עם לקוחות
5 ימי עבודה בשבוע
03-299617 שלוחה 54

לחברה תעשייתית גדולה
במרכז הארץ
דרוש/ה
מפעיל/ת טלקס
ממוחשב
★ ידיעה טובה בשפה האנגלית – רצוי שפת אם
★ הדפסה באנגלית
★ 6 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים, ל„אמנון" – עבור „מפעילת טלקס", רח' כרמיה 16 ת"א, 64259.

מוסד ממלכתי
מציע לך
- עבודה בטחונית יחודית בארץ ובחו"ל, שיש בה אתגר, עניין ועצמאות.
- התקשרות לטווח ארוך.
- הכשרה, התפתחות וקידום למתאימים.
- השתייכות למסגרת המתוחה בית ודרך-חיים, הזדמנות לרווחת הפרט ומשפחתו.

דורש ממך
- נכונות להשקעה ועבודה מאומצת.
- יכולת שכנוע והבנה ביחסי-אנוש.
- כושר החלטה ותפקוד במצבים משתנים.
- השכלה תיכונית (עדיפות לאקדמאים).

שליטה מלאה בשפה מערב-אירופית ו/או ערבית.

מועמדים לאחר שירות צבאי, עד גיל 35, במצב בריאות תקין, העונים לדרישות יפנו:
טלפונית – 210075 בין השעות 1700-7.30 או בכתב: ת.ד. 33791 מיקוד: 61337 ת"א, בצרוף קורות-חיים ופרטים אישיים: שם מלא, כתובת וטלפון, תאריך וארץ לידה, ת.ז ומספר אישי בצה"ל.

רק מועמדים מתאימים ייענו
— סודיות מובטחת —

דרוש
מהנדס מכונות
מועמדים בעלי נסיון של חמש שנים לפחות
עד גיל 40.
נא לפנות לת.ד. 39679 ת"א
61396 ולצרף קורות חיים מפורטות

קניה — אפריקה
דרוש לעבודה מיידית
מנהל עבודה
למפעל מתכת, תהנדסאי או בעל נסיון, לעיקות על צוות בן 40
עובדים, קיבוד שבבי, הידראוליקה, מסגרות כללית.
קורות חיים + המלצות ת.ד. 29014 ת"א 61800

למפעל תעשייתי ותיק בנתניה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
לעבודה עצמאית למשרה חלקית
נסיון בתעשיה ובעבודה עם מחשב
נא לפנות לת.ד. 8010 נתניה 42160
לידי החשב.

לסוכנות ביטוח גדולה בתל-אביב
דרושה
פקידה
★ ידע במעבד תמלילים IRI-WORD
★ רצוי ידע בטוחת חיים
★ ידע בתחולת חשבונות – יתרון
★ השכלה תיכונית, לאחר שרות צבאי
★ נכונות לעבוד שעות עבודה ארוכות לפי הצורך
★ יכולת עבודה עם קהל.
– 5 ימי עבודה בשבוע –
טל. 03-5102520

דרוש
מנהל מכירות
„סופרוייזר"
המכיר את ענף הפרסום, יודע להפעיל סוכני מכירות, עבודה קשה וברור הכנסה בהתאם
קורות חיים ופרטים נסיון קודם לפרים כספי — „מודרים" רח' מקוה ישראל 14 תל-אביב 03-622704

ל„ויקטרוניקס בע"מ"
דרוש/ה
פקיד/ת הזמנות
★ שליטה בשפה האנגלית
★ אחראי/ת ובעל/ת יוזמה
★ נסיון קודם ביבוא – יתרון
משרה מלאה 5 ימים בשבוע
תנאים הולמים. הרצליה פיתוח.
052-556070

למשרד פרסום תשרון דרוש
אדריכל
03-4028180

מזכירה
למשרד אדריכלים
בצפון ת"א
דרושה מזכירה עצמאית
הדפסה / מעבד תמלילים
שעות העבודה
ימים 5 8.00-16.00
טלפון 5485148

לחברת רווחה
לעובדי בזק בת"א
דרושים
1) מנהל חשבונות
סוג 3,2 עם נסיון
2) קלדנית
3) קצב אחראי
מחלקה ולפשא גלבוי
4) עובד/ת מעודנית
לפרטים א. אפרתי ובנשי
טל: 03-9231775

לסופר-פארם
קניון איילון
דרושים/ות
רוקחים/ות
תנאים טובים, אפשרויות לקידום
יועצות יופי
בעלות נסיון
לפרטים נא לפנות לז'אנב רוזמן
בטל: 03-786464, 03-786368.

קיבוץ כרם-שלום מחפש
גננת
לשנת תשמ"ח.
עדיפות תינתן לרווקה, או למשפחה בלי ילדים.
בפרטים להתקשר לשרה רוזנפלד או יעל
אנגמון, בבוקר 057-85311 / 057-85366

המאכלית קייטרינג
דרושים:
1. טבחים/ות כל הדרגות
לעבודה במשרה מלאה/חלקית.
2. מנהלי ארועים
(עדיפות לבעלי רשיון ג)
3. עוזרי טבחים/ות
מתלמדים/ות
טלפון: 03-497295

„אמפר"
מתקני חשמל בע"מ
דרושים:
★ **מנהלי עבודה** (תעשיה ובנין)
5 שנות נסיון בניהול לפחות
★ **חשמלאים מנוסים**
★ **עוזרים לחשמלאים**
תנאים טובים למתאימים.
לפנות לטלפונים
052-24250 052-440772 כפר-סבא

אם את/ה
מקדם/ת מכירות
מנוסה
חברה מובילה בענף מכשירי הכתיבה
מציעה לך
תפקיד מעניין ורב-אתגר
ברחבי הארץ
הכישורים הדרושים:
★ נסיון מוכח רב
★ כושר שכנוע והופעה נאה
★ מרץ, יוזמה, חריצות ומסירות
★ רכב (רצוי)
נא לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים ופרטים אישיים לת.ד. 4496, ת"א, עבור „מכשירי כתיבה".
– סודיות מובטחת –

נלשולית בע"מ
מועדון נפש וספורט, קרית בן-גוריון חולון
דרושים
★ מצילים
★ עובדי אחזקה מקצועיים
★ עובדות נקיון
טלפון 03-5521831

לחברה תעשייתית
באיזור המרכז
דרוש
מנהל כספים
רואה חשבון או כלכלנים בעלי נסיון רב
בתעשיה מתבקשים לפנות לת.ד. 39444,
בצרוף קורות חיים.

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן-גוריון

דרושים
בחורים/בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל התעופה בן-גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה במשמרות מגוונות לתקופה מינימלית של שנה. אפשרות העסקה גם במשרה חלקית. (לסטודנטים).

תנאי קבלה
* לאחר שירות צבאי.
* 12 שנות לימוד לפחות.
* דוברי אנגלית ברמה טובה. (הראיון יערך בשפה האנגלית).
* מצב בריאותי תקין.
* מגורים באיזור גוש דן – חובה לתקופת החניכות.

* בסקירת העבודה תתאפשר יציאה לחו"ל בעת לעת על פי הצורך.
* למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר נאותים והטבות נוספות.

למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים הרשמה במשרדי נמל התעופה בן-גוריון, בבניין משרד הבריאות
בתאריך 29.6.87 יום ב'.
הרשמת מועמדים תתקיים משעה 07:00 עד השעה 09:00.
מספר המועמדים הינו מוגבל ומותנה בהחלטת הועדה.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.

מפעלי
תובלה בע"מ
מפעל אשדוד
לעבודה עם אתגר דרושים
נהגי סמיטריילר
בעלו נסיון
על המועמדים להתגורר באיזור אשדוד.
לקביעת ראיון נא להתקשר
לטלפון 057-39941 או 057-74961

מאגרי אנוש
שרותי כח אדם
לסניף ת"א דרושים:
מכונאי רכב – אחזקה
עם רשיון נהיגה
לחברה אלקטרוניקה בתל-אביב
5 ימי עבודה בשבוע
מכונאי מזון
למפעל מזון בתל-אביב
נסיון בענף המזון – יתרון
מקדמי מכירות
לענף האלקטרוניקה והמחשבים
רקע בענף – יתרון
עבודות קבועות וזמניות
תנאים מצויינים למתאימים
נא להצטייד בפנקס מילואים ותעודת זהות.
דרך השלום 20 תל-אביב,
טל. 03-333420, 03-337579, 03-336070

קצין במילואים

אתה המחפש אתגר אישי, המעוניין בעיסוק בלתי שגרתי שבו תוכל לתרום ולהתפתח. אם אתה בעל השכלה תיכונית מלאה. וגיל 21-28

בוא והצטרף אלינו

אנו מציעים לך עבודה קבועה שבה תמצא:
* תפקיד הכרוך בפעילות שטח.
* עצמאות, עניין רב וסיפוק. אפשרויות לקידום וגיוון.
* אפשרות לצאת כעבור שנים אחדות לשליחות בחו"ל ו/או ללימודים אקדמאיים מלאים.
* שכר ותנאי שירות טובים.

פנה נא אלינו לת.ד. 38351 ת"א
– סודיות מובטחת –

READY SYSTEMS

READY SYSTEMS Corp., the developer of VRTX and "TOOL-CASE, is a world leader in Real-Time Software Products. The Company is headquartered in Palo Alto, C., with subsidiaries in Europe and Israel.

READY SYSTEMS' Softworks Division, based in the kiryat Weizmunn Science Park, Rehovot,
is currently seeking an experienced specialist in-

HPIB-GPIB

For an immediate short-term project.
Qualified specialists only should call Moshe Shuvit on 08-469821.

לויטקו
יצרני קלין
דרוש
כימאי/ת
לעבודות ביקורת ופיתוח מוצרים חדשים.
* עד גיל 30.
* דובר/ת עברית ואנגלית.
* נסיון קודם במחקר ופיתוח ובכימיה אנליטית – יתרון.

לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון ל"ויטקו" ת.ד. 10245, מפרץ חיפה, 26112, לציון "כימאי".

מוצר של עוד יותר טוב

דיונון
דרוש עוזר
למנהלת חשבונות
סוג 2 לפחות נסיון קודם רצוי
בפרטים: נא לפנות לטל' 03-411542

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה
תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה... מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס לוד

דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) • תנתן עדיפות לבוגר תכנית שורש נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב • יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים • נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות. • מגורים במקום תנאי הכרחי-יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרטי/תנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת ג'ויינט ירושלים 91034.
על הפניות, בציון המקום המבוקש, להגיע עד ל 7.7.87
ייענו מועמדים מתאימים בלבד

לויטקו יצרני קלין
דרוש:
מפיץ לשיווק מוצרי ניקוי וחיטוי
למוסדות ותעשיה
לאזור חדרה-נתניה-הרצליה
המפיץ יהיה בלעדי באזור וייצג את חברת ויטקו בכל מגוון המוצרים התעשייתיים והאריזות הגדולות של תומרי הניקוי והחיטוי.

דרישות:
1. מחסנים.
2. רכבים.
3. צוות של אנשי מכירות.

המעוניינים יפנו בכתב בלבד לת.ד. 10245, מפרץ חיפה 26112
מח' שיווק כימיקלים תעשייתיים.
– סודיות מובטחת –

שילנה
חברה ישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ
דרושים/ות
* **מסווג מכס**
* **פקיד יצוא**
בעל נסיון
* **אחראי חולייה**
בעל נסיון במטען אוירי
* **קלדנית**
לעבודה במשמרות
באשדוד
* **קלדנית**
בוגרת תיכון, נסיון
טלפון: 03-430333

החברה המובילה בישראל לשילוח בינלאומי

לתנובה רחובות
דרוש/ה
מנהל/ת מחסן מכירת פירות
* ניהול והפעלת צוות עובדים
* ניהול מו"מ לטכירת תוצרת חקלאית
* נסיון בקידום מכירות
* נכונות לעבודה בלתי שיגרתית
* השכלה תיכונית ומעלה
מגורים ברחובות והסביבה

המעוניינים ייפנו בכתב יד לת.ד. 2 רחובות בציון קורות חיים ונסיון קודם בעבודה. רק מועמדים מתאימים ייענו.

לחברת יבוא ושווק
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות מנוסה
אפשרות למשרה חלקית
תולדות חיים לשלוח לת.ד. 50193 ת"א
סודיות מובטחת

קופל (נהיגה עצמית)
דרושים
נציגי מכירות
לאיזור תל-אביב והמרכז
בעלי רכב ונסיון במכירות לעסקים.
נא לפנות טל: 03-201463

למפעל למוצרי נייר
במרכז הארץ
דרוש
דפס אופסט
עדיפות:
1. נסיון בניהול עבודה
2. הדפסה ברוטציה.
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 485
ת"א מיקוד 6001.

מדריכים לבתי ספר שדה
אקדמאים ויוצאי צבא
אוהבי הארץ והטבע הרואים בחינוך ענין ואתגר
בעלי גישה לילדים ונוער
בעלי כושר ביטוי טוב בע"פ ובכתב
יכולת מנהיגות ויכולת הסתגלות לעבודה בצוות
התחייבות לשנתיים של עבודה.
מגורים במקום.
לפנות למח' כח אדם טל. 03-376063
שלוחה 240 (ריבי)
בימים א'-ד' 08:00-10:00.

החברה להגנת הטבע

יותר טוב מנפאואר
למחלקה הטכנית ת"א
בן-יהודה 12,
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 03-298877, 284128

דרושים
* **מסגר/רתך**
ידע בקריאת שרטוטים,
בעל מספר שנות נסיון,
לעבודה באיזור ת"א.
* **מחווטים/ות**
להלחמה וחיווטים של מודול R.F
רצוי עם נסיון מהצבא.
* **מבלטן פח**
בעל נסיון של מספר שנים
לעבודה באיזור פ"ת.
* **מבקרות איכות ויזואליות**
לבקורת של מעגלים מודפסים,
ידע בתקנים צבאיים – חובה.
לעבודה באיזור המרכז.
* **מבקר איכות מיכני**
נסיון בעבודה עם יצרני חוץ בתחום עיבוד שבבי ומסגרות כבדה,
לעבודה באיזור הרצליה.
* **הנדסאי מיזוג אויר**
נסיון בתכנון מערכות מיזוג אויר
לעבודה באיזור חולון.
* **מלחימות/מרכיבות/מחווטות**
בעלות נסיון, שנתיים לפחות
במפעל לאלקטרוניקה או נסיון מהצבא, לעבודה במשמרת – ראשונה ושניה.
* **מכונאי רכב כבד**
נסיון בקטר פילר
לעבודה באיזור חולון.

למתאימים מובטחת משכורת נאותה ומלוא התנאים הסוציאליים – כחוק.
בוא אל מנפאואר בהקדם
– זה משתלם!

מנפאואר
MANPOWER
ירושלים • תל-אביב • חיפה • באר-שבע • רחובות

באם היגר
אחות אקדמאית
או
עובדת סוציאלית
דרושה
קשר טוב עם אנשים, נכונות לעבודה קשה ובעלת אתגר עם נסיון בניהול ובהדרכת צוות
מעוניין בך
צוות נמרץ ודינמי בחברה תעשייתית,
פרוייקט חדשני ומתפתח במסגרת רפואית.
שכר הולם, תנאים סוציאליים מלאים ורכב צמוד ויוענקו למתאימות
מועמדות מתאימות, מנוסות, בכתב בצירוף קורות-חיים ומס' טלפון, להתקשרות לת.ד. 3983, פתח-תקוה 49537
סודיות מובטחת

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה
תשמ"א 1981

אסטרונאוטיקס
דרושים
מהנדס אלקטרוניקה בכיר
כישורים:
* נסיון בתכנון מערכות אלקטרוניות
* נסיון קודם במערכות מנוצה – יתרון
* נסיון באלקטרוניקה צבאית – יתרון
שרך מעגלים מודפסים
כישורים:
* נסיון מוכח בעריכת מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים
* נסיון בעריכה ממוחשבת
5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
סודיות מובטחת

FIAT
דרוש
מזכירה
לשעות אחר-הצהרים 15:00 – 19:00
ידיעת השפה האנגלית
הדפסה עברית/אנגלית
לפנות למנהל כח אדם 03-330971

הוד הוד
שרותי כח אדם
רח' דיזנגוף 34 ת"א 03-286111
למחלקה הטכנית
עבור לקוחותינו באזור גוש-דן
* **כרסמים קונבנציונלים**
- נסיון 3 – 5 שנים בהפעלת C.N.C
- עבודה באזור חולון, ראשל"צ, רחובות.
* **מסגר מכני מנוסה**
- ידע בקריאת שרטוט
- רקע בכירסום וחריטה
- עבודה באזור חולון.
* **כוון כלים למכונות C.N.C**
- נסיון בעיבוד שבבי
- ידע בהשחזת כלים – יתרון
- עבודה באזור רחובות.
* **פקיד טכני**
- רקע טכני
- שפת אם אנגלית
- עבודה באזור רחובות
* תנאים טובים למתאימים
* 5 ימי עבודה בשבוע
* משרות קבועות

טובים בכח אדם למגוון רחב של מקצועות

לחברת שיווק ארצית גדולה
למוצרי-צריכה דרושות
דיילות
לקידום מכירות ברשתות השיווק, למשרה חלקית
באזורים:
ירושלים, תל-אביב, גבעתיים, רמת-גן, פתח-תקוה, רחובות ונס-ציונה
המעוניינות מתבקשות לפנות טלפונית, החל מיום א' 28.6, מ-14.00 אצל משה – טל' 03-497956
סודיות מובטחת

מנעולי ירדני
ש.ע. ירדני
רחוב שלמה המלך 11
בני-ברק 51662
טלפון (03) 776061
(מוצרי מתכת) בע"מ
למפעלנו הגדול בארץ לייצור מנעולים ופרזול לבנין
דרושים
* **מנהל טכני**
בעל נסיון מעשי בהפעלת צוות ומכונות אוטומטיות לעבוד מתכת, כולל מכונות C.N.C
* **מפעיל מכונות יציקה לזמק**
בעל נסיון הפעלה וטפול שוטף.
תנאים טובים למועמדים המתאימים (5 ימי עבודה בשבוע)
נא לפנות למר גדעון בן-דוד טל' 03-776051
– סודיות מובטחת –

לכפר הנופש נואיבה
הים-תיכונית
דרושים:
1. **אנשי מקצוע** בתחום האחזקה הטכנית עם נסיון (3 שנים לפחות)
2. **שומרים** לעבודת לילה.
3. **אנשי ארגון טובים.**
4. **חקליין-שדרן** לחודשי הקיץ.
5. **חברה צעירים** לעבודות שונות (מתמצאים בעלי הופעה נאה).
טל: 4-93113, 053-96397

למשרד רו"ח
בתל-אביב
דרושה
מזכירה
ידיעה בשימוש במעבד תמלילים
ומחשב – רצוי.
טל. 03-232772
03-225090

למסעדה בכפר הנופש האון
דרוש
עוזר טבח
טלפונים:
06-757586, 757585
אדלר או יוסי

למוסד מרכזי ארצי
דרושים:
סגן טכני למנהל המוסך
* בעל הסמכה לניהול מוסך
* מהנדס – טכנאי רכב
* נסיון בניהול והפעלה של צוות עובדים.
מנהל עבודה
* בעל הסמכה לניהול מוסך
* רצוי הנדסאי – טכנאי רכב
* נסיון בניהול של קבוצת עובדים.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
נא לפנות למנהל כח אדם
03-7550785, 03-7550233

לבי"ס שדה הר מירון
איש אחזקה
נסיון בעבודות אחזקה, רשיון נהיגה, משרה מלאה. מגורים במקום (או למשפחה)
לבי"ס שדה מעלה אפרים
איש אחזקה
(נסיון בעבודות אחזקה, רשיון נהיגה)
גנן/גננת
שומר
כל המשרות מלאות ומותאמות
טל. 02-941508, 02-941344
טל. רבי 03-375063/240

החברה להגנת הטבע

לחברה מובילה ביבוא מוצרי חשמל ואלקטרוניקה
דרושים/ות:
נציגי מכירות
לרשתות השיווק בכל רחבי הארץ.
טל. 03-281622/5
בשעות 14.00-17.00

יותר טוב מנפאואר
לעבודות מעניינות ומיידיות
דרושות
מעבדות תמלילים מנוסות
בתוכנות: • וורדמיל • נעם • לאגר • א"ב • איינשטיין
עבודות במקומות מגוונים, לתקופות קצרות או ארוכות. אפשרות למשרות מלאות וחלקיות.
תנאים טובים ושכר גבוה למתאימות!
בוא אל מנפאואר בהקדם – זה משתלם!
המחלקה המשרדית
בן-יהודה 12, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 03-298877

מנפאואר
MANPOWER
ירושלים • תל-אביב • חיפה • באר-שבע • רחובות

صكذا من الاصل

דרושים במכתשים

מפעילים

הכישורים הדרושים:
משוחררי צה"ל,
בוגרי 11 או 12 שנות לימוד
רצוי עם רקע
במפעלי תעשיה כימית
לעבודה במשמרות במיתקנים.

מועמדים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לבית מכתשים ת.ד. 60 באר-שבע, 84100 סודיות מובטחת

דרוש
מנהל
חשבונות

לחב' יבוא
עם נסיון מוכח
בהפעלת מחשב
ותחשיבי שכר.
להתקשר טל': 03-770453 לנורית.

חיילים משוחררים
בואו ללמוד מקצוע עתיד בענף הדפוס
03/825023 03/826004

דפח מיכון בע"מ
האם אתה רוצה קריירה בענף המחשבים???
איש המכירות הוא העובד החשוב ביותר בחברת מחשבים
אם אתה או את צעיר/ה לאחר שרות צבאי, בוגר/ת 12 שנות לימוד לפחות, יכולת טובה בהבעה בע"פ ובכתב, בעל/ת יוזמה ומוטיבציה לעבודה עצמאית ולא שיגרתית
אתה מוזמן אלינו לראיון
אם תתאים תוכל להצטרף לקורס של מספר חודשים שיחל ב-6.7.87 שיהפוך אותך לאיש מכירות בחברה גדולה ומצליחה.
תינתן עדיפות לבעלי רכב.
תנאי הכרחי: חווה עבודה לשנתיים מתום ההכשרה.
לפנות אישית בין השעות 9:00–17:00 בימים א'–ה'
ת"א: רחוב המסגר 60 קומה ג'
ירושלים: יד חרוצים (פינת הסדנא) תלפיות
חיפה: שדרות בן-גוריון 68 קריית-אליעזר
טל: 04-704182

קריירה
שרותי כח אדם
דרושים/ות
מזכירות בכירות
הדפסה ועבור תמלילים עברית אנגלית
ברמה טובה מאד.
5 ימים, משרות קבועות.
תל-אביב דיזנגוף 165, טל. 03-240281/2
נתניה שמואל הנציב 17, טל. 053-330901
קריירה הכוח שלנו הוא כח אדם

RS שרותי כח אדם 1987

לחברה בינלאומית
דרושה
עוזרת למנהל כ"א
* דוברת פורטוגזית.
* רצוי מאד גם אנגלית.
* נסיון בסוכנות נסיעות — יתרון.
אר.אס. — כפר אתרים 450 ת"א
טלפון 03-202460 — לפנות לאלי

טנסור
טנסור מערכות בע"מ
החברה המובילה בישראל במערכות אל-פסק למחשבים
דרוש
הנדסאי / טכנאי אלקטרוניקה
אחריו: לצוות בדיקות סופיות למוצרי החברה, ולמעבדת תיקונים ושרות.
רצוי בעל נסיון בספקי-כוח ואלקטרוניקת הספק.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
ולציין לת.ד. 38334 ת"א 61392

RS שרותי כח אדם 1987

למחלקה לבכירים ומחשבים דרושים:
* רוקחים:
- + 2 נסיון, רצוי בבית-מרקחת פרטי.
- מקום העבודה: חיפה והצפון.
- ידיעת שפות — יתרון.
* איש שיווק:
- בתחום ביוכימיקלים וכימקלים אורגניים.
- רקע מקצועי כימיה / ביוכימיה.
- נסיון מוכח בתחום השיווק.
- מקום העבודה: ת"א.
* מהנדס מכונות:
- 5 שנות נסיון בתכנון תבניות לזיצקות לחץ.
- מקום העבודה: אזור ת"א.
* מהנדס חשמל:
- 3 שנות נסיון בתכנון לוחות חשמל.
- מקום העבודה: אזור ת"א.
* מהנדס ייצור:
- 3 שנות נסיון תפ"י ממוחשב, בקרת תפעולית תכנון, שיטות.
- מקום עבודה: אזור ת"א.
מחשבים:
* הנדסאי מחשבים:
- +3 נסיון בפיתוח חומרה על 8086, סיווג בטחוני חובה.
- מקום עבודה: אזור ת"א.
* מתכנת (בוגר מדעי המחשב):
שנת נסיון בפסקל (שפת עילית אחרת) על מערכות דיגיטל תחת V.M.8 —
- רצוי נסיון בתקשורת.
- סיווג בטחוני חובה.
- מקום עבודה: לאזור ת"א.
* בוגר מדעי המחשב:
- 4-5 נסיון בפסקל (שפת עילית נוספת) על דיגיטל תחת V.M.8
- נסיון בתקשורת.
- סיווג בטחוני חובה.
- מקום עבודה: אזור ת"א.
נא להתקשר ל: 03-202460
לבקש את אסתר.
נא להביא תולדות חיים בשני העתקים.
אר.אס כיכר אתרים 134, תל-אביב.

מזכירות בכירות
עבור לקוחותינו
1. מפעל תעשייתי באיזור התעשיה רמת-החייל
מזכירה/עוזרת למנהל השיווק.
בעלת נסיון, שולטת באנגלית - כולל הדפסה. רצוי ידע ביצוא. משרה מלאה.
2 לזוכ"ל חברה בינלאומית באזור ת"א –
מזכירה בכירה
שליטה באנגלית ברמה של שפת אם
נא לפנות טלפונית אל הגב' חוה רורניק, טל: 03-5448351
בימים א'–ה' בין השעות 10:00–15:00

מבקשים הצעות לבצוע עבודות עפר
בהיקף של 25000 מק'
ומשטחי אספלט במפעל
"פלזית" בקבוץ גזית
סיור קבלנים ביום ב' 29.6.87 שעה 14:00 בקבוץ.
תכניות ומסמכי מכרז אפשר לרכוש תמורת 150 שח' בעת הסיור.
פרטים נוספים אצל דן רביד
04-711447 (או שרה)

עיריית תל-אביב-יפו
דרושים
(1) לקייטנות בגני הילדים העירוניים
דרושות:
* גננות
* סמינריסטיות
* מטפלות
בדבר פרטים נא לפנות אל המחלקה לגני ילדים בעיריה, כבר מלכי ישראל, קומה ב', חדר 233 טלפון 438726, 438047.
(2) מרכזות
במשרה מלאה לתכנית האתג"ר לשנת הלימודים תשמ"ח
הכישורים הדרושים:
* השכלה על-תיכונית בת.חום מדעי החברה
* נסיון בעבודה עם ילדים
* נסיון בהדרכה או בייעוץ למבוגרים
* ענין בטיפוח חינוכי באזורי מצוקה.
נא לפנות בכתב לעירית תל-אביב-יפו, המחלקה להשכלת מבוגרים כבר מלכי ישראל 64162, לא יאוחר מיום 8.7.87.
(3) למפת"ן דרושים לשנה"ל תשמ"ח:
* מורה מוסמכת למקצועות האופנה
* עובדת מטבח – אחראית עם ידע בבישול
* לקבלת פרטים נא להתקשר לטלפון מס' 379540.
(4) לאגף לשרותי רווחה דרושים:
* עובדים סוציאליים בתחומי התמחות שונים.
לקבלת פרטים נא לפנות לטלפון מס' 438331.

קבוץ הגושרים מחפש
אחות מוסמכת,
רווקה או עם ילד אחד.
להתקשר למרים ברוך
טל': 06-945549
החל מהשעה 18:00

דרושים
סוכנים להפצת ג'קוזים
בעלי חנויות גדולות לכלים סניטרים בחיפה, נתניה, באר שבע. (רווחים טובים)
לקביעת פגישה נא להתקשר לטלפון 03-344514

למורים הכוסה גבוהה
לבעלי יוזמה וכושר מכירה
יופתח קורס ביטוח ותוכניות
חיסכון בתחילת החופש הגדול,
למתאימים לקביעת ראיון 03-204934 ליוסי

"ארדן פרוייקטים"
מתקני חשמל 1983 בע"מ
דרושים:
1. מנהל עבודה בעל רשיון חשמלאי
2. חשמלאים
טלפון: 03-377996

לאגף הנדסה
של חברה מסחרית גדולה
בשטח האנרגיה
ד ר ו ש
מהנדס מכונות
בעל רקע בכח וחום
נסיון של 3 שנים. רצוי בתעשיה.
נא לפנות בכתב לת.ד. 21253 ת"א 61212,
אגף ההנדסה.

אלמור
סוכנויות בטוח בע"מ
לסניפנו בחיפה דרוש
איש מכירות
בענפים יומי ואלמנטרי
הכישורים הדרושים:
* אקדמאי
* דינמי
* יחסי אנוש טובים
* בעל רכב ורשיון נהיגה
* שליטה בשפה האנגלית
* כושר ניהול משא ומתן
* מגורים בצפון
מועמדים מתאימים יפנו בכתב למשרד הראשי, רח' אחוזת בית 6 תל-אביב, 65143. לאה משה.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה. המפרסמים צפויים לעונש על פי החוק.

---

24 שעות
שירות מודעות טלפוני
דרושים
03-611001
לבעלי כרטיס אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס

לטיפולך לקוחות חדשים!

ע. תקציבאי
עם נסיון מוכח
של שנתיים לפחות
הרבה מרץ ורצון להתקדם

מעצב/ת
עם נסיון עשיר
וריעה כושר עבודה בלחץ
ופיקוח על מבצעים

תנאים טובים למתאימים!
לתאום פגישה
ריקי — 622547
דחף

לחברה חקלאית העוסקת בייצוא
דרושים
איש מכירות לחו"ל
(משרה 1890)
★ בעל נסיון במכירות
★ שליטה ביוונית ואנגלית — הכרחית
★ עדיפות לאגרונום
מנהח"ש ראשי
(משרה 1665)
★ בעל נסיון ויכולת ניהול צוות של 3 — 2 אנשים
★ נסיון בהכנת משכורות
★ יכולת הכנת דו"חות
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון, בכתב יד בלבד אל ת.ד. 11024 ת"א 61110 ויציינו מס. משרה
סודיות מובטחת
המודעה לשני המינים
תכל
תחנת ייעוץ לנושאי כח-אדם בע"מ

למחלקה הטכנית באשדוד ורחובות
דרושים
* מהנדס מכונות
עיבוד שבבי
* טכנאי מכונות
לייזור אלקטרוני
* מבנאים מטוסים
* מפעיל מתקן כימי
* מפעילי מכונות
בוגרי 12 שנות לימוד
* פקיד טכני/תעופתי
+ אנגלית
* מסגר
לבניה והרכבת מכונות
* מסגר
+ קריאת שרטוט + ריתוך חשמלי
* עובדי ייצור
בוגרי בית ספר מקצועי
* מלחימות
נועגלים מודפסים
למחלקה המשרדית באשדוד ורחובות
* מזכירה בכירה
עברית/אנגלית
* מזכירת יבוא/יצוא
שפת אם אנגלית
* מעבדת תמלילים
רצוי על לניר
* מנהל חשבונות מדופלם
למתאימים שכר הולם
ותנאים סוציאלים הכוללים
חופשה, ימי חג, כינוד, ימי מחלה
וביטוח מנהלים
לפרטים נא לפנות לסניפינו
רחובות: רח' הרצל 187 בפסג'
טלפון 08-455904
אשדוד: רח' רוגוזין 8 טלפון
055-32221 055-35544
דנאל
החברה לשירותי כח אדם
תל אביב • ירושלים • באר-שבע
רחובות • אשדוד

★ מהנדס/הנדסאי מכונות
בעלי נסיון של 10 שנים לפחות בתעשיה פרטית המכילה מערכת שינוע, משאבות הדראוליקה, דודי קיטור וכו'.
★ מהנדס כימיה
רצוי בעל נסיון בשטח הביטומנים, ידיעת השפה ואנגלית הכרחית.
מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב לת.ד. 2905 תל-אביב 61028 בפירוט קורות חיים ונסיון קודם.
סודיות מובטחת

המועצה המקומית אור-יהודה
ד ר ו ש
פקח בניה
תיאור התפקיד:
- פקוח על עבודות בניה בשטח.
- איתור חריגות בניה ובניה בלתי חוקית.
- טיפול למניעת בניה בלתי חוקית.
- ביצוע שירטוטים.
* העבודה תעשה במסגרת הועדה המקומית לתכנון ובניה אור-יהודה.
כישורים:
דרוש אדם צעיר ומוזמן בעל ידע בשרטוט, בעל הבנה בתכניות בנין עיר ותכניות בניה בעקר.
רצוי בעל רכב אישי
תנאים טובים מובטחים למועמד המתאים.
נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב עד 15.7.87 למזכירות מועצה אור-יהודה עד
יצחק גוכמן, ראש המועצה

המועצה המקומית ראש-העין
פרויקט שיקום שכונות ראש-העין
דרושות:
1. מרפא בעיסוק
עבודה לגיל הרך במסגרת טיפת חלב
רצוי נסיון בתחום זה.
1/2 משרה–3/4 משרה.
2. פיזיוטרפיסטית:
עבודה עם קשישים וגיל הרך
רצוי נסיון בתחום זה 1/2–3/4 משרה
לקבלת פרטים נא לפנות: לפרויקט שיקום שכונות רח' החמישה ראש-העין
טלפונים 03-9369459

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעלית ילדים ונוער
עלית הנוער
לבתי ספר לחינוך ולהכשרה מקצועית לנוער
דרושים: # מדריכים מורים מקצועיים
לשנת הלימודים תשמ"ח
★ למרכז הנוער הדתי בנתניה, טל' 053/22201, לפנות למנהל עמי נחשון בבית 053/330091.
1. מדריך מורה לחשמל רכב – משרה מלאה
2. מדריך מורה למסגרות – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הכללי באשקלון, טל' 051/22977, לפנות למנהל דוד אוחיון בבית 057/50976
1. מדריכה מורה לספרות – משרה מלאה
2. מדריכים מורים לחשמל כללי – שתי משרות
3. מדריך מורה לעבוד עץ – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הכללי בירושלים, טל' 02/424655, לפנות למנהל אלי אלקאל בבית – 02-613304
1. מדריך מורה לעבוד עץ – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הכללי בנתניה, טל' 053/612682, לפנות למנהל יונתן קוארט בבית – 053/26874
1. מדריכים מורים למכונאות רכב – שתי משרות
★ למרכז הנוער הכללי ברחובות, טל' 08/457969, לפנות למנהל דניאל סעידי בבית – 055/74427
1. מדריך מורה לעבוד עץ – מחצית המשרה
2. מדריך(ה) מורה לפקידות – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הכללי בתל-אביב, טל' 03/394560, לפנות למנהל מתי רגב בבית 03/807386
1. מדריך(ה) מורה לספרות – משרה מלאה
2. מדריך מורה לחשמל כללי – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הדתי ברמלה, טל' 08/227952, לפנות למנהל יצחק זווט בבית – 08-454821
1. מדריך מורה למכונאות רכב – משרה מלאה
2. מדריך(ה) מורה לפקידות – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הדתי בבאר שבע, טל' 057/694604, לפנות למנהל שלום כהן בבית – 057/942536
1. מדריך מורה לעבוד עץ – משרה מלאה
2. מדריכה מורה לאופנה/תפירה – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הכללי בלוד, טל' 08/227488, לפנות למנהל אליעזר כהן בבית – 03/9226098
1. מדריך(ה) מורה לפקידות – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הדתי בירושלים, טל' 02/418402, לפנות למנהל שלמה רחמני בבית – 02/528872
1. מדריך מורה למכונאות רכב – משרה מלאה
2. מדריך מורה לחשמל כללי – משרה מלאה
3. מדריך מורה לחשמל רכב – משרה מלאה
4. מדריך(ה) מורה לספרות – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הדתי באופקים, טל' 057/923029, לפנות למנהל יוסף חג'בי בבית – 057/923739
1. מדריך חברתי – משרה מלאה
2. מדריך מורה לעבוד עץ – משרה מלאה
3. מדריך מורה למכונאות רכב – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הכללי בטבריה, טל' 06/793770, לפנות למנהלת יעל אביטל בבית 06-795912
1. מדריך מורה למלונאות ומשק – משרה מלאה
★ למרכז הנוער הכללי בהרצליה, טל' 052/555625, לפנות למנהלת יפה פרנק טל בבית – 052/457777
1. מדריך מורה למכשירנות – משרה מלאה
2. מדריך מורה לחשמל כללי – משרה מלאה

לכפר הנוער מאיר שפיה
דרושים
1. מדריכים חברתיים
הכרחי ניסיון קודם בהדרכה
2. אחות מוסמכת
(בהיקף של 75% המשרה)
3. עובדת סוציאלית
(בהיקף של 40% המשרה)
מגורים במקום מובטחים
המעוניינים מתבקשים לפנות לפי הכתובת כפר הנוער מאיר שפיה, דאר שפיה מיקוד 30896 או לטלפון 06-390750

נעמן 50
כור מפעלי קרמיקה בע"מ
ד ר ו ש
למח' הדפסת דקלים
גרפיקאי ביצועיסט
בעל נסיון.
מועמדים יפנו בעל פה או בכתב למח' כ"א
בכתובת ובטלפונים הנ"ל.
סודיות מובטחת
04-911581-2-3, 04-919292
04-912984
ת.ד. 1423 חיפה 31013.

שופר-סל
לסניף ארלוזורוב 53 ת"א
ד ר ו ש
מנהל מחלקת ירקות
המעוניינים מתבקשים לפנות לסניף ארלוזורוב 53 תל-אביב, לאריק ליבנה, ביום ראשון 28.6.87 בין השעות 10.00–16.00
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

מרכז ישראל בע"מ
קירור ומיזוג אויר לרכב ד ר ו ש י ם
יוצאי חי"א במקצועות טכניים
להתקנת מיזוג אויר ברכב.
אזור התעשיה אור יהודה טלי 03-350667

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה. המפרסמים צפויים לעונש על פי החוק.

דרושים
ומעל 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ
טלפון 03-611001

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

דרושים בכתשים
למשלבי בכתשים ובנות חגב

הנדסאים / טכנאי חשמל חשמלאים

בעלי תשיון "חשמלאי מוסמך"
רצוי נסיון של שנה אחת לפחות בעבודה במפעל תעשייתי.
שליטה במערכות פיקוד (רצוי PLC)

מועמדים יפנו בכתב יד, בצירוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש, ת.ד. 60 באר-שבע 84100
סודיות מובטחת

לחברת "זהרץ" דרושות:
דיילות מכירה
* עבודה במשמרות לשדה התעופה בן גוריון
* עבודה למשרה מלאה בקופנטו בת"א
כישורים: רשיון נהיגה, הופעה נאה, שליטה מלאה בשפה אנגלית, ידע בשפות נוספות – יתרון
רצוי נסיון במכירות
פקיד טכני
* רצוי בעל נסיון בעבודה עם מחשב
לפנות ישירות בצירוף תמונת פספורט לקריית 10 ת"א טל. 03-202121

דרוש
SEMICONDUCTORS SALES ENGINEER
אם אתה בעל רקע ונסיון מתאים אנו מציעים:
* תפקיד בעל אתגר אישי ומקצועי
* מעורבות עם קבוצות פיתוח מתקדמות
* השתלמויות בארץ ובחו"ל
* אוירה נעימה
* רכב חברה
* תנאים בהתאם לכישורים
– סודיות מובטחת –
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
איסנורניקס בע"מ
ת.ד. 39300 תל אביב 61392

דרושה דחוף
מזכירה
לניהול משרד
מ-16.00-7.00
5 ימי עבודה
03-337863

Melia
חברה בינלאומית לנסיעות
דרושה
פקיד/ה מורשה
לתיירות יוצאת
נסיון של 3 שנים
יום עבודה מלא, קורס כרמל יתרון.
תנאים טובים למועמדים/ות המתאימים/ות
מליה – בן־יהודה 121
לפנות טלפונית: 03-243321 לאמנון.

דרושים
יותר טוב מנפאואר
לסניף תל־אביב
המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'־ה' 14:00-08:00
טל: 284128, 03-298877
דרושים
* **מנהל/ת חשבונות**
סוג 3, עם נסיון של לפחות שנתיים, ידע בסיסי בשפה האנגלית. נסיון בהנה"ח ממוחשבת – ליום עבודה מלא.
* **נקבניות דיסקטים**
מנוסות, לעבודה בשעות הבוקר ואחה"צ.
* **קלדניות מסוף**
נסיון על מחשבי אלביט
לשעות אחה"צ.
* **קלדניות מסוף**
נסיון על תכנת לוטוס.
* **פקידים/פקידות**
בוגרי תיכון, לעבודות זמניות מגוונות, לתקופות קצרות וארוכות.
* **מרכזניות תדקס**
מנוסות ומקצועיות, לעבודות זמניות, לתקופות קצרות וממושכות, ליום עבודה מלא.
תנאים טובים מובטחים למתאימים – כולל כל התנאים הסוציאליים – בחוק.
פנו אל מנפאואר בהקדם – זה משתלם!
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

עמותת מינהלת בקעה
רח' קיבוץ גלויות 4 ת.ד. 10316 ירושלים
טל. 02-722474
דרוש/ה
מנהל/ת מינהלת שכונת בקעה – גאולים
(1 משרה)
דרישות התפקיד:
* השכלה אקדמאית בתחומי המנהל ו/או עבודה קהילתית פיתוח ארגוני או בתחום קרוב.
* נסיון רב בעבודה עם מעולי שכונות מיקוד והדרכת צוות מקצועי.
* כושר ניהול מו"מ עם גורמים שונים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים למשרד המנהלה בכתובת הנ"ל או במשרדי האגודה לקידום מנהלות, רח' שלומציון המלכה – 10 ירושלים.

דרושה אופנה
תפירנה
דרוש
סוכן מכירות
למפעלי אופנה ואריגים
קניות ועוד מפעלים
03-7518627

באזור התעשיה החדש בראשל"צ
דרוש
פקיד מכירות
למשרה מלאה
המתמצא בניהול, קופה
דרושות המלצות
לפנות בכתב יד לת.ד. 237 ת"א 61001

למשרד עו"ד בת"א
דרוש
עורך דין
עם ידע אזרחי
03-624428 לאביגיל

הלוח הכללי
קוד קוד
שרותי כח אדם
רח' דיזנגוף 34 ת"א 03-286111
למחלקה הטכנית
עבור לקוחותינו באזור גוש־דן
* **כרסמים/קונבנציונלים**
– נסיון 3 - 5 שנים בהפעלת C.N.C.
– עבודה באזור חולון, ראשל"צ, רחובות.
* **מסגר מכני מנוסה**
– ידע בקריאת שרטוט
– רקע בכירסום וחריטה
– עבודה באזור רחובות.
* **כוון כלים למכונות C.N.C.**
– נסיון בעיבוד שבבי
– ידע בהשחזת כלים – יתרון
– עבודה באזור רחובות.
* **פקיד טכני**
– רקע תעופתי
– שפת אם אנגלית
– עבודה באזור רחובות
* תנאים טובים למתאימים
* 5 ימי עבודה בשבוע
* משרות קבועות

עובדה שלעבודה עם קוד קוד שרותי כח אדם לזמנ רב יש גם הצלחה

להבה תעשייתית דינמית ומתפתחת
דרושים לאזור המרכז
1. **מנהל מערך מחסנים**
לניהול מרכז הובלה ותאום משלוחים. רקע בניהול מחסנים רצוי (מקום העבודה אזור ת"א)
2. **מהנדס/ת מכונות**
בעל/ת 2-3 שנות נסיון באחזקה, ידע במערכות, ייצוריות, וחשמל (מקום העבודה אזור חדרה)
3. **מהנדס/ת ייצור**
בעל/ת 2-3 שנות נסיון בהנדסת ייצור ומערכות מידע, אחריות, מסירות ויחסי־אנוש טובים (מקום העבודה אזור חדרה)
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות חיים ומס' טלפון להתקשרות אל ת.ד. 49517 בציון המשרה המבוקשת. רק מועמדים מתאימים ייענו. סודיות מובטחת.

ANTIO CINERAMA
למשרה עם אתגר
דרושה
מזכירה / עוזרת הפקה
בעלת נסיון של 5 שנים לפחות
לטלפן לקביעת ראיון, ציפי 03-336257

ויטלבד
רח' שער טחנות 24 ת"א
דרושים
* **מסגר אחזקה**
נסיון 5 שנים לפחות
עדיפות תנתן לבעלי נסיון במצבעת טקסטיל.
* **פקידה/טלפונית**
לשעות 18.00-14.30
נא לפנות טלפונית לגב' יהודית גול בין השעות 07.00-18.00 טל' 03-479121

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו הורה, אלא אם אופי או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. הפרסומים בעיתון זה פונים לשני המינים.

לתשלובת מפעלי טכסטיל
דרושים
אנשי מכירות עצמאיים
(עם בטחונות)
בכל חלקי הארץ
לניהול חנות
02-917011-4

Cilio
למפעל בהקמה
בבאר־שבע
דרוש/ה
מנהל/ת מפעל תפירה
עדיפות לבעל נסיון בניהול בתחום הטקסטיל
סולוג־מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א, טל': 824121 ליד איצטריון בלומפילד

ARE YOU AMONG THE BEST
לחברה מתקדמת ויוקרתית
לעבודה בסביבה יצירתית ברחבי ארה"ב בתחום המחשבים
לעבודה מיידית בכל הרמות
דרושים
אנשי:
NATURAL / ADABAS, CI, CF, COBOL, PL1, IMS, DB, DC, DB-2, VAX, VMS
אם ברצונך להיות חלק מאותה עילית, ויש לך לפחות 2 שנות ניסיון וידיעה שוטפת באנגלית סגן הנשיא של: "TRIAD-DATA-INC" מר הרלי ליטמן מעוניין להפגש במלון קרלטון רחוב מורד הירקון 10 תל־אביב ביום ג' 30/6/87 בחדר הישיבות בשעה 18:00. או כתוב אל:
"TRIAD-DATA-INC"
PERSONNEL-MANAGER 280
MADISON AVE 5TH FLOOR
N.Y, N.Y 10017 U.S.A.

למוסד פיננסי בת"א
דרוש לעבודה מעניינת
רואה חשבון
5–3 שנות נסיון
על המעוניינים לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 36236 ת"א 61361 עבור "רואה חשבון"
– סודיות מובטחת –

* **תכניתן RPG III S/38 או קובול.**
* **מעבדת תמלילים עברית/אנגלית**
רצוי נסיון ב"וורדסטאר" ו"לניר".
* **מנהלי חשבונות**
בעלי 3 שנות נסיון לפחות ויכולת עבודה עצמאית למשרות מלאות באיזור המרכז.
* **מזכירה בכירה לניהול משרד**
באיזור פ"ת בעלת יכולת ארגונית גבוהה.
נא להתקשר מיום א' לתאום פגישה ללא התחייבות: 203423 – 03-204711
רוברט הלף ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם המתמחה בהשמת כח אדם במחשבים ובחשבונאות
סודיות מובטחת

אלקטרה
דרושים
1. **מרכיבים למעליות**
2. **עוזרים**
המשרות מיועדות לעבודה לשכירים או לקבלני משנה.
לקביעת ראיון להתקשר מיום א' לטלפון 03-9630349, 03-9630350
לבלחה או בת שבע

למחלקה המשרדית בסניף תל אביב
דרושים/דרושות
מזכירת מנכ"ל
* שליטה טובה בעברית ואנגלית
* הדפסה בשתי שפות רצוי במעבד תמלילים וטלקס.
* נסיון של שנתיים לפחות בנהול משרד.
– לעבודה במשרה מלאה בתל־אביב
כתבנית
* בוגרת תיכון
* לאחר שרות צבאי
* לעבודה במשרה חלקית – ביפו.
כתבנית עברית/אנגלית
* שליטה טובה בהדפסה – רצוי בעבוד תמלילים
* נסיון של שנה לפחות כתבנית בשתי שפות
* לעבודה זמנית בשעות גמישות.
מזכירה
* שליטה טובה בעברית ואנגלית כולל הדפסה בשתי שפות.
* נסיון של שנה לפחות.
* לעבודה במשרה מלאה – 5 ימים בשבוע.
– מועמדים מתבקשים לפנות בין השעות 8.00–16.00 דנאל תל־אביב, גורדון 88 (ליד עיריית תל־אביב) 245541, 222266
דנאל
החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע
רחובות • אשדוד

המפעל להכשרת ילדי ישראל
דרושים
* **זוגות נשואים**
א. לפנימיות ממלכתיות בכרמיאל ובנס־ציונה.
ב. לפנימיה ממ"ד בעפולה עלית.
העבודה עם קבוצות בנות 10 ילדים גילאי 14-6, (האשה תועסק כאם בית במשרה מלאה, הבעל כמדריך חינוכי ב־1/2 משרה בשעות אחה"צ והערב)
הדרכה בדרוג עובדי הוראה, תיקבע לאונות עפ"י ההשכלה והותק. נדרשת השכלה של 12 שנות לימוד לפחות ונסיון בעבודה עם ילדים ונוער. לכל המשרות הנ"ל חובה מגורים במקום.
* **אם בית ורכזת**
לפנימיה ממ"ד בגבעת עדה. 1/2 משרה, עם ידע בתחומי המשך השונים.
כמועמדים מתאימים בלבד מתבקשים לפנות טלפונית ל: 2–663151־02 אל יוסי או בלהה, או בכתב אל סמנכ"ל כח אדם, תוך ציון המשרה המבוקשת בצרוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 8350 ירושלים מיקוד 93108

למועצה אזורית ערבה
עידן, חצבה, עין יהב, מרכז ספיר, צופר, פראן
דרושים
מורים לחטיבה העליונה
במקצועות הבאים:
כימיה, פיסיקה, / מתמטיקה,
להתקשר לטלפון: 81225, 057-81144
רכז/ספורט/ מאמן כדור־סל רכז/ספורט/נוער
להתקשר לטלפון: 81404 – 057-81135
גנן מועצה
להתקשר לטלפון: 057-81225/6
למועמדים המתאימים יינתנו תנאים מועדפים של אזור פיתוח ותנאי דיור נאותים.

למחלקה הטכנית
סניף תל־אביב
דרושים/ות
* **מסגרים/רתכים**
יכולת קריאת שרטוט – יתרון
נסיון בריתוכי CO_2 או חשמל
לגוש דן: פ"ת ת"א ורמת השרון
לאחזקה, קונסטרוקציות והרכבה.
* **מלחימים/ות**
מחווטים/ות
לעבודה על מעגלים מודפסים
נסיון בחיווט – יתרון.
* **חשמלאים**
מוסמכים/עוזרים
לעבודות אחזקה/בניין/הרכבות באזור גוש דן.
* **כרסמים/חרטים**
קונוונציונלים/C.N.C.
בעלי ניסיון של מספר שנים בתעשיה
קוראי שרטוט לעבודות מדוייקות.
* **טכנאי קרור/טכנאי אויר דחוס**
לעבודות אחזקה
* **מחסנים/מפט"ים**
לעבודה ממושכת באזור גוש דן
מועמדים מתבקשים לפנות בין השעות 8.00-16.30 דנאל תל־אביב גורדון 88 (ליד עיריית ת"א)
טל: 245541, 240878, 222266
דנאל
החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע
רחובות • אשדוד

מהנדס אלקטרוניקה
מעוניין באתגרי ניהול חדשים
נסיון רב שנים בתכנון מערכות, שיווק וניהול טכני.
הצעות לת.ד. 11 סביון.

רשות שדות התעופה בישראל
דרושים
מתורגמנים
להכוונת תיירים בנמל תעופה בן־גוריון
העבודה המוצעת היא במשרה חלקית במשמרות מגוונות ובזמנים גמישים
העבודה מתאימה במיוחד לגמלאים
• דרישות המשרה:
* דוברי – צרפתית, גרמנית, ספרדית, איטלקית ברמה של שפת אם.
* דוברי עברית רהוטה.
* בריאות תקינה.
* נכונות לעבוד בשעות לא מקובלות.
* מגורים באיזור גוש דן.
מועד תחילת העסקה – מיידי
משך זמן העסקה – ארבעה עד שישה חודשים.
כדבר פרטים יש לפנות טלפונית בימים א' – ג'.
28–30 יוני בין השעות 09:00–12:00, לטלפון 9710445

להקמת
יחידת אבטחת מובחרת
במתקן בטחוני בגוש־דן
דרושים
מאבטחים
תנאים מעולים
* עד גיל 35 * פרופיל 65 ומעלה * יוצאי יחידות קרביות *
מתאים מאד לסטודנטים – עבודה במשמרות.
מגורים באיזור המרכז: גוש־דן, כפר־סבא, רעננה, פתח־תקוה, לוד, רמלה והסביבה.
ועדות קבלה תתקיימנה בסניפים של חברת "השמירה" בע"מ:
* כפר־סבא, רחוב תל־חי 40 טל: 052-21207
* תל־אביב, רחוב שפר 16
בכל ימות השבוע משעה 16.00 עד 19.00
נא להביא פנקס מילואים, תעודת זהות ושתי תמונות
סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי חדיש בראשון לציון
דרוש
מהנדס אחזקה
* מהנדס מכונות בעל 2 שנות נסיון לפחות בתחום אחזקה תעשייתית.
* נכונות לעבודה מעשית בשטח ובשעות בלתי מקובלות.
* ידיעת אנגלית חובה (גרמנית יתרון).
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לנטיון לת.ד. 4272 ראשל"צ 75141.
– סודיות מובטחת –

אוניברסיטת בר־אילן
מודיעה על משרה פנויה של
עוזר/ת ראש המחלקה לגדעי החי מכרז
מס' 13/87
100% משרה
הכישורים הדרושים
* בעל תואר מוסמך לפחות במדעי הטבע ורצוי במדעי החיים
* בעל כושר ארגון וניהול ברמה גבוהה. רצוי בעל נסיון
* שליטה טובה בעברית ובאנגלית (קריאה וכתיבה)
* עדיפות לבעלי נסיון במערכות אקדמיות.
* יחסי אנוש טובים
תנאי השכר יקבעו בהתאם לכישורים ולנוהלים באוניברסיטה.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, תעודות, המלצות ומס' הטלפון אל:
מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בר־אילן, ר"ג 52100

לחברה קטנה
דרוש/ה
בוגר/ת מתמטיקה או פיזיקה
בציונים גבוהים,
לעבודה מענינת
בתחומים מדעיים.
טל. 03-341341

ל"מגן בריח" דרושים
לפתיחת סניפים בלעדיים לדלתות פלדה
אנשי מכירות
לאזורים באר שבע, אשקלון, אשדוד, חיפה וטבריה
את ההצעות יש להגיש עד 15.7.87 לקבלת פרטים בטלפון 03-5516021 03-5519536

לבוצרי ממברנות
ק. ויצמן דרוש
טכנאי/לבורנט כימיה לעבודת פילוט
יצור וסיוע למו"פ.
פנות בכתב יד בלבד. ת.ד. 138 רחובות 76101

למשרד אדריכלים
דרושים
1. **אדריכל/ית**
2. **הנדסאי/ת**
עם נסיון בעבודה
לפנות: טל' 03-249018

לחב' תעשייתית בצפון ת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות סוג 2
כישורים נדרשים:
★ נסיון בהפעלת מחשב
★ נסיון בעבודה מול ספקים
ת.ד. 33737 ת"א, מיקוד 61337
עבור מנהל/ת חשבונות

דרוש/ה
רוקח/ת אחראי/ת
לניהול
בית מרקחת
בעל/ת ניסיון קודם והמלצות
לפנות בכתב ת.ד. 7647 חיפה

למפעל מתכת ברמלה
דרוש
איש רכש
בנושאים טכניים מגוונים
כישורים: הנדסאי מכונות, או בית ספר מקצועי מקביל לטלפון 08-221053, 08-247377 למסים

דרושה
פקידה/ כתבנית
משרה מלאה
ברמת השרון
תנאים טובים
משב – סוקולוב 48
רמת השרון טלפון
03-474604

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו הורה, אלא אם אופי או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. הפרסומים בעיתון זה פונים לשני המינים.

לחברת שווק קשר הולנדי דרושים
1. **מוכנים בענף הקוסמטיקה** בכל הארץ
2. **מזכירה**
טלפון 03-283802

מועצה מקומית ירוחם
לשכת ראש המועצה האגף לחינוך
דרוש/ה
מנהל/ת
לבית הספר הממלכתי דתי
"קול יעקב" שנה"ל תשמ"ח
(8 כיתות)
על המועמד/ת להתגורר בירוחם.
למועמד/ת ינתנו הטבות שכר נוספות ע"י הרשות המקומית, בנוסף למשכורת משרד החינוך.
המעוניינים יפנו בכתב למר מאיר סהר – מנהל אגף החינוך ת.ד. 1 ירוחם. בצירוף קורות חיים
טלפון: 057-89416
המועמד/ת יועסק ע"י משרד החינוך ועליו/ה לעבור וועדת קבלה של משרד החינוך.
בברכה
ברוך אלמקייס
יושב ראש המועצה

רכוש ספר ספרית דבר

נפג!
עשה את המינמום למען אלה העושים את המכסימום.
תן סיגמה לחייל!

לחברה צעירה ודינמית
בתחום השיווק והפרסום
דרושים:
1. יועץ/ת שיווק
עם ראש טוב
בעל/ת השכלה אקדמאית.
2. חשב
– שישתלב במערך הניהולי של המשרד.
הכישורים הנדרשים: הנה"ח שוטפת, נסיון בתמחיר, בקרה פיננסית וניהול כוח אדם.
נא להפנות קורות חיים בכתב יד לתיבת דואר 50375 תל־אביב מיקוד 61503.

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי, עכו, ת.ד. 2357
דרוש
מכונאי לציוד מכני כבד
★ נסיון מעשי של 6 שנים.
המעוניינים יפנו טלפונית אל שוש באחזקה 04-912231 מ־08.00־14.00 או בכתב למחלקת אחזקה

לטיפולך לקוחות חדשים!

صكنا من الاصل

(שמעון וייס). – חברים ממושב מרגליות שבגליל העליון, שהגיעו בשעות הלילה המאוחרות שלשום למושב, הופתעו מן הסתם לראות קצין בדרגת אלוף, פניו מוכרות באזור, פותח וסוגר את שער המושב. עד מהרה גילו כי האיש אינו אלא אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, (מימין) מבצע את הפקודה שהוציא לקציני הפיקוד, לפיה עליהם לשמור פעם בכמה שבועות באחד מישובי העימות. אלוף פלד סודר לשמירת לילה במושב מרגליות בלילה שבין רביעי לחמישי בין חצות לשש בבוקר. לצד השמירה בשער המושב, השתתף פלד גם בפטרולים שעורך צה"ל לאורך גדר המערכת בגבול הצפון. האלוף פלד אמר כי הוא מקווה שהתנדבות הקצינים לשמור בישובים לאורך גבול הצפון תסייע לישובים ותעמיק את הקשר בין צה"ל לתושביהם

„אבא רק אל תהיה מורה"

מאת יעל פישביין,
כתבת „דבר" לענייני חינוך

בגלל מחסור בגברים סקל משרד החינוך לקלוט רס"רים כצבא קבע כתגבורת גברית לבתי ספר יסודיים, אך הרעיון בוהה על ידי אנשי חינוך ובמקומו הועלה רעיון חדש: לקלוט קצינים אקדמאים גמלאי צה"ל לתפקידי ניהול בבתי ספר תיכוניים – פרסים אלה כבר נציג "צוות", אגודת גמלאי שירות הקבע בצה"ל, עם פתיחת קורס המנהלים הראשון לקצינים גמלאי צה"ל בבית ברל.

המועמדים הביעו חססות מהמעבר בצה"ל למערכת החינוך. "קצין צה"ל, שפיקד על מאות אנשים, יכול להספיע על הנוער יותר מאדם ללא ניסיון צבאי. הנוער יקבל אותנו בכיף", אמר אפרים ביניה, מפקד לשעבר על בית הספר לאלקטרוניקה של חיל האוויר. "אני חושש שהמורים לא יקבלו אותנו. הם לא ירצו שיצניחו להם מנהל מלמעלה רק בזכות זה שהיה מפקד בצה"ל", הוסיף משה אוגר, קצין שליטות לשעבר.

אחד המשתתפים סיפר שהוא נתקל בהתנגדות ילדיו להסבה המקצועית שלה "אבא, רק אל תהיה מורה. אל תעשה לנו את זה", אמרו לו.

נציג „צוות" הודיע למועמדים כי לאחר קורס של שנה לקבלת תעודת הוראה הם יצטרכו לעבוד במשך שנתיים כמורים מהשורה ורק אחר כך יופנו למשרות ניהול. משרד החינוך יממן את הלימודים ויעניק להם 15 שנות וותק של מורה מהשורה כנקודת התעלה.

יו"ר אירגון המורים העל יסודיים שושנה בייר הגיבה: "אין לנו שום התנגדות לקבל אקדמאים משוחררי צה"ל למערכת החינוך העל יסודית, יש מחסור במורים וטוב שבם יבואו, אבל לא נסכים לשום הנחות ברמת ההכשרה שלהם. מערכת החינוך אינה צריכה להיות מקלט למובטלי צה"ל".

רוצים למנוע „מעשה מגונה של הליכוד והדתיים בנשות ת"א"

המערך עלול לפרוש מהקואליציה העירונית אם לא ייבחרו נשים לגוף הבוחר את הרב הראשי האשכנזי • „טריק של צ'יץ'" • קרמר יציג במועצת העיריה רשימת 10 – גברים בלבד

מאת נתן רועי,
סופר „דבר" בתל־אביב

אריה קרמר, יו"ר סיעת „חרות" בעיריה, הודיע אתמול, כי חברי סיעתו, המתנגדים לצירוף נשים בגוף הבוחר את הרב הראשי האשכנזי לתל אביב, יציגו ביום א' הקרוב, בישיבת המועצה, רשימה של 10 חברי מועצה לגוף הבוחר תוך התעלמות מנציגות סיעת המערך, לילי מנחם וחביבה אבי־גיא. בעקבות זה הודיעו חברי סיעת המערך בעיריה, כי ינקטו אמצעים משפטיים נגד קיום ישיבת המועצה ביום א' ויפרשו מן הקואליציה העירונית.

ביומיים האחרונים נערכו התייעצויות קדחתניות בקרב חברי סיעת המערך בעיריה ובמרכז המפלג בתל־אביב. באחת מהן, במרכז המפלגה, הודיע נתן וולוך, יו"ר הסיעה בעיריה, כי שלמה להט הבטיח לו שלא יעמוד מאחורי ההצעה שלא לצרף נשים לגוף הבוחר. בישיבה זו אמרו חברים כי זה טריק של להט שלא להכעיס את אנשי המערך מחד גיסא ולהביא להצבעה הצעה של סיעת „חרות" בשם הליכוד כולו נגד בחירת נשים לגוף זה מאידך גיסא.

בעקבות זאת אמר אתמול ח"כ אליהו שפייזר, מזכיר מפלגת העבודה בתל־אביב: „להט הוא האחראי לסדר היום של ישיבת מועצת העיריה ביום א'. לא יעלה על הדעת שמישהו מהקואליציה העירונית יעשה תרגיל שתכליתו לנקות את להט מאחריותו לסדר היום של הישיבה. ראש העיריה אחראי מא' ועד ת' למה שקורה בעיריה ובישיבת המועצה. אנו יודעים כי צ'יץ' הוא האחראי למה שקורה ולא נבליג אם לא ייבחרו נשים לגוף הבוחר. נסיק מכך את המסקנות המשפטיות האחרות, אבל אנו מקווים שהנשים בתל־אביב יסיקו בעקבות מהלך כזה את המסקנות האלקטוראליות כלפי צ'יץ' ומפלגתו בעיריה".

מזכירת נעמ"ת בתל־אביב, עדה רבון, אמרה אתמול ל„דבר" כי בישיבה שתהיה ביום א' הקרוב במועצת העיריה, יישבו נשים שיוזמנו לישיבה על ידי נעמ"ת כדי למנוע „מעשה מגונה שמתכוונים אנשי הליכוד והדתיים לעשות בנשות תל־אביב".

במסגרת משחקי השח־קיט השבוע בנתניה, נערך במדרחוב המקומי משחק הדגמה מיוחד בכלים גדולים שהדגים אחד האמנים מחו"ל המשתתפים בתחרות

תשע שנים לגזי חקק

„אגמור לך את הקריירה" – איים על התובעת

(ע). – תשע שנות מאסר נגזרו אתמול על המסעדן גזי חקק, שהורשע בהשתייכות לרשות שהביאה יותר מק"ג הרואין מאמסטרדם ביולי 1985 באמצעות בלדרית.

כאשר השמיעה התובעת, עו"ד שרה דותן, את טיעוניה לעונש בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, איים עליה הנאשם: „אני אגמור לך את הקריירה על מה שעשית במשפט הזה". השופט מנחם אילן הזהיר את חקק בגלל איומים אלה.

התובעת הזכירה כי מרים זגל, שהיתה מלצרית במסעדתו של חקק ושמשה כבלדרית לסם, נידונה ל־7.5 שנות מאסר בהיותה ב„תחתית ההיררכיה" של רשת הסמים שנחשפה. בהיררכיה זו, אמרה, היה מקומו של הנאשם גבוה יותר: הוא ישב בהולנד, יצר קשר עם אחד איברהים איסר, שסיפק את הסם ונתן את הסם לבלדרית. למעשה הוא עמד בראש ההיררכיה של רשת הסמים, טענה.

על דניאל גרסטל, אחד הנאשמים החשובים ברשת, נגזרו 12 שנות מאסר בפועל ושלוש שנים על תנאי. התובעת ציינה כי בפרופורציות אלה יש לגזור את דינו של הנאשם בתיק.

הסניגור, עו"ד צנג, קרא שלא למצות את מלוא חומרת הדין עם מרשו. הוא טען כי לחקק אין עבר פלילי, בניגוד ליתר השותפים. מדובר באדם בן 52 בעוד שיתר הנאשמים צעירים יותר. הסניגור סיפר, כי חקק אימץ יהודה בצה"ל, ראג לבית חם לחיילים בודדים, למזון וביגוד ליהודה וכן לאלמנות.

השופט אילן ציין בגזר הדין שנאשם זה אכן תפס מקום בראש ההיררכיה של הרשת ולפי הדיגון היה מקום שעונשו יהיה החמור מכל החברה. השופט עמד על חומרת עבירה בימוא של יותר מק"ג הרואין, „סם המוות", המפיל חללים רבים מבין אלה המשתמשים בו. אבל, בהתחשב בעברו הנקי ומעשיו הטובים, דן אותו לתשע שנות מאסר החל מיום מעצרו בהולנד ב־9.7.85.

צבי אילן. – משקולת עופרת שעליה תיאור מנורת שבעת קנים, שופר ולולב, נגלתה באשדוד ושופכת אור על יישובה היהודי של העיר בתקופת התלמוד. המשקולת פורסמה בידי ד"ר יעקב קפלן בכתב־העת באנגלית של מוסדות המחקר הארכיאולוגיים בארץ. המשקולת, בקוטר 9 ס"מ, נמצאה בתל אי־דאוס שבתחום אשדוד הקדומה, שמדרום לעיר המודרנית. בצידה השני של המשקולת כתובות האותיות AM שקפלן חושב שזה קיצור מ־M"N„A, ANM, יחידות־משקל שרווחות בתקופה ההלניסטית־רומית. לדעת החוקר המשקולת היא מהמאה החמישית לספירה, והיתה כנראה בבעלותו של סוחר יהודי. בתחילת המאה כמנאה באשדוד סורג שיש מבית כנסת ועליו תיאור מנורה, אך מאז לא נתגלו בה ממצאים יהודיים מובהקים. כאן: ציור המנורה שעל גבי המשקולת

אושרה תוכנית הקניון בדרום־מערב הבירה

מאת יורם לוי,
סופר „דבר" בירושלים

הוועדה המחוזית לתכנון ובניה של ירושלים אישרה אמש את תוכנית המתאר של הקניון בדרום־מערב העיר, בין השכונות קרית יובל ומלחה. על פי התוכנית הוא ישתרע על 90 דונם ויהיו בו 110 אלף מ"ר לבניה. מחצית מן השטח מיועדת לבניה מסחרית והשאר למפעלי תעשיה עתירת ידע והטכנולוגיה.

הכוונה לפתוח בקניון חנויות גדולות במיוחד ומרכולים ששטחם לכל הפחות 800 מ"ר כדי למנוע נטישת בעלי חנויות ועסקים קטנים ממרכז העיר.

במכרז לבניית הקניון זכה דוד עוזיאלי שבנה את הקניון ברמת גן. אדריכל הפרוייקט, אברהם יסקי, אמור להגיש עתה תוכנית מפורטת של הפרוייקט ורק לאחר אישורה יוחל בהקמה.

„חשכו עיניו" של היועץ המשפטי במועצת נתיבות

הקצבות חריגות למוסדות דת בניגוד להנחיות

מאת אביר רוזנבליט,
סופר „דבר"

היועץ המשפטי של המועצה המקומית נתיבות, עורך הדין איתן בריאי, קבע כי ועדת התמיכות של הישוב עוברת על החוק באשרה חריגות בהתקציב בגין הקצבות כספים למוסדות תורניים, בניגוד להנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

במסמך חסוי שהגיע לסופר „דבר", המופנה למועצת נתיבות, כותב בין היתר עוה"ד ברקאי: „למקרא הפרוטוקול (של ועדת התמיכות־א.ר.) חשכו עיני. לדברי ראש המועצה, אישור פרוטוקול זה מגדיל את הגרעון שנוצר עקב ההחלטות הוועדה. מדובר פה בפעולות לא חוקיות בעליל וכאשר ידועות מראש עובדות החריגה מהתקציב. אין לי אלא להביע את תמיהתי על שגזבר המועצה לא מחה על ההחלטות שהתקבלו ואף ערך ורשם את הפרוטוקול ובכך למעשה נתן הסכמתו לתוכנו. אני תובע מהמועצה לבטל החלטות אלה והחלטות דומות שנתקבלו בעבר ולהימנע מלהעביר כספים על סמך החלטות בלתי חוקיות".

מדובר בנוהל של משרד הפנים להעביר כספי תמיכה במוסדות תורניים בנתיבות, כגון ישיבת הנגב, ישיבת אורות הנגב ובית הכנסת אוהל שם, באמצעות המועצה המקומית, תופעה הנוגדת את הנהלים למתן תמיכות על ידי משרדי הממשלה ואת הנוהל למתן תמיכות למוסדות על ידי רשויות מקומיות. מבקר המדינה בדו"ח האחרון שלו על הרשויות המקומיות, דרש כדבריו „להפסיק לאלתר נוהל פסול זה של משרד הפנים". עוד כותב המבקר בהקשר זה: „בחומרה יתירה יש להתייחס לקביעת רשימת המוסדות הנתמכים ולקביעת סכום התמיכה לכל אחד מהם על ידי משרד הפנים, דבר העושה פלסתר את הכוונות שהיו בבסיס הכנת הנהלים למתן התמיכות".

• חוגים שונים במפלגת העבודה מפעילים קדולות על שר החינוך יצחק נבון לכלול את נציגיהם בוועד המנהל החדש של רשות השידור. הוא הודיע למפ"ם, לר"צ, ולשינוי שאם יבליצו לו על מועמד מוסכם שיהיה מקובל עליו, תהיה זו הדרך הטובה ביותר לבחירת נציגם. לסופר „דבר" נודע כי אם שלוש המפלגות לא יגיעו להסכמה משותפת, יעדיף נבון נציג ממפ"ם.

„קוקטייל־נתניה" תספורת פלוס הרואין

(ע). – תחנה למכבר הרואין נחשפה אתמול במספרה בשוק של נתניה. בלשי היחידה המרכזית של מרחב השרון, בראשותו של מפקח קובי עטיה, פשטו על המספרה, שלפי מידע מודיעיני שימשה לא רק לתספורות אלא גם למכבר סמים. בעת המעצר ניסה אחד העצורים לבלוע 20 מנות הרואין והתנגד באלימות למעצר. לקוח, שהיה בעת קניית הסם, נתפס גם הוא. השניים יובאו היום לבית המשפט להארכת מעצר.

זיהום מסוכן באיזור אשדוד

מאת דני צוקרמן

43 חריגות של דרגת התמוצצות הפחמן מעבר לתקן המותר אירעו החודש באזור אשדוד. בתקופה שבין ה־1 ל־20 בחודש. מתוכן היו שש במאה אחוזים חריגות אסורות לחלוטין. החריגות נמדדו באמצעות מערכת הניטור של היחידה לאיכות הסביבה באיזור, ומקורן בפליטת מזהמים מתחנת הכוח „אשכול" של חברת החשמל.

חיתוך ורידים, עילפון וזעקות אימים – בבית המשפט בתל אביב

(ע). – דרמה שכללה חיתוך ורידים, עילפון וצעקות אימים, התחוללה אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב במהלך משפט הסמים של שלום מצקפלשווילי, הנאשם מספר 1 מבין 10 נאשמים בני משפחה אחת ביבוא כ־3 ק"ג הרואין ארצה בשיטה חדשה – משלוח חבילות לקרוב משפחה.

לוליטה מצקפלשווילי, אשתו של הנאשם, הוזמנה העיבה האורגנה במשפט הזוטא, שנועד לקבוע אם ההודעות שניגבו מהנאשמים במשטרה קבילות. לוליטה, נאשמת מספר 2 בתיק זה, נשברה בעת חקירתה על ידי התובעת, עו"ד פנינה גיא, והודתה כי מסרה במשטרה הודעות שקריות.

סניגורה, עו"ד פייגנבלט, החל לצעוק עליה: „אם את רוצה להגן על עצמך לבד, תדברי. ואם לא – אז תשתקי". אז התפרץ גם בעלה שלום בצעקות מספסל הנאשמים ולפתע שלף סכין גילוח והחל להתחנך בתנועות נמרצות את ידיו כשהוא בוכה וצועק ודמו ניתז על הרצפה ועל הדוכן.

לוליטה, שראתה את המתרחש, השמיעה צרחות־אימים עד שהתעלפה ליד דוכן העדים. כל הנאשמים קמו על רגליהם והחלה מהומה באולם.

בינתיים השתלטו השוטרים על הנאשם והוציאו מידיו את סכין הגילוח. השופט, אליהו מצא, עזב את האולם ונכנס ללשכתו. שוטרים אחרים שפכו דלי מים על לוליטה אשר לבסוף פקחה את עיניה ופתחה את פיה.

דרמה זו נמשכה כרבע שעה עד ששני בני הזוג נלקחו, כל אחד בנפרד, לאיכילוב. אל לוליטה נלוותה אמה, ריובה מומשווילי, שגם היא נאשמת בפרשה.

השופט מצא החליט להמשיך במשפט, שהתחדש כעבור כשעה, כשבאוויר היה עדיין ריח חריף של דם. הנאשם חזר אל ספסל הנאשמים כשזרועותיו חבושות ולוליטה המשיכה להעיד. היא סיפרה שהלכה לדואר לקחת את החבילה שהכילה סם לאחר שהתבקשה על ידי בעלה והיא דאגה לו. עדותה זו סתרה את הודעתה במשטרה לפיה לא ידעה כלל שבחבילת הדואר יש סם.

בסיום משפט הזוטא החליט השופט לדחות את טענות הסניגוריה וקבע כי ההודעות שניגבו במשטרה קבילות. את הנימוקים לכך יתן בהכרעת הדין.

צעירה הניסה ארבעה גברים שניסו לאנסה

(ע). – בת 20 הניסה אחד לאתמול ארבעה גברים שניסו לאנסה בחוף הנכים בהרצליה לאחר שהבריחו בעזרת סכין קפיצית את החבר שלה בן ה־21.

הצעירים בילו על החוף ב־11 בלילה. לפתע התקרבו אליהם ארבעה אלמונים, הודיעו שהם „מעוניינים בצעירה", שלפו סכין קפיצית, איימו על הצעיר והיכוהו כדי שיסתלק מן המקום.

הצעיר המותקף רץ לעבר מגרש החניה כדי להזעיק עזרה.

בינתיים נשארה הצעירה על החוף עם הארבעה, שתקפו אותה וניסו לאנסה. היא ניסתה תחילה להרגיעם וכאשר שניים מהם ניסו להזיק בה, בעטה בהם. כשהתקרבה מכונית באורות דולקים, נסו הארבעה מן המקום. הצעירה יצאה מן המאבק ללא פגע.

הוכשל עוד ניסיון לצרף את קג"מ

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

האגף לביטוח סוציאלי בהסתדרות נכשל אתמול שוב בנסיונו לצרף את קרן הגמלאות המרכזית (קג"מ) של עובדי ההסתדרות לאיחוד המתוכנן של קרנות הפנסיה. אתמול כונסה האסיפה הכללית של קרן הגמלאות המרכזית כדי להחליט אם לתמוך באיחוד הקרנות. נציגי עובדי „בילינסון", המתנגד לאיחוד בתנאים הנוכחיים, לא לקחו לאסיפה כ־590 עובדים, באמצעות [illegible] עובדי „בילינסון" הביאו את [illegible] באשר ואשר שנציג מטעמם [illegible] פלג, יו"ר האגף לביטוח סוציאלי [illegible]. לבסוף ויתרו עובדי „בילינסון" על דרישה זו. בהחלטה שהתקבלה, בלחצם של עובדי „בילינסון", נקבע שדיון בשאלה אם להצטרף לאיחוד הקרנות יהיה רק לאחר שיבדק שוב מצבה האקטוארי של קרן הגמלאות המרכזית כמו גם מצבן של הקרן, עמה היא אמורה להתמזג. עוד הוחלט שרק מועצת הקרן מוסמכת לזמן את האסיפה הכללית וללא ההנהלה כמקובל עד כה. נוסף לכך, לעובדי „בילינסון" תשוריין נציגות בהנהלת הקרן ובמועצתה.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של האב והסב היקר

יוסף אפרת (ארקיס)

ממייסדי הכפר

הלוויה בכפר יהושע ביום א' א' בתמוז תשמ"ז 28.6.87 בשעה 16.00.
יוצאים מבית המנוח.

המשפחה
ובית כפר יהושע

אמנו

שמחה נאוי

נפטרה בשיבה טובה

בניה: אליהו, משה ודוד נאוי
בנותיה: שרה שקד, לאה נאוי ונעמי עמית
חתניה, כלותיה נכדיה ונינית

אנו מודיעים בצער על מות סבא

אברהם צוקרמן

אביו של חברנו שמעון צוקרמן

הלוויה תתקיים היום, יום ו' כ"ט סיון תשמ"ז 26.6.87 בשעה 11.00 בבית העלמין של קיבוצנו.

המשפחה
ובית כברי

למכירה
חיפושית
1300
מודל 73 מסט 10 וח
☎ 589605

לקובי בן ישי
ולמשפחה

משתתפים בצערך במות
אביך

עזריאל ז"ל

קרן השומר הצעיר

ליוסי כהן
המשפחה
ולבית מעגן מיכאל

משתתפים באבלכם במות

לאה מנוחין

בית לוחמי הגטאות

המועצה האזורית שער הנגב
בית החינוך האזורי שער הנגב
מכללת הנגב ע"ש פ. ספיר
מפעלי שער הנגב

מתאבלים על פטירתו
בטרם עת של החבר

אלי ברגר ז"ל

ומשתתפים בצערם הכבד של
חברתנו זוהרה, המשפחה
וקבוץ דורות

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של
חברנו לעבודה

ברוך שטיינברג ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

תנובה סניף מחוזי ת"א
ההנהלה והעובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירת חברנו

עזריאל בן־ישי ז"ל

הלויה התקיימה אתמול יום חמישי כ"ח סיון תשמ"ז 25.6.87 בבית העלמין בקבוץ עינת

המשפחה
ובית עינת

לזוהרה
למשפחה
ולבית קיבוץ דורות

כואבים עמכם על
פטירתו של

אלי ברגר ז"ל

בית נחל־עוז

לחברנו נתן שחם

אתך באבלך במות
אחיך

ההנהלה
וצוות העובדים
משען MISHAN

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו

אביתר ברג

נעלה לקברו לגילוי המצבה ביום שלישי ג' תמוז תשמ"ז 30.6.87 בשעה 15.30 בבית הקברות בדברת.
בשעה 21.15 תערך אזכרה בחדר האוכל

המשפחה
ובית דברת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של חברנו

אליהו ברגר

הלויה מתקיימת היום יום שישי 26.6.87 בשעה 11.00.

המשפחה
ובית הדרות

יחד עם המשפחה
אנו אבלים על מותו של חברנו

יוסף ברץ ז"ל

עובד המנהלה בגמלאות

בנק הפועלים בע"מ
מנהלת אזור חיפה
ההנהלה, העובדים והגמלאים

ב"ה
זמני הדלקת הנרות
פרשת השבוע
פר' קרח
ל' סיון תשמ"ז – א' ר"ח

מוצ"ש		עו"ש	
ירושלים	8.31	ירושלים	7.11
תל־אביב	8.30	תל־אביב	7.29
חיפה	8.36	חיפה	7.25

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	11	18	מעונן
אמסטרדם	8	18	מעונן
בואנוס איירס	3	14	בהיר
הלסינקי	10	18	מעונן
הונג קונג	29	31	מעונן
וינה	15	21	בהיר
ונציה	12	23	בהיר
טוקיו	20	24	מעונן
טורונטו	16	31	מעונן
יוהנסבורג	2	16	בהיר
לונדון	13	17	גשום
ליסבון	20	30	בהיר
מדריד	18	33	מעונן
מונטריאול	16	32	מעונן
ניו יורק	14	28	מעונן
סאן פאולו	10	11	מעונן
פאריס	12	21	מעונן
פרנקפורט	12	19	מעונן
ציריך	13	19	מעונן
ריו דה ז'נרו	10	23	מעונן
סטוקהולם	14	16	מעונן
שיקאגו	16	33	בהיר

תל־אביב: רח' בן־יהודה 1, טל. 5102523
ירושלים: רח' יפו 30, טל. 231373
חיפה: דרך הים 2, טל. 384655
באר שבע: רח' האבות, טל. 35282

swissair

המשרד לענייני דתות

אוזן קשבת — לב שומע

חייג
02-551000, 02-551009
בימים ראשון ורביעי
בין השעות 18.00–22.00

תיענינה פניותיך ושאלותיך בנושאים ערכיים ורוחניים ובנושאים מעשיים טכניים וארגוניים הקשורים לשרותי הדת בישראל.

השרות ניתן לציבור
ע"י המשרד לענייני דתות
בסיוע תנועת אל־עמי.

איגוד ערים אזור חיפה (ביוב)
המכון לטיהור שופכין

מכרז פומבי מס. 1/87

האיגוד מזמין בזה הצעות מקבלנים לעבודה:

בניית שוחת סגר וקו גלישה על ביב ראשי

1. את טפסי המכרז, טיוטת החוזה המוצע, טפסי הצעת מחיר, תוכניות ביצוע עבודה, מעטפה מישלוח רשמי וכן פרטים נוספים אפשר לקבל בימים א־ה בין השעות 08.00–12.00 במכון לטיהור מי שופכין חיפה רחוב האשלג, בהמשך למכון רישוי „ארד".
2. תמורת טפסי המכרז, הקבלן יצטרך לשלם סכום של 177.60 ש"ח לקופת האיגוד.
3. כל הצעה בשני עותקים במעטפה רשמית סגורה שעליה יצויין מכרז 1.87 – בניית שוחת סגר קו גלישה על ביב ראשי יש לשלוח בדואר רשום לכתובת איגוד ערים אזור חיפה (ביוב) ת.ד. 4811 חיפה, או להכניס בתיבת ההצעות במכון הטיהור וללא שום סימני זיהוי) לא יאוחר מ־17 ליולי 1987 שעה 12.00.
4. על כל מציע ההצעות לעבודה הנ"ל יש לצרף להצעתו ערבות בנקאית בגובה 10% מהצעתו לתקופה של חודשיים ימים – אחרת לא תדון ועדת המכרזים בהצעתו.
5. סיור מודרך על העבודה הנ"ל יתקיים ב־9 ליולי 1987 לכל המעוניינים בשעה 10.00 במכון הטיהור למי שופכין חיפה.
6. פרטים נוספים בקשר לעבודה ניתן לקבל בטלפון 04-723071 או 04-740681 אצל מהנדס ברונו קליגר מנהל מכון הטיהור.
7. אין האיגוד מתחייב לקבל ההצעה הזולה ביותר או הצעה אחרת כלשהי.

בכבוד רב, ביורא פישר
יו"ר מועצת האיגוד

הבניה מעבר ל„קו הירוק" (אי)/דני רובינשטיין

קביעת עובדות

מזה חמשה חודשים אין אפשרות לקבל רשיונות בניה ברוב שטחי הגדה, לערבים כמובן. ראשי המנהל האזרחי יודעים זאת ותא"ל אפרים סנה, אומרים, שבע מרורים בנסיונותיו לפתור את הבעיה

לפני כחצי שנה, לאחר סדרה של השערות ושמועות, נפתחה חקירה משטרתית לבדיקת האשמות כי פקידים ומהנדסים ב„מועצת התכנון העליונה" של הגדה המערבית לוקחים שוחד.

מועצה זו ולשכת התכנון הכפופה לה הם המוסדות בממשל הישראלי המעניקים רשיונות בניה לתושבים, וסמכותם המעשית רחבה בעיקר במגזר הכפרי המקיף כ־90 אחוז משטח הגדה וכשני שלישים מהאוכלוסיה הערבית. נוכח הבדיקה והחקירה המשטרתית נפרשה גם עבודת המועצה בכל הנוגע למתן רשיונות בניה במגזר הכפרי הגדול. כמה מהעובדים עזבו, אחרים, יהודים וערבים, נעצרו, שוחררו בערבות והפסיקו לעבוד. מזה חמישה חודשים אין אפשרות לקבל רשיונות בניה ברוב שטחי הגדה ואי־סדרים. מעולם לא הפסיקו בשל כך עבודה של מערכת שלמה לחודשים כה רבים. תארו לעצמכם שבמכס היו מגלים שחיתות ומפסיקים את היבוא לחצי שנה, או שבמחלקת מהנדס העיר בתל־אביב היו בודקים אי־סדרים ומפסיקים בשל כך הוצאת רשיונות. איש לא היה מעלה דבר כזה על דעתו. אבל כאשר מדובר בערביי הגדה מסתבר שזה אפשרי. ראשי המנהל האזרחי יודעים זאת וראש המנהל בגדה תא"ל אפרים סנה – כך אומרים – שבע מרורים בנסיונותיו לפתור את הבעיה.

אבל המנהל בשטחים, הכפוף למשרד הבטחון, אינו מה שהיה פעם. כוחו הצטמצם ונחלש מול כוחם העולה של משרדי הממשלה האחרים הפועלים בשטחים. בזמנו היה יכול, למשל, המושל הצבאי רפאל ורדי שפעל תחת משה דיין להורות ולסלק קציני מטה ולארגן את העבודה כרצונו. כיום יש בידי שלמה מוסקוביץ, ראש לשכת התכנון בגדה, פקיד בכיר במשרד הפנים, סמכויות כה רבות עד כי איש במנהל אינו יכול לתת לו הוראות.

יתרה מזאת: היו בממשלה הנוכחית שרים שגילו עניין בנעשה בתחומי משרדם הנוגעים לערביי השטחים. כשהיה מרדכי גור, שר הבריאות, ערך סיורים בבתי־החולים של שכם ורמאללה, דאג לענייניהם במידה זו או אחרת בונים, נבנה". אני מטיל ספק אם ראה איך ערבים גרים שם, אם שמע פעם שגם לערבים יש בעיות שיכון ואם הוא יודע בכלל שכבר חודשים רבים אין לקבל רשיונות בניה בגדה. דברים אלה נכונים גם לגבי השר שרון שההודעות היחידות היוצאות ממשרדו בענייני הגדה מדגישות את הצורך להכביד את היד הבטחונית והמוסרות שהתוצרת שמייצרים

בידי שלמה מוסקוביץ, ראש לשכת התכנון בגדה, פקיד בכיר במשרד הפנים, סמכויות כה רבות עד כי איש במנהל אינו יכול לתת לו הוראות

הערבים בשטחים נועדה לפגוע במפעלים של יהודים. לגבי שר הפנים לשעבר יצחק פרץ ומחליפו לשעבר רוני מילוא, אפשר לומר בשקט שמצוקות התכנון והפסקת מתן רשיונות הבניה לערבים בגדה מעניינות אותם פחות מן השלג דאשתקד. סביר להניח שהם מרוצים אפילו מן הפרשה.

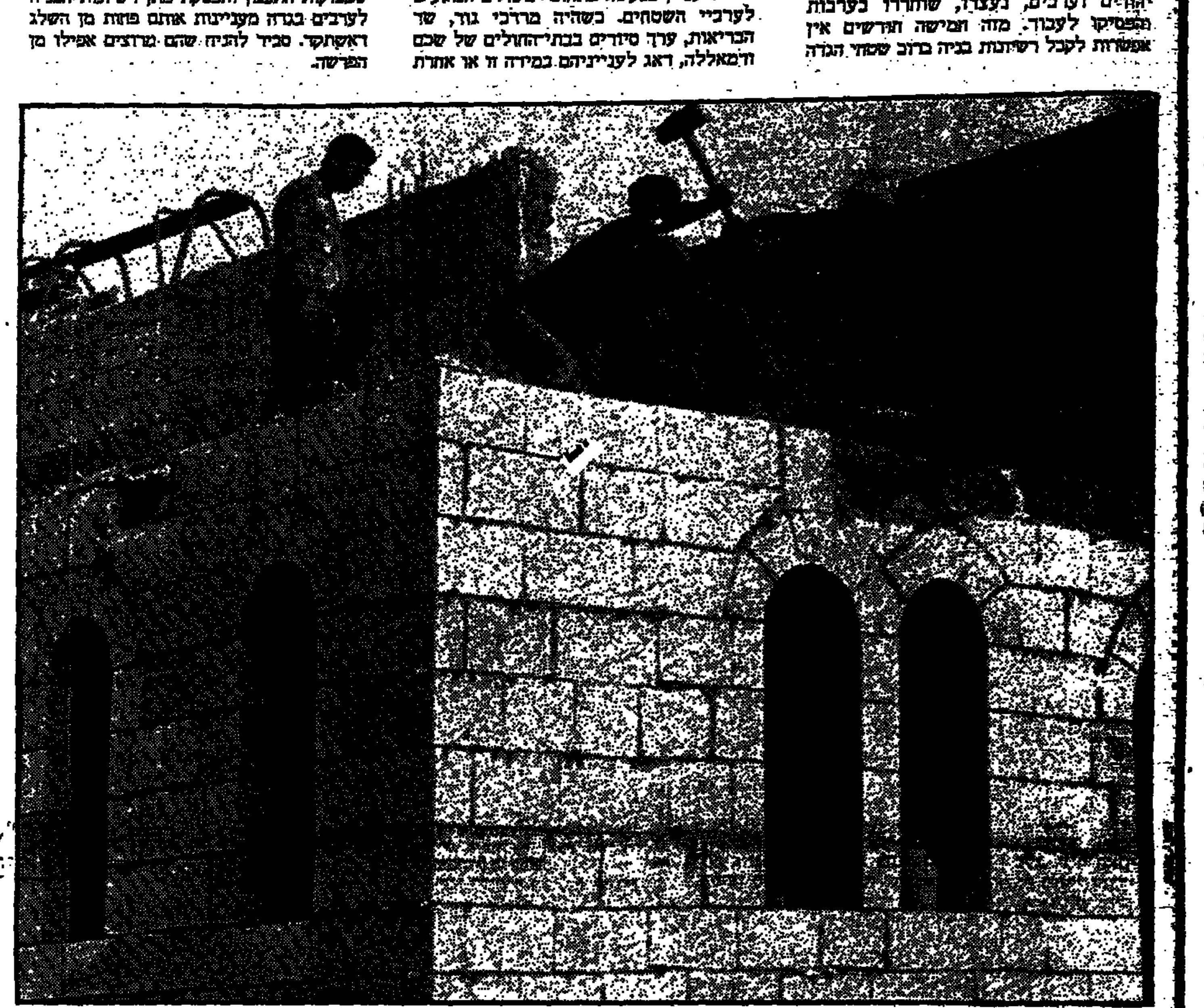
הערבים בונים. היהודים גרים שם

(לערבים כמובן). משום מה לא פורסם על כך בעתונות הישראלית עד עכשיו כמעט מאומה.

והדבר אינו פשוט. לא רק שרוב ערביי הגדה שעשו הכנות והוציאו כספים כלל אינם יכולים לבנות, אלא שהפסקת הבניה משפיעה על כל המערכת הכלכלית של יהודה ושומרון. מהנדסים, שרטטים, מודדים ופועלי בניין לסוגיהם צמצמו את היקף עבודתם. במפעל אחד לבלוטות בבית־גבאללה שמצפון לירושלים שמעתי כי בעליו עומדים לסגור אותו מחוסר הזמנות. מנהלים של שתי מחצבות סמוכות ומנסרת אבן אמרו לי כי פיטרו מחצית מהעובדים והסיבה היא אחת: לא נותנים רשיונות בניה.

אין צורך לומר שזוהי שערוריה רבתי. במדינת ישראל היו אין ספור חקירות שחיתות ונפגש עם הפקידות הערבית הבכירה בענייני הבריאות. גם השר רובינשטיין (גם הוא לשעבר) השקיע עניין ומאמצים במרכזות טלפונים חדישה בשכם ובנושאי תקשורת אחרים בשטחים. יש אולי עוד שרים בודדים שנהגו כמותם. אבל אין מה לחשוש. שרים כמו דוד לוי או אריאל שרון או שר הפנים לשעבר יצחק פרץ לא יגלו דאגה לרווחת ערבים.

בזמן הכנת רשימות אלה על הבניה בשטחים ערך השר דוד לוי סיור אחד או שניים בגדה. הוא ביקר כמובן אך ורק בהתנחלויות, הכריז כמה מההכרזות הדמגוגיות השגרתיות המיועדות לאוזני צידי מרכז תנועת החרות והסתלק. בזמנו הייתי עד לסיור כזה של השר לוי בחברון. הוא עבר מביתו של לוינגר בשוק של חברון לבית „הדסה" והכריז כרגיל „בנינו, כך תקוע המנהל האזרחי עם הבעיה הזו לבדו. לערבים יש הסבר משלהם. אברסמיר, מהנדס מרמאללה אומר: „חקירת השחיתות במועצת התכנון העליונה היא רק תירוץ של שלטונות הכיבוש להקפיא את מתן הרשיונות. בשנה האחרונה היו בישראל הרבה פרסומים מוגזמים על תנופת הבניה אצל הערבים ועל גזל קרקעות ובניה לא חוקית, או פשוט ניצלו את ההזדמנות של חקירה כדי לעצור ולחסל את הבניה".

מה היקף הבניה של ערבים ויהודים בגדה המערבית? איזו מין תחרות נערכת שם?

אלו בעיות מורכבות של מה שמכונה „קביעת עובדות בשטח" ובהן תעסוקנה הרשימות הבאות בסדרה.

עוף הרקורד

כל ישראל וחברים

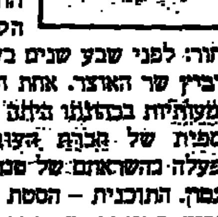

מה הקשר בין המצב הכספי של חברת העובדים שהוא לא אי־איי־אי לחוב הגדול של האחים הורביץ לבל"ל? הקשר הולך לאחור: לפני שבע שנים בערך נהיה יגאל הורביץ שר האוצר. אחת הפעולות היותר משמעותיות בכהונתו היתה ביטול התוכנית הכספית של חברת העובדים שעוצבה והופעלה כשבראשה של [illegible] יעקב לוינסון. התוכנית – הסטת כספים שנצברו בקופות הפנסיה ההסתדרותיות להשקעה במפעלי חברת העובדים – העניקה יתרון לבנק הפועלים על פני בל"ל במירוץ, שניהלו לוינסון ויפת, איזה מהבנקים יהיה גדול יותר. בא הורביץ וביטל את התוכנית ועשה את ארנסט יפת מרוצה. יפת המרוצה עשה את בניו של הורביץ מרוצים – 20 מיליון דולר אשראי. ההנהלה החדשה נדהמה לגלות עד כמה כולם מרוצים, וכשהחליטה לפעול להחזר החוב הבינה שהיא כבר לא תהיה מרוצה.

מכל מלמדי

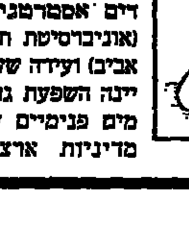

בשבוע הבא תתקיים במכון ללימודים אסטרטגיים (אוניברסיטת תל־אביב) ועידה שעניינה השפעת גורמים פנימיים על מדיניות ארצות הברית במזרח התיכון, נושא לא כל־כך פרובינציאלי ולא בהכרח משעמם. על כמה מן האורחים החשובים שבאו ויבואו, סם לואיס למשל ורוי אתרטון, שמענו ונשמע. אבל הסיפור הוא לא על הבאים אלא על הנמצאים. מארגני האירוע חשבו לתומם שהאינטלקט האמריקאי הקבוצתי, פרופסורים ידועי שם ובעלי מעמד אקדמי, יוכלו לתרום טיפה לידע המקומי. כלומר, ליצחק שמיר ולשמעון פרס הוצע להפגש איתם ולשמוע מה יש לאמריקאים לומר. שמיר גילה עניין ויפגש. פרס לא.

מבט קדימה

דו"ח מבקרת הסוכנות היהודית שפורסם השבוע טיפל חזק בחברת „רהיטי מבטח", בקיצור, במיליונים שירדו למקום לשם הולך הכסף כשמפסידים. בעתון „שמדברים עליו אחר־כך" נזכר עקיבא לוינסקי, גזבר הסוכנות, כאשם בפיקוח רשלני. בסוכנות לעומת זאת נזכר בהקשר זה שם אחר, שמו של ח"כ ליבראלי, חבר ועדת הכספים של הכנסת שהיה, מה לעשות, יו"ר מועצת המנהלים של החברה בין השנים 1977 – 1983. גזברות הסוכנות מצאה גם המבקרת, קבלה את החברה לטיפולה רק אחרי שהח"כ הנכבד לא הצליח בתפקידים אחרים, ומה שמצאה שם לא היה מציאה – הפסדים מטושטשים במאזנים, והתחילה אולי לא בקצב טוב, לסגור ולפרק. ח"כ אריאל ויינשטיין, הסתבר השבוע, לא תמיד זוכר הכל. לטענתו סיים את תפקידו כיו"ר כבר ב־79, אולי ב־80. וזה לא נכון. לעומת זאת גילה בקיאות וזכרון בכל הנוגע לדו"ח המבקרת.

גניזה

מפלגת העבודה, רעננה ונמרצת, רוצה שלום ותעשה שלום ותתן גיבוי לשמעון פרס במאבקו הצודק אם רק יתנו. איך יודעים? שומעים על קמפיין שהמפלגה יוצאת איתו, מודעות בעתונים, סטיקרים, אסיפות ודברים טובים נוספים. אבל הרי במפלגת העבודה מדובר. עוד לפני פרוץ הקמפיין בהמרצת משרד הפרסום „קשר־בריאל" כבר היו למפלגה שני סטיקרים. הראשון, „אסור לבלום את השלום" – נגנז, והמקום שלו „למען הבטחון העם בעד יוזמת השלום", יראה בשעה טובה במקומותינו. למה הדפיסו סטיקרים וגנזו והחליפו סטיקר בסטיקר? במפלגה פלורליסטית ודמוקרטית הרי דנים בעניין קטן בגדול. הסטיקר, שחולק לחברי הלשכה, נידון על שולחנה בהרחבה. יו"ר הכנסת שלמה הלל לא אהב את הנוסח היוני והשר עזר ויצמן לא הבין למה הנוסח השלילי הזה, אסור לבלום, ובכלל. אור גנת סטיקר גנוז.

פעולות תגמול

שר מתפטר עושה בעיה – ירושה. הלך אמנון רובינשטיין מהממשלה והשאיר לשמעון פרס בעיה, מי יחליף את רובינשטיין. לא לקח זמן רב ושניים פנו והציעו את עצמם. שניהם לא במקרה ח"כים ושניהם לא במקרה חברי ועדת אבן לחקירת פרשת פולארד – ח"כ שמחה דיניץ וח"כ מיכה חריש. לפרס, אומרים מקורבים, לא נעים למנות לא את זה גם לא את ההוא בדיוק מהסיבה ששניהם חושבים שהיה צריך שיהיה לו נעים – גמול. למה שלא נציע לאבא אבן?

נ.ב.

יכול להיות שעד שהשגריר בוושינגטון משה ארד לא יסיים את כהונתו שם, יהיה אפשר לספר על מה שקרה בדרך למינוי. עוד סיפור: מי הציע לשמעון פרס למנות את ארד? ארד. לפני שנה פגש הראשון הנ"ל, ח"כ מזכ"ל עוזי ברעם, במכסיקו באליפות העולם בכדורגל. ארד האריך בהסבר למה הוא מועמד טוב ולמה לאחרים יש עוד פחות סיכויים. ברעם חזר לארץ עם מסר לשמעון פרס, ארד רוצה להיות שגריר, וטילפן לארד למסור תוצאות – שליליות. לפני עשרה ימים טלפן ארד לעוזי ברעם. חסכתי עליך כשהגעתי לוושינגטון, אמר לו.

ש. אבק

הכבל האדם האמריקאים / אמנון דנקנר, וושינגטון

שיהיה לך יום נעים

חשבתי על כך לראשונה כשראיתי, לפני כמה חודשים את ג'ורג' שולץ מגיע לבקר את שמעון פרס במלונו בוושינגטון לביקור נימוסין קצר כשהוא לבוש במכנסים משובצים ובלייזר ירוק־מזעזע. אומה ששר החוץ שלה יכול להופיע בלבוש כזה באורח פומבי אינה יכולה להיות תרבותית ממש במובן האירופי. ואכן מאז חוויתי על בשרי כמה תופעות אשר גרמו לי לחשוב שהמקטרים המקצועיים על היינו בארץ, על אורחותינו ורבענו המתופספסים משהו, יכולים להתנחם בעובדה שההשוואה לאמריקה עדיין מחניפה לנו לא מעט.

הם מחייכים אליך כי הם למדו שש שעות של חיוך בקורס לזבנות. הם אדיבים אליך משום שעברו סדנת אדיבות מתקדמת באקדמיה הגבוהה לסדקיות

הרהרתי בכך השבוע כשראיתי באחד מהמדורים בעתון „הארץ" קטע יבבני שסיפר על השירות הרע בחנויות בארץ והשווה אותו באנחה קורעת לב למה שמתרחש בשטח הזה בארה"ב. איזה חיוך מחייכות הזבניות, התפעל התייר המוקסם, איזו אדיבות, וכמה שהלקוח תמיד צודק באמריקה. אני מודה שהדבר הזה יכול להלך קסם בהתחלה. אבל ככל שאתה חוזה את זה יותר ויותר, הדם מתחיל לקפוא בעורקיך. לכאורה הדבר נוח ונעים. חיוך זה לא דבר רע, האדיבות והשירות היעיל – אדרבה ואדרבה, והאיחול „שיהיה לך יום נעים" נשמע לך בשלבים הראשונים כבוקע מעומק הלב. מה אם כן הסיבה שאחרי הפעם השלושים שאתה שומע מן הזבן או הזבנית את האיחולים הלבביים האלה, מתחשק לך להתנפל עליהם, לאחוז בגרוגרתם ולטלטלם טלטלה עזה?

הסיבה היא פשוטה: אתה מתחיל להבין, מה שתייר מתקשה לתפוס, שיש לך עסק עם רובוטים. הם מחייכים אליך כי הם למדו שש שעות של חיוך בקורס לזבנות. הם אדיבים אליך משום שהם עברו סדנת אדיבות מתקדמת באקדמיה הגבוהה לסדקית. הם אומרים לך „שיהיה לך יום נעים" משום שהם האזינו ב„ווק מאן" שלהם, בתור שיעורי בית, לקאסטה של „חמש ברכות מקובלות ללקוח" שבה למדו איך לומר „שיהיה לך יום יפה" איפה לעשות הפסקה קצרה בין „יום" לבין „יפה"". ואיזו מילה להדגיש בהתנגנות מוסיקאלית שנקבעה על־ידי צוות מומחים.

הם גם למדו בקורס כי פעם בשלושה ימים נערכת ביקורת פתע בחנות. מטעם הנהלת הרשת זבן שטעה בהטעמה, נרשמת אזהרה בתיקו האישי. לאט לאט אתה מתחיל להרגיש שהאנשים האדיבים והחייכנים האלה, אינם בעצם אנשים אלא רובוטים מתוכנתים, ולאט לאט אתה מתחיל לחוש כי אתה מוקף בהם בבנק ובסופרמרקט, בחנות הנעליים ובתחנת הדלק. הם כולם עובדים לא של החנות, אלא של רשתות חנויות גדולות, עם אגף כח־אדם של 700 מנהלים שתפקידם לדאוג לכך שהעובד יהיה מורכב מכך וכך מרכיבי אישיות, בדיוק כמו שאגף הייצור דואג לכך שההמבורגרים שהוא מייצר יהיו זהים אחד לשני בהרכבם המדוייק.

המוצר המאוס ביותר של השיטה האמריקאית הוא המלצרית במסעדות שארוחה בהן עולה בין 15 ל־30 דולאר. מומחים לשיווק קבעו כי מסעדות זולות יותר נפקדות על־ידי אורחים נכאי רוח שבשל מצוקתם דורשים שירות אנונימי ובלתי מטריד בעוד המסעדות היקרות יותר מאוכלסות באנשים עשירים וחשובים המבקשים שירות מאופק ומקצועי. במסעדות הבינוניות, קבעו המומחים, באים לאכול אנשי המעמד הבינוני, שהם על־פי מצבם חסרי בטחון ודורשי פינוק. לפיכך אומנו המלצריות במסעדות האלה בגישה הידידותית הנמרחת. המלצרית מופיעה ודורשת בלבביות לוחצת לשמוע פרטים על מצב הרוח שלך היום. היא מפרטת באוזניך בעליצות צעקנית את פלאי התפריט, ואז היא גוחנת באינטימיות ומבטיחה לך שאם רק תזדקק למשהו היא לשירותך לנצח. הידידותיות הזאת היא כל־כך אחידה בכל המסעדות האלה והמלצריות משתמשות באותו טקסט ובאותה נעימה. הן גם נראות אותו הדבר עד שמתחשק לך לענות בגסות שאינה טבועה באופייך, אלא אם־כן אתה בוגר של קולג' אמריקאי ששם יש שיעורי חובה ב„כיצד להיות לקוח במסעדה".

מי שאינו מסוגל לגסות, אולם מבקש בכל זאת לנקום ברובוטית המעצבנת יכול לנקוט בדרך ערמומית ולבקש ממנה דבר שאינו כלול בתפריט. יש לי חבר מרושע המבקש כל פעם: „אולי אפשר במקום סלט לקבל שתי עגבניות חתוכות?" הבקשה הזאת נופלת תמיד כמו פצצה. המלצרית מותקפת לפתע, החיוך המרוח נעלם מעל פניה, עיגולים שחורים מופיעים מתחת לעיניה ובראש שלה מתחילים להישרף כמה פיוזים. היא זוחלת למטבח ומשם יוצא המנהל חיוור ומרעיד כדי לראות מה התקלה. המנהל הוא רובוט מסוג משוכלל מעט יותר, אולם גם הוא מתקשה להתמודד עם הבקשה שלא תוכנתה בראשו. מתחילים טלפונים בהולים להנהלה הראשית ולבסוף מתקבל אישור מסגן מנהל אגף השירות והתפעול לחתוך שתי עגבניות.

במסעדות היקרות יותר עוברים המלצרים קורס בו מלמדים אותם לדבר במבטא צרפתי, מכיוון שהאמריקאים חושבים שזה מבטיח את האיכות הטובה של האוכל. ידידי המרושע נוהג

בכסף שירוויח מהמכירה הוא יקנה בקבוקי תרכיז ללימונדה שהילד שלו ימכור ברחוב ובכסף שיקבל בתמורה, הוא יקנה לו אופניים

לפתוח שיחה עם המלצר ואז לעבור בבת אחת לצרפתית שוטפת כשהוא משאיר את המלצר, שאין לו מושג בשפה הזאת, פעור פה ומבולבל.

מלבד היותם רובוטים, האמריקאים הם גם מאמינים גדולים בכוחו של הדולר שלהם, עד כדי כך שהם מוכנים לעבור השפלות, או מה שעל כל פנים נראה בעיני בני תמותה רגילים כהשפלה, בלי הנד עפעף, רק כדי להוסיף, לכיסם עוד דולר או סנטים. המחזה של אשה במעיל פרווה יקר, ענודת יהלומים, עומדת בסופרמרקט בתור לקופה ומפשפשת שעה ארוכה בארנקה כדי למצוא בו שלושה קופונים גזורים מן העיתון המקנים לה הנחה של עשרים וחמישה סנט על קניית תכשיר להסרת שיער מן הרגליים, כבר מוכר וידוע. אבל מה שגיליתי כאן למרבה פתיעתי המבוהלת, הוא כי מנהלי בנקים, פקידים בכירים ורופאים אינם מהססים לעמוד שעות כתום היום בחצר ביתם, בסוף השבוע, כדי למכור לעוברי האורח חפצים ישנים.

ביום ראשון אחד, כשטיילתי עם רעייתי בשכונה ראיתי בחצרו של בית אחד פקיד בלתי זוטר בממשל, עומד ליד ערימת "אלט זאכן" במכנסיים קצרים המגיעים לברכיו. בירכתי אותו בנימוס וניסיתי לקשור שיחה מקצועית ידידותית אולם האיש גילה קוצר רוח. לבסוף הורה בידו על הערימה ושאל אותנו אם אין בדעתנו לרכוש דבר מה. היו שם נעלי ילדים ישנות, אלבום צילומים ריק, חמש צלחות חרסינה סדוקות, מקלות גולף, שני כובעי קש מרופטים וכמה חצאיות משי קרועות במקצת. היו גם כמה כסאות שבורי רגל ופטיפון ישן. אשתי עקמה את פניה אולם אני צבטתי אותה בחשאי בזרועה וקניתי כובע קש וכסא. לא יזיק ליחסים. לאט לאט גיליתי כי ככה זה כאן. לא זורקים שום דבר.

בכסף שהפקיד ירוויח מהמכירה הוא יקנה בקבוקי תרכיז ללימונדה שהילד שלו ימכור ברחוב ובכסף שיקבל בתמורה הוא יקנה לו אופניים.

בימי שבת וראשון השכונה שלנו הומה מאנשים המוכרים את חפציהם הישנים בחצרותיהם במקום לשכב ולקרוא ספר או לשמוע תקליט טוב. למה אתם עושים את זה ? שאלתי ידיד אמריקאי. הרי אתם לא צריכים כל כך את החמישים־שישים דולר לכל היותר שתקבלו. הוא עפעף בחוסר הבנה. זאת הדרך האמריקאית, אמר לי, מופתע שלא ידעתי.

בכסף שהם מרוויחים הם הולכים גם לקולנוע. שם הם עומדים בתור ארוך לפני המזנון כדי לקנות גביעי קרטון ענקיים של פופ קורן. בהצגה השנייה הרצפה מלאה כבר בפתיתי פופ קורן ומן הקירות נודף ריח מחליא של חמאה. הם אוהבים את זה. בשעת הסרט הם מתפרקים בחשיכה, באופן המעורר געגועים אל הצ'חצ'חים הישראלים. סימן ההיכר הלאומי של ארה"ב בשטח הווקאלי הוא הצעקה, המזכירה במקצת קריאת קרב של אינדיאנים. כשיורדת האפילה על האולם הם צועקים. כשאדי מרפי מסדר את מפקד המשטרה הם צועקים ומוחאים כפיים, כשהוא הורג את הנבל בירייה אקדח הם יוצאים מכליהם, צורחים בכל ליבם, מיללים ומריעים בקול גדול. כשהסרט נגמר והאורות נדלקים אני מביט סביבי כדי לראות בתוך איזו עדה של פראים ישבתי ואני רואה טיפוסים של רואי־חשבון עכבריים, חנוניות בעלות הליכות חרישיות המדשדשים בשלווה מגומסת החוצה כאילו לא הם היו אלה שהחרישו את אזני בצעקות מקפיאות דם.

אולי הם צריכים את זה בשביל להתפרק. שמונה מתוך עשרה מהם הולכים לכנסיה כל יום ראשון. הם עובדים מאד קשה, תחת פיקוח קפדני ואיום בפיטורין בן רגע. ביטוח הבריאות שלהם אינו מספיק בדרך כלל לכסות מחלות קשות, ותאי המוח שלהם נשרפים בקצב מהיר מול הטלוויזיה הגרועה בעולם. פעם בכמה ימים אמריקאי שקט כזה נכנס לחנות קונה מ־16, פורץ לתוך מרכז קניות ומרסס את כל מה שזז בשטח. לא פלא.

יום שישי, כ"ט בסיון תשמ"ז, 26 ביוני 1987

صكنا من الاصل

صكذا من الاصل

טילים תמורת שקלים / אמיר אורן

החיים אחרי רייגן

בוקר טוב לנבחני הבגרות המדינית, הבטחונית והכלכלית. בהתחשב בזהות הבוחן והבבנן, ייערך המבחן בשיטה אמריקאית. בשאלה הבאה יש למחוק אחד מארבעה; לשלושת האחרים מכנה משותף.

(א) קספאר ויינברגר (ב) איפא"ק (ג) "מיזורי" (ד) "לביא"

המכנה המשותף לשלושת הראשונים הוא דגלס מקארתור. המיותר הוא ה"לביא". בקישור נכון, ניתן להשיג תמורת מחיקתו פיצוי שישתלם לישראל.

שר ההגנה הראשון והיחיד של ממשל רייגן היה, בשירותו הצבאי הסדיר, קצין זוטר במטהו של גנרל מקארתור. בכיר השתדלנים בקונגרס למען ישראל, איש איפא"ק "דאג" בלומפילד, אינו מבליט את שמו המלא, קרבן עיתוי לידתו בדיוק בעת אחת ממערכות האוקיינוס השקט נגד היפאנים במלחמת העולם השנייה: דגלס מקארתור בלומפילד. אניית המערכה "מיזורי" נופסלה עשרות שנים, לאחר שעל סיפונה במפרץ טוקיו קיבל מקארתור את כניעת יפאן. לאחרונה הושבסה, חודשה וחומשה במערכות נשק חדישות וביניהן טילי־שיוט "טומאהוק", שהפעלתם המבצעית הראשונה – אולי נגד יעדים איראניים, כאותם טילי שטחים

פקידי הממשל, שומרי החומות של הרציפות המדינית, כבר מתפקדים כצוות־המעבר לממשל הבא

המאיימים על השיט במפרץ הפרסי – עשויה לשנות את כיוון הויכוח על הכטוס המאויש התליפיה.

בגייסם את ידידי ישראל בקונגרס נגד מכירת 1600 טילי האוויר־קרקע "מייווריק" לחיל־האוויר הסעודי, תיסכלו שתדלני איפא"ק את המיבשל דיותר מכל את ויינברגר, המבקש לגמול לסעודיה על קבלנות־פיצוצים בעבור ולהגיע אותה לארח בבסיסיה כטוסים אמריקאים אם יופעלו במפרץ. עסקת ה"מייווריק" העניקה לאיפא"ק הזדמנות לשוב ולהפגין את כוחו בגבעת הקפיטול. הממשל התחייב שלא לוותר: לא רק יחסיו עם ממלכת פאהד עלולים להיפגע, אלא גם אמינותו השותתת מכבר. המחצית הבתונה בממשלת ישראל, זו שסביב שר־החוץ שמעון פרס, לא התלהבה מהכנעת ויינברגר והסעודים בידי איפא"ק, אך משהיתה הבטחה הארעית של מכירת הטילים לעובדה, אפשר להשתמש בה כרכיב נוסף במיקוח – עסקה גדולה על עסקה קטנה, שקלים לישראל תמורת טילים לסעודיה.

הממשלה מתקרבת להכרעה נגד המשך תוכנית ה"לביא". הצוות המוביל בה, נאמן לראשי־תיבות שמות חבריו פרס־רבין־שמיר־נסים, אכן נוהג כפרשן יותר מאשר כקברניט. אך גם בתוך רביעיה זו מסתמנת אחדות־דעים נגד המטוס המתקרא ישראלי. אחד מחבריה העריך, לקראת שיא הדיונים, כי הסיכוי לביטול ה"לביא" הוא שבעה מול שלושה. מכולם, מן הסתם כדי להכריח לתעשיה האווירית כי היה אחרון הנאבקים למענם, נותר פרס יחיד בתמיכתו הרפה במטוס. שרי האוצר והבטחון ואף ראש־הממשלה, שאת עיניו יאיר ראש מחלקת המערכות בלהקת־הציוד של חיל־האוויר, החליטו בהתייצבות סגורות נגד ה"לביא", גם אם בהתבטאויות מיוצאות ובהצבעות במליאת הממשלה יהיו בהם שיאותתו אחרת. בתוך שנתיים – וביתר מיקוד, בתוך חודשיים, מאז מינוי דן שומרון לרמטכ"ל – עברה הממשלה בעמדתה על ה"לביא" מ"כן" דרך "כן, אם" עד ל"לא, אלא אם", צעד קטן לפני "לא".

גם מי שסבורים שביטול התוכנית יועיל, לצה"ל ולבטחון ישראל, מעוניינים להפיק מהלך זה תועלת מירבית. אשתקד, כאשר הלחץ לביטול ה"לביא" היה חיצוני, הבטיחו ויינברגר ועמיתו למזכירות ג'ורג' שולץ כי ישראל תפוצה בסחורה, כספית ותעסוקתית. שכר זה יש למסמר עתה, בהתחייבויות מפורטות להפחתת מחיר האף־16 בטייסות הבאות שתמכור יצרניתו "ג'נרל דיינמיקס" לחיל־האוויר, בשילוב ישראל מן המסד בתוכנית מטוסי הקרב והתקיפה המתקדמים איי־טי־אף/איי־טי־איי ובקבלת טכנולוגיות חסויות להגברת היסודות המטוסים ובעיקר בהגדלת נתח הסיוע הצבאי המותר בהמרה מדולרים לשקלים. כלומר להוצאה בארץ במקום בקניית ציוד אמריקאי.

כיום מותרת בהמרה שישית מסך הסיוע, 300 מיליון דולר מתוך 1.8 מיליארד לשנה. בניגוד לדברי משה ארנס, אין ה"לביא" תקדים – בזכותם של אלוף ישראל טל (שהשריונאים האמריקאים שאפו ללמוד מפיתוחיו) ושל סנטור קליפורד קייס (שעוזרו סטיב ברייאן ריכז פעולה יעילה בקונגרס, בהבלטת יוברט האמפרי ואחרים) אישר מימשל קארטר, במאי 1977, המרת 107 מיליון דולר לפיתוח טנקי "מרכבה" בארץ. זה אירע כשהשקל היה לירה, חמש שנים לפני שהשגריר ארנס השיג רבע מיליארד דולר בהמרה ל"לביא" – סכום שמקץ שנתיים, למרות כעסו של שר־הבטחון ארנס, הוגדל ב־50 מיליון דולר תמורת הסרת בלעדיות ה"לביא" כיעד ההוצאה בארץ.

בנוסף ל־300 המיליון המומרים לכחצי מיליארד שקלים, מוקצה רבע מיליארד דולר למימון מלאכת ה"לביא" אצל קבלני־המשנה האמריקאים. סגירת התוכנית תתבע כמה (הסך שנוי במחלוקת) מאות מיליוני דולרים. המטרה התיפעולית של ישראל צריכה להיות השגת הסדר עם בכירי הממשל והקונגרס גם יחד, להפניית כל 550 מיליוני הדולרים השנתיים של ה"לביא" להמרה לשקלים, בעוד שסגירת ה"לביא" תמומן מרכיבים אחרים בסיוע, מיתרות הסיוע לשנים הקודמות שטרם נוצלו ומהלוואות (שאולי ייפרעו בעתיד מהגדלת מענקים). אין תקציבים אמריקאים רב־שנתיים, אך בעזרת ידידיה בקונגרס תוכל ישראל לחלץ הצהרת־כוונות גם לשנים שלאחר רייגן – הידידים אמורים להישאר על משמר מימוש הכוונות.

לממשל יהיו סיבות טובות להסתייג מבקשה כזו, אך במינון נכון של נבונות בקונגרס ושל תמריצים ישראליים, תתבהר לו כדאיות ההיענות להצעה. בתשישותו הנוכחית, אין הממשל יכול להיות ברזן במיוחד. עסקה של שקלים תמורת טילים טובה, בסך הכל, הן לו הן לישראל. אם יפעילו הסעודים את הטילים (המותאמים למטוסי אף־5 בלבד) נגד ישראל, בעצמם או באמצעות ירדן, יוכיחו כי אינם מתונים ויספקו לישראל עילה למהלומה – תרחיש ששני שלביו אינם סבירים, אך התוויתם תהיה חלק הרתעתי בעסקה.

בנסיבות אחרות, המתמקח הטבעי על עסקה כזו היה שר־הבטחון. כמו שמיר ופרס, נגוע רבין בפרשת פולארד: כדרכם של שרי־בטחון, ביקר בסאלון (האווירי) יותר מאשר בשדרות (החשאיים). יתכן שבמקום ביקורו המתוכנן והרתוי של רבין בוושינגטון ראוי לשגר לשם אישיות או משלחת אחרת, למשל בהרכב שר־האוצר נסים (שעניינותו הדיסיכה את שולץ ועוזריו, התרדים לכלכלת ישראל, בביקורו הראשון בבירה האמריקאית אשתקד) הרמטכ"ל שומרון, או אלוף בכיר (סגן הרמטכ"ל אהוד ברק או מפקד חיל־האוויר המיועד אביהו בן־נון). יחד עם אנשי שגרירות ישראל יוכלו נסים והאלופים, הפטורים מנטל פולארד ואיראן, להתדיין ברצינות עם שולץ, ויינברגר וסנאטורים כדניאל אינוויי על בטחון ישראל והאיזור מכאן וכלכלת ישראל מכאן; אפשר לרתום את העסקה גם למסגרת שיתוף־הפעולה האסטרטגי (ובלבד שבצוות הישראלי לא ישותף הסמנכ"ל דל האמינות והמיומנות של משרד־הבטחון, חיים כרמון).

ההתמקחות על החיים לאחר ה"לביא" צריכה להתנהל במנותק מהתהליך המדיני. ממשל רייגן אינו יודע אם יהיה בכוחו להוביל תהליך זה, אף שבסדרת דיונים בינואר־פברואר השנה החליט הנשיא להמריץ את מאמצי הממשל באיזור. הבלון הרייגני התעופף תמיד בזכות התשואות בציבור (כמשתקף אצל סוקריו) ויראת־הכבוד בקונגרס. כאשר אלה נמוגו, הבחינו גם שותפיו של רייגן בניהוג המערב כי הישיש תשוש ועילג, חיוכו אינו אלא פיהוק וזכרונו רופף אף בסקרנותו, עד כדי שיכחת שמה של מועצת הבטחון של האו"ם (רייגן לא הצליח להיזכר אלא ב"ועדה" עמומה).

שנה וחצי לפני כניסת הנשיא הבא לבית הלבן, מנצח צוות־מעבר על מדיניות הממשל במזרח־התיכון. חברי הצוות אינם צריכים להודות בכך, אבל בפועל הם שומרי הרציפות במדיניות האמריקאית, יותר מאשר אוכפי קו רייגן, אם יש כזה. ביטוי מובהק לראיית העת הזו כחוליית־ביניים ארעית בין העבר לעתיד סיפק, בראשית השבוע שעבר, יועץ הנשיא לבטחון לאומי, פראנק קארלוצ'י, בנאום שנבלע כליל בדיווחים מוושינגטון אך שחשיבותו במחבריו, בדגשיהם ובקהלו – ישראלים וערבים.

קארלוצ'י דיבר אל השתדלנים למען הערבים בוושינגטון ובאמצעותם אל שולחיהם באיזור, המסוכסכים ומתואמים חליפות בינם־לבינם, מירדן ואש"ף ועד לסוריה ולסעודיה. נאומו, יש להניח, נכתב בידי עוזריו לענייני המזרח־התיכון במועצה לבטחון לאומי, רוברט אוקלי ודניס רוס – שניהם ממשתתפיה המיועדים של פגישת עוזר שר־החוץ ריצ'ארד מרפי עם מקבילו הסובייטי ולדימיר פוליאקוב בעוד כשבוע ומחצה. בשבוע הבא אמור היה רוס להשתתף בוועידת המרכז למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת תל־אביב, שבה היה אמור לשפוך אור על המדיניות האמריקאית באיזור; בשל ההכנות לפגישת מרפי־פוליאקוב ביטל רוס את בואו ארצה. היה צפוי כי דבריו שם, כמו גם דברי השגריר תומאס פיקרינג לקראת 4 ביולי, ישקפו את הקו שקדם לרייגן וימשיך להנחות את יורשו.

פיקרינג, אוקלי וקארלוצ'י מאפיינים את סגל־הקבע של הפקידות הבכירה, מורשת ממשל לממשל. פיקרינג התמנה לשגריר ברבת־עמון בימי הנשיא ניקסון וכיהן שם תחת פורד וקארטר. אוקלי כיהן בימי נשיאים אלה במועצה לבטחון לאומי ובסטייט דיפרטמנט. אצל רייגן היה מתאם המלחמה בטרור בסטייט דיפרטמנט, קודם שהוחזר למועצה לבטחון לאומי. קארלוצ'י חזר אמנם עתה לממשל לאחר ארבע שנות הפוגה, אך לתפקידו בראשית מימשל רייגן כתת־השר בפנטגון קדמו כהונות בכירות אצל ניקסון, פורד וקארטר. שלא כמינויים הפוליטיים שהגיעו עם רייגן מקליפורניה או מהימין הפשטני, יודעים פקידים אלה שהעולם לא נברא עם הנשיא ה־40 ולא יתפורר בלכתו. משום כך הדגיש קארלוצ'י בנאומו את המעורבות האמריקאית באיזור ב־30 (ולא בשש) השנים האחרונות ואת הדרכים שקדמו ליוזמת רייגן מספטמבר 1982, ביניהם הסכם קמפ דייוויד (שבתקופתו כיהן קארלוצ'י כמשנה למנהל הסי־איי־איי).

הממשל תומך מפורשות בוועידת־פתיחה בין־לאומית, אך משאיר את היוזמה בידי הסובייטים ואולי חסר־אונים מכדי לפעול

החתירה האמריקאית להישגים מעשיים ומפוכחים מתבצעת בשני נתיבים, אמר קארלוצ'י לערבים. הראשון הוא שיפור החיים הפוליטיים, החברתיים והכלכליים של הפלשתינאים בגדה המערבית ובעזה, "כדי להניח יסוד לשיתוף־פעולה בין ערבים לבין ישראלים, החיוני לסביבה נוחה לשלום". מינוי ראשי־עיריות ערביים וכינון בנק ערבי הם "חלקים מוקדמים חשובים של מאמץ זה, אך יש לעשות הרבה יותר. כדי להתמודד עם מגמות דמוגרפיות ועם קיסמה הגובר של הקיצוניות בקרב הנוער בשטחים הכבושים, יש להעניק לפלשתינאים המתגוררים בהם עניין במשהו חיובי ואמונה כי אפשרי עתיד מדיני וכלכלי משופר. נתינת העניין במשהו חיובי והגדלת משקלם של המתונים הן לטובת הפלשתינאים. היא גם בוודאי לטובת ישראל, לטובתנו (האמריקאים), לטובת בעלי־בריתנו, לטובת מצרים וירדן, לטובת השלום".

מאמץ זה, שלמען המרצתו "הורה הנשיא לסחוט 30 מיליון דולרים מתקציב השנה", אינו תחליף לפתרון מדיני או לתהליך מדיני נרחב יותר, אלא נספח לנתיב השני, מיהר קארלוצ'י להוסיף – "נתיב שנועד להפיק תהליך מיקוח היכול להוביל לשלום". העקרונות המנחים את ההשקפה האמריקאית על השלום גולמו בהחלטות מועצת הבטחון 242 ו־338, בהסכמי קמפ דייוויד וביוזמת רייגן, "הממשיכה להציע בסיס מעשי לאבטחת בטחון ישראל, לסיפוק השאיפות והזכויות המוצדקות של העם הפלשתינאי ולהפקת שלום כולל במשא־ומתן בין ישראל וכל שכנותיה הערביות" (רמז ברור להכללת סוריה, שאינה נזכרת בתוכנית רייגן). שני איתותים נוספים לעבר סוריה שיגר קארלוצ'י בשבחו את "סימני העניין שמגלה סוריה, הראויים למעקב כדי להיווכח אם הם רציניים" ובדברו על המימד הלבנוני של ועידת־השלום הבין־לאומית לאיזור. ועידה כזו אינה חזונית אמנם ללבנון, אמר קארלוצ'י אבל ההתמקחויות הישראליות־סוריות והישראליות־לבנוניות בוועידה, יחד עם הדיון בסוגיה הפלשתינאית, "אולי יספקו השראה להתמקחויות ולהבנות מקבילות ורציניות בין הסיעות הלבנוניות השונות ובין לבנון לבין ממשלות ערביות בעלות השפעה בלבנון".

שלום ערבי־ישראלי לא יושג בכפייה או בדרגע, בפגישה אחת ויחידה, אלא רק בהדרגה ובהתמקחויות ישירות ודו־צדדיות. היתווה קארלוצ'י את מסגרת הוועידה שתניע משא־ומתן כזה: היא לא תכפה את השקפותיה על הצדדים, לא תטיל וטו על הסכמים שישיגו ביניהם ולא "תכניס לאיזור עוד יסודות מפריעים". הוועידה תכונס רק אם תהיה ערובה לכך שתספק "פתיחה למשא־ומתן כזה", ציין קארלוצ'י (בהזימו במשתמע את הטענה כי איש לבד מפרס אינו משתמש במונח "פתיחה"). עדיין פתוחות שאלת התפקיד הסובייטי ("אם בכלל"), הייצוג הפלשתינאי, היכולת והרצון של סוריה להצטרף לגישה זו "ומושג ברור יותר על התפתחות המשא־ומתן בפועל". אם לא ייפתרו שאלות אלה לשביעות־רצונם של האמריקאים, "לא תהיה ועידה – אך בלימת התהליך בנקודה זו, כשאין באופק כל תהליך אחר, משמעה אובדן הזדמנות משמעותית־בכוח להתקרב לשלום".

התנייה מכוונת לסובייטים; התמיכה ברעיון הוועידה, אם יתמלאו התנאים – לישראלים.

מול הרציפות במדיניות האמריקאית ניצבת תמורה, תכסיסית ואולי גם מהותית, במדיניות הסובייטית. התיווך האמריקאי בעשור שעבר הצליח משום שהנרי קיסינג'ר וג'ימי קארטר שלטו בפרטים והשקיעו מעורבות אישית. כעת, בעוד רונלד רייגן נמוג ומשאיר לפקידיו את שימור המורשת, מרכז מיכאיל גורבצ'וב פעלתנות חדשה מלמעלה. יתכן שהסכנה הגדולה ביותר למערכה למען יציאת היהודים הסובייטית טמונה באיוורור המערכת הסובייטית: מועמדותו של יוסף ביגון בבחירות

בנפרד מהתהליך המדיני אפשר להציע לאמריקאים עסקה: המרת 550 מיליון דולר לשנה לשקלים לחלופות ה"לביא" בארץ תמורת הסכמה ישראלית למכירת טילים לסעודיה

מקומיות, במקום לנצל את שיחרורו לעלייה מיידית לישראל, עלולה להצטרף להרפיית שיבושי השידור של "קול ישראל" (ובכך להבאת תמונה מציאותית של ישראל מושבתת ושסועה, למאזין שבתוככי רוסיה) עד כדי מגמה של העדפת "שינוי מבפנים" על יציאה ארצה, גם בהיפתח שערי־הברזל.

בדברו על הפעלתנות הסובייטית המוגברת באזור נזהר קארלוצ'י להבחין בין "גרימה גלויה של בעיות לשלום ולמתינות" – "מה שאפשר שאין הסובייטים עושים" – לבין "שיפור היערכותם לעשות זאת בעתיד, ככל שהם מחדירים עצמם". מימשל רייגן מבקש להאמין בכנות ההצהרות הסובייטיות בעד גמישות ומחוייבות לשלום, אך תובע הפגנות מוחשיות שלהן. במקום לחפש הזדמנויות במצבי־סיכסוך, בפועל או בכוח ובאמצעות מכירת נשק להשגת השפעה, "הסיקה כנראה ההנהגה הסובייטית החדשה כי אל עוד לסובייטים להיראות שוליים לתהליך השלום. לכן הם משוחחים עם מדינות־הנפט על קביעת מחירים, מציעים הגנה למיכליות כוויית, מעניקים למצרים פריסת־חובות בעוד האמריקאים מנועים מכך, מציעים למדינות ערביות מתונות נשק בעוד הקונגרס מתנגד לכל מכירה ואף מנסים לפתות את הישראלים בנופפם בסיכוי היחסים הדיפלומטיים והגברת ההגירה היהודית". בשיטה אמריקאית או לא, יגיע המבחן לסובייטים בקיץ או בסתיו, בסיבובים המתגבהים של מרפי־פוליאקוב, שולץ־שווארדנדזה ולבסוף אולי גם רייגן־גורבצ'וב.

דווקא לקהל הערבי אמר קארלוצ'י כי המאמץ לאירגון ועידה בין־לאומית עורר ויכוח בישראל, "ובדין, שהרי סוגיות השלום והמלחמה כה חשובות". "איננו עיוורים לויכוח בישראל ולא לנו להחליט על נתיב ישראל ועתידה", אמר קארלוצ'י – "ההחלטה היא של הישראלים ותמיד נכבד את הדמוקרטיה הישראלית, אבל כידידי ישראל ותומכיה, לא נוכל להיות אדישים ולא נימנע מנקיטת עמדתנו בשאלת השלום".

זוהי התייצבות ברורה לצד פרס, עם היסוס הנובע מגורבצ'וב ולא משמיר. זוהי גם הבהרה כי הרבה לאחר רייגן יהיו בוושינגטון שומרי־החומות מסוגם של קארלוצ'י, מרפי, אוקלי ופיקרינג, בהמתנה למשבר שימריץ תיווך או לנשיא פעלתן ופרסני מסוגו של סם נאן.

לפני עשור שנים באו קצין־הצנחנים־והחי"ר הראשי של צה"ל וסגנו לביקור באוגדה המוטסת 82 בפורט־בראג. תת־אלוף אורי שמחוני ואלוף־משנה אמנון ליפקין נילוו לקולונל השחום קולין פאואל בתרגיל־לילה של חטיבת־הצנחנים שבפיקודו. אורחים זרים אלה, שלא התעצלו לרוץ איתו באפלת צפון־קרולינה, נחקקו בתודעתו. אחר־כך היו לאלופים, זה נספח צה"ל בוושינגטון וזה ראש אמ"ן. פאואל היה לגנרל, לעוזרו הצבאי של ויינברגר ועתה לסגנו של קארלוצ'י, משנה ליועץ הנשיא לבטחון לאומי. אפשר שעוד יהיה לראש־מטה זרוע־היבשה, חבר כושי ראשון במישלב ראשי־המטות, תחת הנשיא הבא או זה שאחריו.

יש חיים גם לאחר ה"לביא", כמו גם לאחר רייגן. צריך לשלוח את האנשים הנכונים מכאן לטפח את האנשים הנכונים משם ולהתמקד בסוגיות הנכונות ברגע הנכון, כדי להשיג תמורה מיטבית לישראל.

למקומות היכון רוץ / טלי זלינגר

שבע נא

מינויו של האלוף ירון לתפקיד הנספח הצבאי בוושינגטון הוא פרי התפיסה שעיקרה צ'ופרים. מחלקים סוכריות לחברים. אולי להם זה "מגיע", אבל למה זה מגיע למערכות שבראשן הם עומדים?

הקיץ המתלהט מחמם לא רק את הגבולות והפוליטיקה, אלא גם את מסדרונות המטה הכללי. על עקומת הריגושים סביב נושא המינויים בצה"ל נרשמה האטה מסוימת ברבע החולף של שנת השיבוצים, ואולם עם פרוס הרבע הקיצי – לפני הסתיו שבו צפוי שיתחוללו כמה תזוזות – מכה האדרנלין שנית. על הפרק סיבוב נוסף, וכתמיד נושך שיבוץ אחד בעקבו של רעהו. כדרכם של דברים שהם בנפשם של אנשים, ניגרים אל תוך סוגיית מינוי קצינים, קידומם והצבתם בעמדות מפתח או נחות, אשרי רגישויות, התחשבויות על בסיס ענייני או לא ענייני, ושיקולי קו שני או שלישי שאינם תמיד נהירים לעין שלא מתמצאת בסבך. בקיץ השיבוצים הזה, בשולי התפר שבין חילופי הרמטכ"לים, ייקטפו או יירקבו פירות הרבעון הגמור הקודם, שלהי תקופת כהונת הרמטכ"ל הקודם.

אחד מתפוחי האדמה היותר־לוהטים במדורה הוא שאלת מינוי נספח צה"ל בוושינגטון. מצויים בה, בסוגיה הלוהטת הזאת, כל המשתנים של משוואת מינויים בצה"ל והרבה ממאפייני תהליך קבלת ההחלטות בצמרת הזאת בכלל. אמריקה, שוב אמריקה כמשל.

קיימת אפשרות שהאלוף עמוס ירון, נספח צה"ל בוושינגטון, יארוז מזוודות וישוב ארצה. אחרי שיוציא שנת שירות אחת בארץ האפשרויות הבלתי־מוגבלות הוא יחזור ומעל חופי הארץ תיגול הדאי אבן כבדה מאד מליבו. משקיעה לא במהרה יקלו על כיסי חליפות הערב וחולצות העבודה נוקשות־הצווארון של עובדי המשרדים הישראליים כאן ושם, עובדים המופקדים על הקשרים המסועפים שלנו עם האמא הגדולה בגולה. מה שיקרה עד אותו רגע יכול עוד להכביד את המשא. נסיבות מינויו של ירון כמו, אפשרות, חזרתו ארצה הרדופות על־ידי הלובי הערבי המתעצם נגדו ולובי יהודי מסוים, האיום בתביעה משפטית שהסרתה תקבע אולי את תאריך שובו וכן עלילות המירוץ על המינוי הבא שם – כל אלה מרכיבים תמונת מצב אופיינית.

מינויו של ירון לתפקיד בוושינגטון הוא הפרי הבאוש של תפיסה עתיקת יומין שעיקרה – צ'ופרים. מחלקים סוכריות לחברים. האלוף ירון, איש שכישוריו הצבאיים כמעט שאינם שנויים במחלוקת, לא היה המועמד האידיאלי למישרה הבעייתית־משהו בוושינגטון. לא שלא יודעים אצלנו עד כמה רגישה העמדה שם, עד כמה היא מורכבת ומחייבת מיומנויות ספציפיות – משפה קולחת ועד הבנה מדינית – אבל כתמיד גוברת תחושת ה"יהיה בסדר", ובראש סדרי העדיפויות מעמידים חשבונות שאינם מתיישבים תמיד עם העניין. לוחם ומפקד אמיץ וטוב אינו בהכרח דיפלומט מבריק. במיוחד לא אם שמו נקשר לפרשה בעלת היבטים והשלכות שהרבה מעבר ל"יהיה בסדר" של החבר'ה, לפרשת סברה ושאתילה. העובדה שירון היה אחד האנשים היותר הגונים בימי ועדת כהן והעובדה ששילם ביוקר רב על חלקו בה אמנם עומדות לזכותו בהחלט, אבל לא די בכך כדי לשלוח אותו לוושינגטון. אלא שלא, העיתונות כאן ולא העיתונות, הציבור והמימשל בוושינגטון לא הביעו אף צל־צילו של טיעון נגד המינוי. אפשר, אמנם, היה לשמוע ריטונים במסדרונות המטכ"ל על הבחירה הלא־אידיאלית ועל "הסידור" לחבר, אבל ריטונים היו ויהיו תמיד שהרי זו טיבה של עקומת הריגושים משיבוצים, כאמור, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר בצ'ופר.

וושינגטון נחשבת פיסגת המאווים. קציני צה"ל, כמו כולם, אוהבים נסיעות לחו"ל. לביקורים, לסיורים, לשהיות. הזדמנות לחסוך קצת כסף, הזדמנות לראות עולם, הזדמנות לנוח. במכלול השיקולים למינוי נספחים צבאיים לא נעדרים גם המרכיבים האלה. השאלה היא כמובן המינון, והנוסחה נותנת במקרים רבים משקל יתר למרכיבים אלה, כך היה וכך אולי גם יהיה עכשיו.

בקרב על מינוי נספח צה"ל בוושינגטון טמונים אולי זרעי הפורענות הבאה. השמות המגולגלים והקומבינציות שנעשות על לוחות השיבוצים ובסלוני הקצונה הבכירה מרמזים – כאילו דבר לא נלמד – שמה שהיה הוא שיהיה. החל במועמדים שיהיה זה להם תפקיד ראשון בדרגת אלוף וספק אם כישוריהם הולמים דיים, אנשי שדה ואנשי שלישות, אנשי שריון ואנשי מודיעין, וכלה במקורבים של ומורמים מעל, כל אחד חושב שהוא, או ראש החץ של קבוצתו, הוא זה ש"מגיע לו". אולי זה מגיע לו אבל עדיין השאלה היא האם זה מגיע לאינטרסים של ישראל, של צה"ל, של המערכות הסופר־רגישות שהוויתן מובילים לוושינגטון וממנה.

האופן שבו מתנהל הקרב העדין, עטור כפפות משי, גם הוא אופייני לשיטה. לא המציאו אותה עם סוגיית המינוי בוושינגטון, אבל היא בהחלט מתמצית בה כמקרה־מבחן. גורמים מעוניינים, "מקורבים" או בעלי הדבר, מפיצים שמועות ההופכות אותם – את אותם גורמים – מיידית מאפשרות נמוכה כמעט בלתי אפשרית לבעלי סטטוס "מועמד". כך גם בכל ענייני השיבוצים האחרים. הבורסה מתחילה לעבוד, ואחר־כך לך תוכיח שאת התודעה הזאת יצרה אותה הסתננות ידיעות מפה לאוזן. כך קרה שקצין בכיר מאד ראה עצמו מועמד למשרה, כסוכריה, כפרס תנחומים, כפינצלה לימיז בצה"ל, ורק גודל האבסורד שבאפשרות של מינויו של מי שהיה מקורב ומעורב בפרשת פולארד, האפילה על גודל אבסורדים אחרים, וכנראה שהרכיב הזה בפאזל יצא מן המשחק. הלחצים שנוצרים מרחיקים עוד את השיקולים העניייניים, הזיונים כליכך בשאלה כמו המינוי בוושינגטון – כמו גם במינויים אחרים – ומצופפים את ההתחשבויות בקו הראשון של ההחלטות. והותו של הקצין הבכיר שיזכה בפרס הגדול קשורה בסבב שלם שיתפתח מן ההתפתחות האחרונה ועל כן, התרגילים החשבוניים רק עכשיו מתחילים. אם סוגיית מינויים היא קריטריון ואבן־בוחן לתבונה ולשיקול דעת, מעניין לראות איך יעברו הרמטכ"ל ושר הבטחון את הרבעון הזה והאם יגיעו בשלום אל הסתיו.

נושאים ונותנים נסים קיסר. מתי הם יתמו. תצלום – אילן אוסנדרייבר

הסכמי השכר. מו"מ / חיים ביאור

סוחבים

לא כולם מתרגשים ממשא ומתן איטי ומתמשך. המעסיקים לא, וגם בהסתדרות יודעים שדחיית החתימה על הסכמי שכר חדשים מקפיצה, למעלה, את העלאת השכר

הדממת השידורים בטלוויזיה וברדיו במשך יממות ברציפות והשבתת "אגד" ביטאו השבוע את העתיד להתרחש אם לא ייחתמו, בשבועות הקרובים, הסכמי שכר חדשים במגזר הציבורי.

14 איגודים מקצועיים החולשים על 450 אלף עובדים בשירות הציבורי, עשויים להמשיך את מהלך הפתיחה של רשות השידור ו"אגד", כשהכריזו בראשית השבוע על סכסוך עבודה. כלומר, שמירת האופציה להשבית באווירה סלקטיבי שירותים חיוניים יותר או פחות, בתום שבועיים של "צינון". מימוש האופציה תלוי, יש להניח, בקצב המשא ומתן על השכר, ולית־דין־וקו – בכמה יתקדם.

הערכות שהשמיעו גורמים הסתדרותיים המקורבים למשא ומתן לפיהן הסכם השכר ל־'87 יגובש עד סוף יוני – התבדו, ובקצב שבו מתנהלים הדיונים בין צוותי המעסיקים הציבוריים וההסתדרות, לא ברור אם הסכם השכר יושג ביולי ואולי, כפי שהיה לפני שנה, ייחתם אי־שם בשלהי הקיץ – חודשים רבים לאחר המועד באפריל, מועד פקיעת תוקפם של הסכמי השכר הקודמים.

המשא ומתן על השכר אינו מראתוני. במשך חודש, חודש שלם, היו שלוש פגישות בסך הכל. ההסתדרות מצידה הצהירה פעמים אחדות כי היא מעוניינת שהמו"מ יסוכם בהקדם, אלא שלמעסיקים – כך נראה – לא אצה הדרך, לפחות כל עוד ענגת הבחירות נראית באופק. גם נציגי ההסתדרות מודים, אם כי בחדרי חדרים, שלהתמשכות השיחות במשך שבועות ארוכים יש שתי פנים: קיימת אמנם סכנה של זעזועים ביחסי העבודה, שיחרגו מיכולת הבקרה הישירה של ההסתדרות; אולם ברור גם כי ככל שהחתימה על הסכמי השכר תעשה במועד רחוק יותר, רב הסיכוי להעלאת שכר גדולה יותר. "אילו מיהרנו לחתום על הסכם שכר חדש בחודש אפריל, מיד לאחר שפג תוקפו של ההסכם הקודם, לא היינו מסוגלים להשיג תוספת שכר מעבר ל־3 עד 4 אחוזים", אומרים חברים בצוות ההסתדרות למשא ומתן. "התביעה היום היא להעלות את השכר במעט יותר מ־10 אחוזים. בעוד חודש – חודשיים, אם לא ייחתם הסכם, נצטרך לנקוב מספרים אחרים".

תוף הרוחיה של סבב השיחות אתמול, שררה באגף לאיגוד מקצועי מעט אופטימיות. התיקונים הצפויים ברפורמה יביאו להקלה במיסוי על השכירים שהכנסתם בינונית – להגדלת הנטו שלהם – כדרישתו של מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר. האוצר גם רמז על הסכמה לפצות חלק מהגמלאים שפרשו משירות המדינה והרשויות המקומיות עקב השחיקה בשיעור 26.7 אחוז בקצבתם בשלוש השנים האחרונות.

אבל מאחורי הסימנים הרמוזים עומדת עדיין הצהרתו של השר נסים שהשנה אין להעלות את שכר הברוטו מעבר לתוספת היוקר (שתשולם כנראה לא לפני נובמבר). נסים מזהיר שהגדלת השכר "מעבר לעלייה בפריון" תגרור פיטורי מאות או אלפי עובדים בשירות הממשלתי. עוזריו דואגים להדליף שהיענות לתביעות ההסתדרות והאיגודים המקצועיים תעמיק את התהליך של העברת עבודה "החוצה" לקבלנים מחוץ למערכת, עד כדי קירצוץ שירות המדינה.

הטענה שתוספת שכר תאיץ את האינפלציה, תערער את היציבות, תגרום לפיטורים המוניים ותזעזע מערכות ממשלתיות – מוכרת, אלא שנדמה שהתגוננות האוצר הנוכחית מפני דרישות ההסתדרות נסמכת עליה בלבד, ומתעלמת מן המצב בשירות הממשלתי, שהחמיר מאד בעידן שחיקת שכר העובדים. מאות עובדים מיומנים, בעיקר בעשור הרביעי לחייהם, פרשו בשנתיים האחרונות ממשרדי הממשלה ויחידות הנמנות עם המגזר הציבורי ופנו למגזר הפרטי, שם הם מרוויחים פי ארבעה, פי שישה או פי עשרה משכרם הקודם. ומדובר לא רק ביועצי מס, גם במהנדסים בשירות המדינה, בכלכלנים ובעובדים סוציאליים.

השחיקה הריאלית בשכר עובדי המגזר הציבורי מאז הפעלת התכנית הכלכלית ביולי '85 – תכנית שההסתדרות הצטרפה אליה – לא מנעה הוצאת עבודות לחברות קבלניות המעסיקות עובדים לפי חוזים אישיים, תופעה שהתפתחה ברוב המשרדים ומחייבת הקצאת משאבים כפולה ומשולשת לעוכת התקציב לתשלום עבור שעות נוספות לעובדים מן המניין, שבמקור היו אמורים לבצע את אותן המשימות.

בעוד צוות האוצר טוען שהשכר במגזר הציבורי עלה בשנה שחלפה ב־30 אחוז "דבר המאיים על יציבות המשק בכלל והשירות הציבורי בפרט", מנתוני הסתדרות עובדי המדינה עולה שכמחצית מעובדי המדינה בדירוג האחיד משתכרים בין שניים ל־16 אחוזים פחות מ־525 שקלים שנקבעו בחוק כשכר מינימום. יתר העובדים בדירוג האחיד משתכרים בין 43 ל־50 אחוזים מהשכר הממוצע במשק. רק שכבה זעירה של ותיקים, בדרגות כ' ומעלה, משתכרים ברוטו 912 שקלים ומעלה, כלומר, מתקרבים לשכר הממוצע במשק, שהוא היום 1,225 שקלים.

התמונה ברשויות המקומיות ובמוסדות ציבוריים אחרים – דומה. כשני שלישים מהעובדים משתכרים רק מעט יותר משכר המינימום. עובדים סוציאליים במחלקות לשירותי רווחה שהם בעלי ותק של 10 שנים נניח, משתכרים כ־600 שקלים. באגפי המיסים, מקום שם אמורה להתקיים המלחמה בהון השחור ובעשרות אלפי מעלימי מס גדולים, פריסת השכר רחבה קצת יותר, אך מאות העובדים שם משתכרים בסביבות שכר המינימום במשק.

נתוני השכר האלה מדברים בעד עצמם. המשבר בשירות הציבורי הממלכתי הוא עובדה בשטח, ויש לו הסבר בשפת המספרים: למשל: מכתב הנשלח בגוש דן אל מען בגוש דן עלול להתעכב חודש ימים, משרד התקשורת מנסה לשווא, לגייס דוורים ולמה שיצליח כאשר השכר המוצע להם לא עולה על 550, לכל היותר, 600 שקלים? או: פקיד השומה שבמשך שעה ניסית לשכנעו שמגיע לך החזר מס מגלה אדישות; למה שלא יגלה אם בסוף החודש נותר בידיו שכר נטו של 700 שקלים?

העלאה ריאלית של השכר, בשיעור מתון, תשפיע רק בשוליים, אם בכלל, על עליית הצריכה הפרטית ועל קצב האינפלציה השנתי. התוספת שתושג בעקבות הסכם השכר במגזר הציבורי לשנת '87 הצפוי להיחתם הקיץ, אמורה להיות שלב בתהליך הדרוג של החזרת השכר במערכות הממשלתיות והציבוריות לרמה מתקבלת על הדעת, כמקובל במדינות מתוקנות, רמה שתעצור את נשישתם של הטובים למערכות מקבילות ותמנע את המשך ההתפוררות של השירות [illegible] על הציבור הרחב.

מכבסת־המלים של דויד גרוסמן / חגי אשד

הפתרון הכוזב, לקום ולהסתלק

השאלה האמיתית היא „איך יוצאים מזה בלי לשבור את הראש", ואף אחד לא יודע את התשובה האפשרית. מפני שהמצב בשטחים הוא מורכב מאד ומסובך מאד, איך שלא נסתכל עליו. אבל יש כאלה שכנסים, שלא אמרו נואש והם מחפשים פתרונות קשים וארוכים למצבים קשים ומסובכים. דווקא לכך אין דויד גרוסמן מקשיב כתף עוורת. הוא בא אלינו כמו רופא אליל שיודע הכל ומרפא הכל. „הזמן הצהוב" הוא תרגיל כבריק של שטיפת מוח סטריאוטיפית, דרמטית חד־גונית. הכל פשוט מאד וברור מאד. הכל צבוע בצבע אחד בלבד. הכל צהוב. עשרים שנה למלחמת ששת הימים הם עשרים שנות כיבוש. זה הכל. יהודה ושומרון הם „שטחים כבושים" ואיחוד ירושלים הוא „סיפוח ירושלים המזרחית". כשם שהמצב הוא חד וחלק, כך גם המסקנות הנובעות ממנו. מה שדרוש לנו עכשיו הוא „פעולה מוסרית", כדברי אלבר קאמי, ולא מעשה פוליטי, שאינו אלא „משחק ציני", כדברי רג'א שחאדה, „הגורו" החדש של דויד גרוסמן ושל כולנו. מה שנותר לנו לעשות הוא להסתלק משם מהר ולהגיד לערבים — לא חשוב למי — הרי שלכם לפניכם בואו וקחו. מצידנו, מחר בבוקר. צריך רק „להתעשות אדם" ולעשות את המעשה המוסרי הגואל, הפשוט, החד־פעמי. זו המסקנה המתבקשת ואלה דברי הסיום והסיכום של „הזמן הצהוב" של דויד גרוסמן.

זהו תרגיל אינטלקטואלי העשוי מחוכרים דיבאקסיים. דויד גרוסמן מוביל אותנו לסיור מודרך ב„שטחים הכבושים" עקב בצד אגודל, כמי שלא נטעה ולא נסטה חלילה, ימין או שמאל. הוא מכתיב למחנו, מילה במילה, מילה מדוייקת אחת אחרי מילה מדוייקת שקדמה לה, תיאור קליני של איבר נגוע אחד בגוף החולה של הסכסוך הישראלי־ערבי. גם זה חלק מן התרגיל של הסחת הדעת ואחיזת העיניים: הוא עוסק באיבר האחד, כאילו הוא הגוף כולו. זהו האיבר הנגוע — מחנות הפליטים, בתי הדין הצבאיים, הכיבוש — וזהו הגוף החולה כולו. זהו הסכסוך כולו, אנחנו האשמים במחלה. אנחנו יכולים גם לרפא אותה באיזמל המנתחים הדק והחד שמציע לנו גרוסמן. להודות באשמת הכיבוש ולשים לו קץ. באורח חד־צדדי, כנראה, ומה שיהיה — יהיה. אבל גרוסמן יודע שזה לא יהיה. הוא מיואש. הוא יודע שלא נעשה זאת. בגלל הסמטום האנושי והרצון שלא לראות את האסון המתקרב. יכול להיות שיש בזה משהו, אבל גם הראיה הסטריאוטיפית, התעמלנית, המשיפה, המרגיזה והמקוממת של דויד גרוסמן תסייע לכך. היא איננה אלא עוד תרומה לשכנוע המשוכנעים ועוד ידיה במלחמת האחים הסמויה, שכבר ניסשה בין המתנות המקצינים הזהכים.

ממתי ירושלים היא שתי ערים ולא אחת? מאימתי חלה קדושה על הכיבוש הירדני דווקא, שחילק את העיר לשניים?

הוא מתכנת אותנו להאמין שמלחמת ששת הימים לא היתה. אלא מלחמת כיבוש. היא לא היתה ומכל מקום היא איננה עכשיו מלחמת מגן מתמשכת. מלחמה שלא נגמרה. ובוודאי שהיא לא היתה מלחמת שחרור. אפילו לא שחרור ירושלים העתיקה, מתוו התפילה והגעגועים של העם היהודי לדורותיו. וגם לא שחרור הרובע היהודי שעלה באש והכותל המערבי שהיה שמם. הר הצופים והאוניברסיטה העברית בירושלים ובית החולים „הדסה", שהושבתו ממלאכתם מאונס. בניגוד להסכם שביתת הנשק. כל אלה לא שוחררו. הם נכבשו וסופחו. וזה הכל. חד וחלק. כל השטחים שנכבשו במלחמה הזאת הם רק שטחים כבושים. זאת כל התורה כולה על רגל אחת ואידך זיל גמור. כל השאר אינו אלא „מכבסת מלים", שהיא מין מילון אורווילי של כפל־שפה, כפל־מחשבה וכפל־מציאות, שדבק בנו והשחית אותנו „הכובשים", כפי שמסביר לנו דויד גרוסמן.

„מדינה משכנת לעצמה אוצר מלים חדש.. מלים שאינן מתארות מציאות אלא משתדלות להסתיר אותה", הוא כותב במשפט הפתיחה של „המסגרת" הקטנה הנקראת „מכבסת־מלים". ויש לו דוגמאות. נביא כמה מהן. הן משעשעות ומאלפות. מן הקל אל הכבד. „לעתים הניסוח הוא כמעט פסטוראלי: „...בתקרית שבה מצאו שני ערבים את מותם..." . ממש נפלא: „הלכו להם שני חבר'ה לשוח ומה מצאו את מותם", מלגלג גרוסמן על משכובי המלים הצלוחים של ימינו. אלה שאינם יודעים, כנראה, שאין לשון „מצא" אלא לשון שכולה טוב. ומה עניין מציאה למוות בתאונה, או אפילו לרצח בשוגג?

אילו דויד גרוסמן היה פחות נמהר ופחות זחוח דעת הוא היה מוצא ש„משכוב המלים" במקרה זה הוא מחבר ספר „דברים" שבמקרא, הקובע את הצורך בהקמת שלוש ערי מקלט לרוצחים בשגגה. ומחבר „דברים" מתאר בניסוח „כמעט פסטוראלי", כפי שמכנה זאת גרוסמן, את הדוגמה של שני חבר'ה שיצאו לשוח ביער ו„לחטוב עצים... ונדחה ידו (של האחד מהם) בגרזן לכרות העץ ונשל הברזל מן העץ ומצא את רעהו ומת". ממש כמו במכבסת המלים של ימינו. „מצא" במובן של „פגע", אלא שבספר „דברים" הברזל הקטלני „מצא" את זה שמת ולא להיפך. מעניין מה גרוסמן היה אומר אילו משה היה כותב בימינו שהכדור שנורה „מצא את הערבי", והלה מת כתוצאה מן המציאה הזאת. אילו טרח גרוסמן לעיין במילון אבן שושן היה מוצא שאחד השימושים של הפועל „מצא" הוא שלילי ביותר: „מצאו רע (אסון וכו')". „פן אראה ברע אשר ימצא את אבי". „איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי". ועוד: „מצאה אותו יד פלוני", „פלוני השיג אותו לעשות עמו רעה". יוצא, איפוא, שדי לנו בתורת משה ובמילון אבן שושן ואין לנו צורך ב„מכבסת מלים", כדי לדייק ולכתוב על „שני ערבים שמצאו את מותם" בתקרית מצערת, או אפילו ברצח בשגגה. אלא אם כן יודע גרוסמן מניה מראש ש„בשטחים הכבושים" כל מוות נגרם על ידי רצח במזיד דווקא.

אבל זה רק מבוא להקדמה של אותה מכבסת מלים. „מזה שנים שאין 'סיפוח ירושלים המזרחית', יש 'איחוד העיר'". כך מלגלג עלינו דויד גרוסמן בהנחה שכולנו נצטרף אליו בצחוק המר. אבל מה לעשות? אותי זה לא מצחיק. להיפך. ממתי ירושלים היא שתי ערים ולא אחת? מאימתי חלה קדושה על הכיבוש הירדני דווקא, שחילק את העיר לשניים והעלה באש את בתי הכנסת של הרובע היהודי והרס את 'החורבה' ואסר על תפילת יהודים ליד הכותל המערבי ואסר על לימודים באוניברסיטה העברית ועל ריפוי חולים ב„הדסה" שעל הר הצופים שב„ירושלים המזרחית"? הגם מוסדות אלה הם קורבנות „הסיפוח" של „ירושלים המזרחית" הכבושה ואולי רק הדרך אל ההר היא כבושה ומסופחת וטעונה החזרה, מן הסתם. ואולי גם הרובע היהודי בעיר העתיקה וגם הכותל המערבי? או, שמא, כמו בדוגמה הקודמת — דווקא הביטוי „איחוד העיר" הוא בגדר שימוש לשון מדוייק בתכלית, ולא הכינוי המלאכותי — „ירושלים המזרחית" — המנוגד להיסטוריה ולגיאוגרפיה של העיר וסביבותיה?

העיר שהיתה עיר אחת מאז ימי היבוסי, מזה 3000 שנה ומעלה, חזרה להיות עיר אחת לאחר 19 שנים בלבד של חלוקה לשניים בכוח הכיבוש הירדני. במובן זה היא „אוחדה מחדש" ולא סיפחה את עצמה לעצמה. איפה חוש הפרופורציה של גרוסמן? איפה תחושת הזמן והיכן תפיסת ההבדל בין 3000 ל־19 שנים? אכן, יש לנו כאן שאלה קשה. מה יהיה מעמדם של הערבים ומה יהיה מעמד האיסלאם בתוכה של העיר האחת והמאוחדת מאז ומתמיד. וזוהי לא שאלה שתיפתר בהטפת מוסר והשמעת דברי גנאי על „מכבסת מלים", כביכול. זוהי שאלה פוליטית מסובכת מאד וחשובה מאד, לא פחות ואולי יותר מכל השאלות האחרות המחכות לפתרונן ואשר הן חלק מן הסכסוך הישראלי־ערבי הכולל. שום אדם בר דעת אינו מטיל ספק בכך שירושלים תישאר עיר אחת ומאוחדת כמאז ומעולם, והיא לא תחולק מחדש לפי קווי החלוקה השרירותיים בין „ירושלים המערבית" ו„ירושלים המזרחית", כפי שמאחל לה, מן הסתם, דויד גרוסמן.

האם לא הסתבכנו כאן במין „מכבסת מלים" המבלבלת את רוחות השמים ואת מושגי הזמן והמרחב?

הכל מתחיל מההתחלה. אליבא דגרוסמן השטחים הם כבושים. וזה הכל. מי שאומר „השטחים" בלי תוספת אינו אלא „מכבס" את המלים ו„משכוב" אותן. האמנם יהודה ושומרון של העבר וההווה הם רק „שטחים כבושים"? לגבי התושבים הפלשתינאיים השטחים הם „כבושים", בלי ספק. גם מבחינה אנושית־הומניטארית וגם מבחינה פוליטית־לאומית. אבל לגבינו הם גם „שטחים משוחררים", ערש קיומנו הלאומי שזכינו לשוב אליו לאחר שנות אלפיים. האם אין הבדל בין „ירושלים המזרחית" וחברון לבין קנטרה וקוניטרה? והם גם שטחי הגנה על קיומנו ובטחוננו — בעבר, בהווה ובעתיד. התקפנו והתגוננו. מה זה יכול לקרות לנו עם עיראק ואולי עם איראן, שמטרתה המוצהרת היא „שחרור ירושלים". והנה לך מציאות מורכבת ולא אחידה, המלאה ניגודים וסתירות, הנצבעת בשלושה צבעים לפחות ולא רק בצבע צהוב אחד.

שהרי כל מי שאינו נזקק ל„מכבסת מלים" אינו יכול להימלט מן המלים המתארות את המציאות והקובעות כי השטחים ששימשו „גדה מערבית" בממלכת ירדן במשך 19 שנה נכבשו במלחמת מגן שנכפתה עלינו, והמלחמה הועברה מיד אל שטח האוייב לפי דוקטרינת ההגנה של צה"ל מאז, שהיתה האפשרות היחידה בגבולות של אז. גם בעתיד, עד שישקוט המזרח התיכון כולו ארבעים שנה לפחות, יהיו השטחים הללו בגדר שטחי הגנה למרכזי האוכלוסיה החשובים ביותר של ישראל. ביבשה ובאוויר. היכן יוטסו מטוסי חיל האוויר שלנו ואיפה יוצבו תחנות ההתרעה, השיבוש והמניעה מפני התקפת פתע מהאוויר? האם לא בגב ההר של „הגדה המערבית", מצפון ומדרום ל„ירושלים המזרחית"? והאם לא הסתבכנו כאן במין „מכבסת מלים", המבלבלת את רוחות השמים ואת מושגי הזמן והמרחב.

האמת היא שעוד יהיה לנו עסק בטחוני עם השטחים הללו בכל הסדר מדיני כזה או אחר. לא יהיה לנו מנוס מהבטחת הסדרי הגנה מתאימים לפחות למשך תקופת מעבר ארוכה עד לחתימת הסכם שלום כולל ומקיף עם כל מדינות ערב. ועל כן מדוייק מאד להוסיף לשטחים הללו את התואר „מוחזקים" — עד להסדר המדיני־הבטחוני לעתיד לבוא שיכיר בצרכים הבטחוניים שלנו ושלהם ובזכויות העבר והעתיד שלנו ושלהם גם יחד. לא רק שלהם.

מה לעשות? המציאות הזאת היא מורכבת ומסובכת ורבת־גוונים. בלתי־אפשרי, כמעט, להביע בהעלם אחד את הצירוף של כל המציאויות של „השטחים" שהם שטחים כבושים־משוחררים־מגינים־מוחזקים גם יחד. ועל כן, לשון הקיצור „השטחים" היא נכונה ומדוייקת יותר מאשר כל העדפה של כל אחד ממרכיבי המציאות כשהוא לבדו והתעלמות מכל היתר. יוצא, איפוא, שדווקא הביטוי „השטחים הכבושים" המומלץ על ידי דויד גרוסמן, וכל אלה שהפכו כמוהו את מלחמת ששת הימים למלחמת החורבן של ימינו, הוא כשלעצמו אינו יותר מאשר צירוף של „מלים שאינן מתארות מציאות אלא משתדלות להסתיר אותה". בצורה נדושה יותר קוראים לכך מחצית אמת שהיא גרועה משקר. ושליש או רביע של האמת על אחת כמה וכמה.

מי שמאמין באמונה שלמה בביאת המשיח אינו טורח להפנות את עיניו אל מחוגי שעונו של גרוסמן

אבל „הזמן הצהוב" של גרוסמן לוקה לא רק בתרגילים סימאנטיים מפוקפקים. יש בו התבטלות לא נעימה בפני רג'א שחאדה, כאילו היה הוא מין „גורו" חדש במקומותינו, המסביר לנו בכתב ובעל פה כל מה שרצינו לדעת ולא ידענו על עצמנו ועל עתידנו: על מגרעותינו המכוערות וכשלונותינו הצורבים ועל הפער העצום בין הדימוי העצמי שלנו לבין המציאות. ועל אופיינו הלאומי האמיתי כאן בישראל ועל ההבדל בין הליכוד, הזוכה אצלו לדברי שבח, לבין מפלגת העבודה „המשחקת משחק ציני" וזה הכל. מה שכתב בורוכוב בשנת 1900 ברוסיה, הוא הוכחה מספקת לרג'א שחאדה בשנת 1987 לעיוורון של מפלגת העבודה „שהיא כביכול נאורה" והיא ממשיכה להאמין באמונתו הנאיווית של בורוכוב מאז. כך טוען שחאדה ברצינות וכך מצטט אותו בלי הסתייגות דויד גרוסמן. בעוד שכל מי שקרא ושנה בכתביו של בורוכוב מכיר ויודע, כמובן, כי הוא טעה לגמרי כשקיווה שהערבים יכירו כי „על פי הצדק הארץ היא קניינם של היהודים".

כנראה שדויד גרוסמן מצא חידוש מרענן בדברי הפולמוס הנדושים הללו, המקובלים מני אז על התועמלנים הערבים, המגלים בקיאות מילולית בתולדות הציונות בלי להבין את רוחה ואת האהידה שבה נאמרו ונכתבו הדברים. אלה הם חצי־משכילים, היודעים לצטט שברי פסוקים וקטעי דברים מכתבי הרצל והוגים ציוניים מלפני המבול, כאילו היו מצע מפלגתי בימינו, או „תוכנית מבצע" סודית של צה"ל לעתיד. מה יש לו לגרוסמן להתפעל כל כך מדברי ההבל הללו ולצטט אותם בחוסר כל פרופורציה? הוא לא מנסה כלל להעמיד אותם במבחן של מבט מן הצד ואינו מזכה אותם בשום הערה אלכסונית־תוכית כלשהי. לא כך בשיחתו עם אנשי עופרה, למשל. מעניין להשוות את תיאור שתי השיחות הללו מפי גרוסמן. לראות עין בעין את המטמורפוזה שהוא עובר, ממלמד דרדקי בשיחתו עם אנשי עופרה, המנסה ללמד בינה ודעת לקבוצה „טיפולית" של תלמידים מוגבלי־תפיסה, לדרדק הבולע בשקיקה את דברי התעמולה הנדושים והסטריאוטיפיים של „הגורו" רג'א שחאדה, המוכיח בשער.

לא נעים, לא נעים. צריך לקרוא את הקטע של שחאדה בתיאורו של גרוסמן כדי לדעת התבטלות מוסרית ואינטלקטואלית מהי. וצריך לקרוא לעומתה את תיאור הפגישה שלו עם אנשי עופרה כדי להבין התנשאות אטומה מהי. אמנם, מול הסתגרות אטומה של אנשי עופרה. אבל, בכל זאת: כאן אוזן כרוייה ונפש חפצה וכאן דו־שיח של חרשים. כשהוא משוחח עם אנשי עופרה הוא טורח להסביר לנו כל הזמן מה הם לא היו מסוגלים להבין, למרות שהוא ניסה את כוחו כמה פעמים. הם פשוט לא תופסים. אין מה לעשות.

ואגב, האמת היא שמי שנתפס לאי הבנה בדו־שיח של חרשים שהוא ניהל איתם, היה הוא ולא הם. הוא התעקש לשאול אותם מה חשים שכניהם הערבים ומה הם חושבים על כך והם לא השיבו לו תשובה כלשהי על השאלה הזאת. אבל הצרה הקודמת והעיקרית היא שאנשי עופרה אינם מסוגלים לחוש מה אנחנו היהודים מרגישים וכבר לא איכפת להם. ואיך ולמה יהיו הם מעוניינים ומסוגלים לחוש מה הערבים מרגישים? את גרוסמן מעניין מה יוחס לערבים ואותנו מעניין קודם כל מה יוחס ליהודים. זה מסוכן וחמור הרבה יותר. אנשי עופרה נראו והתנהגו בתחילת דרכם כאנשי התיישבות ובטחון עם מוטיבאציה דתית־לאומית מודגשת, וסטו מאז לדרך אחרת לגמרי. ואולי הם רק הסוו את זהותם האמיתית כל הזמן. עכשיו נראה כי הם הפכו את עצמם, הם וחבריהם מ„גוש אמונים" — לכת שבתאית מסתגרת, שבתוכה צומחות כיתות של סטיה פראנקיסטית, הפורצת חוק ומוסר לתיאבון. שבתי צבי כבר היה בתולדותינו וגם יעקב פראנק. ואנחנו יודעים מה עלה בסופם. אולי הם הצוהר להבנת ההתסמונת הזאת המובילה מ„גוש אמונים" למאיר כהנא ואנשיו.

הללו, אנחנו יודעים, שואפים לגרש את הערבים מכאן על ידי „טרטורים" והם מוכנים לשם כך להתנגש גם עם צה"ל, העומד בדרכם. אנשי עופרה בחלקם הגדול לא הגיעו בינתיים עד כדי כך. אך מה להם ולשאלתו של גרוסמן מה חשים ערביי עין־יאברוד. בעולם הסטייה הסתגרנית, המתנגשת עם העולם החיצוני — שלתוכו נקלעו אנשי עופרה במה נחשבו תושבי עין יאברוד? הם אינם אלא תופעה חולפת בדרך זו או אחרת. סופם שיהיו בטלים כששים בתוך המוני בית ישראל שישובו לארצם בהמשך תהליך הגאולה. ואולי הם יתגיירו השכנים הערביים הללו, או שייעלמו מן הארץ בדרך כלשהי, בסיעתא דשמייא, במרחבי העתיד האינסופיים („כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור"). ואל אלה בא דויד גרוסמן עם שאלות על שעון הדקות והשניות שלו. ובאוזני הנצח שלהם הוא מקונן על הזמן האבוד של תושבי השטחים הנאלצים להתעכב במחסומי הדרכים. זאת הבעיה? מי שמאמין באמונה שלמה בביאת המשיח במהרה בימינו אמן ושומע באוזניו את פעמי הגאולה, אינו טורח להפנות את עיניו אל מחוגי שעונו של גרוסמן. הוא לא מבין זאת? והוא טוען שהם לא מבינים.

גרוסמן מופיע בפני אנשי עופרה, לפי תיאורו, כמו בורגני עסוק ומצליח ומציע להם לאמץ כקנה מידה את מושג הזמן הפעלתני־החרוץ־התועלתני־הרחוס שלפיו הוא חי. אך מי אמר שזהו מושג הזמן האחד והיחיד האפשרי, גם לגבי הכפריים הערבים בסביבה וגם לגבי אנשי עופרה. איש איש ותפיסת זמן משלו. ויש טווחי זמן שונים מאד שאפשר וראוי למדוד בהם ערכים ויעדים ומחירים. וזהו אחד מצידי הוויכוח העיקריים המפלגים את הארץ הזאת. ממתי ועד מתי ראוי להמשיך ולהתאמץ ולקוות ולשלם מחיר ישיר ועקיף בעד התקוה, וממתי אין מנוס מלמתוח קו ולומר „עד כאן" ולא יותר. זו גם שאלה של זמן. לערבים יש זמן. תושבי עין יאברוד מסתכלים על בתי עופרה השכנה וחושבים בליבם שבמוקדם או במאוחר יהיו הבתים הללו שלהם. ולמה להם לדחוק את הקץ?

את המתונים והקיצוניים שלנו אנחנו הורגים, בינתיים, רק בהבל פה ובעקימת חוטם. שחאדה שייך לעם שרצח את אביו

וזוהי בדיוק השאלה שגם גרוסמן וגם „הגורו" שלו רג'א שחאדה, מתעלמים ממנה. זה שורש ה„צומוד" שלו שגרוסמן לא חדל להעריץ אותו. שחאדה בטוח שהזמן פועל לטובתו וסופו שהוא יזכה בכל. ולמה לו להתפשר ולהסתפק עכשיו רק בחלק? לשם כך הוא מוכן לשלם את מחיר הסבל הזמני. מתוך בחירה. מרצון חופשי. הוא מתנהג כלפיה כאוהב הארץ, שסופו שיזכה ויירש אותה ואינו רואה שום טעם להזדקק לפשרה עכשיו, שמציעה מפלגת העבודה, למשל. בעיני שחאדה חיפוש הפשרה הוא „משחק ציני" וגרוסמן לא טורח לבחון אותו שמא הוא טועה מאד בעניין זה. שמא זהו שורש הטרגדיה הפלשתינאית ששחאדה וגרוסמן רוצים להעמיס אותה רק על מצפוננו. מסתבר שגם בעיני גרוסמן הפשרה הפוליטית האפשרית היא „משחק ציני". שהרי בסוף דבריו הוא קורא לפעולה מוסרית, ברוח תוכחת המוסר של רג'א שחאדה ולא לפשרה פוליטית שאותה מחפשת מפלגת העבודה, למשל. גם זה חלק מן התרגיל של „הזמן הצהוב". רק הקצוות המנוגדים מופיעים אצלו וכל מי שמחפש את דרך המלך באמצע המפה אינו נחשב כלל בעיני דויד גרוסמן. הרוב איננו. דרך המלך איננה. ממילא אין כל סיכוי להתקדם, אלא רק להיתקע בכל מיני מבואות סתומים, מכאן או מכאן. או לקום ולהסתלק וזה הכל. לשים מיד קץ ל„זמן הצהוב".

לפי שחאדה אין בנו מתום. אנחנו לוקים בגסות, ציניות, סמטום והתנשאות. „אנשים סכניים", חסרי ערכים המושרשים עמוק בתוכם, חסרי רגש לאנושיות ולסבל... פה אין ציוויליזציה. זה כל מה שרג'א שחאדה מצליח לראות אצלנו. לא ציוויליזציה ולא תרבות, לא מוסר ולא מצפון. אבל בכל זאת אנחנו בוחרים את השלטון לא בכדור אלא בפתק נייר בקלפי. ואת המתונים והקיצוניים שלנו אנחנו הורגים, בינתיים, רק בהבל פה ובעקימת חוטם. ואילו שחאדה הצעיר שייך לעם שרצח את אביו זאת ועבר אל־מצרי ואלפי קורבנות לפניו. זה הבדל חשוב מאד בינינו לבינם. אנחנו מכרחים להביא בחשבון עם מי יש לנו ועם מי יהיה לנו עסק. גם אם נקום ונסתלק מהיום למחר. אפילו הוא, המתון, ממשיך בדרך העיקשת שלו ושל אביו ושל קודמיו המתונים, שהיו תמיד בעד הפשרה הבלתי־אפשרית של מחר והם תמיד נגד הפשרה האפשרית של היום. והמתונים הללו הם הם מיעוט מבודל בקרב עמם. ואיפה הקיצוניים הרוצחים את המתונים ושורפים את מכוניותיהם כאות אזהרה. גרוסמן לא הבחין, כנראה, שרג'א שחאדה המתון, דבק בצומוד שלו כדי לקבל בעתיד הכל והוא מוכן לשלם לשם כך את כל המחיר בהווה. מה יש להתפעל ממתון כזה.

זו האמת ש„הזמן הצהוב" מתעלם ממנה בתרגיל דיאלקטי מבריק. לשחאדה יש זמן. כמו לתושבי מחנות הפליטים הזקנים והצעירים. גם לילדים בגן, שלומדים מאבותיהם ואמותיהם והגננות שלהם בגן הילדים להמתין לסופנו בשנאה עד סוף הדורות. יש להם ברירה. כי שרוצה יוצא מן המחנות במוקדם או במאוחר ומוותר על הסטטוס של פליט נצחי. הם נשארים במחנות הפליטים מרצון ומטפחים את תקוותם ודרישתם לחזור לבתיהם ולאדמתם ב„ישראל הקטנה". הם עושים זאת כאקט מלחמתי של אי השלמה עם קיום ישראל והסדרת בצפונה והכתמת שמה בעולם, כחלק בלתי נפרד ממלחמת ערב נגד ישראל מאז מלחמת העצמאות ולא מאז מלחמת ששת הימים. הם ישארו פליטים עד שנסתלק מכאן וכדי שנסתלק מכאן. זו האמת. סבלם הוא חלק מסבלות המלחמה שהם בוחרים להמשיך בה. הם לא קורבנות תמים כמו הסבתא של דויד גרוסמן. איזו השוואה מגונה עורך דויד גרוסמן, המחללת את זכרה של הסבתא היהודית שלו ושלנו.

הסכנות של ההיישה הן סכנות „בגוריסות" מאד. דויד גרוסמן, מוכה רגשי־האשם, לא תפס זאת. הן מקוות, כמו כל תושבי ההיישה, שאנחנו נתעייף ונסתלק מכאן. והם, או צאצאיהם אחריהם, יחזרו לבתיהם ולאדמותיהם וגם לבתי המתנחלים החדשים בסביבה. הם משוכנעים שהכיבוש הוא זמני וחולף. ולמה שיחדלו לוותר לנו? להם יש תפיסת זמן אחרת לגמרי. מהלך מחוגי השעון של דויד גרוסמן לא מטריד אותם כלל. וגם לא „הזמן הצהוב" שלו. הם סומכים עליו. הוא כבר יתיש את עצמו ויאשים אותו ואותנו וירצה שנקום ונסתלק מ„השטחים הכבושים" ונבטל את „סיפוח ירושלים המזרחית" מהיום למחר, כפעולה מוסרית, בלי „משחק ציני", כביכול, של פשרה מדינית מורכבת ומסובכת, שהיא הדרך היחידה „לצאת מזה בלי לשבור את הראש". זו מטרה שקשה מאד להשיג אותה. „הזמן הצהוב" אינו מסייע לכך. להיפך. יש בו מיושם, מסוכן, להעמקת הקיטוב וההקצנה מהצד „היוני" של המשוואה. דויד גרוסמן משכנע את המשוכנעים ומעמיק את הקרע בינו לבין הבלתי־משוכנעים. עם אלה שהיו ניתנים, אולי, לשכנוע הוא מנהל דו־שיח של חרשים. לא יותר.

עשינו עסק • דרור שרביט

דרורי בודק

הממונה על שוק ההון באוצר, יהודה דרורי, מבקש לבדוק את תהליך קבלת ההחלטות והשיקולים שהנחו את קופות הגמל של בנק לאומי ברכישת מניות מהנוסטרו של הבנק. בשבוע שעבר היה דרורי אמור לפנות לבנק בעניין זה.

לקראת סוף מאי רכשו קופות הגמל „עוצמה", המנוהלות על־ידי הבנק, חבילות גדולות של מניות „הכשרת הישוב" ו„אלרון". המוכר, בנק לאומי, מכר את מה שמכר במסגרת המדיניות להיפטר מנכסים שאינם משרתים את קו הייצור של הבנק. מדיניות זו כבר הביאה לצדיק בינו, מנכ"ל הבנק, הון פיננסי בעשרות מיליוני דולר, הון שרותק קודם לכן לסעיפים מאזניים חסרי תועלת בנקאית.

זוהי מדיניות ברוכה בהתחשב בכך שבמערכת חמש קבוצות הבנקים הגדולים יש הון פיננסי שלילי בכ־1.1 מיליארד דולר, מהם 900 מיליון מרותקים למניות הוויסות. ישנם בנקים שעד היום נמנעים ממימוש נכסים מחשש שייאלצו לרשום הפסדים בין מחירי ההשקעה ומחירי המימוש. עושה רושם שבבל"ל התגברו גם על המחסום הזה אבל אם כך הדבר למה קופות הגמל המנוהלות על־ידי הבנק הן הפרשנר לעיסקות האלה, גם אם הן נעשות מתחת למחירי הבורסה?

בראש ועדת ההשקעות של קופות הגמל בבל"ל עומד הד"ר דוד קליין. מי שמכיר את האיש יודע כי ניתן לסמוך על שיקוליו לטובת קופות הגמל, גם אם לא היו לצידו נציגי ציבור בוועדת ההשקעות של הקופות. במשא־ומתן שניהל עם אנשי חטיבת הכספים בבנק השיג המשנה לראש החטיבה העיסקית מחיר שנפל בכ־15 אחוז ממחיר „הכשרת הישוב" בבורסה, אך כבר כיום, חודש לאחר העיסקה בגובה 4 מיליון דולר, יצאו עמיתי קופות הגמל של בל"ל בהפסד: מחירי המניות ירדו מתחת למחירי העיסקה, למרות ששולמה להם מיקדמה של 15 אחוזים.

דב תדמור מנהל ועדת ההשקעות של „אילנות" מקבוצת דיסקונט אומר כי יסרב לכל עיסקה אם תוצע לו על־ידי גורמים מקבוצת הבנק מחוץ לבורסה. הוא אומר כי אילו העיסקה התוך־קונצרנית בבל"ל היתה מתבצעת בתחומו, דיסקונט היה סופג ביקורת תקשורתית.

קליין סבור כי יהיה זה משגה לא לנצל עיסקות כראויות לקופות, גם אם מקורן בתוך קבוצת הבנק. הרכישה, מסבירים בבנק, נעשתה מתוך לשווי הכלכלי של „הכשרת הישוב" ובהשקעה לטווח ארוך. ראוי להזכיר כי השליטה ב„הכשרת הישוב" נמצאת בידי הסוכנות בעוד שמרבית מניות ההון היו בידי בל"ל. השליטה הסוכנותית ודאי שאינה משביחה את ערך החברה ועמדה לנגד עיני המוכרים אבל לא לנגד עיני הקונים.

מניות „הכשרת הישוב" ו„אלרון" שנוספו לקופות הגמל של „עוצמה" מהוות רק כשני פרומיל מנכסיהן, אך בהתחשב בזהות המוכר גלומה בהן עוצמה מושידה שחייבה זהירות יתר.

הרווח האמיתי

מה היה הרווח הנקי של „תדיראן" בשנת 1986? הדו"חות הכספיים של החברה מצביעים על רווח של 2.6 מיליון דולר לעומת 28 מיליון דולר בשנה הקודמת. ניתוח תוצאותיה העיסקיות של החברה שנערך באחד הבנקים הגדולים נותן תשובה שונה:

מהניתוח מתברר כי בשנת 1986 ערכה החברה שינויים חשבונאיים שגרמו להגדלה חד־פעמית של הרווח ב־20.5 מיליון דולר, לפי הפירוט הבא: הקטנת שיטת חישוב הפחת „הכניסה" 6 מיליון דולר, תימחור שונה של המלאי בסוף השנה — 4.5 מיליון דולר ויצירת רווח חשבונאי כתוצאה מפדיון מוקדם של אג"ח מו"פ שהונפקו בעבר — 10 מיליון דולר.

בניתוח הבנקאי מודגש כי מדובר ברווחים חשבונאיים חד־פעמיים שלא יהיה ניתן לחזור עליהם • השנה. עם זאת, אינדיקציות ראשונות לגבי התפתחות המכירות והרווחים בקבוצה השנה, מצביעים על שיפור מסויים לעומת השנה הקודמת. בניתוח הבנקאי מצויין עוד שלחברה הון חוזר חיובי בסך של 80 מיליון דולר, זאת בצד הרעה שחלה ביחסים המאזניים השוטפים. אחת הבעיות של הקבוצה — כך ההערכה — היא בתחום יחסי העבודה. אם לא יפתרו הקשיים האלה תתקשה החברה במימוש תוכניות התרחבות.

מקונצרן לקונצרן

„בבלי ציון", אחת החברות הרווחיות בסקטור ממשלתי, תוצא בקרוב מידי הממשלה ותמכר לשותפות של קבוצת משקיעים מדרום־אמריקה עם אחד

ממונה
יהודה דרורי

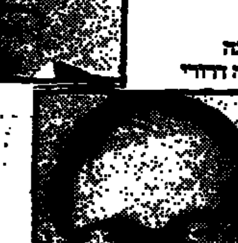

יו"ר
רפי איתן

דירקטור
ישראל בן

הקונצרנים הגדולים במשק.

המשקיעים הדרום־אמריקאים פועלים במסגרת חברת ההשקעות „ישאל" שבראשה הונו צ'אופמן, לשעבר עובד בכיר באגף התקציבים באוצר. „ישאל" והקונצרן ירכשו את מניות הממשלה בחברה בחלקים שווים. היקף העיסקה הצפויה כ־10 מיליון דולר.

רפי איתן, יו"ר מועצת המנהלים של „כימיקלים לישראל" מנהל את המו"מ בשם הממשלה ודורש עבור המניות הנמכרות (52 אחוז בהון ו־60 אחוז בשליטה) יותר ממה שהמשקיעים מוכנים לשלם. אם מחירי הבורסה של מניות החברה יהיו המדד לשוויה, יהיה צורך לשלם עבור מניות הממשלה כ־14 מיליון דולר. האחראי לניהול המו"מ בשם הקונצרן השותף לעיסקה אומר כי השותפים לקניה לא ישלמו עבור המניות לפי שוויין בבורסה, גם לאחר הירידות התלולות בשערי המניות. סטיה מהמחיר הבורסאי עשויה לעורר ביקורת נגד הממשלה.

עובדי „בבלי ציון" ניסו להתאגד ולרכוש את המניות המוצעות על־ידי הממשלה אך נראה כי המיזוג יזומה זאת בתביעות כספיות לרגל החילופים הצפויים של הבעלים.

„בבלי ציון", להזכיר, היתה אחת החברות הראשונות שהוצעו למכירה על ידי הממשלה כבר בתחילת העשור, אך כשנוכח ישראל סחרוב שטיפל במכירה כי לא ניתן להשיג עבורה מחיר מתאים, הוסבה המכירה להנפקה משתלמת בבורסה, שהפכה מאז מקור ראשוני לחברה להשקעותיה.

שיטה ישראלית

תהליך הוצאת החברות מידי הממשלה (פרוויטיזציה) יקבל בשבוע הבא בימוד משמעותי, עם הגשת טיוטת תשקיף לגיוס הון על ידי „החברה לפיתוח מבני תעשיה". זוהי אחת החברות הגדולות ביותר שגייסו אי־פעם הון בבורסה. שווי החברה לצורך הנפקת המניות לציבור מוערך ב־123 מיליון דולר.

בשל גודלה תנפיק „מבני תעשיה" רק 7.5 אחוזים ממניותיה תמורת 10 מיליון דולר. שלא כמו בדגם האנגלי, ממשלת ישראל אינה מוכרת את מניותיה בחברה אלא מנפיקה מניות חדשות. כלומר, תמורת ההנפקה תתווסף לאמצעי החברה ולא תעשיר את תקציב המדינה. נראה שלממשלה קשה להפרד מחברות שבבעלותה למרות שהיא מפנה אותן לבורסה לגיוס הון.

עיון ברשימת חברי מועצת המנהלים של „החברה לפיתוח מבני תעשיה" מסביר את התופעה: כל כסאות הדירקטורים החיצוניים בה מאויישים על־ידי אנשי הליכוד. ישראל בין ואברהם מיגין עוזרי השר אריאל שרון, חיים כאמה, יהודה בן זאב ופעילים נאמנים נוספים מרשויות מקומיות ברחבי הארץ.

כעת עוסקים בחברה בהתאמת הדו"חות הכספיים לכללים הנדרשים מחברות ציבוריות. עיון ראשון בנתוניה הכספיים של החברה מגלה כי שוויה הנכסי הנקי המתואם מסתכמים בכ־160 מיליון דולר — כ־25 אחוז מעל הערך בו תוצע לציבור. לחברה הכנסות בהיקף שנתי של כ־20 מיליון דולר (מהצ'ון דמי שכירות ומהצ'ון ממכירות נכסים) ויש לה רווח נקי של כ־6 מיליון דולר.

שלב „היציאה לציבור" מלווה בלחצים פוליטיים מסוגים שונים. בנק המזרחי הוא הבנקאי הראשי של החברה אך נראה כי בראש קונסורציום הניהול של ההנפקה יעמוד דווקא בנק לאומי. פרט מעניין: במהלך ההכנות להנפקה נעשה נסיון לתת מידע על היקף בניית מבני התעשיה בארץ. מידע כזה לא היה בנמצא לא במשרד התעשיה והמסחר ולא במשרד הבינוי והשיכון.

יום שישי, כ"ט בסיון תשמ"ז, 26 ביוני 1987

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

על הפחד והשנאה/ חיים גורי

מאז שחר ילדותי, מאז עלות ימי, אני נושם שנאה. היו כלאי אויבים. וכבר ימי נוטה לערוב ועוד השנאה מתלהלת והיא בבגדי ובעורי והיא בלבי וברוחי והיא אתי עד בוא חליפתי. את כל השנאות ידעתי, את השנאות שבאו עלי ואת אלה שיצאו ממני, את הגלויות ואת הנסתרות, את המקבלות על הרבים, שאני אחד מהם, ואת העשוירות כאוצר אישי, כסף רעל. אנציקלופדיה של שנאות, בתי ספר למשטמה, האוניברסיטאות שלי.

כל הסיפור הזה אינו בגדר וידוי אישי, רחוק מזה. אינני מגלה שום אמריקה. אלה הם הנתונים שבהם חייתי מאז כ"ט תשרי תרפ"ד, הוא יום הולדתי בתל־אביב, ועד כתיבת הדברים האלה. עד מהרה אתה מגלה את השנאה כמרכיב יהודי בחייך, בתרבותך, בקורות עמך.

אני זוכר, זה היה בגושן לאחר מלחמת יום הכיפורים. היה זמן והיו דברים. באחת הפגישות, לפנות ערב, לא הרחק מג'ניפה, שאל חייל אחד: "למה עם ישראל סובל כל כך? מה חטאת? למה כולם שונאים אותנו?" קשה היה להשיב תשובה קצרה על שאלה כזאת. ובאמת, למה?

בבית־הספר למדנו את השנאה כבר בשנים הראשונות. שנאת היהודים. היה קצת קשה לתפוס כי מדובר גם בנו. היהודים ההם היו רחוקים ומזוקנים ולבושים אחרת. הם היו בגלות. אנחנו היינו שונים מאד, אחרים מאד. אך הספרות וההיסטוריה היו גדושות שנאה. נער עברי הקורא את "בעיר ההריגה" של ביאליק ואת "ברוך ממגנצא" נמלא סיוט שלא ירפה ממנו כל חייו. כילידי הארץ חשו רבים כי מדובר בהם ולא בנו. עם זאת ידעו כי אין להם עם אחר ואיכשהו הסיפור הזה נוגע גם להם.

אין זו שנאת האויב שאיתו נפגשים בשדה־הקרב, שנאה בן שכנים, שנאה המתחלפת ליבים בבריתות, בבחילה או בגמול המאזן את החשבונות. השנאה ההיא היתה בת לווייתה של החרפה, של חרפת החלשים, חרפת הנרדפים. קשה לו לנער הגדל בהוויה הארצישראלית, הנרהבת אופטימיות וגאווה ותחושת כוח ואדמת מולדה, להזדהות עם פרקי הדווי והמוראים ההם, לראות עצמו כשייך לכלל אומלל כל־כך.

לימים קראתי ב"שמחת עניים" את השורות הנתגבות כבוויה בבשרי: "יען מי בעפר ומתחפי שחק. יען פתע זקנתי בימי שמיבי/ תן לי שנאה אמיצה כשק. ובבדה משאתה בשנייםי". כאן השנאה אחוזה בחרפה וזה המקרה הכיותר, היהודי מאד. ולכן, "לאן נוליך את החרפה?" וכם בהקשר הזה נאמר באותו ספר יהיד בכינה: "תקרב נא הריעתי, אהיה לה כנוריה. / אומר ואף אזכיר לה חסד נעוריה / ברוכה אחרי כנגע בל ימוטר / וזקנתה אתי ודרות שמינו בדי". כלומר היא כאהבת נעורים לאיש או לעם הזה והיא איתו עד מותו.

מלים. מלים. מה עושות מלים לאנגלי או לצרפתי או לרוסי? המלים העבריות הללו. רצוי היה לערוך מחקר נפשי, לא רק ספרותי־תרבותי, מה עושות המלים הנוראות האלה.

★

אך אני מקדים את המאוחר. בעודי עוסק בשנאה בגלגולה הספרותי כבר היתה פה ההוויה הארצישראלית והיו הערבים והיו הבריטים והכל היה ממשי מאד בזירת ההתרחשות. גדלנו עם חלב האם אל מערכת הסתירות. מורים ומופרים ביקשו לקרב אותנו אל השכן הערבי לחבבו עלינו, היו משה סמילנסקי ("חוג'ה מוסה") ויהודה בורלא ואליעזר שמאלי ופסח בר־אדון, הוא "עזיז אפנדי", ועוד ועוד שקרעו שער אל עולם־קרוב רחוק, על קסמיו ואימתו.

אינני זוכר שנאת ערבים בעת ההיא, להיפך: היתה גם אמונה תמימה באחוות־עמים בארגון־משותף בתחיית המזרח בברית עמי בני־שם. הציור והפיסול והמוסיקה המחול פנו מזרחה והערבי נתפס בדמותו התנ"כית כאב קדום והיה משהו רומנטי ונוגע ללב באותה התירה לשינוי צלמי־פנים בגופי האבות המקיפים לנו.

אך בו זמנית היתה השנאה. מעבר לספרות ולאמנות היתה השנאה. לעתים כמו שככה בלבבות, מתרחקת, עד אשר שבה במלוא עצמתה לטלטל אנשים ומחשבות. הריאליזם המאפיין כל כך — השכן והאויב. לימדונו כי השנאה היא תופעה מכוערת וכי יש לגבור עליה לבל תשחית את הנשמות. אך היא היתה. אולי שנאתם כלפינו עלתה עשרת מונים, אך גם בקרבנו חייתה השנאה כלפי הכוח המאיים עלינו.

זו הכפילות הקרועה, וזכרתי פסוקים של אצ"ג מ"טור מלכא" שלו וישנו שם שיר אהבה, מסורף בכוחו וביופיו, לארץ הזאת ושם הוא פונה לאלוהים: "נהגני על ארמתך" הוא שיכור מריח הביצות כמיין ומבקש שם: "ינהגני לתוך בקייך הנפלאים לחוף ים פה, כאשר ינהג הערבי / אורחת גמליו בצלצליו" והחוף הזה הוא חוף הים התיכון ולכן: "אשא משא לערב ואשלח בדוהר לאלג'יר, כי אחים אנו ליום הכתולי" ועד שהוא מושיט ידו אל מעבר, בברית התופים האלה, הוא כותב שם: "יבורכני פה גורלי תחת רגלי של ערבי אשר יתקע בי סכינו ולא / ימצא גדיש בגבורי".

והארץ האהובה והיקרה אכזרית מאוד: "... קרחת בציון אוכלת חוליה... הכנעני מתנפל בדרך רשתהוי ואת אלה אתה קולט ועם אלה אתה גדל, גם עם אלה.

ישנו שיר ערש אחד מן הימים ההם, שהיה כבר לקלסיקה אצלנו, וזה שיר הערש היחיד הידוע לי שבו מופיעה המלה "אך". הילד שבעמק יזרעאל מתקשה לשכב במנוחה ובוכה מרה ואמו מרגיעה אותו, "על ידך יושבת אמך שומרת מכל רע". היא ממשיכה להשקיטו: "מילל בחורץ התן / ונרשבת רוח שם / אך אתה בני הקטן / נומה נא וישן" אלמלא אותו "אך" היו התן והרוח חלק מלילה ארצישראלי יפה אך ה"אך" הזה עושה אותם לפחד סתום ולסיוט רחוק ואם לא די בכך הרי – "בושרת הגורן בתל־יוסף / הגב מבית אלפא עולה עשן". איזה ילד נורמלי היה שוקע בתנומה מתוקה לאחר מידע כזה? אך שוב – "אף אתה בני הקטן / נומה נא..." וגו'

שנו רבותינו כי אז, בזמן ההוא, לא היתה בנו שנאת. ערבים רק הם שטמו אותנו מאד. ב"הזורעים בלילה" שלו כותב ש. שלום: "יקמו עלינו אויבים מכל צדי ואיזה פחד בזריעה ההיא, הלילית: "לא קול לנו ולא הגה, לא משק לפרסות סוסינו וגלגלי עגלותינו רפודים".

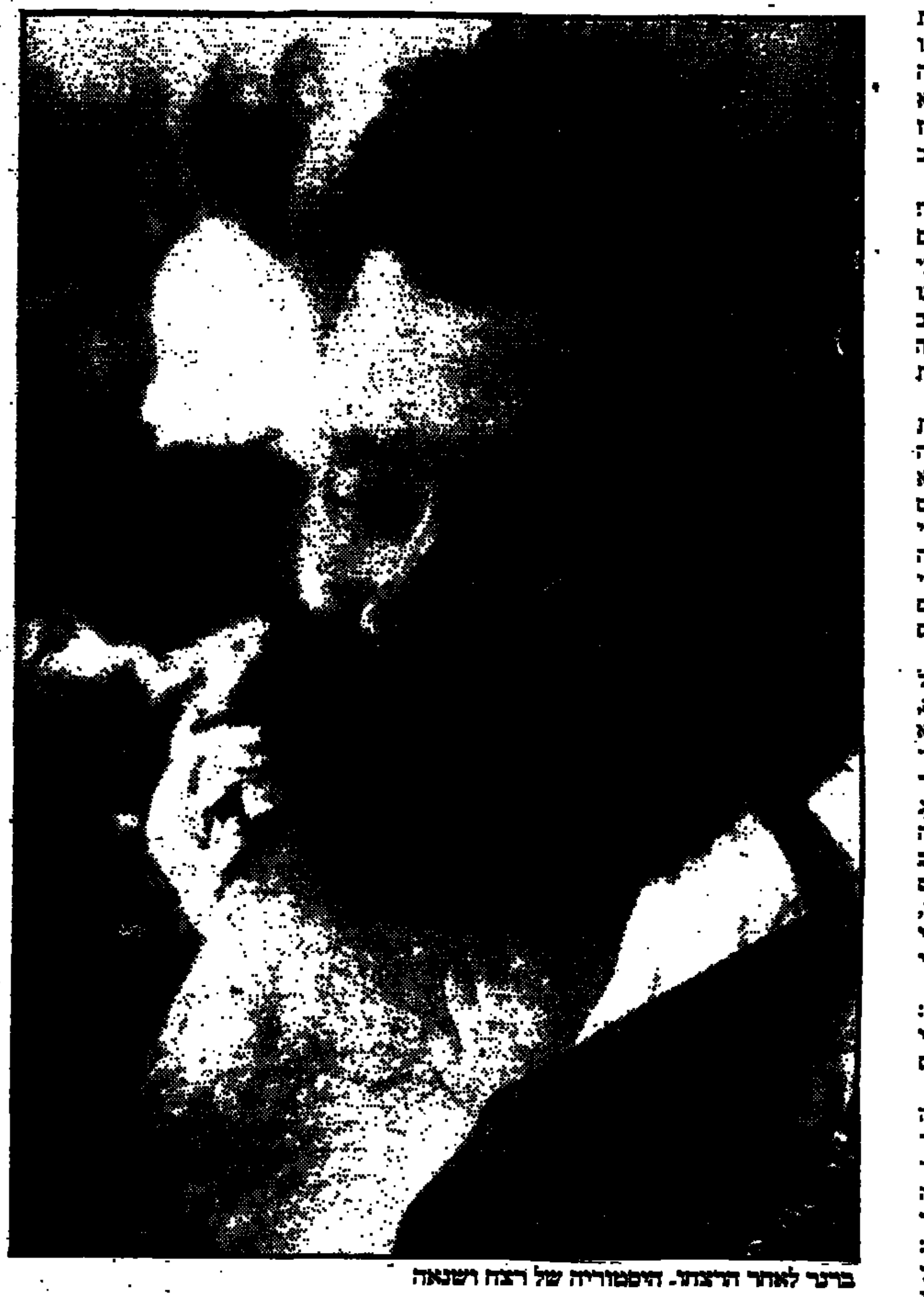

ברנר לאחר הרצחו. היסטוריה של רצח ושנאה

זריעה מפוחדת כזאת, בלילה, במחתרת, לאור הסהר. כמעט דמונולוגיזציה של האויב ואיזו הגזמה באוויר, כאילו משהו מאימת הגויים (במלעיל) שם התגלגל בערבים שסביבנו. ובשיר אחר: "מה מלילה בחניתה / בחניתה מה מלילה / חושך באשר אביטה / והרג רב בישראל". לא היה או הרג רב בישראל. היו "המאורעות" שלימים כונו גם בפינו "המרד הערבי". לילה הראשון של חניתה היה ליל קרב ובו חלל אחד שנפל חמוש. לא פוגרום ר"ל. יחזי הגבדל הקטן: אך האווירה שם מצור ואימה: "האף אות קל לא ראית? / האף רמז לגאולה" והתשובה: "יש משמרת בחניתה, כל הלילה, כל הליל". הנה האות והיא רמז הגאולה. ובעודי מעלה מזכרתי את שורותיו של ש. שלום, אחד מטובי המשוררים, אני שומע באוזני את הבריטון האדיר של פאולו גורין שר את האפוס הזה.

היו המאורעות וכבר היתה "ההגנה" והיו "פלוגות הלילה" של וינגייט הידיד שלא היו ובתורינו כבר הפליאו מכותיהם בערבים. וכבר התפוצצו בשוק הערבי בחיפה־תחתית. פצצות־זמן עבריות מעשה האצ"ל, שהוסוו בארגזי ירקות על גבו של חמור. אלה גרמו להרג המוני ועיוור בצפיפות ההיא שם. כבר השתולל הויכוח על "ההבלגה" ועל "טוהר הנשק".

ועוד זכר הפוגרומים הרחוקים ההם על אדמת אירופה. משהו שאנחנו קראנו עליו בספרים או שמענו על אודותיו מפי אלה שהיו שם. לימים, בקפה "כסית", בערב קיץ חם, שמעתי מפי אלתרמן, מסכנתו של אברהם חלפי שהיה שם, כאשר גם בתו תרצה, השבירה כל־כך, מאזינה בסמוך, כי "ישנו צליל אחד שאף הרגישים ובעלי הדמיון בילידי הארץ אינם מסוגלים להעלותו בדעתם והוא הסירנה ההיא, יללת העיר, צעקת הנשים היהודיות ההופכת לצפירה נמשכת יומם ולילה... זה משהו ששום "צבר" אינו יכול לדמיין אותו". אלה היו דבריו הכמורים לי. לא השמטתי סטנוגרמה. גם שלונסקי מדבר על "עיר מיוללת". אפשר היה לכתוב עבודת דוקטוראט על "הפוגרום בספרות העברית". זה לא כבר חזר יעקב אורלנד אל הענין הזה.

★

הייתי נער צעיר כאשר התוודעתי בראשונה אל "הוא אמר לה" של יוסף ברנר. הייתי מקומי, והאויבים היו אחרים מאד ומהות המערכה היתה אחרת. אך השורות ההן באו בי וכשאר בני דורי, אני מעיד על כך, כפגיון. והיו אלה שורות המעצבות את הכרתו של דור שלם ועל קירות ה"צריפים" של תנועות הנוער התנוססה הסיסמה הלקוחה מהדברים ההם: "אשרי האומר: מתבוסאי". לאחר שנים בשובי מפעם אל הדפים האלה אני קורא בהם כמו בפעם הראשונה וגרוני חנוק, כאן: "אמות אל תביאיני מדרכי אשר אני הולך עליה. אל תעצרי בי... אל תשפכי דמעות לעיני על דם לבי הקדוש... אל נא תסגרי הדלת מלפני... אני צריך ללכת... איני יכול לבלי ללכת. חיי אינם חיים אם לא אלך..."

האם שסיפרת לו את סיפורי הפורענות הגזרות והפוגרומים לא גילתה לבנה את הסוד הנורא כיצד נרצח אביו הרוכל הנודד בידי השקצים האוקראינים. כאשר קרה הדבר, אומר הוא "יוזדה היית ללדת, ללדת אותי". אילו יכולתי הייתי מעתיק מלה במלה את כל שהוא אמר לה בדרכו אל ההגנה העצמית. רק את השורות האחרונות אביא ברשותכם: "כי נשבעתי נשבעתי בתורה להיוי המארכות של אבי ההרוג, בנדנוד־האימה שהיה אז בעיניו המתהפכות, בעקימה המשונה של שפתיו הצובות, המתחננות... נשבעתי אני כאור־ תו הרגע האחרון האין־ סופי, בהתבוססו ברמו ונפשו טרם יצאה, בזכיר נשמתו הנודעת, מתוך דממת הסכסוך, כי ריבון העולמים לא יציל חסידיו מרדת שחת, ובחוות עיניו, ההולכות וכבות, את האבק הנצחי הפרוש לפניו ולפני כל העולם עד אין קץ – – – נקם אקוח".

אלה הם אבני־הסיפין, ה"סטלקטיטים" היהודים על הנשמה בחשאי. מלים, מלים משחר חייך. הנראה והנשמע והקרוא המסופר הנאמר. ועד אשר קלטנו את צעקתו של ברנר ההוא משם על אשר אירע שם לאביו, כסמל לעמו, כבר ראינו את גופתו המגואלת בדם בבית ההוא, בפרדסי אבו־כביר, שליד יפו במאורעות תרפ"א. זו מערבולת היעדים המקומות. את אבי הרגו אוקראינים. אותו, ערבים. והכל מתרפק על הלב.

★

והיו להבדיל הבריטים, השליטים כאן וכל שהיה בינינו לבינם, בין הצהרת בלפור לגזרות "הספרים הלבנים" ודברים שכתב ברל כצנלסון בשנת 1920 היו כמו תמצית הסכסוך והאבה שפרצה ונמשכה: "ירעו אימוא צוררינו: לא תפחידו אותנו. לא בחסדכם ניתנה לנו הארץ הזאת ולא בזדון־זדוניותכם תשכלו אותה מאיתנו. לא תוכלו לנו. בראשינו נגפו את בריחי הברזל... הפירותם את ההצהרות־בלשר בהצהרת דם ותבל. קניתם לכם שם עולם בדברי הימים: את זכר עמלק, את מזימת אדריינוס, חרדתם שמותיכם בדם ירושלים. בשבילנו אתם אבן נורח, שוט עובר. על פני גוויותינו, גויות חללינו, בדם לבנו, באור אמונתנו, ובתקוותנו האותרגה, נפרוץ בל חומה, נפרוץ ונעלה".

ובעודך גדל עם שורות כאלה בסכסוך הארצישראלי הזה, במשולש העברי־ערבי־בריטי כאשר ברקע, כמו מורשת אבות, סיפור הדוי והיסורים לדורותיו, על חורבן הבית פה ושל החורבנות שם מתערבים. כך הזכרון והשנאה והשנאה השבועות למיניהן ואתה עם "עשה הרוגי מלכות" ועם "שבט יהודה" ועם "גזרות אשכנז וצרפת" ועם "הוא אמר לה". אתה אחד, כביכול, "דור אחרון לשיעבוד וראשון לגאולה", אך כל הדורות האלה מחלחלים בך כיורש היסטוריה שלמה שאינך יכול וגם אינך רוצה להתנכר לה.

★

ובעודך עורך בנשמתך, ואתה צבר ארצישראלי, את כל ההשבגנות האלה כבר עולה ומצטיירת על האופק דמותו של ההיטלריזם בשנות השלושים ואתה עד לאימת־העיוורון ולמשמעות המסגרת אחר המתרחש ואתה עד לשנאה שלא היתה כדוגמתה בספר השנאות של היהודים, שהתנסו בכולן, שלא החסירו אחת בהן, על כל הוואריאציות על הנושא, כמותם אין כמותם. כי גם היהודים הללו, האמונים בתוקף מורשתם לטענה ראשונים במה מדובר הפעם הזאת, לא העלו בדעתם שנאה כזאת. עליהם אמרה לימים לאה גולדברג כי "דמיונם של הקרבנות נופל תמיד מדמיונם של הרוצחים". והכל כמו מתגמד פתאום אל מול ההיטלריזם.

אולי אחדל כאן. אולי אמשיך בפעם אחרת מה עשתה לנו השנאה הזאת ומה נודע לנו על העולם שבו אנו חיים. אנחנו שהיינו בימים ההם פה, מחוץ למעגל הכליון. ומה עושה השנאה הנמשכת לעם ישראל בארצו והוא כבר לא גולת ולא פוגרומים ולא כבשנים. מה עושים הזכרונות האלה. מה מתרחש בלבם של ישראלים ילידי הארץ שהוריהם היו שם והגענו כניצולים הנה. אחר מעיר. מה עושה לכלל הישראלי מצב המצור הנמשך ותחושת האיום הגוברת. מה עושה לעם היושב בציון שנאת האחים. גם היא תופסת כמה עמודים באנציקלופדיה הזאת. שנאת עצמנו כלענו ושנאת האחר בנו ושנאת הערבי האויב ושנאת הישראלי השליט בערבים עד הסיפור האחרון הזה על שלושה ערבים, תושבי הכפר מהגה שליד טול־כרם, שהותקפו בלילה, השבויה, בדירתם־השכורה ברמת עמידר והוכו נמרצות עד אשר אושפזו בבית החולים "שיבא".

קיצורי דרך בין ירושלים לאנקרה / יוסי מלמן

תנופה מתחת לפני השטח

בשנה האחרונה, ללא טקסים מיותרים ובלי התעניינות יתרה של התקשורת, צוברים הקשרים בין ישראל לתורכיה תנופה. הסממן המוחשי ביותר הוא מינויו של אבראם גובאנדרין, דיפלומט רב־נסיון לממונה על הנציגות התורכית בתל־אביב

התמונה, צילום־רדיו של סוכנויות הידיעות הבין־לאומיות, שהופיעה לפני כשבוע בכמה עיתוני ישראל, היא בלבד הסבה ולו במעט את תשומת־הלב למעגל הרשע, של התקפות טרור ותתקפות נגד, המתנהל מזה כמה שנים בתורכיה. לולא התמונה שהראתה גופות של נ"ב ילדים טבוחים בכפר קטן ברמת אנטוליה, ספק אם היה מישהו בכלל מתעניין בנעשה במרחק פחות משתי שעות טיסה מתל־אביב.

ציני או מקאברי יהיה לטעון שההרג בתורכיה מכפר בעקיפין את יחסי ירושלים־אנקרה. ובכל זאת יש בכך יותר מקורטוב של אמת. מזה שנה, ללא טקסים מיותרים ובלי התעניינות יתרה של התקשורת, צוברים הקשרים בין שתי המדינות תנופה. הכול עדיין נעשה מתחת לפני השטח, בזהירות ובחשש, עקב בצד אגודל, בלי "פריצות דרך". אך התוצאות ראויות לתשומת לב.

הביטוי המוחשי ביותר הוא בדמותו של אבראם גובאנדרין, הממונה על הנציגות התורכית בתל־אביב. עד לפני כמה חודשים פעל בישראל דיפלומט זוטר, מזכיר שלישי, חסר נסיון וסמכויות, שלא העז לעשות דבר וחצי דבר, בלי שיקבל אישור ממשרד החוץ באנקרה. הצבתו כנציג הבכיר של ארצו כאן, סימלה שפל גדול ביחסים בין ישראל לתורכיה. בהשפעת הלחצים של מדינות ערב, הורידה תורכיה את דרג נציגותה הדיפלומטית בישראל לדרגה נמוכה ביותר וצמצמה את צוותה. הטיסות של חברת התעופה הלאומית של תורכיה לנמל התעופה בן־גוריון הופסקו, וכמעט שלא היו יחסי גומלין מדיניים בין שתי המדינות.

ואז, כשהיה ברור שרע מזה לא יכול להיות, החליטו שתי המדינות להעלות את דרג הייצוג הדיפלומטי. ישראל שלחה לאנקרה את איש משרד החוץ יהודה מילוא ותורכיה שלחה לתל־אביב את אבראם גובאנדרין. ההחלטה לשגר אותו לתל־אביב היתה בבחינת איתות לירושלים, שתורכיה מעוניינת לדבר "ביזנס". גובאנדרין הוא דיפלומט ותיק בדרגת שגריר בשירות החוץ של תורכיה. הוא שרת כבר בוושינגטון, ויש לו נסיון דיפלומטי רב.

גובאנדרין אינו מהסס לבטא את עצמו בבהירות. וללא בלשון החמקמקה כל־כך האופיינית לדיפלומטים. אין הוא חושש להתלונן על השירות הלקוי, לדעתו, שמעניקה חברת אל־על בשתי טיסותיה השבועיות לאיסטנבול. אל־על זכתה מן ההפקר, מכיוון שחברת התעופה הלאומית של תורכיה, שהצטרפה לאיגוד חברות התעופה האיסלמי, העבירה את זכויות הטיס שלה לאל־על. החברה הישראלית משלמת לתורכיה כסף ובתמורה נהנית ממונופול על הקו. הטיסות יוצאות מוקדם בבוקר ובמטוסים ישנים. הדיפלומט התורכי רומז כי ינסה לעניין חברה תורכית אחרת – אולי במתכונת הדומה לזו של חברת איירסיני המצרית, שהיא חברת הבת של המוביל הלאומי המצרי – כדי לשבור את השליטה של אל־על. העליה הגדולה בתיירות יכולה לשמש פיתוי להרוויח כסף. בעיקרה זוהי תיירות בכיוון אחד: מפה לשם. כשלושים אלף ישראלים יבקרו השנה בתורכיה והשלטונות באנקרה אינם יכולים להתעלם מהפוטנציאל הכספי הגלום בישראלים המטיילים ובכיסם דולרים ירוקים. מאז שבא לישראל מרבה גובאנדרין להיפגש עם פקידי ממשל ישראליים, וכן באורח די מפתיע מנסה לקשור קשרים עם קהילת יוצאי תורכיה בארץ. הוא מנסה להעזר בהם כדי שילחצו וישפיעו על ממשלת ישראל או גופים ציבוריים לחדול מציון טבח הארמנים, הנזכר כל שנה ב־24 באפריל. מטרת הדיפלומט התורכי היא להשתיק את קול המחאה של הארמנים בישראל.

מאז שכוננו ישראל ותורכיה בשנת 1950 את היחסים ביניהן הצטיינו אלה בדו־ערכיות, הנובעת ממיקומן באיזור. תורכיה שהיא מדינה בעלת רוב מוסלמי והמוקפת במדינות ערב, השתדלה להדק ולטפח את קשריה עם העולם הערבי ולהצניע את יחסיה עם ישראל. ואולם בגלל קרבתה לגבול הסובייטי, זיקתה למערב ופגיעותה לטרור שמקורו בברית־המועצות וסוריה, ידעה תורכיה תמיד לשמור על קשרים אמיצים אך נסתרים מן העין עם ירושלים.

דו"ח הסי.איי.איי. על קהילית המודיעין של ישראל חשף טפח שלהם. "הישראלים ניסו במשך שנים לשבור את הטבעת הערבית המקיפה את ישראל על־ידי מעורבות רבה ככל האפשר ויצירת קשרים עם מדינות מוסלמיות", נאמר בדו"ח. "ארגון תלת־צלעי ושמו 'טרידנט' שהקים המוסד בסוף שנת 1958 יחד עם שירות הבטחון הלאומי של תורכיה (SSNT) ועם הארגון הלאומי למודיעין של אירן (KAVAS).

מאז ההסכם המשולש הודקו גם היחסים הדו־צדדיים של "המוסד" עם כל אחד משני הארגונים. 'טרידנט' עסק בהחלפת מידע מודיעיני וקיים שני מפגשים שנתיים של ראשי השירותים משתי המדינות. הוא אפשר לאסוף מידע מודיעיני על פעולות הסוכנים הסובייטיים בתורכיה ולדווח לשלטונות התורכיים על מבצעי הביון הסובייטי נגד תורכיה מארצות אחרות במזרח התיכון. בתמורה הסכימו התורכים לספק לישראל מידע מודיעיני שאספו סוכניהם, על כוונות מדינות ערב כלפי מדינת ישראל. שירותי הבטחון הישראליים אף נתנו לתורכים ידע טכני.

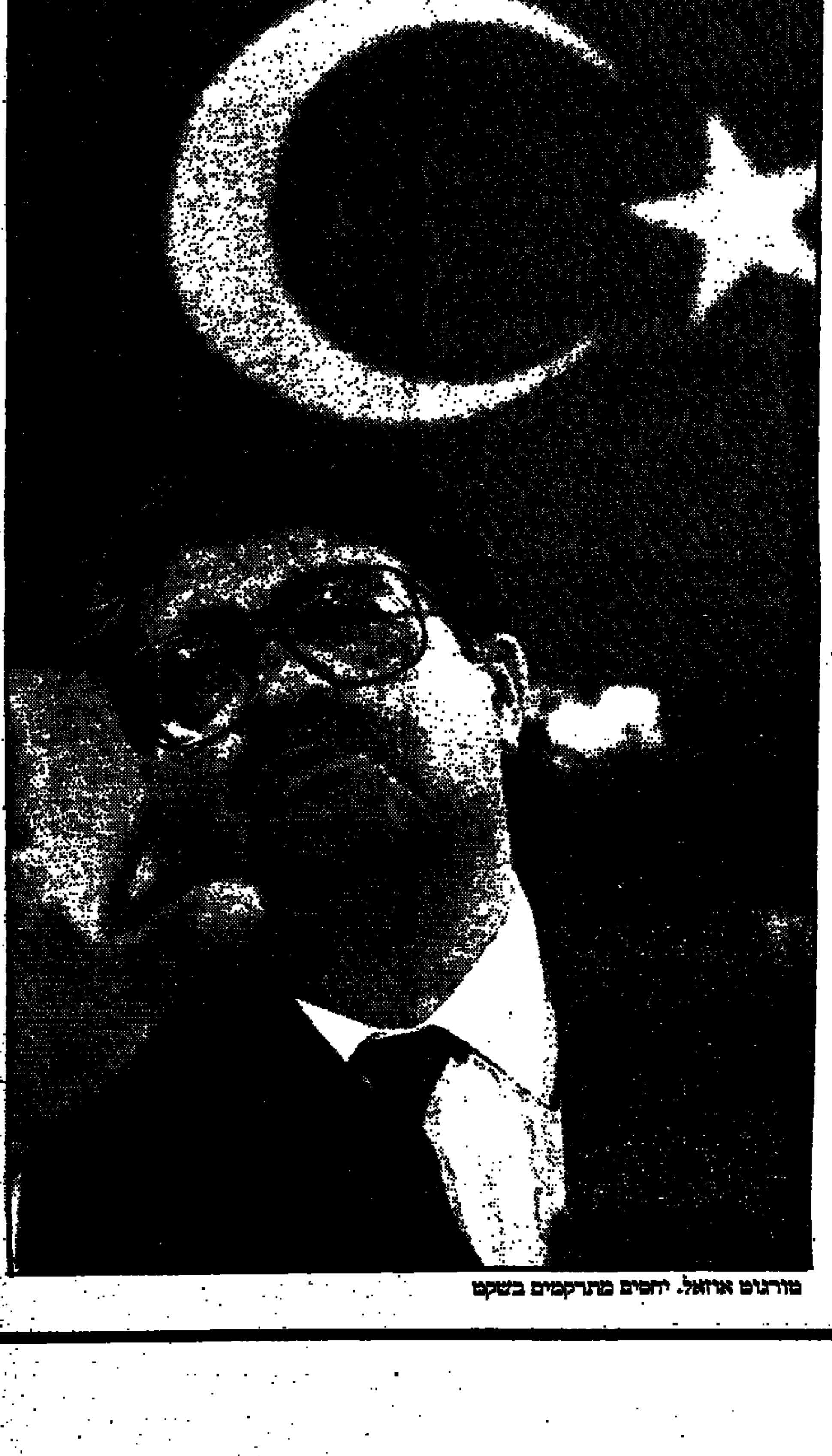

טורגוט אוזאל. יחסים מתרקמים בשקט

אך בתקופה האחרונה חלה כאמור היחסים בין שתי המדינות להשתפר. שינוי זה חל כתוצאה מן האכזבה וההתפכחות מקשריה של תורכיה עם מדינות ערב ובייחוד בגלל התגברות הטרור. בשנים האחרונות היתה תורכיה למדינת יעד ולבסיס לטרוריסטים המקבלים השראתם מסוריה. קבוצות הטרור הפעילות ביותר הן צבא השחרור החשאי הארמני (ALASA) השואף לנקום בתורכים את טבח הארמנים ב־1915 ולהקים מדינה ארמנית עצמאית וקבוצות טרור כורדיות הנאבקות למען זכות ההגדרה העצמית שלהם. המודיעין התורכי גילה כי סוריה עומדת מאחורי הטרור הזה, מספקת לו נשק ומימון ומאמנת אותו.

החשיפה לטרור הערבי קרבה את תורכיה לישראל, הנכונה להושיט סיוע בעצה טובה. הטבח בספטמבר 1986 בבית־הכנסת "נוה שלום" באיסטנבול, הידק עוד יותר את היחסים בין שתי המדינות. פרסומים בתורכיה ובמערב גילו כי בחקירת הציחתם של 22 היהודים השתתפו חוקרים של המודיעין הישראלי. לראשונה בתולדות המדינות התראיין שר בטחון ישראלי בטלוויזיה התורכית. יצחק רבין חיזק בראיון את חשדותיהם של שלטונות אנקרה שקבוצתו של אבו נידאל, בסיוע המודיעין הסורי, היתה אחראית להתקפה. עתונים תורכיים רבי תפוצה ובראשם "מילייט" ו"הורייט", ציטטו בהרחבה, "בהיקף חסר תקדים", כלשון מבריק מנציגות ישראל באנקרה, מספרו של מחבר ישראלי הדן בטרור הפלשתיני. בעקבות ההתקפה גירשה תורכיה דיפלומטים סורים ולובים, שנחשדו במעורבות במעשי טרור.

במסגרת אמצעי הבטחון שנוקטת תורכיה נבנית לאורך גבולה עם סוריה גדר בטחון המזכירה את גדרות המערכת בגבולות ישראל. הגדר נועדה למנוע חדירות של טרוריסטים כורדים.

תורכיה משמשת תחנת מעבר חשובה לסחורות בדרך היבשה לאיראן ונהנית כתוצאה ממלחמת המפרץ מפריחה כלכלית. אך רווחים אלה מלווים בחששות מפני התפשטות הפונדמנטאליזם האיסלמי מכיוון מדרשו של חומייני, וחששות אלה מקרבים אותה לישראל.

בימים אלה עומדת תורכיה בשלב של בדיקת כדאיות פרוייקט פיתוח שאפתני ביותר. מדובר בתוכנית, לספק מי שתיה לתריסר מדינות במזרח התיכון ובמפרץ הפרסי, באמצעות שני צינורות מים, כל אחד מהם באורך של כאלפיים קילומטר. הפרוייקט, נועד לשאוב את מי הנהרות קייהאן וסייהאן הנשפכים לים התיכון בקרבת העיר אדאנה, שבדרום תורכיה, ולספקם לסעודיה ולמדינות איחוד האמירויות הערביות. צינור אחד עתיד להגיע למכה, לאחר שיחצה את סוריה וירדן. והצינור השני יחצה את עיראק, כווית, החוף הסעודי ויגיע עד לנסיכות שארג'ה בקרבת מצרי הורמוז.

משרד החוץ באנקרה שאל באחרונה את ישראל אם תהיה מוכנה להצטרף לפרוייקט ולהימנות עם המדינות שיהנו מעודפי המים התורכיים. ישראל השיבה תשובה חיובית. הפרוייקט נמצא אמנם בשלבים ראשונים בלבד ופתיחתו עדיין רחוקה, ובכל זאת העובדה שממשלת תורכיה טרחה לפנות לישראל מעידה על הרוחות החדשות המנשבות משם, רוחות המביאות עמן גם תוצרי לוואי. ההתקרבות הישראלית־תורכית לא נעלמת מעיני היוונים. כך קורה ששתי היריבות המסורתיות האלה מחזרות לפתע אחר ישראל ובמשרד החוץ יכולים לרשום בגאווה גם שיפור בקשרים עם אתונה.

אף על פי כן אין זה רצוי להיחפז בהסקת מסקנות או להפריז בשימוש בתוארי שם להגדרת היחסים המתרקמים בשקט. הסחר המסחרי אינם טובים במיוחד. ישראל מוכרת לתורכיה סחורות ב־30 מיליון דולר וקונה ממנה ב־15 מיליון, אך הפוטנציאל המסחרי הוא גדול בהרבה. ראש ממשלת תורכיה, טורגוט אוזאל, הוא כלכלן, חסיד תפיסת השוק החופשי. כמפקד הצבא, שהעביר לו בהדרגה את השלטון, הוא מנסה לייצב את כלכלתה של המדינה שהיתה לפני שנים אחדות על סף פשיטת רגל מוחלטת ואנרכיה פוליטית ובטחונית. ליזמים ישראלים יש סיכויים טובים להשתלב ברוח הלסה פר של אוזאל, אך שרשיות הכלכלה – ביניהן הסקטור הציבורי המקיים קשרים הדוקים עם מדינות ערב ונהנה מכספי ערבי – מגלות היחס ביחסן לישראל.

"המצב נזיל למדי", מעריך פקיד בכיר במשרד החוץ בירושלים. "התורכים עוקבים בצורה מחושבת ביותר ותהליך קבלת ההחלטה שלהם הוא מקצועי. לפני כל צעד שהם נוקטים כלפינו הם בודקים את תגובת הערבים. כשהם בטוחים בכדאיות המהלך והסיכויי הצלחתו הם מתקדמים הלאה".

לעולם אל תתנו למלאך המוות לומר את המלה האחרונה / עמרי וטולה איתן

רחל איתן. המלה האחרונה שמורה לה

מלים נוספות בוודאי עוד תאמרנה. עתה אלה רק מלים ראשונות, מעטות, המומות. בוודאי לא המלה האחרונה.

אמא שלנו איננה. אבדנו אמא, אבדנו חברה, אבדנו סופרת מעולה שדבריה שבכתובים עוד יפורסמו, אבדנו אדם בעל היגיות נפלאה, בעל חדות ובהירות מחשבה אדירות, בעל יכולת התבוננות מדהימה שלעולם אינה נכשלת.

כשהלכה, דווקא כאן נפגעה. דווקא בצומת המרכזית במוחה, אותה צומת שפיקחה ושלטה בכל תכונותיה האנושיות המפוססטות.

לאמא שלנו היתה אהבה בסיסית שאינה תלויה בדבר, לאנושות. המין האנושי על כל מורכבויותיו, סתירותיו, פשעיו, גדולותיו ועליבויותיו ריתק אותה ללא הפסק. האנושות היתה לה חומר גלם ספרותי וישות הזקוקה לישועה.

ואמא שלנו האמינה שהאנושות ראויה ומסוגלת להיוושע. באמצעות מעשים, ועל־ידי זיהוי השאור שבעיסה, האנושי, האלמנטים הטובים המצויים בה, ועידודם אולי נמצא את האור. חיפוש הטוב שבאדם, כל אדם, והטוב שבאנושות כולה, היה נר לרגליה של אמא שלנו. היא לא היתה מסוגלת להביע שנאה או טינה. באדם הרע ביותר היתה מנסה למצוא את נקודת־האור האחת, הקטנה, שאולי מצויה בו, שאולי תאפשר איזושהי נקודת־מוצא לישועה: אולי באמצעות דיאלוג, אולי באמצעות חינוך, אולי באמצעות עידוד, אפשר יהיה להגדיל את עוצמת האור. גם כשמצאה עצמה בדיאלוג (או, יותר נכון, בעימות) עם בני־האדם היחידים שמאסה בהם באמת, דהיינו גזענים מוחלטים, פשיסטים וסתם שונאי־אנוש, היתה מחפשת את הדרך להבנה. גם באלה ניסתה להבין תחילה את מקורות עיוותיהם – שהרי הגזען הגדול ביותר הוא, גם הוא, קרבן של משהו. אלמלא כן היה אחר. החיפוש אחר הפוזיטיבי היה בלתי נלאה. כך היתה גם כמחנכת וכמורה. היא האמינה שבידיה חומר אנושי ראשוני שבכוחה לספתו ולהעשירו ולהעלותו על דרך המלך בחשיבה, בהשכלה, ברגישות.

תלמידיה – והיו רבים רבים כאלה – לא פסקו מלהעריצה. והיא, מצדה, ראתה בהם, כאנשים צעירים, את התקווה. החיים עוד לפניהם. ואולי באמצעותם אפשר יהיה, בכל זאת, לשנות משהו בעולמנו.

פרקי חייה הקשים, מנות הסבל שהיו מנת־חלקה בילדותה אשר הולידו, לבסוף, את „ברקיע החמישי", לימדו אותה לא לנטור טינה אלא לחפש את הישועה, את הגאולה, ובעיקר יצרו את הטוב הבסיסי, הנקי שלה, שאפילו אנחנו עדיין איננו יורדים אל סוף פשרו.

אמא שלנו תמיד ניסתה להמנע ממלאכי החבלה, מן המלאכים הרעים. ואם נתקלה בהם בכל זאת, היתה הופכת אותם ליצורים ספרותיים

אנחנו מתגעגעים. רצינו לדבר עמה עוד ועוד. בקיץ הזה, בשבוע הזה שבו אמא שלנו היתה אמורה להגיע לכאן לשהות בת כמה חודשים יחד עמנו. רצינו להמשיך ולפתח את הדיאלוגים המורכבים שניהלנו, באהבה, לאורך השנים. והיא איננה.

אינסטינקט אחד שלנו הקשור בה עדיין פועל כתמיד. בכל פעם כשאנחנו נתקלים במאמר עיתונאי, בספר חדש, בסיפור חיים מעניין, בהרשה פוליטית מרגיזה, בסתם אנקדוטה או במאמר פרי עטנו שלנו, אנחנו מצלמים מיד ושולחים לאמא. תמיד רצינו לשתף אותה. קודם כל אותה. אחר־כך אחרים. אפילו עכשיו, כשאנחנו נתקלים במאמרי ההספד לזכרה, תגובתנו המיידית, האוטומטית, היא „צריך לשלוח את זה לאמא שתקרא בעצמה".

אמא שלנו אף פעם לא השוויצה. מעולם לא התיהרה. בכלום. אך אנו יודעים, כפי שהיא עצמה ידעה היטב, שהיתה בדרכה לשיאים אמיתיים – בכתיבה, בהרצאות, במאמרים. הופעותיה בפורומים שונים בטלוויזיה האמריקנית הוכיחו [illegible] את מעורבותה הגדולה – העניינית, "הרגשית" – בבעיות הרות־גורל כמו השלום במזרח התיכון. השלמה ההכרחית בינינו לבין הפלשתינאים, השוויון בין המינים השוויון בין הגזעים, ומעל לכל בעית השלום העולמי והאיום הגרעיני המרחף מעל לאנושות כולה. היא הכירה באחדותה הבסיסית של הפלנטה וידעה היטב שהסכסוך המקומי שלנו הוא חלק ממסכת גדולה של עתיד נוראי ומתמשך, שאנו, כולנו, על־פני כדור־הארץ מעוללים לעצמנו, כתוצאה מאיזושהי אווילות בסיסית מטורפת חסרת כל צידוק הגיוני אמיתי.

הבעיות נראו לה תמיד כניתנות לפתרון. פתרון באמצעות השכל, הרגש ותוך גילוי סימפטיה אנושית אמיתית. כיוון מחשבה זה החל להקנות לה מעמד מתחזק והולך בארה"ב.

אמא שלנו גילתה בשלות מפתיעה בספרה הראשון, שיצא לאור כשהיתה בת שלושים. אך השיאים הגדולים עדיין ציפו לה. והיא ידעה זאת ואנחנו ידענו זאת, כי הכרנו את כתיבתה, דרכה האישית. נראתה מבטיחה מאוד. הנה היא איננה, בגיל צעיר. גיל צעיר מאוד עבור אנשים יוצרים, שאם הם נאמנים לעצמם הבשלתם אישית, ולשיאיהם הם מגיעים מאוחר.

את המכות שחטפה בחייה המוקדמים ידעה להפוך לעוצמה אדירה, עוצמה פוזיטיבית. לעולם לא נוקמת ונוטרת. גם כלפי אנשים שפגעו בה לא הצליחו ליצור טינה אמיתית. מלים קשות או גסות, נאמרו אם נאמרו בכלל, רק כחלק מבדיחה. תמיד הגנה בשיחה על בני־אדם אחרים. תמיד הקדימה מחשבה לזימה. בשיחות עמנו, בהן הבענו לעתים כעסים ובקורת על אחדים, היא ניסתה תמיד להרגיענו, ללמדנו לא לשפוט אף פעם ברותחין. תמיד שלטה בה החשיבה הרציונלית שבה ראתה את המפתח הראשוני. פתיחותה האנושית הרבה תמיד נשלטה על־ידי התבונה. היא ידעה כי ללא מחשבה תחילה, אין פתרון. התבונה תמיד בשירות הרגש.

אישיותה של אמא שלנו תהיה, כמו שהיתה תמיד, נר לרגלינו. הלוואי ויכולנו להתברך בכל עוצמתו של היושר הפנימי הנפלא שלה.

אמא שלנו תמיד ניסתה להמנע ממלאכי החבלה, מן המלאכים הרעים. ואם נתקלה בהם בכל זאת, היתה הופכת אותם ליצורים ספרותיים. תמיד ניסתה לנטרל את המרעים ולהפכם למיטיבים, או לפחות לבלתי־מזיקים. תמיד אמרה „לעולם אל תתנו למלאך המוות לומר את המלה האחרונה". ואנחנו אכן לא נאפשר לו למלאך המוות לומר את המלה האחרונה. המלה האחרונה שמורה לה. „משלחת מלאכים רעים" הוא שם ספרה השלישי שעדיין לא פורסם. והוא יפורסם, גם אם משלחת של מלאכים רעים הקדימה אותה, הגיחה בחשאי וללא כל התראה מתוך האופל, ונטלה אותה, פרח נדיר, מאתנו.

חופש קטן חופש גדול / אבירמה גולן

סוף טוב

הורים מתנדבים הם הורים שילדיהם אמרו להם בבית „כל ההורים כבר התנדבו לעשות משהו, רק אתם אף פעם לא עושים שום דבר, והמורה כבר נטפלת אלי. העוגה ביום ירושלים לא נחשבת."

כשגמרנו את כיתה ה' (כיתה הי') סידרנו את השולחנות והכיסאות בצורת חית עם השולחן של המורה במקום מסוים שהיא נהגה לקרוא לו בתוך, ורצנו הביתה בהבעה של ציפורים שעוד מעט יפתחו להן את הכלוב. בשבע בערב חזרנו לכיתה, במכנסיים שחורים מגוהצים (היה לי זוג אחד לשבת, עם ריצ'רץ' בצד, מבד „אתא" מתקמט שרוהה בכביסה) וחולצה לבנה קשה. ישבנו בצד הפנימי של החית והורינו ישבו בצידו החיצוני, והמורה, בקול חינוכי ושקט, סיכמה את הישגינו השנה ואת תקוותינו לשנה הבאה. אחר־כך הצגנו איזו הצגה שהמורה ביימה, ושתי בנות שרו בקול נעים, ובסופו של דבר כולם טעמו בנימוס מהכיבוד הקל, שכלל, אם אני לא טועה, בוטנים וסוכריות המוצגות בעטיפה נדבקת ועוגה לבנה עם קרם חום שסוכריות קטנות וורודות עליו. היה נחמד מאוד, מה גם שאת התעודות חילקו רק בבוקר או בצהריים שאחרי החגיגה, וניתן לנו עוד יום אחד מתוק לפני הנאום הקבוע שעיקרו „כשאני הייתי בגילך הייתי תמיד הראשון בכיתה". את התעודות שלהם לא ראינו מעולם, מפני שרובן נשארו בגולה, אבל אנחנו היינו כל־כך תמימים והאמנו לכל מלה. איך יכולנו שלא להאמין? טלוויזיה לא היתה לנו, מה שמשה חובב אמר ברדיו התקשינו להבין, „דבר לילדים" היה עיתון מאוד חינוכי ואחינו הגדולים גם הם לא ידעו מי־יודע־מה על החיים. היו זמנים קשים.

משום כך התרגשתי השבוע מאוד, כשניתנה לי הזדמנות מחודשת לסיים את כיתה הי' בחברת הורים אחרים, עשוקי ילדות כמוני. המורה המארגנת אספה את ההורים המתנדבים (הורים מתנדבים הם הורים שילדיהם אמרו להם בבית „כל ההורים כבר התנדבו לעשות משהו, רק אתם אף פעם לא עושים שום דבר, והמורה כבר נטפלת אלי. העוגה ביום ירושלים לא נחשבת") והסבירה להם שהמסיבה הפעם תעסוק בנושא ההעפלה. לא סתם יישבו ויוללו, אמרה המורה. יהיה משחק בסימני דרך בחוף סידנא־עלי, וההורים המתנדבים יקראו כמה קטעים וכולם ישירו בציבור ואם יצליח לנו באמת יהיה לנו גם אורח מכובד שיספר זכרונות אישיים על ההעפלה. המורה חילקה תפקידים והעירה לנו על פספוסים, ואנחנו, ההורים המתנדבים, הפלגנו לנו בסנטימנטים וישבנו ושרנו לנו את כל השירים שהיו כתובים בדף המשוכפל, כאילו מנעו מאיתנו בכוח שירה בציבור במשך שנים רבות. ב„לי כל גל נושא מזכרת" אבא של מאיה עשה יופי של קולות, ואמא של נועה גופה בנה נו, באמת, אולי נגמור כבר? לחוג זמר אתם לא באים, גיבורים גדולים. חוג זמר? לא ידעתי שיש אצלנו חוג זמר, כאילו שהיית באה, את הלוא תמיד יעני עסוקה. טוב, אבל איפה החוג זמר הזה? בויצו, את, בויצו, עד כדי כך אני עוד לא זקנה.

מה בכלל ידענו בכיתה הי', ומה עשינו שם כל השנה. למען האמת לא זכרתי הרבה. ניסיתי להשוות עם בני העשר־אחת־עשרה של עכשיו, שכבר היו לפחות פעם אחת בחו"ל (לא כולם, לא כולם) ומטיילים לכל מיני סופי שבוע ואתרים ומקומות, הצלחתי לזכור רק את הטיול לייקב ואת הנסיעות עם אמא, באוטובוס, לחוף תל־ברוך. איזה הכנות היינו עושים, וכמה ביצים קשות ומלפפונים וענבים ושזיפים וסנדביצ'ים מפרוסות עבות מאוד לקחו לנו לשם, כאילו הים והחול הם רק עניין משני, המשמש רקע טוב ובריא לארוחה. (האוויר של הים מעורר תיאבון, הן אמרו אשה לרעותה). היה לי בגד־ים מבמר צהוב מגוהר, ובעצם לא ברור למה בכלל לבשתי בגדי־ים: ממילא לא הרשו לי להיכנס יותר מסנטימטר למים, אבל זה כבר עניין לנושא אחר. ילדי כיתה הי' 1987 לא לבשו הפעם את בגדי הים המתוחכמים שלהם, וגם לא מחלצות חגיגה, אלא נעלו נעליים רכות כמפפה ולבשו, כמו בכל יום לימודים, ג'ינס גזוזי וחולצות טריקו בכל צבעי הקשת. יפים, יפים, ומסופרים כמו בני אדם ולא כמו אסירי כפייה. לכמה בנות יש חורים באוזניים ולא מפני שבאו ממרוקו או מתלב, אלא מפני שהן רוצות לענוד עגילי זהב, ולבנים יש שעונים שמצפצפים כל שעה.

רק באוטובוס נמחק פער הדורות וילדותי האפורה שבה אלי כמהלומה: הילדים פצחו פיות עקומים ולא חדלו לשיר עד לרגע שבו סוף־סוף הגענו והנהג, חיוור ותשוש, סימן להם לרדת. הם שרו „אל המעיין" ו„שושנה שושנה" הניפוה את ידידי הגרון כאילו כולנו חרשים או כבדי שמיעה. כמו תמיד גם כאן היה בן אחד שלא הפסיק לקפוץ ולהציק לבנות, והיתה בת אחת שעשתה פרצופים נורא עדינים וסלדה מכל המהומה. בתוך הרעש האמהות שלא הכירו זו את זו חייכו במבוכה, ואלה שכן הכירו ניסו להעביר מסרים חשובים:

– מה את אומרת? מאיפה?

– שוק בצלאל.

– לא הייתי מאמינה. לא כסף. תגידי, זאת המורה לאנגלית?

– כן. דווקא נחמדה.

– אה.

– יש לך מושג בשביל מה שילמנו מאתיים שקל לוועד ההורים?

– מה זאת אומרת? להקבצות. משרד החינוך מצמצם, ואנחנו מממנים מכיסנו.

– הכל שחור. כמו בברית המועצות, אני אומרת לך, המדינה הזאת פושטת את הרגל. אני, שלום שרה, לא ידעתי שיש לך ילד בחו"ל. את נראית נהדר. (היא נראית כמו סבתא) איפה הייתם? מה את אומרת, נו, ואיך זה? יקר? איש, למה הם כל־כך צועקים... או, הנה הגענו, אני חושבת, כן. ברוך השם.

גם המורות לא השתנו הרבה מאז ילדותי. הן אולי מתלבשות אחרת, אבל משהו איחד להן את נימת הדיבור המסבירה ואת העברית המצחיקה: אני מבקשת בכל לשון של בקשה להיצמד להורים האחראים. באנו לכאן כדי לשחק ולהנות, לא כדי לחולל מהומות, ואני מתרה בכל מי שינסה להפר את הסדר.

אחר־כך היא הסבירה, ספק לילדים ספק להורים, מהי ההסטוריה של סידנא־עלי, שאנחנו, בבורותנו, נמשיך לקרוא לו סידני עלי כי קצת באוחר לשנות לנו את כל המושגים, והזכירה שיש לשתות הרבה וסוף־סוף נתנה את אות הזינוק לאפרוחים בשאפתנות רודסת הדרך לפענח כתבים נסתרים ולגלות מה שם האניה ומי תהיה הקבוצה המנצחת ומה בכלל הפרס. היה להם מין פאזל כזה עם סימני מורס ומספרים ואותיות והם בהחלט הסתדרו לא רע. ילדים מפותחים, למודי מחשבים והקבצות במתמטיקה. כשראיתי שהכל בסדר ושהים מאוד יפה החלטתי לרדת לי אל החוף ולהתבונן לשקיעה ולקפה, אבל המורה תפסה אותי בקלקלתי, ובקול של מפקד חטיבה ותיק קראה – או את תתחמי את הקבוצה הזאת – ואני, שלא היה לי מושג איך תוחמים קבוצה או כל דבר אחר ביום קיץ על שפת הים, ישר התכוננתי למסרים. הקודמים, עם מכנסי ההתעמלות הכחולים עם גומי שלא יציצו, ותחמתי שם את כולם כמיטב יכולתי. המורה אמרה.

המורה ביקשה שקט והזמינה, בקול חגיגי ונרגש, את האורח שלנו להערב – „ואני באמת מבקשת שקט" – רב החובל נמרוד אשל שיספר לנו קצת על ההעפלה

הם היו גלהבים שם כזוגן, כיתה הי', וידוו בשעטות אל החוף דרך ערוץ צר שהמורה טרחה כל הזמן להזכיר שצריך לכנות אותו בשם חפיר. החפיר, בהא סגולה, כמובן, ומה. כשהגענו לחוף התברר שרוב ההורים כבר נמצאים שם (מלבד החלוץ, זאת אומרת ההורים הכי מתנדבים, שהגיעו כבר בשעות הצהרים והכינו גדר חבלים וקישוטים ותאורה ומדורה, ואוכל, אוכל. המורות עדיין קראו לזה כיבוד, כמו בשנות השישים, אבל תאמינו לי שזה היה אוכל) ובאו לא מזמן במכוניותיהם הממוזגות ולכן הם נראים הרבה פחות פרודים ומקומטים. ההורים רעננים: האבות בג'ינס משובח וכחולצת פולו והאמהות בכל מיני חליפות פסים ופסים בשערות. איזה הורים כבדים היו לנו בשנות השישים: אפילו האמהות הצעירות נראו זהות בחליפות הדי־סוון הנצחיות שלהן ובעקבים. תיכף הדליקו מדורה ונתנו קצת ביטוי לגעגועים של ההורים: שרו ושרו ושרו בליווי שני אקורדיוניים (מתנדבים), ונתנו להורים לקרוא כמה קטעים פאתטיים על ההעפלה, משהו ברוח המסכתות הנרגשות שהיינו קוראים בחגים ובימי זיכרון. הגיע לנו, באמת, והילדים סבלו בשקט. אחר־כך המורה ביקשה שקט והזמינה, בקול חגיגי ונרגש, את האורח שלנו להערב ואני באמת מבקשת שקט, רב החובל נמרוד אשל שיספר לנו קצת על ההעפלה. ואני הסתכלתי על הילדים וקול זקן נאנח בתוכי ואמר, אי, מה זה בכלל אומר להם, רב חובל, צי עברי, נמרוד אשל, מרד הימאים. אי, אי. והוא באמת אמר כמה מלים שלא הרשימו אותם כמו שאותנו אלא היו שייכות לספרי הלימוד. הוא אמר פלי"ם, והסוכנות, ועלייה ב', וההכשרה באיילת השחר. אוי האבוי, הלוא עכשיו כבר אין אחים גדולים ודודים צעירים שהיו בפלמ"ח, ולא לומדים מולדת בבית הספר אלא גיאוגרפיה, ולספר הלימוד שלהם קוראים „ירושלים, ההר, שומרון ויהודה," לא פחות ולא יותר, ובמפות שלהם אין אף קו ירוק אחד. אז לאיזו תקופה ביזנטית הם משייכים את האיש החביב הזה, שנעל סנדלים ולא ריבוק, ומדבר עברית רזה ומגלגל פנינים שהיו פעם חלומותינו הכמוסים ביותר – במשאי, הבריטים, הבחור האחראי בשטח במקרה הייתי אני. אולי זה לטובה, חשבתי, שהם כבר לומדים את כל ההסטוריה הזאת באופן מסודר, ויכולים לעשות ממנה משחק בסימני דרך ושירים ואיזה מערבון

הם כבר לומדים את ההיסטוריה הזאת באופן מסודר, ויכולים לעשות ממנה משחק בסימני דרך ושירים ואיזה מערבון שמערבב הכל – העפלה עם חומוס עם מבטאי עדות

שמערבב הכל – העפלה עם חומוס עם מבטאי עדות, ולסיום ריקוד דיסקו לצלילי שלמה ארצי אחד עצוב וריטה אחת צוהלת.

למה לא לראות את זה ככה. בסך־הכל ילדים, וגם נחמדים, חיים בעולם שונה, ויודעים היום הרבה יותר על העולם, ומרגישים שמגיע להם הרבה יותר. למשל נקניקיות, ושתייה קרה, ותירסים ואבטיח ועוגות משובחות ומעניינות. וגם ההורים זה כבר לא מה שהיה, אבל נדמה לי שהם נהנו מאוד מכל העניין. מה יש, בסופו של דבר כולם יצאו נשכרים. היו כמה אבות שבפירוש חידשו נעוריהם כקרם בין המדורה לסיר של התירס, ואמא אחת אמרה לחברתה – תראי אותו, כמו ילד, אבל את כבר מכירה אותו.

אני לא הכרתי אותו, אבל לעומת זאת הכרתי שם כמה גרעינים שעדיין לא נעשו תיישים אבל הם בהחלט גדיים גדולים למדי, ובפרץ של רגשות אמהיים נזכרתי איך הובלנו אותם לגנון והם בכו והרביצו ועשו בסיר, ומזל שירד שם חושך גדול כי אחרת אנה היינו מובילים את כל הסנטימנטים הביקים וההרהורים הפילוסופיים על השנים החולפות. בדרך חזרה כבר עלינו במדרגות ולא בחפיר של המורה, ועברנו ליד ארמון החול של המשוגע ההוא שגר שם והכעסנו עליו מפני שראינו אותו פעם בטלוויזיה, ואבא אחד אמר את המשפט הבלתי־נמנע – „תאמינו לי שהוא צודק" – והתגיע את האמרי שכונים וסבע שלו. בסך־הכל, אמרה אמא אחת, אין לי טענות אליו, ילד טוב, כפרה. ואמא אחרת אמרה: נו, טלינקה, נהנית? וטלינקה ענתה שככה, ושהיא נורא עייפה. הילדים האלה לא יודעים מה זה טוב, אמרה אמא של טלינקה, אני כל־כך נהניתי. גם אני, אמרה המורה, ובקול חינוכי, לתוך המגאפון, הוסיפה: ולסיום הערב אני רוצה להודות להורים ששיתפו כל־כך יפה פעולה.

אז בסופו של דבר קיבלנו ציון טוב. אמנם באיחור מה, אבל בצדק. בשנה הבאה, אם הילדים שלנו יתנהגו יפה, נרשה להם להשתתף בחגיגת הסיום ונעלה אותם לכיתה.

יום שישי, כ"ט בסיוון תשמ"ז, 26 ביוני 1987

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

עוד יפלו מעוזים נוספים / יצחק בן־נר

קַרְנַפִּילִם

מי היה מעלה בדעתו, שואל חבר שלי, במאי סרטים, למנות למועצת המנהלים של בנק לאומי, למשל, אנשים שהקשר היחיד שלהם לתחום הבנקאי הוא שהם משתמשים מדי יום ביומו מזה שנים רבות בכסף, ושלכל אחד מהם יש חשבון בבנק; מי היה ממנה למנכ"ל מפעל טקסטיל גדול אדם שכישוריו והתאמתו לנושא מתבטאים בכך שהוא מקפיד ללבוש בכל יום בגדים?

תשובה במציאות שלנו, הכול אפשרי.

תשובה אפשרית אחרת: אריאל שרון. בתנאי שהנ"ל הם מאנשיו.

– וכך, מבלי שכמעט נרגיש, מבלי שכמעט נבחין, ולפני שנספיק לומר אפילו „יהודה מכבי מלך ישראל", כאיישים אנשי שרון למיניהם, בהכוניהם, כוועצות־מנהלים, דירקטוריונים, הנהלות ציבוריות, עמדות־מפתח ומישרות ציבוריות שונות. זה התחיל במשרד החקלאות, עבר למשרד הבטחון ולמשרד התעשיה והמסחר – במקביל למסלולו הרוחני בבעלה והר של הסר – ובהמשך, מי ישורנו. כמו בסיפור הקלאסי על טירוני בה"ד ארבע, שהיו צריכים תמיד לרוץ בשבילי הבסיס, כי אם היו עוצרים לרגע, היו מסיידים את רגליהם עם שולי המדרכות וגזעי העצים. במלים אחרות – אם נמשיך בכתפיים, נאנח, נשלים ונבהה להמשיך הלאה, נמצא בקרוב את עצמנו מוקפים כהכוני שרונים קטנים.

כמה הדברים אמורים עכשיו? עכשיו מינה השר הנ"ל (כסף קטן. באמת. לא צריך לשים לב. כך מרגיעים אותנו) כמה אנשי קולנוע ויוצרי קולנוע מובהקים למועצת הסרט הישראלי, המסופחת למשרד התעשיה והמסחר: אורי דן, יורם בליזובסקי, מרדכי הורוביץ, ליאורה לנדאו, נתן ברון ומנחם רותן. במקרה לגמרי כולם עובדיו ו/או מצדדיו של הממנה. הימין, שלא הצליח להעמיד יוצרים ויצירות חשובים והישגים כנגד „היוצרים השמאלנים", יוכל בעתה אם לא ליצור לפחות לסכל חלק מן היצירה, על־פי כפתאות לאובניים ופוליטיים. וכבר הודיע ברון הנ"ל („ידיעות אחרונות", 21.6) והצהיר בזו הלשון: „אין לי שום קשר לקולנוע. אני פשוט אוהב קולנוע וחושב שצריך לתת עידוד לפי מספר המבקרים בקולנוע ולא לבמאי שמחפש לעצמו ביטוי אישי". דברי חוכמה מההדרים שלא יישכחו מפיו של איש־תרבות דגול. שהרי ידוע שכל אוצרות היצירה והרוח בתרבות האנושית נולדו לא כביטוי אישי של אמן אמנותי, אלא כהפקה משותפת של קולקטיביות רעיונית בנוסח מועצת גדולי החכמים החדשים של הסרט הישראלי.

ממנה שרון. ממנה חברים, חברים ממונים. תצלום – יוסי אלוני י.פ.פ.א.

הקולנוע הישראלי בארבעים שנותיו רחוק מהשגי הקולנוע של מדינות אחרות שאינן „מעצמות קולנוע". פה ושם, טיפין־טיפין, תרמו יוצרים ישראלים וסרטים ישראלים את התרומה הענה המוצגת בינינו ובין המועדון הסגור הזה של קולנוע עולמי לגיטימי. ארצות אחרות ורבות – שבהן מוסר כהלכה עידוד היצירה הקולנועית האיכותית – הצליחו להקים בעזרת הסיוע המתמיד תעשייה קולנועית של ממש ולמצוא לעצמן שווקים קבועים והערכה מקצועית ואמנותית לסרטיהן. כל נגיעה גסה, לפיכך, במעט הנעשה בארץ בתחום זה יכול להמית עליו שואה. עד עתה מועצת הסרט הישראלי לא סייעה רבות, אך גם לא הפריעה לנסיונות ההישרדות של הקולנוע בארץ. בהרכבה החדש עם שיני שרון וציפורני אורי דן אנד קומפני היא יכולה בפירוש להזיק. היא יכולה, למשל, לא לעודד את מה שחבריה אינם רוצים לעודד. היא יכולה, למשל, לדחוף להחזרת מיסוי מכרטיסים ליוצרי סרטים רק לסרטים קופתיים, כך שהמרוויחים העיקריים יהיו סרטי ויבורית מעטים, סרטי „מתיחות" קלוקלים או קומדיות נאלות. היא יכולה למנוע פרסים, ייצוג בפסטיבאלים בחו"ל או בתחרות ה„אוסקר" מסרטים טובים יותר המנסים להתמודד עם מציאות נכוחה ולא נוחה, לשקף אותה ולומר עליה דברים ברורים. מישהו מאמין שסרט המבקש לתאר ביושר יחסי מתנחלים־ערבים בשטחים יעבור שם? או סרט שישקף את האיוולת הפוליטית או את עוצמת השכול האישי של מלחמת לבנון?

אבל זו לא רק סכנה ליצירה הקולנועית החיוורת, החולנית, הנעשרת שלנו, וטועה מי שרואה את ההתפתחות רק במסגרת מוגבלת זו.

מועצת הסרט הישראלי החדשה היא עוד מעוז שנפל באופנסיבה השרונית המתמידה והמתפשטת. עוד יפלו מעוזים נוספים. כי מי יקום מול הדורסנות הזאת, הדומה במחוזותינו רק לדורסנותם הרעבתנית של הפוליטיקאים החרדים (ושני הקצוות הללו כידוע כבר נועדו ונפגשו באמצע הדרך לתיאום עמדות)? מי ינסה לעצור את המגמה הזאת, שבה אפילו אם תגיע ישראל להתפכחות ולחשבון־נפש אמיתי היא תפקח את עיניה ותראה פתאום שכל עמדות ההצלה כבר מאויישות בשליחי שרון וחיילי הקב"ה? הרי גבורי המערך, רובם ככולם – להוציא, אולי, את מוטה גור מפחדים מהדורסנות השרונית המתפשטת הזאת, בכל גילוייה וביטוייה האלימים והמפנים לה עורף, או לכל היותר משמיעים כנגדה קול ענות חלושה. אנשי הליכוד, שגם בהם רבים המכירים בסכנה והחוששים ממנה, מפחדים בכלל לתת ביטוי פומבי לחששותיהם. אולי צריכה היכולת לעמוד בלא מורא מול הכוחנות השרונית להיות קריטריון ותנאי ראשון לבחינת כישוריו של כל מי שרואה את עצמו ראוי ומתאים לעמוד לבחירה ציבורית, אולי צריך לפרסם בקביעות את שמותיהם של נבחרי ציבור החוששים להתייצב בעוז מול הנחשול העז הזה, בבחינת אתה ירא, משמע אינך קיים. מי שמפחד, או מתעלם מן הסכנה, מי ששותק מולה, מפחית מחשיבותה או מזלזל בה, כמוהו כמי שמצטרף למחנה הגדל והולך של המתקרנפים. כי יש מקום ויש עבודה לכל מי שמצטרף. בינתיים, רק כמה נבחרי ציבור מן האופוזיציה נותנים פה ושם ביטוי לחשש ממה שעתיד שרון להביא עלינו, בבחינת מי שלא רצה לקבל אותו כיהודה המכבי במעלה סברה ושתילה, יקבל אותו כגיבור קולנועי של ישראל במורד. עוד מעט יהיה מאוחר מדי או מוקדם מדי. בסוף, אומר חבר אחד שלי, יתייצבו זה מול זה, למערכה אחרונה, מחנה שרון ומחנה כהנא – וזה עשוי להיות חזיון מרהיב. הצרה שעד אז לא ישאר מי שיהנה ממנו.

ואם היתה היצירה מופקרת, ר"ל, בידי אינטרוויוזאליסטים – מישהו עוד היה כותב על כך תסריט או מחזה אבסורד. יונסקו, למשל.

נשק גרעיני במזרח התיכון/דוד שחם

האם כל מי שצריך לדעת יודע

האם אנחנו יכולים לישון בשקט? האם יש סיבה להניח שהמערכת העוסקת בתחום הגרעיני פועלת בדרך שונה מן המערכות האחרות? אם נדע יותר יגדלו הסיכויים למנוע את מינויה של ועדת החקירה המשפטית שתחקור מי אשם. אם יהיה מי שימנה אותה

מזמן לא קראתי מאמר שגרם לי אי־שקט מטריד כמאמרו של פרופסור לואיס רנה ברס באוניברסיטת פרדיו בארצות הברית, שנדפס ב„ירחון אמריקני דל־תפוצה המוקדש לעניינים בינלאומיים.

במאמרו, העוסק בבעיות החימוש הגרעיני והמלחמה הגרעינית במזרח התיכון, מגיע פרופ' ברס למסקנות פסימיות בדבר הסיכוי למנוע הכנסתו של נשק גרעיני למזרח התיכון. פרופ' ברס הוא בר סמכא בנושא זה. בשנת 1985 הופיע ספרו „בטחון או מלחמת גוג ומגוג: האסטרטגיה הגרעינית של ישראל". פרופ' ברס דן בספר בהרחבה במידע על יכולתה הגרעינית של ישראל שהצטבר בעולם הרף מאמציה של הצנזורה הישראלית למנוע אותו מן הציבור בארץ. כעת, הוא אומר, מתרבים הסימנים שגם ארצות אחרות באיזור מבקשות „לאמץ לעצמן את היתרונות הצבאיים החבויים לכאורה בטכנולוגיה הגרעינית" ואינן מוכנות להישאר מחוץ למסגרת „המועדון האטומי". הסיכוי שיהיה אפשר למנוע זאת לאורך ימים הוא, לדעתו, קלוש. ההסכמים הבינלאומיים למניעת הפצתו של נשק גרעיני (שישראל, אגב, סירבה לחתום עליהם) אין בהם ממש וגם אין סימנים לכך שמעצמות־העל מוכנות באמת לעשות מה שהן יכולות כדי לאכוף אותם.

במאמרו של פרופ' ברס מוקדש לשאלה מה אפשר לעשות כדי למנוע את סכנת המלחמה הגרעינית והסכנות האחרות הכרוכות בעובדה הבלתי־נמנעת, לדבריו, שאכן יש נשק גרעיני במזרח התיכון וככל הנראה גם יתרחב מעגל המדינות שנשק זה נמצא ברשותן – גם אני איני מבקש כאן להיזקק לבעיה המוסרית והמדינית – האם צריך להכניס נשק גרעיני לאיזור. הדיון כאן הוא בשאלה זו: אם יש נשק גרעיני – או שיהיה בקרוב – מה אפשר וצריך לעשות כדי להמעיט את הסכנות הנובעות ממנו והאם עושים זאת.

הקיפוד ומאזן האימה. בתקופת הנעורים של הנשק הגרעיני רווחה תיאוריית „הקיפוד", שלפיה מדינה שיש לה נשק כזה מוגנת הגנה כמעט מוחלטת מפני אויביה, שכן תוכל להעניש כל נסיון לתקוף אותה במכות־נגד כואבות ואנושות, שירתיעו כל תוקפן פוטנציאלי. כשהתברר, כי הבלעדיות בתחום הנשק הגרעיני אינה בחזקה מעמד העולם מתמלא קיפודים, שכללה תיאוריה זו שכלול נוסף: יכולתן של מדינות לפגוע זו בזו בנשק גרעיני מביאה לידי הרתעה הדדית מפני תוקפנות ונוצר „מאזן אימה" שקיומו מנע סכנת מלחמה גרעינית. מאזן זה לא מנע, אגב, את מירוץ החימוש האטומי. לפי הערכותיהם של חוקרים כקרל סגאן מספיק מלאי הפצצות הגרעיניות המצוי בעולם להרוס את כל הערים, שמספר תושביהן עולה על מאה אלף, לא פעם אחת כי אם לפחות עשרים פעם. פיצוצו של אחוז אחד מהמלאי הזה עלול לגרום לאפקט של „חורף אטומי", שימוטט את הציוויליזציה האנושית כולה. אבל נכון הדבר, שמאז הוטלו הפצצות על הירושימה ונגסאקי, אכן לא נעשה שימוש בנשק גרעיני. לעומת זאת לא נמנעו המלחמות הקונוונציונאליות, שמספר הנופלים בקרבותיהן ובמעשי הטבח שנלוו אליהן מאז תום מלחמת העולם השנייה כבר נמנה במיליונים.

אם מאזן האימה הגרעיני אינו מונע מלחמות קונוונציונאליות, האם הוא מבטיח לגמרי שלא תפרוץ מלחמה גרעינית? העובדה שבינתיים לא פרצה מלחמה כזו אינה הוכחה שאין היא עלולה לפרוץ. הביטוי „מאזן אימה" מניח שכל אלה היכולים להפעיל נשק גרעיני פועלים באורח רציונאלי ושיקוליהם סבירים ומאוזנים. התנהגותם של רבים מן השליטים אינה מאששת הנחה אופטימית כזו. פתגם רוסי ישן קובע: „לשלום דרושים שניים – למלחמה מספיק אחד". פתגם זה מקבל משמעות מקאברית יתירה בנינה, אם נזכור שהוא נכון גם לגבי קטאסטרופה גרעינית. וכדי להקל על עצמנו את קליטתה של ההנחה שיש מקום לחשוש מפני הפעלה בלתי־רציונאלית של נשק גרעיני, גם במחיר של השמדה עצמית, די אם נתאר לעצמנו מה יכולים קדאפי או חומייני לעשות אם יהיה בידיהם נשק כזה (ולא בהכרח מייצור עצמי). לאמיתו של דבר ההרתעה מפני הפעלה בלתי־רציונאלית אינה צריכה להיות מוגבלת לאישים אלה בלבד. גם מנהיגים אחרים, שקיבלו בעבר החלטות מלחמתיות, שנתגלו, לפחות לאחר מעשה, כבלתי־שקולות, אינם מוגנים מפני החלטות כאלו גם בתחום הגרעיני.

ד"ר סטריינג'לאב. הסיכונים של הפעלת נשק גרעיני אינם מוגבלים להחלטות שמקבלים במודע, ביוזמתם שלהם, ראשי השלטון. האם אפשר להקים בטחונות מפני הפעלה בטעות של נשק גרעיני? הפעלה כזו יכולה להתחולל, קודם כל, כתוצאה מן ההיערכות הנדרשת לקיומו של מאזן אימה. חלק חשוב בקיומו של מאזן זה הוא „כושר המכה השנייה", יכולתו של המותקף בהתקפת־פתע להשיב מכה גרעינית בו־זמנית או גם לאחריה. דבר זה מחייב, מצד אחד, רשת התראה שתזהיר בטווחי זמן קצרים באתר מפני ההתקפה המתחוללת, אבל הוא מחייב גם קיום רמת כוננות גבוהה ומתמדת להנחתת מכת־נגד מיידית, לפעמים אף „מכת־נגד מקדימה", לפי ביטויו הפראדוקסלי של יגאל אלון.

התלות במהימנותם ובערנותם של מנגנוני ההתראה ומפעיליהם נעשית כמעט מוחלטת. זמן התגובה מצטמצם והולך ועימו מצטמצם גם הזמן הדרוש לשיקול הדעת של מי שמוסמך לקבל החלטה להפעיל נשק גרעיני. כך הדבר בזירה הגלובאלית. על אחת כמה וכמה בזירה צפופה כזו של המזרח התיכון. ומניין הביטחון שמי שמפעיל את מנגנון הבקרה וההתראה מחוסן מפני טעות אנוש, ושסימנים המתגלים ברשת לא יתפרשו בטעות בצורה מאיימת, המחייבת הפעלתם של אמצעי התגובה? ומי יקבל על עצמו את האחריות לתוצאות הרות האסון של טעות הפוכה, של חוסר הבחנה בסכנה המתקרבת?

וכל זה לפני שמתחילים לחשוב על האפשרות שאל מערכות ההתראה והפיקוד יסתננו מופרעים כד"ר סטריינג'לאב או מניפולאטורים, המבקשים להשפיע על מהלך הדברים באמצעות אינפורמציה מטעה או אינטרפרטציה מגמתית. פעולות כאלה עשויות לדחוף מדינה להסתבכות במלחמה גרעינית ולהנחתת מכה ראשונה מתוך הערכה שזו, בעצם, מכת תגמול או מכת־מנע. ישנה גם האפשרות שמיתקנים גרעיניים – פרימיטיביים ככל שיהיו – יפלו לידיהן של קבוצות טרור שיעשו בהן שימוש. אפשרות אחרת היא של מכה גרעינית, המוסווית כאילו יזמה אותה מדינה מסויימת, דבר שיביא עליה מכת־נגד הרסנית, שעה שהיוזם מתחמק מעונש.

מקדמי הבטיחות. בארצות־הברית, המדינה הראשונה שלרשותה עמד נשק גרעיני, פותחו שיטות פיקוח ואבטחה שתכליתן למנוע אירועים כאלה. שיטות אלו מעוגנות גם בשרשרת הפיקוד וגם בטכניקות ההפעלה של כלי הנשק עצמם. הן כוללות את הקונצפציה של „המפעיל הכפול", שלפיה בשום מקרה אין אדם אחד יכול להפעיל נשק גרעיני ויש צורך בהפעלה של שני אנשים, שאינם צמודים ואינם כפופים זה לזה. הן כוללות גם מבחנים מיוחדים לבדיקת היציבות הנפשית של כל מי שיש לו איזה קשר שהוא לנשק הגרעיני. ההפעלה נעשית תוך שימוש בניצרות מיוחדות, המשתחררות באמצעות אותות מרחוק, המשודרים בשני צפנים נפרדים, המשלימים זה את זה, ומפתחותיהם נמצאים בידי שני גורמים שונים ובלתי־תלויים זה בזה, המוקמים במעלה סולם הפיקוד. טכניקות אלה כוללות גם שימוש בחיישנים רגישים המפעילים מתגי נעילה נוספים, בכל מקרה של שינוי בתאוצה, בלחץ האוויר, בגובה, בכיוון התנועה, בכוח המשיכה, בטמפרטורה ובגורמים סביבתיים אחרים.

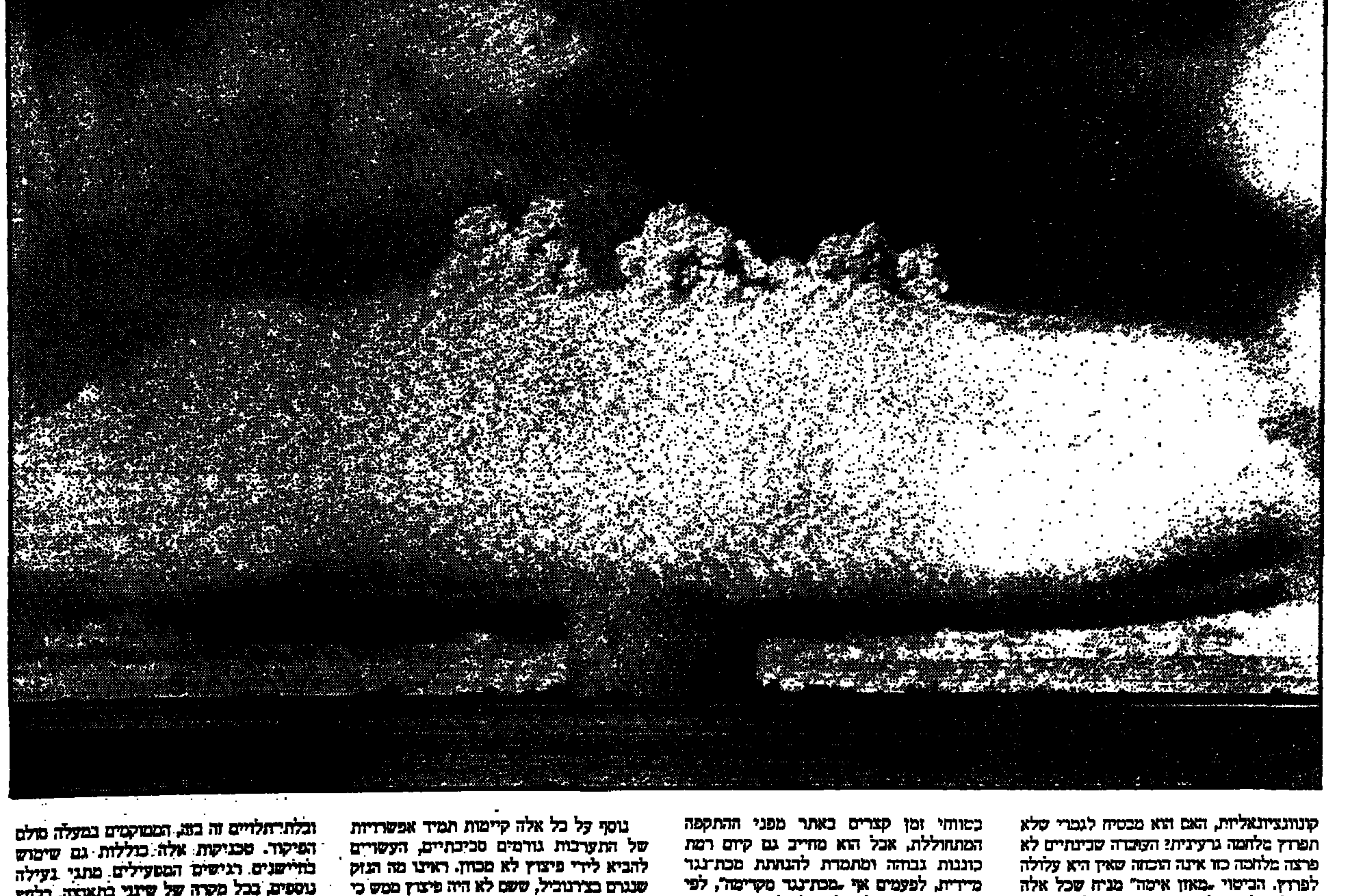

נוסף על כל אלה קיימות תמיד אפשרויות של התערבות גורמים סביבתיים, העשויים להביא לידי פיצוץ לא מכוון. ראינו מה הנזק שנגרם בצ'רנוביל, ששם לא היה פיצוץ ממש כי אם רק התכה של ליבת כור גרעיני. לגבי כלי־נשק גרעיניים יכולות לצוץ בעיות הנובעות מתנאי האיחסון, ההובלה ממקום למקום, בעיות הקשורות בבטיחותם של אמצעי השיגור, ברמת אימונו ומיומנותו של כוח אדם המטפל בהם. גם כאן יכולים טעות אנוש או גורם חיצוני, כגון: רעידת אדמה, שריפה, איכול מתכות, או פעולתם של גורמים בלתי צפויים אחרים להביא, גם אם לא לידי מלחמה ממש, לידי פיצוץ הרה אסון.

הסבירות של אירוע כזה היא גבוהה כל־כך, עד שצריך לראות זאת רק כחסד המקרה שעד עכשיו, אף שנרשמו מקרים רבים של „כמעט", לא קרה עדיין אסון של ממש.

כל אלה מחייבים השקעת משאבים עצומה, שמדרך הטבע אין הממסדים האחראים לפיתוח מערכות־נשק ששים להשקיעם במקדמי בטיחות במקום בגורמים המגדילים את היעילות המיבצעית של המערכות. הם מחייבים כמובן גם השקעה אדירה של אמצעים ומאמצים באימונו של כוח־אדם מיומן ובשמירה על רמת תיפקודו. והם מחייבים גם אכיפה בלתי־מתפשרת, מוחלטת, של כל התקנות וכל הפרוצדורות המסדירות את הפעילות בתחומים האלה. האם אין מקום לחשוש שמנגנוני הפיקוח והבקרה אצלנו הם פחות מושלמים?

האם אנחנו יכולים לישון בשקט? האם יש סיבה להניח שהמערכת העוסקת בתחום זה פועלת בדרך השונה בהרבה מדרכי פעולתן של מערכות אחרות? האם לא הורגלנו לסמוך על ה„סמוך" ועל „יהיה בסדר"? האם אין האילתור הישראלי הנודע פועל גם כאן? האם אין דברים ש„הג'ינג'י עם המברג" מרשה לעצמו לפעול לגביהם לא „על־פי הספר" ומוצא לעצמו קיצורי־דרך החורגים מן ההוראות המדוקדקות? האם חסרו דוגמאות אנחנו הגע, למשל, הפעלת מרגלים בארצות ניכר היא, לכאורה, בתחום שבו חייבים לנהוג בזהירות יתר. בפרשת פולארד נתגלה שכמה מן המפעילים נהגו בחוסר זהירות משווע, ממש כחובבנות. ההסבר היחיד הוא עודף ביטחון עצמי, זלזול בכללי זהירות, והעזה חסרת אחריות. האם אין תכונות אלו עשויות לבוא לידי ביטוי גם בתחום הגרעיני?

קשה להשתחרר מן הרושם שאכן כבר באו לידי ביטוי. איך ייתכן שהממונים על הביטחון בכור בדימונה, על־פי מה שסופר בעיתונות, לא השגיחו בטכנאי המסתובב עם מצלמתו במיתקנים רגישים ומצלם במשך תקופה ארוכה מספר רב של צילומים לא רק במחלקה שבה הוא עובד, כי אם גם במחלקות אחרות? האם כך שמרו על סודות הייצור – מי יכול לערוב שרשלנות דומה אינה עשויה להתגלות גם לגבי פירות הייצור?

מבחן התגובה. שאלת התגובה המהירה והאחראית לה נראית עדיין רחוקה. לאמיתו של דבר אינה רחוקה ככל הנדמה. במוקדם או במאוחר יהיה נשק גרעיני במזרח התיכון בידי יותר מצד אחד. במוקדם או במאוחר תתעורר השאלה איך להיערך נגד מכת־פתע (בנשק גרעיני או בנשק אחר בעל כושר פגיעה המוני), איך להכות מכת־נגד או מכת־מנע. במלים אחרות: איך לתפקד בתנאים של מאזן־אימה גרעיני. לקראת מועד זה צריך כבר עכשיו להיערך, להשקיע מחשבה, לתרגל נהלים, להתקין את התקנים הדרושים.

הדברים אינם תיאורטיים בלבד. במלחמת לבנון הצליחו להביא את הממשלה ואת ראשה לידי אישור פעולות תגובה על התפתחויות בשטח על סמך מידע מוטעה ומטעה. הזמן שנדרש לאימות בלתי־תלוי של המידע נמדד או בימים או בשעות, ובכל זאת היה הלחץ לקבל החלטה חזק מן הנכונות לבחון את המידע. לא תמיד עומד זמן רב כל־כך לרשות מאשרי ההחלטות. במקרה המטוס הלובי שהוזד בטעות לתחום האווירי שבשליטה ישראלית, היתה לרדו שהות של דקות אחדות בלבד להחליט על יירוטו ולקבל הרשאה לכך מן הדרג המדיני. במקרים של התקפת טילים בעתיד – או מה שנראה כך על מסך הרדאר – יעמוד לרשות המחליטים זמן הרבה יותר קצר. שאלת מהימנותם של המוסמכים לקבל החלטת יירוט או תגובה, שאלות מהימנותו של המידע ונהלי בדיקתו, נעשות אז חשובות ביותר, אפילו קריטיות.

אבל ברור שלגבי השנים הקרובות עיקר הדאגה אינו נוגע דווקא מהפעלה מוטעית או בלתי מוסמכת, כי אם מתאונה הנגרמת מתוך רשלנות, מתוך ערנות בלתי מספקת או מחוסר הערים של התקנים והליכים המיועדים למנוע תאונות כאלו, כשל מניעי חסכון, אי־איכפתיות או שאננות יתר. האם, לפחות, כאן הכל בסדר?

בעניין אחר אמר לנו ראש הממשלה, יצחק שמיר, „מי שלא יודע – לא צריך לדעת, מי שצריך – יודע". אינני בטוח בשני אגפיה של המשוואה. אינני בטוח שמי שצריך – יודע. ואינני משוכנע שמי שאיננו יודע – אינו צריך לדעת. אני חושב שהציבור רשאי וצריך לדעת יותר על הנעשה לשמירת בטחונו מפני סכנות איומות כאלו. אני בטוח שאם נדע יותר, יגדלו הסיכויים שאלה החייבים לעשות, יעשו מה שמוטל עליהם. שאם לא כן אפשר כבר לחזות את מינויה של ועדת החקירה המשפטית שתחקור מי אשם. אם יהיה מי שימנה אותה.

גדולה בלי המשך

מאת אורציון ברתנא

אהרון ראובני, „עד־ירושלים" (רומאן מימי מלחמת־העולם הראשונה), „הספריה" – הוצאת הקיבוץ המאוחד, ספרי סימן קריאה, בית ההוצאה „ביתן"; 1987; 423 עמ'.

„נטורליזם, דטרמיניזם דארוויניסטי, ריאליזם של הטבע", ועוד כותרות רבות נקוטות בפי קוראי הטרילוגיה של ראובני מזה שישים שנה ויותר. אחת הן בלמדונו: יצירת ראובני היתה שונה ממה שנכתב לפניה ובזמנה יש בה „משהו" אחר. ומשהו זה – תופעה מרכזית ביצירתו המרכזית של ראובני, שמבקרים באים לקרוא לה שמות שונים במאמריהם – אינו מוגדר גם לא באחד מהם, והם רק מתקרבים אליו מכיוונים שונים. על ה„משהו" הזה – צעד בכיוון שלא מומש מאז בסיפורת העברית – נכתבים הדברים הבאים. מטרתי להראות כאן מדוע ואיך הטרילוגיה „עד־ירושלים" נותרה גדולה שאין לה המשך.

כמו יוצרים לא מעטים בספרות העברית החדשה, סבל ראובני שנים רבות מהתעלמות הביקורת ומהתעלמות הקוראים: וזכתה יצירתו, וזכה הוא עצמו באחרית ימיו הארוכים לשינוי יחס ניכר. מותר לבוא ולומר: יצירתו „נגאלה" בדור שהבין אותה יותר; מותר גם לבוא ולומר: דור קוראים ומבקרים חדש „השתמש" ביצירת ראובני כדי להדגיש באמצעותה כיוונים אסתטיים ורעיוניים שהיו מקובלים עליו, ובעזרת הפיכת הסדר בהיסטוריה הקרובה של הסיפורת העברית, מעניק הדור החדש מקום מרכזי קודם כל לעצמו, במסווה של מחקר אובייקטיבי ועשיית הצדק. בשתי האמירות יש מידה יחסית של אמת, ואין טעם לחפש תמונת־מצב אובייקטיבית ותקפה תמיד.

גם הוצאה לאור מחודשת של „עד־ירושלים" במסגרת „הספריה" היא נקיטת עמדה לא רק לגבי היסטוריה של הסיפורת העברית, אלא גם לגבי מצבה ותוויה של הסיפורת הישראלית בהווה. הוצאה מחודשת של „עד־ירושלים" כרומאן מרכזי תוספת את השיקולים הנורמאטיביים־אידיאולוגיים וגם את השיקולים הכלכליים שישנם בעצם רצונה של ההוצאה למשוך תשומת־לב אל הרומאן. אמנם, שיקולים נורמאטיביים ושיקולים מסחריים היו קיימים תמיד, אך נדמה לי שעכשיו זוכה הספרות העברית ל„שוליים" תרבותיים־מסחריים בהיקף ובאגרסיביות שלא היה דומה להם, ובשילוב מסחר ותרבות שלא היה דומה לו, ובציניות, שגם לה לא היה תקדים, המעמידה פנים כי כל העניין הוא רק לשם שמים. יש להכיר, איפוא, בלגיטימיות של ההערכות החדשות את הרומאן, אבל צריך לזכור גם את יחסותן הנובעת מתלותן באינטרסים [illegible]

[illegible] „עד־ירושלים" מסומנת [illegible] התוואי התחתון והוא הטענה כי רומאן זה ביחוד היה „משמן על גלגלי המהפכה": בביכול הסיפורת העברית היתה צריכה לעבור בהתפתחותה, ככל סיפורת מודרנית, שלב של נטורליזם, של ריאליזם דארוויניסטי, וכו'. הנה, מכיוון שלא היו קופצים אצלנו על דרך בתיבה זו, חמל עלינו ראובני ויצא לסלול את המסילה, הקריב עצמו ויצר לאחר קצת יותר אבל השונה, ובכך אפשר לסיפורת הישראלית לקפוץ ממנו והלאה, מן הבסיס אל השיאים. התוואי העליון הוא הטענה, כי ראובני הוא מעין „ברנר שזכה לאריכות ימים": הוא יוצר יצירה ריאליסטית רחבה בנוסח ברנר ובהשפעתו. אלא שהוא אינו ממהר, אורך הרוח האפי הוא נחלתו, והדרמה הברנרית נפרשת בידיו בסבלנות ובאורך רוח: בביכול ידע כי זמנו אינו קצר כזמנו של ברנר, והוא כותב כמי שעיתותיו בידיו. כל מערכת התוארים החדשה ליצירת ראובני, אותה הזכרתי בפתיחת הדברים, היא מערכת תוארים תיכונית הנעה בין שני תוואים אלה. וכלפי שניהם, ובעיקר כלפי התוארים הנובעים מהם, יש לטעון טענות קשות משום שהן נבנות חלקית; משום שמתוכן נובעות הגדרות תבניתיות – כפייתיות שאינן נותנות ליצירת ראובני את זכות המקוריות המגיעה לה.

התוואי העליון: ראובני אינו ברנר

בוודאי ראובני היה קרוב אל ברנר יותר משהיה קרוב אל כל יוצר אחר בזמן שכתב את שלושה החלקים של „עד־ירושלים" וגם אחר־כך. החלק הראשון, „בראשית המבוכה", נדפס בהמשכים ב„האדמה" של ברנר. ראובני כתב בעקשנות ביידיש עד 1923, שאז עבר בקיצוניות מפתיעה, כדרכו, לעברית. ברנר תרגם מסיפוריו לעברית, עוד בתרגום אחרים ודאג כל הזמן לפשר בין ראובני לבין הקהילה הספרותית הקטנה בארץ, שראובני לא היה מקובל עליה. שלושה חלקים ל„עד־ירושלים": „בראשית המבוכה", „האניות האחרונות" ו„שמות". הרקע לרומאן הראשון, אף הוא רקע ברנרי – עובדים וכותבים בעיתון ארץ־ישראלי ערב מלחמת העולם הראשונה, הנדרשים לנקוט עמדה ציבורית בעד או נגד השלטון העותומאני. גם הנושא של נקיטת עמדה וגם תיאור העיתון כרקע מרכזי להתרחשות מאפיינים את יצירת ברנר, שעסק בכל הצדדים השונים של הוצאת עיתון, שהפך את העיתון לכלי חברתי חשוב בסיפוריו שלו עצמו. גם הדמות הראשית ברומאן זה, אהרן ציפרוביץ, היא דמות ברנרית של בחור־דחוק־תלוש, המואר בכל צמיכות־הקומה שלו ובבלעגותו, באירוניה של המספר. אפילו הדמות המשנית כאן (וראשית בחלקה השני של הטרילוגיה), דמותו של גדליה ברנצ'וק הסופר, מזכירה את דמויות־הוויה של הסופר בסיפוריו של ברנר, אם כי יש בה, כנראה יותר מרכיבים אוטוביוגראפיים מאשר קווי־תיאור ברנריים. למרות שנקודת־המוצא ל„בראשית המבוכה" היא נקודת־מוצא ברנרית, די כבר בה, ואין צריך להגיע לשני החלקים הבאים כדי לראות עד כמה שונה הולך ראובני מיצירת ברנר לדרך אחרת.

הריאליזם בסיפורת הארץ־ישראלית מתקופת העליה הראשונה ואילך היה תמיד ריאליזם מוסרי. גם אם היו אלה שברי ריאליזם ביצירה נאיבית או סנטימנטאלית, גם אם היתה זו יצירה בעלת מסורת סוציאלית, גם אם היתה זו יצירה מגמתית אוצרת, גם אם היה זה ריאליזם נאיבי, גם אם היה זה ריאליזם מפוכח, ואין טובה מיצירת ברנר להמחיש את אופיו המוסרי של ריאליזם זה. כל האלמנטים הברנריים, שהזכרתי בפיסקה הקודמת כמה שהיה עשוי להשפיע על „בראשית המבוכה", מהנושא של נקיטת עמדה דרך תיאור העיתון ועד הנושא של תיאורו האירוני של התלוש הארץ־ישראלי כדמות מרכזית בסיפור, כולם מתוארים אצל ברנר קודם כל מנקודת־מבט מוסרית. לא כך הוא אצל ראובני. על כך היטיב לעמוד יגאל שוורץ ב„אחרית דבר" שלו להוצאה החדשה של „עד־ירושלים": „אחרית דבר" שעליה צריך לדבר רק טובות.

שלושה ההיבטים המרכזיים אצל ברנר הם בעיני: ציונות מוסרית, אקזיסטנציאליזם מוסרי ושיפוט פסיכולוגי מוסרי את הדמויות. משלושה אלה חסר ראובני את: ההיבט האקזיסטנציאליסטי, שמרבית המבקרים והחוקרים עדיין לא תפשו עד כמה הוא מרכזי אצל ברנר. אבל בעיקר הוא חסר את ההיבט המוסרי המקיף את כל יצירת ברנר, והוא ההדרכה לראייתו הציונית, לראייתו הפסיכולוגית, לראייתו האקזיסטנציאליסטית. „עד־ירושלים" היא יצירה של שיפוט פסיכולוגי נחרץ את הדמויות בידי המחבר, היא יצירה של יוצר ציוני. אבל אין היא יצירה מוסרית. ראובני אינו מתאר מציאות מוסרית, אלא מציאות של כל האלים גבר. אבל הוא גם אינו מתאר אובייקטיבי של מציאות חברתית, שאינו מתערב אלא מתאר מה שעיניו רואות בבחינת ישחקו הנערים לפנינו. תיאורו הוא תכליתי ומגמתי ובעל מסקנות ברורות: המציאות היא מציאות אנושית בלבד, והמושיעה הברואה יצרית בלבד. היצר השליט, לאחר מלחמות פנימיות ממושכות לעתים, הוא המכריע את הדמות לכיוון כמה שהיא בוחרת מתוך עולם המושגים שלה, גם אם בחירה זו היא בחירה הרסנית בעבורה, או בעבור הקרוב לה. הנסיבות המוסריות, של אותן דמויות בעלות שיקולים מוסריים, נשחקים על ידי הדחפים החזקים יותר ש„במשחק החיים". הריאליזם של ראובני הוא תיאור המבוכה שבה פועלות הדמויות ואין לו משמעות נוספת. בסופו של חשבון, שיקולי הדמויות אינם שיקולים תבניים. לכן, כל הגל של הערצת ראובני כקול מבשר של הריאליזם הציוני הסוציאליסטי אין לו על מה שישען עצמו. וכל כתריו הצעירים של ראובני בספרות העברית משלהי שנות החמישים ואילך ספק הטעו עצמם ובוודאי הטעו את הקוראים בהמליצם על יצירתו בנוסח: „הטרילוגיה הירושלמית של ראובני היא לא רק נדבך יסוד בסיפורת הארצישראלית אלא אף יצירת אמנות, שצפונות בה יכולת החינוך וההשפעה הספרותית על דורות של מספרים עבריים" או: „בריאליזם פסיכולוגי ופלאסטי דקיק, מצייר לפנינו המחבר נוף חיים אנושיים שאין דומה לו ברוחב ובאמנות התיאור בכל הספרות העברית כולה..." (מרדכי מירון חן), וראה העטיפה האחורית של הרומאן).

ראובני לא היה מעולם חסיד של הסוציאליזם, או של כל מה ש[illegible] במחנה תנועת העבודה, ועל כך שילם את מלוא [illegible] בתקופה שבה ההשתייכות הפוליטית היתה מוצהרת לקביעת גודלו של יוצר עוד יותר מאשר בימינו. ראובני לא רק תקף בשנות השלושים בחריפות את שני המחנות הספרותיים המרכזיים בארץ, מחנה ביאליק הוותיק־שמרני מול מחנה שלונסקי הצעיר־מהפכני: הוא עזב ב־1920 בטריקת דלת רועמת את מפלגת פועלי־ציון, הגוף הפוליטי המרכזי בארץ, וכבר אז הגוף שאיתו הזדהתה הספרות הארץ־ישראלית הצעירה, והחל לפרסם סדרות מאמרים שבהם תקף בחריפות את תנועת העבודה, ובפרט את ברל כצנלסון. מגוחך לראות כיצד לאחר קום המדינה באה ביקורת הספרות הישראלית הצעירה, המזדהה במנהגה עם תפישת־עולם סוציאליסטית מודרנית, ומעמידה לעצמה באות וכמתנה לריאליזם את הטרילוגיה של ראובני. מגוחך לראות כיצד הנוף ראובני סמל ספרותי חיובי בתקופה שרוב הערכים העיקריים המועדפים בה הם של ריאליזם חברתי פסיכולוגי, במרכזו עומד שיחזור של דמות התלוש כצעיר הישראלי החדש, לאחר פשיטת־רגל בביכול של הצבר הנעלה, ולעומת הגיבורים המוזרים של הספרות הישראלית [illegible] „עד־ירושלים" היא שיאה. כאשר מבקרים חדשים של ראובני, ובשם הריאליזם „זיכו" את יצירתו, תוך שהם מעמידים אותה על הראש.

אבל הסיבה העיקרית לכך ש„התוואי העליון" להערכה החיובית המחודשת של ראובני כיוצר יצירה ריאליסטית אפית רחבת־היקף אינו במקומו היא משום שאין תיאור המציאות הרחב מאוד שלו אותו ריאליזם בשמו מתפעלים מבקריו־הראשיים. יצירתו היא ארסטוקרטית; כלומר מתארת מציאות שלא המוסר הוא הכוח המוליך בה, לטוב או לרע. שנית, וזה העיקר, לדעתי, אין דמויותיו של ראובני עצמאיות מכיוון שהמספר שולט בהן לכל אורך הסיפור. כפי שכוח דטרמיניסטי פועל במציאות שאליה מתייחס הסיפור, כך פועל המספר בסיפור עצמו. גם מבחינת השקפת־העולם גם מבחינת הטכניקה הסיפורית אין זו יצירה של ריאליזם חברתי־פסיכולוגי.

אכן שלושת תיאורי הדמויות הנפלאים ביותר בסיפור, שהן לדעתי פנינים ספרותיות גאוניות, שיכולות להופיע גם כיצירות עצמאיות, הם תיאורי שלוש המיתות בהגיעי השיא שלהן, ברומאן – רגעי היכבשן על־ידי כוח „לארדצונו", המושה בהן כבשלה תיאור התקפת הקדחת הראשונה הלובשת את ציפרוביץ בחלק הראשון; המחלה המוספת אותו אל חיקה כאם מפייסת ומרגיעה, אבל גם מכניעה עד עפר. ובחלק השלישי, תיאור הסב ההולך וגוסס בהיזהרו לבדו עיני־חיים והדעך בבית ידידו הקשיש שנפל ומת ברחוב, והוא הולך ונכבש לאט לאט בידי מפלצת המוות. תיאור פנק בסיום הולך לקראת התאבדותו ופריסת גופתו בפיות התנים במדבר. וכך מתגלית במלואה תפישת האדם של ראובני נשלט עד קץ בכוח, שלעולם לא תהיה לו בו שליטה. המספר בסיפור מפצה עצמו לנוכח נועה הדטרמיניסטית זו, בהצטרפו אל הכוח השולט בעצם יכולת התיאור שלו.

התוואי התחתון

גם „התוואי התחתון" להערכה המחודשת החיובית של יצירת ראובני אינו מדויק. אמנם, יותר מכל קרובה יצירתו למה שמכנה „דטרמיניזם דארוויניסטי", אבל אין בכך די להגדירה ולמפותה. ויותר מכך, גם אם התפישה הריאליסטית־דארוויניסטית היא הקרובה להגדיר בה שקידי ביצירה זו „מציאות", אין בכך כדי להציג את

אהרון ראובני

היצירה כ„שלב מעבר" כ„צעד" בתהליך התפתחות של הסיפורת העברית הארץ־ישראלית". כי לאן מוליך צעד זה מדוע, למשל, לחשוב כי תיאור המציאות של ירושלים בראשית מלחמת העולם הראשונה הוא בסיס לתיאור ירושלים הסובייקטיבית של עמוס עוז ב„מיכאל שלי", או לתיאור סובייקטיבי לא פחות של ירושלים כמה שנים קודם לכן ב„הוזו מלך ירושלים" של יורם קניוק? אשר לכם מדוע לא לחשוב כך – תיאור ירושלים של ראובני הוא תיאור אישי וכפוף לראיית־עולם מסויימת לא פחות מהשניים האחרים. לא עוז ולא קניוק ולא יוצרים אחרים, לא בנו את ירושלים שלהם, או את ארץ ישראל שלהם על־גבי המודלים של ראובני, אלא על מסורות ספרותיות אחרות לא עבריות.

ראובני לא הקל על שום יוצר ישראלי „לפרוץ" הלאה; הוא לא מהווה שלב התפתחות שצריכה היתה הסיפורת הישראלית לעבור. אם להשתמש במינוח זה, הוא מהווה יותר מכל דבר אחר „מבוי סתום", מבוא ללא מוצא. הטכניקה הסיפורית־דטרמיניסטית שלו לא נקלטה בסיפורת הישראלית שאחריו. יותר מכל הוא נראה נטע זר, בהתמיין שנפל למציאות הישראלית של העליה השניה והוליט להיאחז בה תוך שהוא מושך אחריו מסורות ספרותיות תבניות מחשבה של הסיפורת האירופית בת שלהי המאה ה־19. התאמתה של הדמויות המקומיות למסורת זו מתבצעת מכיוון שגם הן דמויות של בריאים.

אמנם, מכל סופרי ארץ־ישראל של תקופת העליה השניה היה ראובני קרוב לברנר, מהרבה סיבות וביניהן גם זו שברנר, שהיה מבקר ספרות נאמן לא פחות משהיה יוצר גאוני, קירב את ראובני מאוד והעניק בו בכל יכולתו תמיכה ספרותית והדיספרותית גם יחד. אבל הברנריזם שלו מתגבל במהותו. אני רואה את הקירבה של יצירת ראובני ליצירת ברנר בתיאור המגמה להיות תיאור נטורליסטי של המציאות הקשה בארץ־ישראל, ובמסקנה העולה מתיאור זה, כי אם אין זה מקום אידיאלי, הרי לפחות גם זה מקום להיות בו לא פחות ממקומות אחרים ואל ליהודי שהגיע הנה להיתרע ולעזוב – מה שקרוי „מסקנה ציונית". אלא שאצל ברנר מסקנה זו עמוקה הרבה יותר ומושרשת הרבה יותר מאשר אצל ראובני. אצל ברנר זו מסקנה מוסרית־קיומית של אף־על־פי־כן: הבחירה בנוף הקשה הזה היא בחירה בלוח ערכים אישי עצמי שהישראלי החדש־ישן ינסה לממשו כאן, גם אם לא מובטחת לו הצלחה. ויותר מזה – אצל ברנר הופכת ההתלבטות בנושא זה הופכת הבחירה כפתרון הציוני חלק מוצהר מתפיסת העולם של היצירה. הקורא יכול לעקוב כיצד אידיאולוגיה זו הולכת ומתגבשת בשפת המספר – שפת הסיפור – ובשפת הדמויות גם יחד.

אצל ראובני הפתרון הציוני הוא פתרון „דה פאקטו" – הדמויות הראשיות הן כאן והן נשארות להיות או למות כאן. עובדה. וזו אחת מתכביעות של הטרילוגיה: הפתרון הציוני אינו קיים בעולמן של הדמויות בבחירה מוכנה. הקורא יכול להקיש בעקיפין את העמדה הציונית מהאמפאטיה החזקה מאוד של המספר אל הנוף הארץ־ישראלי – נושא מהותי שיש לחזור אליו – ומהעובדה שהוא מכיר פחות או יותר את מסלול חייו הציוני של היוצר, של ראובני. אבל הטרילוגיה אינה יוצרת זהות עברית, ישראלית וכו'. המספר נשאר זר לדמויותיו העומדות לבדן לגורלן. עקרונית, התהליך המציאותי המתואר יכול היה להתרחש בהרבה מציאויות אחרות. כאמור, הדובר המוסרי, שישנו כל־כך אצל ברנר, חסר כאן, שלא לדבר על תפישת העולם הקיומית של ברנר.

ראובני כמעט שלא השפיע על הסיפורת הישראלית ויצירותיו הן דרך־צדדית, למרות גדולתו של „עד־ירושלים", שדומה כי כיום אין עליה עוררין; לא בגלל היותו ריאליזם בנוסח זה או בנוסח אחר, אלא בגלל שאין לדמויותיו שום מידה של חופש פעולה ושל עצמאות, בניגוד למה שתבעה הסיפורת העברית מדמויותיה, כראי למציאות או כמודל למציאות מזה מאתיים שנה.

הנוף המדבר במקום הדמויות

לדמויות אין מה לומר על מציאותן. אפשר, איפוא, לדבר על שני מרכיבים נפרדים בשלושה הרומנים המהווים יחד את „עד־ירושלים": הדמויות והמציאות. מכיוון שזהו רומן של דטרמיניזם פסיכולוגי, המציאות אינה יכולה לבוא לידי ביטוי באיזה שהוא עיצוב מטאפיסי. אין דבר כזה. חוץ מן הדמויות קיימת רק הסביבה והזמנית המיידית, הקרובה.

המציאות הופכת אם כך להיות תיאור הנוף. לכן יש לדבר על שני מרכיבים בסיפור: הדמויות והנוף, שהוא הישגו האסתטי העיקרי של ראובני. בעולם הדטרמיניסטי המספר שופט את דמויותיו מלמעלה, שיפוט קר. מה שכתב ברנר על הנ.ד. נמסרה נכון עוד יותר לגבי ראובני: „אמן הכם בפנימיותו ומחשב דרכו [– – –] באיזו מתינות קרירה ויחס של עומד מן הצד, לכאורה, הוא מתאר את האינטליגנטים שלו [– – –] אבל עין מסתכלת תכיר ותדע מיד, שאין זה אלא, כמו אריכות־הרצאתו, אופן כתיבה שסיגל לו במכוון. לכאורה יש גם שגרמה לפעמים: חסר לב לציורו זה ולתמונותו זו, אבל גיבוריו [– – –] תשמת יוצרים וידעות בהם גם שלא ברצונם." („מהרהורי סופר"). קרירות השיפוט של המספר אצל ראובני היא חלק מן האמונות חלק מהשקפת־העולם המובעת בסיפור. הדמויות אינן יכולות לחרוג מגבולות מגננותיהן הנפשיים המכתיבים את פעילותן. אם לראות את דמותו של הסופר גדליה ברנצ'וק בחלק השני „כבבואה אוטואירונית" של ראובני, כי אז באותו יחס של התבוננות אירונית על מכוח „הנפשי" – לא על יצירתו, על הצד האנושי שבה – מתייחס ראובני גם אל עצמו. ברנר כיוצר מוסרי בראש ובראשונה אינו יכול להסכין עם הרעיון שיוצר „חסר נשמה", והוא מחפש את הנשמה הרדועת במה שהוא נקרא „איפיון עקיף". אבל ראובני אינו יוצר מוסרי אלא יוצר פסיכולוגי ואצלו גם הנוף החשוב כל־כך – מערכת האיפיון העקיף העיקרית בסיפור – אינו מגלה נשמה ודעת כפי שהוא מגלה אותם גושים גדולים של כוחות: אפלים וכוחות בוהדים הרודפים את האדם במעשיו.

הנוף מתאר על־ידי ראובני והוא נוף סינקרוטי, המגלה את מצבי־רוחן ומהשגותיהן של הדמויות העוברות בו ואת השגותיו של המספר עליהן. משום כך יש בתיאורי הנוף עליות וירידות המשקפים את מצבי־הרוח ואת הדחפים הרגשיים המשתנים. יש תיאורי נוף פאתטיים מאוד ויש תיאורים סארקאסטיים. במסגרת זו אי־אפשר להרחיב את הדיבור בנושא שמן הראוי לעסוק בו כנושא המרכזי אצל ראובני: בוודאי בסיפור שלפנינו. אבל גם אי־אפשר מבלי להביא קטע מתוך סיום הרומאן, החוזר אל הסופר ברנצ'וק, שמקומו בחלק השלישי של הטרילוגיה שולי לגמרי, אבל ראובני שב ומעלה את הדמות בסיום כדמות הסופר שבכוחה לחתום את העלילה. „ברנצ'וק שקע בזכרונות ימים שעברו. הוא ראה את־עצמו בלב מדבר אל־עריש, ברדתו מצרימה. יום אחר יום הלכו – הוא וחבריו, התרמיל מעל את השכם, השמש יקדה, הקריזה את האויר מסביב לראש ואת החול תחת הרגלים, והעינים שוטפו דיעה חמה. עלה וירוד, עלה וירוד, והדרך אין – ככה הלכו... והלילות היו קרירים, מלאי־כוכבים, נחשים רשרשו בין הקוצים. אחד הזמת בידיהם – גדול וארסי... אותם הלילות במדבר..." (407) זו אולי הנקודה העיקרית ברומאן כולו שיש בה הסבר למערכת המניעה אותו: הנוף הוא בסופו של דבר הרפתקה גדולה של גרוי רגשות ושל סיכון החיים. ההליכה הציונית לארץ־ישראל היא חלק מאותה חוויית ראשוניות בתוך הנוף החזק הזה, אשר לקראת סיומו של החלק השלישי מוצג כבעל עוצמה ואור אשר אין דומה להם בנוף האירופי ממנו בא ראובני (344–343). הרפתקן שמכיר באיזו סיבתיות חיים החזקה מכוח הדמות הבודדת. הרפתקן שנקלע הנה כמעט במקרה וסוב הדבר בעיניו. הרפתקן שיודע כי תקופה מתחילה ותקופה מסתיימת. הרפתקן שכתב רומאן על ערבות הנגב באופן דומה לזה שבו כתבו אחרים על ערבות סיביר.

על מבנה הרומאן המשולש – על ההתפתחות ההדרגתית של הקטסטרופה מסדקים ראשונים ו„עד־ירושלים" – כתבו כמעט כל העוסקים בראובני, ואין טעם לחזור על הדברים, אלא להעיר הערה מהותית אחת: אין ההתפתחות אצל ראובני התפתחות קווית אלא התפתחות מעגלית: הדמויות בשלושת החלקים חוזרות זו על מעשי זו, אלא שכתיאור התמוטטות הנמושה בחלק הראשון מגיע ראובני להתמוטטות הסוב בחלק השלישי: התמוטטות שהיא חריפה יותר ועצובה יותר; ומבחינה חברתית אין כאן התהוות תהליך אלא מימוש מה שקיים בפוטנציה מלכתחילה, ומה שלא חייב להתממש. על ייחודן של הדמויות – שאינן דמויות של תלושים ואינן דמויות של חלוצים, שני הטיפוסים האופייניים לסיפורת התקופה – היו שכתבו גם כן. וכן גם על האנאלוגיות שבין הדמויות, חלוקתן לזוגות של פרוטאגוניסטים ואנטאגוניסטים. אוסיף כאן רק עניין אחד שנראה חסר בביקורות ומרכזי אצל ראובני: יחס השיוויון וההזדהות שמתייחס המספר לדמויות השייכות ללאומים שונים ולקבוצות חברתיות שונות: לא ניכרת שנאה לתורכים או אהדה לאנגלים ההולכים ובאים לארץ. המוגבלות אותה היא ושייכת לכל הדמויות בכל התפקידים שהן ממלאות. אין ראובני כותב על מבנים חברתיים ושכבות חברתיות. הוא לא מנתח כלל את הצבא התורכי או את בני היישוב הישן כקבוצה חברתית לעומת אנשי העלייה השנייה הקיימים בסיפור. הוא אינו מותח קו, שהיה גם הוא מקובל בסיפורת התקופה, בין אנשי משנה לבין אנשי עיר. הדינאמיקה הקובעת היא הדינאמיקה הפסיכולוגית הטבעית, ולא הדינאמיקה החברתית הנרכשת והסגולית. ולכן גם הקטסטרופה ההולכת ונבנית בסיפור אינה מוצגת כתהליך היסטורי־חברתי אלא כתהליך של התנגשות בלתי־נמנעת בין דחפים נפשיים קיימים ונתונים. והקבוצות הקיימות בסיפור הן קבוצות ביולוגיות יותר מאשר הן קבוצות חברתיות: יש מקום לאנאלוגיה ברורה בין קבוצת התורכים לבין קבוצת היישוב הישן לבין קבוצת הארבה העולה על הארץ לבין קבוצת התנים הטורפת את גוויתו של פנק. תהליכי הריעב וההשתלטות המנחים קבוצות אלה, וכן התהליכים בהם נלחמים בהן מתנגדיהן דומים מאוד.

★

ראובני הציע ב„עד־ירושלים" תמונת עולם שלא יכלה להתקבל גם לא היה הוא עצמו מקובל על אנשי הספרות בארץ מתקופת העלייה השנייה ועד קום המדינה. זו תמונת עולם קשה ללא התגמול המוסרי שהיה תבאי כל יעבוד בסיפורת הארצישראלית. זו תמונת עולם הרחוקה ממוסר כפי שהיא רחוקה מן הדיאלקטיקה המארכסיסטית, שהשפיעה הרבה על היווצרות הריאליזם בתקופה בה נוצר „עד־ירושלים". יסוד ההרפתקה הסיפור, שבבינה המסתכלת על התהליכים שבסופו של דבר יוסלו גם אותה עצמה, לא יכול היה ליצור אצל הקורא הזדהות, ולא יכול היה להניח את דעתו של הקורא כסיבה להיות כאן.

ציפי שחרור

בהדסים אצל דקל

בַּהֲדַסִּים אֵצֶל דֶּקֶל
הַדֶּשֶׁא כְּבָר לָבַשׁ עָלִים
וּבְדִילוּגִים קְצוּבִים
בֵּין מִרְצְפוֹת הַשְּׁבִיל
מְרַשָּׁה לוֹמַר לְךָ דְּבָרִים שֶׁל סְתָו
כָּל קַו קָרוֹב הַיָּפֶה הַזֶּה
כָּל קַו רָחוֹק מִן הַכְּבִישׁ
וּגְבָרִי אֵינֶנִּי חוֹשֶׁשֶׁת...

אֲבָל אַתָּה מַזְכִּיר לִי פִּתְאֹם
יוֹם אֶחָד בִּגְבַרְשׁוֹב וְאוֹטוֹבּוּס שֶׁפָּגַע בִּי
וְהַלֵּב נָחְמָץ.
אָז נָסַעְתִּי לְאַבִּיבוּלוֹב אֲחוּזַת טֵרוּף
רוֹצַחַת בְּלִבִּי אֶת כָּל נֶהָגֵי דָן
חוֹזֶרֶת בִּפְסִיעָה לִשְׁבִילִים.
יָפֶה לְךָ הַיָּרֹק הַזֶּה וְהָעֲצָצִים
מַגְבִּיהִים קוֹמָתָהּ.

בַּהֲדַסִּים
אֵצֶל דֶּקֶל
אֲנִי בַּת שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה,
רָאוּ אוֹתִי
מְדַלֶּגֶת בִּשְׁבִילִים
בְּקִמְטִים סְבִיב הָעֵינַיִם
וּמֵאָה דְּאָגוֹת.

פִּתְאֹם
כְּמוֹ לְהָעִיר כִּי נִכְאֵאת נֶפֶשׁ
מְדַבֵּר אִתִּי עַל שִׁירִים שֶׁכָּתַב:
„הֵם בָּאִים בְּלִי חֲרוּזִים שֶׁרָצִיתִי..."
אוֹמֵר וְעֵינָיו רָצוֹת בִּשְׁבִילִים.
„מַעְתִּיק אוֹתָם לְפִנְקָס הָאָדֹם שֶׁהֵבֵאת לִי..."

וְאַמְנוֹן מַאֲזִין וְלוֹעֵג בִּרְשָׁעוּת...
„עוֹד תִּהְיֶה לָנוּ מְשׁוֹרֵר".

(מתוך „שפה בשותפת", ספר שירים שראה אור בהוצאה „ספריית פועלים")

ישראל בר־כוכב

החולים והבריאים

הָרוֹפְאִים מְנִידִים רָאשִׁים
עַל יַלְדֵיהֶם הַשּׁוֹבִים הַחוֹלָנִים,
„נִהְגוּ בָּהֶם בָּרִיא, הֵם עֲלוּלִים לָמוּת,
שֶׁלֹּא יִהְיֶה עַל מַצְפּוּנֵנוּ"
הֵם בְּקַיִץ תָּמִיד, מְפַנֵּק אֶת הַבְּרִיאִים
יוֹשְׁבֵי הַמִּשְׁתַּזְּפוֹת עִגּוּלֵי הַגַּב הַנִּפְלָאִים
הַשָּׁדַיִם פּוֹרְחִים כְּמוֹ מַתָּנוֹת לִידֵי הַבְּרִיאִים
עוֹרָם נִקְלֶה זָהֹב בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים

רֵיחוֹ מָתוֹק וּמִתְעַלֵּף וּבְתוֹכוֹ הַשֶּׁמֶשׁ מִתְהַפֵּךְ,
כְּמוֹ הַנַּעֲרָה הַמְּזַמֶּנֶת אוֹתְךָ לְהִתְהַפֵּךְ
אֶל עִגּוּלֵי פִּיהָ הַשּׁוֹאֵב
נִרְתָּע גֵּאֶה וּמִתְרַטֵּב
וּבִרְכּוֹ קָצָר רוֹעֵד
כְּפֻלָּה עֲגוּגִים וְעֲצוּרִים כָּלִים

הַחוֹלֶה סָפוּן בְּבֵיתוֹ בּוֹלֵעַ כַּדּוּרִים וּשְׁקִיִּים
מִתְאַמֵּץ לְהִשָּׁאֵר מִקְּפִי אֲנָשִׁים מְרֻחָקִים וַאֲדִישִׁים
הוּא נָאֶה כְּמוֹ יַבֶּלֶת.

הוֹרֵי הַחוֹלִים הוֹרֵי הַבְּרִיאִים
לֹא חָשְׁבוּ כִּי עֲגוּגֵי הַמִּין
יָהִינוּ לִגְזֹר דִּין מָוֶת לִילָדִים
הַבְּרִיאִים וְהַחוֹלִים.

הִנֵּה הַבְּרִיאִים בְּחֹרֶף תַּחַת שְׂמִיכָה קַלָּה
וְחַדְרֵיהֶם מַסִּיקִים
מְחַבְּקִים בִּנְשׁוֹתֵיהֶם הַבְּרִיאוֹת,
(הַנָּשִׁים בְּרִיאוֹת יוֹתֵר בַּאֲרִיכוּת יָמִים
הוֹפְכִים פְּנֵיהֶם אֶל הֶעָתִיד מִדּוֹר הָאַחֲרוֹן
בְּדוֹר הַבְּרִית

לְהַצָּגוֹת הָעֲלִיזוֹת לְאוֹפֶּרָה לְזִמְרוֹת
הַזּוֹעֲקוֹת מֵרֹב בְּרִיאוּת
הַגֵּרוּשִׁין הַחֲזָרוֹת וְהַבְּגִידוֹת
שֶׁרַק בְּרִיאִים יְכוֹלִים לְהַרְשׁוֹת לְעַצְמָם,
בְּאָבִיב רֵיחוֹת הַתּוּת וְהָעֵצִים קַרְנָבָלִים קְטַנִּים
הַמַּצִּיגִים בְּרִיאִים בְּמַסֵּכוֹת חוֹלִים.
הַחוֹלִים לֹא יוּכְלוּ לְעוֹלָם לְהִתְחַפֵּשׂ לִבְרִיאִים
וְעַל כָּךְ צַעַר

וּכְשֶׁעוֹלָה הַתְּשׁוּקָה בַּבָּרִיא הוּא מְפַרְסֵם כּוֹחַ עַד
„גֶּבֶר בָּרִיא מְחַפֵּשׂ אִשָּׁה בְּרִיאָה לְהִתְגַּרְדֵּק בְּתוֹךְ
אוֹר חָלָב עָכוּר יוֹרֵד עַל הַחוֹלִים.

(מתוך „תוקי הבן", ספר שירים שראה אור בהוצאת „ספריית פועל")

מהדורה חדשה של סיפורי דיימון ראניון

שלושה כרכים מההדרים והמם כמאה מסיפוריו של דיימון ראניון (בתרגומו של אליעזר כרמי) ראו אור בהוצאת ב. מזרחי, כראשונים במהדורה חדשה של סידרת כתבי מחברים נודעים. שלושת הכרכים: „ברנשים וחתיכות", „סיפורים קשוחים" ו„שמינה לאחת".

באותה הוצאה ראתה אור גם מהדורה מחודשת של קובץ סיפורי של סומרסט מוהאם „אה־קינג" (בתרגומם של אליעזר כרמי ואריה חשביה).

אלעזר בניועץ

פרקי יומן

דן פגיס – הפרידה

א.
כל הפרידות מכינות את האדם לפרידתו מגופו שלו, אבל חלומותיו מכינים אותו – ברוב גוויות – להשארת הנפש.
אין דרך שאינה מוציאה את האדם מן העולם.

ב. יום חמישי, 26 ביוני 1986
אבל דן, נשתנו פניו, שפמו – כבר נתבקע מהם העיט.
רק חיוכו עוד מרוח ערטילאי, מנותק ברוב נימיו מן השפתיים אשר הרהו.
„אין לי כוח", „איני יכול לקום".
– והמאבק?
„קשה, אך לא אספר פרטים" (בזה הלשון)
– שקט אלוהי בחדרך, איני מעז להגביר קולי.
„ספר לי".
– דבר לי אליך, בטרם אספר, ורצוני להראותך אותו.
שלפתי מאמתחתי את מחברתי הערמבית החדשה, החדורה, שקיבלתיה בו ביום בשני עותקים לדוגמא, השונים בעיטופם. נתתי השניים בידו וביקשתיו שיגלה לי טעמו. האריך להתבונן והכריע באצבעו. נטלתי עותק אחר והשארתי אחד בידו. דפדף בו והלשום, קרא, חייך, הוסיף לדפדף עד שנחלש והצאתי מידיו. שמח כשמחתי כמימים ימימה, בכל לבו ובכל מה שנותר לו מתושיה, ועל הכל בחיוכו המבוייש, הילדותי, שמעביר על סבלו שלו.
„הייתי רוצה לקרוא, אבל אתה בוודאי זקוק לשתוק". עצם עיניו, רצה שאספר, ולא ידעתי מה אספר. וראיתי בכשלונו, כי זאת השעה שהזמין מבקש לו בכלותיה מכשר, שכוחו יפה לתעות מדרך השכל וליעשות כהרף עין פר גינט. נטלתי בלשים אגבלים שהיו בגבולים לידה, פקח עיניו ואמר: „אין לי כוח להם". שאלתי, אם אקרא לו משהו, ואמר, „מוזיקאלישא [illegible]" על עריסה קטנה, זקפתי לחפש הספר בעיניה, שאלתי, אם התכוון לסיפורו של מאריקה; לא השיב, אך כשבא הספר לידי, סימן מצאתי בו, ובפתחי – הנה, „מוצארט בדרך לפראג". התחלתי קורא והוא עוצם עיניו. אולי נרדם לרגעים, אך מדי פעם, כשהייתי מפסיק קמעה או מתמהמה להמשיך, היה פוקח את עיניו לגלות את אזני, לאמר: מקשיב אני. ואני הייתי ממשיך ועובר באותם הקטעים מכבידי־הלב, שיש לקראם בפתוק־שפתיים כדי להפליג מלא מדיוק ולהציבם מה? „אכן יפה היא האדמה ולא יושב הגבר לחמוא לשנה אדם, אם מתאווה הוא להיות שרוי עליה שעה ארוכה ככל האפשר..."
„אך, רב לי! מוטב שלא אהרהר כלל בכל מה שמסתיים אדם, בכל מה שהוא רוחה ומונחת – אף לא אזכיר את חובותינו כלפי אדם ואלוהים – אך אומרים דברי בהבאה בלבד, באותן השמחות הקטנות, הטוהרות המתגלגלות לרגלינו יום־יום", „הכאן אין לנו יכירה אלא לחזור ולזכור, כי אדם זה [...] הפתוח לכל קסמי העולם ולכל הבעלה אשר נפש הרתבחה מסוגלת להשיגו [...] לא זכה מעודו לרגש הסיפוק השקט מעצמו, אף על פי שהרבה כל כך להשיג [...] וליהנות בתקופת חייו הקצרה".
ועיניו של דן עצומות ומשוטסות בפניו. ואני דולה מן הסיפור את סיפורו, ומליך של הסיפור מתייצבות על שפתי הווקרות את הצוטל לפניך, המוטל עליו, ההן בוחנות – „עכשיו הבריקו עיניו, תנועת היו פה ושם, תקף עליו רעיון אשר הנה לא הרפה עוד ממנו".
„הנה עכשיו", אמר דן, „יתלוש את תפוח־הזהב. אבל לא אוכל עוד להקשיב".
חדלתי איפוא, נשתהיתי עוד כמעט, נגע על מושבי, ליטפתי ראשו ועזבתיו לנפשו שעוד לא תרפה ממנו.

ג. יום שישי, 27 ביוני.
טילפנתי ועונה מיכל: לוקחים את דן לבית־החולים. ביתן איפוא האמת. רוצה אני לנסוע לבית־החולים ואיני מעז.
„בית־החולים", אני אומר לעצמי. „לא עוד תוחמך האר. הפרידה הסופית, בין היא מרעת בין אינה מרעת, לא לפי הקרבה, אלא לפי השייכות. גם קרבה יתירה מופקעת מגדר השייכות באותה שעה אחרונה, שכולה התרגשות־לבנא, שהיא המיתה.

ד.
כיוון שנמלכו לאשפוז, משמע הגיע הקץ. משמע מבאס... ואולי כבר משם? מדבר אני ומדבר לטמטם את לבי, להסיח מפני, מאכזבתו. קיוויתי כי ימתין לפחות לסוף הסיפור. הלא השליתי את עצמי שאוכל למשכו מעשה שהרזה. כבר היו דברים מעולם, אני אומר, היה איפוא גם אתה, ידידי, מעולם הדברים שהיו מעולם.

ה. 26.8.62
דן פגיס בא ל„גנזים", נכנס אל המזכירה, התלחש עמה, ושוב יצא, הישיר מבטו וצעד אלי והציג את עצמו. הסבתי לו פנים והצעתי לו את עזרתי. לא את עזרתי הוא מבקש, אמר, כי אם להתוודע אלי. מכיר הוא שירים שלי, אך הפעם התעורר מפי השמועה דווקא: גרשון שקד סיפר לו עלי.
הלכנו לבית־קפה סמוך ושעה תמימה הגינו מבדרים שירים ושיחות; וכשקמנו להיפרד כבר היינו כמעט ידידים. כמעט – כי לו פתוח־קפה דמו לבי, אך רק שפתיו יעמקו. אין לדעת אם מחושב הוא, הזיד או מהסס, כי מכל מקום חמימות יש בו. הנביעות – נעימה וסביבה כאחת, מפני שדומה לענווה. נוח להלולה, כי רקע־ישראלית לה קשה להלמה, כי נופה לא מפה ולא כאן. שיריו מסורת יש להם אבל־למסורת: בשיתו ניכר, שהטוות אחודות, אבל הוא בבלוי – אדם שאין לו אח.
על „שעון החול" שלו אמרתי, שבראשונה מצא חן בעיני, אך בקריאה חוזרת מצאתי ראוזי, שטעמו טוב, אך קסמו נוסה לפוג. הגביע יפה, אך לנחש בו אי אפשר. גילה לי, שאף הוא אין דעתו נוחה עוד ממנו. ועוד אמר: „אל תטעה בי, אינני משורר מן הספתטיים".

ו. 26.9.74
אמנם, אומר דן, ברוטא הייתי גם ראיתי במו עיני את ה„מונקה" שכתב עליה ק. פ. מאייר וזילקה, אותה או את הדומה לה, אך לעשות כמעשיהם שוב לא אוכל. אמנם, אומר דן, הייתי בקיבוץ ובבאי להרב היה לי שם, והייתי יוצא לשדות ומזין את עיני ותועה בין המראות ומתחזק במראה וכתמונה – והחיים מפני הלאה. כל השנים הייתי דוחק את חיי האמיתיים לירכתי הנפש ושם לי בספינת־אוויר וכותב כמשורר שרואה עולם בעיני־בשר – עד משפט איכמן. ואף משנפתח המשפט עדיין הייתי אוטם אזני משמוע ועיני מקרוא, אלא שהתעלמות גמורה שוב לא היתה אפשרית.
אז קמו חיי האמיתיים ועלו מירכתי הנפש ועברו לעיני משלוחים־משלוחים – חיי שלי, והחיים ללא נשוא.
ספינת־האוויר שלי נחתה נחיתת־אונס והתרסקה. תוכל לראות אותה, אם תרצה, על בול כחול מ־1930.
ועכשיו שמרבים על חיסול המדינה כעל אפשרות, אין לי בטחון אפילו בחיים האלה וגם ללשוני אני חרד, זו שאני כותב בה, אשר חשבתיה מוגנת ונצחית.

ז.
לבעלי־החיים הצער; לבני־האדם הסבל.

בחצר הקבר,
בחדרי בטן,
סמוך ללב,
בריאה –
בקנה יושב לו המוות.

קשה להעות מות בשל, אף שגם הפרדה משתוקקת אל פיה; אך אין אוזניים לאימת־המות, כי רוחשת היא במלוא חלל; המלים – להרגיע, והכל מכירים אותה: רוחות הן ומקרבות את הקץ.
„בסופו של דבר הכל מתקשר".
ומתשורות הזכילה.

ח. מוצאי שבת, 28.6.86
עודנו לא בסמים ולא באדמה, מוטל בגרדעון של פרידה, שקיעה מלהולת סביבו, מי יודע, מכל מקום על מצע איזה שהוא, בלי שום פיקה; נראה הוליישע והמאות אינו צריך אפילו עוד כגרה. ובכל זאת, הוא שעודנו לא באדמה, ובמחזי הוא זו משהודיים, רחוק רחוק מלספרד, ועם זאת, דומה ומרתוני כבר עוסקים במיטתו ובארונו, כאילו יש מתבואים באורון הזה ועוד בכל שם להתגבא יחד ולהגד חידות. „לאל פתרונים", כתב לי בסער ספרו האחרון, אבל לקבר אין מוצא. רק שערי־דמעות אינם ננעלים עד סמוך לאותה שעה, הדרך השער הזה יש מברח ומפלט. אחר כך באה השעה וגם מקדי־הינעים והרב, זאת נעילת השער, אין יוצא ואין בא ואין מציץ. הצער האחרון שאין למעלה ממנו, הוא בלא דמעות.
זה המוצק.
והנה מוצארט בדרכו לפראג – להופעת הבכורה של „דון ג'ובאני".
בדרך נעלמה, שתעתותיה המעט־אינם אלא כפיה ובלשונה של קונסטאנצה אשתו, המתלוה אליו במסעו, ויהיה בתנותם בדרך ויתעו עד גנו של ארמון פלוני, ולא־נודע להם עד כה, ויוסטסו מ־ וישהו בו. ומוצארט, בין שיח להיטתהיית, מוציא אולר מכיסו, אוחז בענף עץ־הדרים ומתפר תפוח ממנו – ואגבי עוד הפרי בכפו, מופיע רתבו־ברם גנן הארמון, תופס את הזר בקלקלתו הולך להגיע אל אורגיה. בעקבותיה של הרפתקה קלה זו מוזמנים מוצארט וקונסטאנצה אשתו על ידי בעל הארמון, ההזמנה חגיגית, כי חג לאורחי הארמון באותו היום: אחייניתו, איגניה, חוגגת כלולותיה נערך שם ברוב עם ופאר, ומוצארט, כמסתבר, לא במקרה ולא בכדי נקלע לאותה חגיגה. קונסטאנצה מבדרת את המסובים בסיפורים ממסעם ומטיולם בגן, ואילו מוצארט מלווה אותה ואת השמחה כולה בקטעים מ„דון ג'ובאני", שקהל הנאספים בחתונה זוכה להאזין להם האזנה שבכורה־בבכורה. למחרת היום נותן להם בעל הארמון מרכבה חדשה לפרידה, וקונסטאנצה ומוצארט ממשיכים דרכם.
סיפור קצוב שתנועתו מרעסה ועלילתו מצערה אנקדוטה, אם תבצא לומר, שנתמתחה לכדי דבר של־מהדבבך, בנעימה של שיחה בטלה, שאין המשורר טורח להטעימה חשיבות אפילו כלשהו. מי־מנוחות הם שהולכים לאט על פני תהום. מלאכתו של המשורר בסיפור הזה – לכסות על פני תהום, ולא לגלות אפילו טפח. משורר גדול כשבא לגלות הוא מכסה. אחריתו של הסיפור – קצו הקרב של מוצארט, שאיגניה צופה אותו בהרהוריה הנוגים:
„אולם כבר בערב, בשעת סיפוריה של האשה, אחזה בה בסתר חרדה חשאית, חרדה לאיש זה, אשר דמותו התמודה ליבבה אותה כל כך: הניחוש הזה לא הרפה ממנה גם אחר כך, כאשר ניגן מוצארט, חלחל בירכתי הכרתה מבעד לאימה המסתורית של המוסיקה, ולבסוף נתעצמה ונודעזעה מן הדברים אשר הוא עצמו סיפר אותם כעניין זה כבדרך אגב. ידעה לפתע לבטח, כי איש זה ישרף מהר, בלי מעצור, יעלה באש שלהבתו שלו, כי איננו אלא אורח נוהה ללון על האדמה הזאת, באשר שאין בכוחה לשאת את השפע, אשר הוא שופך ונותן בלי השגחה.
„בעבור רגעים אחדים, בעברה בחדר הגדול למעלה, הוד שנוקה הכבד והמדר עתה, ואשר וילאותיו הירוקים לא הניחו לחדור אלא לאור הכרומים רך בלבד, עמדה אפופת תוגה ליד הפסנתר. הרי ממש כחלום היתה המחשבה: מי ומי הוא האיש שישב כאן עוד לפני שעות ספורות. שעה ארוכה הביטה מהורהרת בבעבועים אשר נגע בהם באצבעתו, אחר כך סגרה חרש את המכסה ונטלה אתו בכפתת, מלאה דאגה קנאית שמא תפתח אותו יד אחרת. בצאתה, שמה, כדרך אגב, כמה מחברות־שירים למקומם. דף ישן נשמט נפל מתוכן ועליו העתק של שיר בוהימי עממי, אשר בימים מקום היתה פראנציסקה ואולי גם היא עצמה נוהגת לשיר אותו. התבוננה בו וחרדה. בהלך נפש כזה שלה נראה לפרקים המקרה הפשוט ביותר כאותות־מופתים. ואף בין בה זבה, אם ביקשה להבינו כך או אחרת, היה תכנו עשוי להעלות דמעות חמות בעיניה בשעה שקראה את החרוזים הפשוטים:

היכן, היכן מוריק
האשוח ביער?
ומי יאמר אי הגן
ובו שיח הוורד?
נתונך גודלים מכבר,
זה, נפשי, מלמעלה,
להכות שרשים עמוקים,
על קברך לצמוח.
צמד סוסים שחורים
רועים באחו,
דלוג ידלגו עליזים,
יחזרו העירה.
לאט־לאט ילכו
לפני גויתך,
אולי עוד בטרם יקפא
ברק פרסתם,
בטרם תוסכם הפרסה
שבעיני ראיתיה!"

(תרגום: לאה גולדברג)

صورة عن الاصل

שתי דעות על ספרו של משה שמיר „חוט השני" (הוצאת „דביר")

בין זוהר לשקיעה

מאת צבי שילוח

אם נודעת חשיבות לעשיית דברים במועדם, הרי לגבי הופעת ספרו החדש של משה שמיר „חוט השני" (על הציונות הסוציאליסטית מראשיתה עד עתה), לא יכול להיות שום ספק שאמת־מידה זו עומדת לו. הספר בוודאי יעורר ויכוח ואולי גם יזדכך כתיבה נוספת על הנושא. עיקר חשיבותו, אכן, היא בחשיפה, מתוך אהבה, של שורשי תנועת העבודה ההיסטורית לפני דור אשר שמע עליה מפי הדור הקודם – דור חדש אשר ההסתדרות היא בשבילו קופת־חולים וועד עובדים והוא זה הדואג לשי לחגים.

לאחר הפסקה בכתיבה בלטריסטית, לרגל פעילותו הפוליטית של מייצגה המובהק של ספרות דור הפלמ"ח, הספיק שמיר בשנים ספורות לפרסם ארבעה ספרים: „לא רחוק מן העץ", „היונת הכלה", „ילדי שעשועים", „ענין אישי עם 35 משוררים", הכל בהוצאת „עם עובד". עתה העניק לנו ספר עיוני. לפני עשרים שנה, מיד לאחר מלחמת ששת הימים, יצא לאור ספרו „חיי עם ישמעאל", שבו התייחס מאספקט ביוגראפי לסכסוך הערבי־יהודי. אז ענה הספר לצורך המוחשי של רבים להתמודד עם מה שנודע לימים כ„בעיה הדמוגראפית". עתה מתמודד שמיר עם בעיותיה של תנועת העבודה בימינו, שהכל, מימין ומשמאל, מקוננים על מצבה, מי מבחינת הערכים החברתיים שננטשו ומי מבחינת נטישת הערכים הציוניים הארץ־ישראליים הבסיסיים.

בציונות פעלו זרמים שונים, אך ספק אם היה יהודי ומקורי מתנועת העבודה הציונית הסוציאליסטית, ואם ישנה רבת־הישגים ממנה בעבר לכל מה שקשור בבנין הארץ ולהגשמת הציונות. ואילו קשייה בהווה נעוצים בהעדר אותה יכולת מופלאה של דור מניחי היסודות להסתייע מתורות ומדפוסי־מחשבה ולהתמודד עם מצבים בלתי־חזויים מראש ובתנאים שקשה לתאר קשים מהם ליצירת מולדת לעם ועם עובד בסביבה עוינת ועל־ידי קומץ אנשים.

בהקדמה לספרו מביא שמיר את דברי בן־גוריון בנושא זה, מתוך ספרו „ממעמד לעם": „לא מרד אין אונים ורוגז עקר של בן הורג עלוב גורל, אשר מילאו את חלל תנועת הפועלים היהודית בגולה, אלא מאוויי־בנוש רבי־תנופה של מייסדי־מדינה וגואלי־עם הניעו את תנועת הפועלים הארץ־ישראלית. המורדים בהוויה הדווה של עם גמול־עבודה ונתוק־אדמה הפכו לכובשי ארץ, כשאחת ידם עושה במלאכה והשניה מחזקת השלח."

בעיית הציונות מראשיתה לא היתה לברוא סוחרים, תגרנים, אנשי תיווך או אפילו לומדי תורה ובעלי מקצועות חופשיים. בכאלה לא היה מחסור בעם היהודי בארצות הגולה. אך ללא חקלאים ופועלים עברים – ביחוד בתקופה הטרום־אוטו־ציונית – אי־אפשר היה לרשת את הארץ, למעשה. גם אדם שעלה ארצה ונטע פרדס עשה מעשה ציוני, אך להיות פועל שכיר־יום או מתיישב בפינה נידחת היה בו לא רק מעשה חלוצי אלא גם שינוי ערכין מהולם בחיי צעיר שעזב בית אמיד בגולה כדי לחיות חיי עוני. אך הוא עשה זאת מתוך הכרה שזה הדבר החשוב ביותר שיש לעשותו ואת העוני הפך לאידיאל ומקור לגאווה. והשילוב של גאולה אוניברסלית עם גאולה לאומית הצילה רבבות צעירים משמד, אדים. התיישבות הקיבוצית, תולדת השילוב הזה, מילאה תפקיד יחיד במינו בכיבוש הארץ וביצירת מפתח העתידה של מדינת ישראל.

הציונות, בניגוד לתנועות המשיחיות, ניצחה משום היותה תנועה שלא ציפתה לנס, אלא פעלה באמצעים ריאליים ובתנאים נתונים, שנוצרו עם התעוררות התנועות הלאומיות באירופה במאה ה־19. מבשרי התחיה הלאומית ר' יהודה חי אלקלעי הוזה את מאבקם של היוונים והסרבים לעצמאותם. וכשם שהרצל לא צייר מדינה יהודית מונרכיסטית, אלא מדינה דמוקרטית ליברלית, כך הדור שבא אחריו, אנשי העליה השניה, היו מושפעים מן הזרם האדיר שפשט כאש בשדה קוצים, ואגב שינה את ההיסטוריה – הסוציאליזם המארקסיסטי, תנועת גאולה לאנושות שראתה בפרולטריון את נושא הגאולה ומגשימה.

עד היום לא ברור אם – מעשה הביצה והתרנגולת – ניתנה הסוציאליזם הביא את ב. ברוכוב אל הציונות, או להיפך: הציונות והצורך שלה להשפיע על האינטליגנציה היהודית, שנתפסה לסוציאליזם, ועל הפועלים שה„בונד" האנטי־ציוני אירגן אותם לראשונה – יצרו אצלו את הדחף להסביר את הציונות במונחים מארקסיסטיים. אם הציונות של הרצל היתה תשובה להתבוללות הליברלית, הרי הציונות הסוציאליסטית – הבורוכוביזם – אמורה היתה להיות התשובה להתבוללות המארקסיסטית, אם במהדורתה הקוסמופוליטית ואם במהדורתה הבונדאית, „הלאומית", כביכול, שלאומיותה התבטאה ביידישיזם. אך קרה לו לבורוכוביזם מה שקרה למארקסיזם בכלל, היינו, שמסקנותיו וסיסמאותיו היו פחות נבונות מן הניתוח המבריק שלו על החברה והכלכלה. לא היה שום ממש בנבואתו של בורוכוב, שהמוני הפרולטריון היהודי „בתהליך סטיכי" יגרו לארץ־ישראל, שבה יקים להם הקפיטל היהודי את ה„בסיס האסטראטגי" למלחמת מעמדות בו, כפי שמתחייב מן המארקסיזם, למען הגשמת הסוציאליזם. בשל עוד רעיונות כאלה התנערו ממנו אנשי העליה השניה. לא רק א.ד. גורדון אלא גם בן־גוריון וברל כצנלסון וכן מפא"י ההיסטורית, ביחוד זו שהתגבשה לאחר פרישת סיעה ב'.

משה שמיר, בבוחנו את השילוב בין מארקסיזם וציונות מרחיק לכת: „אחד מגורמי הקרע הפנימי – מצפוני האידיאולוגי – בתנועת העבודה הציונית הוא בכך, שטמונות בו בבורוכוביזם שתי תפיסות מנוגדות לגבי המטרה הסופית, התכלית העליונה של מעמד הפועלים היהודי. האחת – והיא כנראה המקורית בתוך בורוכוב עצמו – אומרת: המטרה העליונה היא סוציאליזם, והציונות היא הדרך היחידה להגשמתו בעם יהודי. האחרת – והיא היתה למרכזית וקובעת בהוויתה פועלית של ארץ־ישראל – אומרת: המטרה העליונה היא הציונות, והסוציאליזם הוא הדרך היחידה שבה היא

יכולה להתגשם בפועל, בעזרת המוני העם היהודי. מובן, שהסינתיזה המפורסמת, הציונית־סוציאליסטית, היא הגשר על פני הקרע הזה. אך כל פעם שאנו מגלים סדקים בגשר – הם נובעים ממשיכת־יתר לאחד הכיוונים. בעוד שהשמאל נוטה לבחון את הציונות שלו במידת התאמתה לקני המידה הסוציאליסטית – מעדיף הימין בתנועת העבודה לבחון את מידת הישימות של עקרונות הסוציאליזם לפי התאמתם לערכים הציוניים השוטפים" (עמוד 126).

כשם שברל כצנלסון שלל את הבורוכוביזם – ולא את ברוכוב, הסוציאליסט שלהם לצד של מנחם אוסישקין נגד תכנית אוגנדה של הרצל – כך העריץ הוא את משה הס ואת נחמן סירקין שביססו את הסוציאליזם שלהם על תורת משה. סירקין היה התיאורטיקן הראשון ב„פועלי ציון" שהטיף ל„סוציאליזם קונסטרוקטיבי", שבזכותו הפכה תנועת העבודה לכוח העיקרי בציונות. ואילו משה הס, ממבשרי הציונות לפני הרצל ופינסקר, וממבשרי הסוציאליזם לפני מארקס, התפעל מהחסידות. והרי עקבותיה של זו ברורים מאוד בתנועת העבודה וביחוד בזרם החלוצי בה. מספרו של ברל „ערכים גנוזים" מביא שמיר בספרו את המשפט הבא: „תנועת פועלי ארץ ישראל אינה במהותה תנועה מרקסיסטית. היא ההפך הגמור מזה. היא תנועה משיחית" (עמ' 60). ושוב, כדי להדגיש תיזה זו מרחיק שמיר עוד יותר בנבכי ההיסטוריה ומגיע אל רמח"ל (משה חיים לוצאטו, הפילוסוף, המשכיל והמורה הגדול למוסר החיים היהודי, משורר ודרמטורג ומקובל וחלוץ העולה לארץ ישראל (1743). לתורת המוסר ולמשיחיות של רמח"ל היתה השפעה גדולה על התהוות התנועה החסידית. תלמידו מצאה נתיבים, במודע ובלא־מודע, אל תנועת הפועלים שהסתפקה במועט וראתה במעשה הטוב את המקור לאושר אמיתי. מבחינת „המעשה הטוב", משה ליב לילינבלום (שעל שמו נקרא כפר מל"ל) נחשב אצל משה שמיר ממבשרי תנועת העבודה. שכן הוא היה המטיף הראשון לתפיסה, המוכרת לנו כל כך מהסיסמה „עוד דונם, עוד עז".

„איך התפתח „המעשה הטוב" הקטן למפעל הגדול בהתיישבות העובדת של תנועת העבודה? בערך החשוב ביותר שאימצו אבות תנועת העבודה מבורוכוב הוא תודעת הפועל כנושא המהפכה הציונית, מושג השאול, כאמור, ממארקס. בתרגומו לציונות היה בו כוח אדיר. המתרגם הגדול, הלכה למעשה, היה לפי משה שמיר דוד בן־גוריון. כשם שהציונות היתה זקוקה לנביא שראה בעבודה כמעט ערך קוסמי, א.ד. גורדון, כך זקוק היה ציבור העובדים לאמונתו של ברל: „אתם הסלע שעליו יבנה מקדש העתיד", ולבן־גוריון שביצע את המשימה.

לא.ד. גורדון היה ריב עם אנשי „פועלי ציון" ואחר כך עם אנשי „אחדות העבודה" לגבי האינטרנציונאליזם. לא רק שלא האמין בו אלא שלל אותו. וריב היה לו איתם גם בנושא האקטיביזם המדיני והבטחוני. ואכן האינטרנאציונאליסטים הם שיצרו את „השומר" שסיסמתו היתה „בדם ואש יהודה נפלה, בדם ואש יהודה תקום", סיסמה שהתקיימה לכל אורך הדרך של ההגשמה הציונית. ומהם בא רעיון ה„גדוד" שקדמה לצה"ל. האקטיביזם, המבוקר, של „אחדות העבודה", והמשכו במפא"י של ב.ג. בימי המאבק על המדינה, וביחוד בעשור הראשון שלה, ביסס את ההגמוניה של תנועת העבודה. ואילו בימי הסטיה מן האקטיביזם נשמט השלטון מידיה. אז כבר לא היה בחיים השלישי אחרי ברל ובן־גוריון מבין שלישיית האקטיביסטים: יצחק טבנקין. שמיר מביא בספרו את דברי ישראל גלילי בדבר פגישתו האחרונה עם טבנקין בחודר ב„אפעל". „באותה פגישה אמר: „הקשב וזכור: ישנם מספיק מרחבי ארץ העלולים להישמט מידינו אם לא נספיק ליישב אותם. המסוכן ביותר הוא שמא תתבלע עלינו הכרת צידקתנו. אותה הסכנה האורבת תמיד לתנועה זו, „הפסה מרגנה" של הצלחות דיפלומטיות שאין בהן ממש. היו שנים שצחקנו כאשר לדוסטינסקי היה מדבר על סכנת השובע, שביעת הרצון מעצמנו. והסכנה הנוראה ביותר היא: אם לא נדע שלא מובטח לנו שהשואה אמנם חייבת להיות חד־פעמית בלבד". טבנקין נפטר בטרם „הצליח" תלמידו של ז'בוטינסקי מנחם בגין, בתנועה דיפלומטית רבת־תנופה, למסור את סיני... ואנשי תנועת העבודה מחאו לו כף... לפיכך מזכיר לנו משה שמיר (עמוד 225) את „הכל צפוי" מ„פרקי אבות". אך מצביע על המוצא „לא התחרות במכירה כללית של ההון הציוני, אלא העזה ותנופה בהגשמתו. תנאי לכך ששלשלת הדורות המסומלת בשמותיהם של משה הס, נחמן סירקין, ב. ברוכוב, א.ד. גורדון, ברל כצנלסון, יצחק טבנקין ודוד בן־גוריון – יהיה לה המשך גם בדורנו, וגם בדורות הבאים".

מאזן ללא איזון

מאת שלמה נאמן

„חוט השני", שנתן לספר של משה שמיר את שמו, הוא חוט בעל צבע אדום עז והוא גם „נושא המקשר רעיונות אחדים", לפי המילון, אבל הוא קודם־כל חוט מהרץ, ובמקרה שלנו, שרשרת מעשים שנתנה לתקופה של המדינה בדרך את צביונה האחיד. הפועלים הכירו גם בקיום חוגים אחרים, בעלי־זכות וחומסי־זכות, אבל כציבור ראו את עצמם כנושא היחיד של המדינה לעתיד לבוא. במעמד זה הכירו גם רבים שלא מציבור הפועלים. מחקר היסטורי אינו מאשר את אמת הטענה, אלא את התודעה העצמית. משה שמיר מוצאו ממשפחה בעלת הכרה עצמית זאת, והוא בא בבך.

ייחוס מתנשא זה לא היה ללא עוררין. החוגים הקרויים „אזרחיים" ביישוב, ובראשם האיכרים, שהיו מפולגים בכול, יצרו בנושא זה גוש מלוכד נגד „הרוחמאליים", „השמטודיקים", „וחומסי רכוש האומה ואוכלי לחם חסד", אבל כפעמים כמוס ביד היוצר בידי עסקנים מתנשאים, רודפי שררה, אנוכיים המתעטפים במעטה של שליחות לאומית. בא שמיר ומציג את מחנה הפועלים כפי שהיה: קנאי לייעודו, נכון לקרבן, סולידארי, אבל גם מעט פשטן ומתנשא. הצגה מאוזנת זו מתוך הערכה והבנה (אפילו עם קורטוב של נוסטלגיה) היא סם־נגד ומרפא נוכח מציאות של השמצה ועיוות, השמצה, שנעשתה במשך השנים להרגל, ועיוות, פרי בורות של הדור הצעיר והדור של העליות האחרונות. בזה גלום הערך החיובי של הספר, כי זאת יש לזכור בבואנו להעריכו: זה לא ספר עם מסר ספרותי וגם לא ספר מחקרי מסכם, אלא מאמר פובליציסטי בהיקף של ספר, הבא להביע דעה בעניין חברתי ופוליטי בוער. ספר בעל אופי כזה יש לשקול לחיוב ולשלילה: האם הוא יכול להתקבל כ„מאזן היסטורי" ככתוב בשערו או לא, כי מאזן היסטורי הוא מבקש להיות. לקבילות מאזן זה כפופות כל ההערכות האחרות, וכאן מתחילים הפקפוקים.

כלפי תנועת הפועלים, כפי שהיה בטרום־מדינה, שמר שמיר על איזון בין הישגי מחנה הפועלים, נכונותו לקרבנות וגילוי כוח הסבל של הכלל – והביקורת הקשה מן הצד האחר, אפשר אפילו לומר שנטיית ליבו היטתה מעט את לשון־המאזניים לצד המחנה הפועלי. לגבי תקופת המדינה המאזן הוא שלילי: בצד הפועלי רואה שמיר רק תמורות, רצון של עליית רמת־החיים ללא ביקורת, ובעיקר ללא ביקורת עצמית, אטימות כלפי האידיאלים של הציונות, בקיצור התנאבנות כללית, שבראשה עומדים הקיבוצים „מרושעי רמת החיים". סיכום מתוך לדעת המחבר יהיה הקביעה שלו „שהם המירו את המטבע היקר של חיי הקיבוץ במטבע הזול של הצלחה פוליטית־עסקנית". מגמת הביקורת הזו עם זו של המחנה האחר בטרום־מדינה, רק שהפעם שמיר מודה אתו. אפשר היה למצוא צידוק לביקורת המשמיצה את הפועלים גם בתקופה של המדינה בדרך, אלא ששמיר הבין שלגביה מאזן אמת מחייב לראות לא רק את צידקת הביקורת, אלא גם את נסיבותיה במסגרת התמונה הכוללת: זה חייב אותו לראות את התלות של כל היישוב בדרבנות: את תופעת העסקנות בכל החוגים, את חוסר היעילות המשקית בכל היישוב, וזאת מציג שמיר רק בדרך אגב, אבל ברמה של איזון היוצר מאזן חיובי של תנועת הפועלים. עתה, בתקופת המדינה הכל שונה: כל הטענות המוצדקות כשלעצמן מושמעות בקיצוניות חד־משמעית, ואין שומעים שכל העיוותים הללו מצויים בכל היישוב. שכל היישוב מעלה את רמת־חייו ללא ביקורת, שכל היישוב חוטף ואוכל ושוקע בתכונות של פושט־רגל ומוכר עצמאותו בנזיד עדשים. עכשיו נחסר „האיזון במאזן כליל. את העובדה שיישובי־ארץ־ישראל המורחבת חיים גם הם לפי אותו עיקרון שלילי של „לקחת ולא לתת" כמו הקיבוצים משה שמיר אינו רואה, כי אינו רוצה לראות. את התקופה הוא מדד לפי קנה־המידה של תרומתה לעלייה ולבניין הארץ: לתקופה העכשווית יש לו קנה־מידה אחר, והוא, מה תורם הגוף להרחבת ההתנחלות, שהיא מזוהה עם הציונות כולה. אם ציבור הפועלים, ובתוכו הקיבוצים, מתנגדים ברוב מכריע להתנחלות זו, המבוססת ציונים טהורים, שאין צורך לפרט כאן, הרי לפי הגיונו של שמיר, אי־הסכמתם יכולה להיות רק תוצאה של ביזון. ציונות אחרת מאשר זו של ההתנחלות, אינו רוצה לראות: נימוקים נגד ההתנחלות הם בעיניו לא נימוקים ציוניים, אלא אנטי־ציוניים. על כן מוחלף הרצון למאזן צודק בהשמצה. משה שמיר הופך מציג וכיה כאיש תנועת עבודה ביקורתי לאיש של מחנה אחר. אם היה בגלל ביקורתו העוקבת במחנה העבודה חריג, הרי במחנה החדש הוא ממש „אוטסיידר", ולא רק מפני שאינו חבר־משיחי, כמו הגרעין הפנימי של אותו מחנה אחר, אלא מפני שאינו שותף לדתיות העצמית ולהערכות החברתיות של „עמך" הרווחות שם, מורשת המחנה האחרי של טרום־מדינה. הוא חריג ובודד כאיש היושב בין שני כסאות.

בודדותו של שמיר היא בעצם התבודדות. הוא גדל באגף אחד של תנועת הפועלים, ב„השומר הצעיר", אבל חי ברגישות את האגף האחר, האגף האקטיביסטי, הכובש מרחבים חברתיים וגיאוגראפיים של הקיבוץ המאוחד. הוא מגיע לאיזון לא על־ידי בירור רעיוני בין הארגונים התנועות בציבור הפועלים, אלא על־ידי השחלת אישים כמו אחר זה על חוט השני כדי כתרות מקסמת שהיא מייצגת בשבילו את תנועת העבודה. המתוך שלו הוא צירוף, זה לצד זה, של אנשים שמצאו חן בעיניו בזמן גידולו בתנועה. אלה לא אנשים שתורותיהם מצטרפות אצלו לאחדות רעיונית שהתנועה נשענת עליהם, אלא כמו חרוזים בודדים במחרוזת. רמח"ל – כן, שד"ל – לא. לילינבלום כן, פינסקר – לא; הס – כן, מוהליבר – לא; א.ד. גורדון – כן, ברנר – לא; ברל – כן, בן־גוריון – לא; טבנקין – כן, לוינסה – לא. התרשמותו מן האישים שהוא משחיל על חוט אחד היא מאוד סובייקטיבית ואף מוזרה. קשה להבין, מה לילי"נ וגורדון לצד ברל וטבנקין; מה להיות של א. ד. גורדון וכבור עם תנועת העבודה הדתית ההיסטורית? לעומת לאישים שונים שמורשה בזכרונות ימי־עיון תנועתיים עומדת הזיקה האידיאולוגית־פוליטית לברל ולטבנקין, שנובעת בדרות מעמדתם בפולמוסי חלוקה ההיסטוריים נגד בן־גוריון, בפעם הראשונה בשנת 1937 ובפעם השנייה בין שנת 1942 (תכנית בילטמור) ו־1947, החלטת האומות המאוחדות. לברל המדריך האפולוגט של חברת העובדים ומפעליה, אין התייחסות של ממש (לפי השקפתו הכללית היתה צריכה להיות ביקורתית מאוד) וגם לא לגישתו המעמדית של טבנקין עם מכמה המתמיד אל התעודה הפוליטית החברתית של הבולשביקים: התנגדות שניהם לחלוקת הארץ, ובמילא דביקותם בשלמותה, נשארות הקריטריון היחיד להתייחסות. מאזן מאוזן היה מחייב לשקול, אם בן־גוריון לא ראה או את חלוקת הארץ כשלב הכרחי להשגת שליטות לעתיד־לבוא הארץ. דביקותה הבסיסית של כל תנועת הפועלים בזכות הבלעדית של היהודים על כל ארץ־ישראל העניקה זכויות אישיות בלבד לערבים, היתה משותפת לא רק לברל וטבנקין, אלא גם לבן־גוריון. החריג הגדול מבחינה זו היה השומר־הצעיר, שרצה אמנם בשליטות הארץ, אבל כמולדת לשני עמים. על שמיר היה להתמודד, לפחות בקצרה, עם האפשרות, שההסכמה לחלוקה מצד בן־גוריון, ובעקבותיו של הרוב הגדול בתנועת הפועלים, איזה כפירה טוטאלית ברעיון השלימות, אלא ויתור טאקטי לתקופה היסטורית מסויימת.

משה שמיר יוצר קשר לא־ענייני בין כל האנשים המבקשים לממש את שליטות הארץ לאכורות שונות ובאמצעים שונים, ובכך מוטסרת דביקותו האבסורדית בטבנקין: הלה התנגד למדינה בשנת 1947, כי היתה קשורה בחלוקת הארץ המקצצת בלא־רהכי אחרי הפרדת עבר־הירדן (1922), אבל זאת לא כל האמת. הוא רצה את המדינה רק לאחר שתהיה לה תשתית כלכלית וחברתית ראויה (ביצירת תשתית זו היה תפקיד עיקרי לתנועת הפועלים לפי תפיסתו). לשם כך רצה מנדאט בין־לאומי למשך עשר שנים, כי בתוכו יוכלו היהודים לבצע את הרחבה התשתית באמצעים ליגאליים ובלתי־ליגאליים. טבנקין הניח, שמדינה תהיה כפופה ל„כללי משחק" מגבילים. בן־גוריון הוכיח, שיש לו דרכים גם לקבל מדינה וגם לנהוג בה כמו במדינה בדרך (ה„מבצע עובדה"). לטווח קצר הוכיח את עליונותו על הטווח הארוך יודעו הדורות הבאים אחרינו. טבנקין המתוסכל פנה בייאושו לתנועת ארץ־ישראל השלימה, שהוא לפי תפיסת טבנקין הבסיס הריאלי להרחבת מדינה ציונית, אבל הצילה את הרעיון של אי־קיצוץ הגבולות. טבנקין מאוחר זה איבד את מעמדו כמודבן הקיבוץ להרחבת המשימות, וסופו היה בדידות, במקביל לזיבוי בן־גוריון. כל זה לא נרמז אצל משה שמיר. ציונות של הרחבת השטחים בעלמא הפכה אצלו לקנה־המידה היחיד להערכת טבנקין, בשעה שאצל האחרון היה מושג הציונות עשיר ומגוון, ועם זאת כפוף לכללי ביצוע, שדיבורי מיעוט בכוח צבאי של עם־שלישים לא היה ביניהם.

ליקוט האלמנט החריג מתוך שלימות המעשים לגבי גיבוריו, והתרפקות על בדידותם, הופכים לחוט השני המכוון את שמיר שבעצמו נעשה חריג.

יש להניח, שמשה שמיר אינו מוצא סיפוק בכך, שיזוהה עם ספרו רק בזכות אחדות ארץ־ישראל השלימה מצד אחד, ובגלל הצגת ניוונה של תנועת הפועלים מצד שני. הסכמת כל מיני אנטי־ציונים עם תפיסתו המקדשת בעלות יהודית על הר הבית, או אתר קדוש בהר אפרים, ההזדהות עמו של סוחרי מקרקעין, סוכני בורסת היהלומים או ניירות־ערך, גם מחיאות־הכפיים של האריכים לתנועת הפועלים במסווה של פטריוטיזם אנטי־קומוניסטי, לא ילהיבו אותו ולא יהיה בכוחן לטשטש את שורשיו בציונות אחרת. אם הוא מבקש להגיע להתאמה של עברו עם קיום הציונות בעתיד, הוא חייב לבחון מחדש את תנאי הקיום של תנועת הפועלים בעבר ואת אלה הצפויים בעתיד – ולאזן ביניהם. נוסטלגיה והתרפקות על העבר לא יספיקו. ציונות חלוצית צריכות להתקיים מעתה בעידן הרווחה וההתבוללות של גולה שאינה רוצה להיות יותר גולה וניבר, אלא „תפוצה". נוכח רווחה והתבוללות בגולה חייבים אנו לקיים את כוח המשיכה של הארץ; מועמדים לעלייה אינם יותר יהודים עייפים מן הגלות וכמהים למקלט.

התנועה השיוויונית הקיבוצית אינה קיימת כיום בקרב חברה המאמינה שהסוציאליזם עומד בפתח, אלא בחברה קפיטאליסטית שמאמינה בקפיטליזם, מרושתת רווחים ומצפה בבליון עיניים לתוספת רווחה. שאלת השרידות הציונות, תנועת העבודה והשיתוף מתגבה, הוא כיום שאלת כוח המשיכה של התחיה הישראלית, שבה חיים יהיו תמיד יותר קשים ומסובכים מאשר בעולם הסובב. אם משמעות הציונות החלוצית תהיה בעתיד כמו בעבר קליטת עליה, הרי ברור שמניעים של תנאי רווחה כיום הכרחיים, אבל כוח המשיכה יבוא מערכי מוסר וצדק שאינו בעבר את ערכי התנועה השיתופית. אלה עשויים לקסום גם בעתיד ולמצות על קשיים וסיכון. אין לשלול שיש גם לתנועה הדתית המיסטית קסם מושך לגבי יהודים מסוג מסויים, אבל את דרך המלך יציינו מצד אחד הורמים ביהדות ומן הצד השני דרכי ההגשמה ההיסטוריים של הציונות. זו מסגרת הפעולה של תנועת עבודה ותנועה שיתופית, רצף על עבר ועתיד. אם אין שמיר רוצה להיות בעתיד סבור במחנה, שלפי תפיסת עולמו זר לו, עליו לפנות מושבע לציונות, שבכרכו בעת העם ולא ארץ, כי שטח יש לנו, והוא אינו מנוצל, כי אין עם: בגלל מיעוט היהודים הנמצאים כל העת בגבול התחתון של קיום לאומי, קרוב לגבול הקריטי. נוסטלגיה לצבע ופשטות לא יחולצו לגבי בעיה זו שום תפקיד מבנה: לא צבע ופשטות הם הערכים החיוביים שהעולם מחפש, אלה תנאי קיום של גבורה, שבני אדם עומדים בהם וזבית מתוך הכרח: מעשי גבורה אינם יוצרים אורח חיים, ואורח חיים משופר, גם חומרית וגם רוחנית, מחפשים האנשים. ייתכן שפשטות וצבע הם ערכים אסתטיים, כיעגן שקוסם לסופר, אבל לא תשתית לחיי קבע של חברה. לעומת זאת משטר עבודה שאין בו בטלים, שאין בו תבוריים לדירדון הרעילות ובנגד זה הזדהות או עם העבודה, או עם רווחת הכלל, יכולים לקסום בעידן שלילת ההפעניות בן העבודה בייאסת אנשים מפתחים, שיש להם הכל בחיים זולת סיפוק של קבע. שפע בלכלי בזכות טכנולוגיה מודרנית בפיקות ציבורי הארגון עבודה אנושי הם הסיכוי הגדול להישרדות הציונות ותנועת העבודה גם יחד, כשכל התנאים הזיציוניים רומזים להיסול, גם התנאים העכשוויים בגולה וגם התנאים הפוליטיים סביבנו. רעיונות הרומזים לשינוי חברתי חברים אצל שמיר אי־שם בעבר, הוא כוזמן רק לגלותם מחדש במקום להסתופף בצל אנשים החוזרים מחשבות מיסטיות שיבינם רק אם יעבוד אצלם תהליך של „חזרה בתשובה" וכתור לפקפק, אם הוא מעבר מתאים לשטיפת מוח.

נכון שמשה שמיר ספג בחינוכו הרבה רעיונות שנתגלו לו. בבביאות חייו כמעוותים, מפולפלים וסתם שקריים. רעיונות אלה שבורים אצלו תחת הכותרת הכוללת „מארקסיזם" כמטריאליזם פסטני, אבל אם יעיין בסוגיות של הגות מארקס כיום לארגון העבודה, יגלה רעיונות לאלטרנטיבות חברתיות, שלא די לסייגם כ„נכונים" ו„לא נכונים", אלא יש להתמודד אתם תחת הכותרת „רעיונות אוטופיים", לא מפני שאי־אפשר להגשימם, אלא מפני שעוד לא הוגשמו, אבל אנשים הוגים בהם תדיר, כי חברת השפע אינה עונה להן. אם יתבונן בחברה השיתופית בארץ יגלה חברה שיותר מכל חברה אחרת בעולם התמודדה עם בעיות אלה. אחרות מהן היא פתרה והאחרות גילתה את ה„איפכא מסתברא". בין כה וכה יגלה בארץ מעבדה לבעיות אנושיות, שעשויה להיות לה כוח כושה שזה כוח מושך לציונות, מכוח מאליה.

אם משה שמיר יתבונן בתנועת הפועלים לא רק בהיבט של נוסטלגיה לעבר, אלא בתוך פרספקטיבת העתיד, יש סיכוי שהמאזן יהיה בעתיד יותר מאוזן ויותר פורה.

סיפור חיים

מאת מנחם פרומן

אבי מורי יושב בכפר ומצפה בעייפות לביאת המשיח. אדם זקן הוא ומחזיק בליבו את אשתו החולשה ואת החצר עם העצים הזקנים ואת הבית הישן. בזמן שהוא יצא להילחם במערך שבידו בעשבים המאיימים להשתלט על החצר, אספר אני איפה בעצם היה צריך להיות ואיך הגיע לכאן.

בעצם צריך היה להיות חסיד ככל אבותיו. מה טוב יותר מללמוד, מה מלהיב יותר מלהתפלל, מה שמח יותר מלהדליק את אש המחשבה? אבל בעולם כבר נשבו רוחות אחרות. איש לא שיער עדיין את כוחן להרוס ולבנות אבל נשיבתן כבר הורגשה גם בבית־המדרש. באו רוחות תמוז בבר, סגרו את הספרים העתיקים ועקרו את בחורי מעליהם. הוא נותר – כמו אבינו יעקב – לבדו מול השמים. בעצם צריך היה להיות אדם חופשי. התופש שאי להיות עז כמו השלג בוהראשה, וחריף כמו י"ש שותים לעילוי הנשמה בסוף תפילת־שחרית, ומתוף כמו יקוד של חסידים בשטיבל. אבל הוא עשוי להיות גם ואב. אבי־מורי היכה בזגוגית האוספת את חלונו. זגוגית נשברה ורסיסיה חתכו את ידו, או השיאו לו אשה, והוא נכנס לבית.

בעצם צריך היה להיות בעל בעמיו בלודז'. הוא למד להיות פועל טקסטיל. נולדה לו בת. דבר גדול הוא להיות בעל־משפחה צעיר, למלוך על שלו, וליצור בשלו. אבל בינתיים באה לו בשורת ארץ־ישראל: בפרעות הכנופיות רצחו את גיסו, ואחותו נשארה שם לבדה. קם אבי ועלה לארץ להיות לימין אחותו.

בעצם היה צריך להיות חולם את שיבת־ציון. הרוח שבאה מארבע כנפות הארץ קירבה פסוק אל פסוק והעלתה עליהם גידים ובשר ויקומו על רגליהם, חיל גדול מאוד על אדמת ישראל. הנה ירושלים לב העולם, וכאן זורם הירדן, ונחל קדומים נחל קישון, ופה גם סרום ועמודה. ארץ אשר עיני הבורא בה תמיד והביטה אליו בעיני־אדם. אויר־נשמות חיי־ארץ – וצריך פת להחיות את הנפש. הלך אבי לעבוד למרנסתו. בעצם צריך היה להיות פועל־כפיים. כאן נכנס לתנועת העבודה. כאווירא דארץ־ישראל החכים מתוך דברי ברל, ומתוך מאמרי „דבר", ואף גם מתוך נבואת ישעיהו בן אמוץ, שהיהודים יבנו את גאולתם ביושר יגיע כפיהם. כל עץ שנטע כאן, ובכל בית שבנה – היו לו אף לגויים. תחת וללי הבסתן עלה במעלם, שיש עולים ויש יורדים בו. עד שלא היה לו עוד כוח. בנם של הוורי־דהויות של בטלנים מצא לו אומנות קלה ונקיה יותר שיש בה שעות ארוכות ללימוד ולמחשבה.

רבות מחשבות בלב איש – ומי מבין תקנתן? רוצה אדם מה שרוצה עד שאוחזת בו היד החזקה ועושה ברצונותיו כרצונה. מקים אדם מה שמקים – ובאה הרוח הגדולה ונושאת את הקמותיו למקום שתחפוץ.

בעצם מה היו צריכים להיות חייו של אבי־מורי? היה צריך לעלות על המוקשי יותר עם הוריו ועם אחיו בשריפה הגדולה. אדם להבל דומה, וימיו כצל, וכל מחשבותיו ישא הרוח.

עכשיו יושב בכפר זקן משה־חסיד, משה־חופשי, משה־בעל־בעמיו. אין לו עוד בת. בלילה הוא חולם איך אבותיו שבים לציון כדי לברכו, וביום הוא עודר בכפר וחושב מחשבותיו. בעצם הוא מתפלל לביאת המשיח.

מפעל מנויים של ספריית „תרמיל"

קצין חינוך ראשי יכריז בתהלך „חודש הספר העברי" כי ספריית „תרמיל" עומדת לצאת במפעל מנויים לחיילי צה"ל האזרחים עובדי צה"ל. למנויים תינתן אפשרות לבחור מבין מבחר רחב של ספרים מספריית „תרמיל" בהתאם להעדפותיהם האישיות.

במשך השנה הראשונה יקבלו המנויים ארבעה ספרים נוספים מתוך מבחר הפרסומים שיצאו בספריית „תרמיל" עד כה: וכן שלושה מבין הספרים שיפורסמו בשנה הקרובה. כן יקבלו המנויים בשי חינם שלושה מתוך רשימת הספרים הקלאסיים המתורגמים שהוציאה הספריה. כל אלה לפי בחירתם האישית של המנויים.

בין הספרים שיפורסמו בשנה הקרובה: „הרב מבכרך – לילות פירנצה" של היינריך היינה (בתרגום ד"ר יעקב הורביץ); „בהיכלי חומות" של יצחק באר, קובץ סיפורים על ירושלים לפני 100 שנה, „המפתח לשער הגדול" – ברע בדיוני המתייחס לשואה, מאת הינקו גטליב (תורגם לעברית בידי ד"ר צבי רותם); „סיפורים נשיים" מאת יעל מדיני; „הגיבור" מאת יוסף ועדיה, הכולל ארבעה סיפורים על ארץ־ישראל לפני הקמת המדינה ועוד.

ספריית „תרמיל" היא מפעל משותף לקח"ר ולהוצאה לאור של משרד הבטחון. היא חוגגת כעת 24 שנים לקיומה. הספריה שמה דגש על ספרות קלאסית בתרגומת מן השורה הראשונה ועל ספרות איכות מקורית.

הספריה מספקת תרגומים של ספרים ידועים מכיבב הספרות העולמית מסבע שפות זרות לעברית. לאחרונה פירסמה הספריה את ספרה ה־190, „לילה על העיר" של ראובן בירן, אשר זכה השנה בפרס יצירה.

מענקי מכון הברמן

מכון הברמן למחקרי ספרות בשיתוף משרד החינוך, יעניקו מענקי יצירה לסופרים לתקופה קצרה, כסיוע להשלמת חיבוריהם. טופסי בקשה: מכון הברמן, ת.ד. 166, לוד 71 101.

ארבעה עולמות – ארבע שפות

מאת טליה רפפורט

ארבעה אמנים, גלריית הקיבוץ, רח' דב הוז 25, ת"א.

גלריית הקיבוץ ממשיכה במסורת המוצלחת שבה החלה לא מזמן – לאפשר לאמן בכיר ותיק וטוב (יחיאל שמי, רפי לביא, פנחס כהן־גן) לארח אמנים אחרים לפי בחירתו להציג יחד איתו. כפי שהדבר הוכיח עצמו במקרה הקודם, בתערוכת פיסול מצויינת שבה הציג יחיאל שמי לצד שישה פסלים נוספים, כך גם הפעם וזהי תערוכת ציור איכותית של ארבעה אמנים.

רפי לביא, המארח, מציג קומץ עבודות מן החודשים האחרונים, שבהן חוזר אחרי הפסקה, אל הקולאז' (של דפים הקשורים כתרבות: צילום פסל עתיק, כריכת חוברת „העתיד" ועוד) ואל המלה „ראש" (שקיימת ביצירתו מתחילת הדרך), אלא שבאחרונה אין היא נרשמת בכתב־יד קטן על גבי מדבקה כמו פעם, אלא מצויירת באותיות דפוס גדולות בראש העבודה. רפי לביא חוזר גם אל דימוי הפרופיל האנושי השבלוני שממנו יוצא בלון (או סנייים) – מוטיב שמקורו בקומיקס ושהופיע אף הוא בעבודותיו המוקדמות מאוד ואחר־כך נעדר מהן במשך שנים רבות. קבוצת העבודות הנוכחית מתאפיינת בצבעוניות חושה – חומה באופיה ובקומפוזיציות שיוצרות, אמנם, תחושה של התפרשות חופשית, שרבוטים פרועים ומריחות סוערות, אך כל הפעילות הספונטאנית, כביכול, מחוזקת היטב על ידי הציר החזק של דפי הקולאז', שיוצר מעין עמוד אנכי מוצק, או שיווי משקל אופקי איתן לא פחות. בסיכומו של דבר, לראות כאן המשכיות ברורה של יסודות השפה האישית של לביא, אך זהו פיתוח שהוא בגדר שלב נוסף בתהליך ארוך.

משה גרשוני מציג ארבע עבודות בהשראת „שירים רציניים" של ברהמס, שנכתבו על־פי פסוקים מספר קהלת. כתמיד, גרשוני שוזר את הפסוקים בין התרחשויות ציוריות עשירות, שיש בהן אנרגיה פנימית רבה, טביעות אצבעות מוכתמות־תזזית וצבעוניות תוססת. כרגיל, נוצרת בעבודות של גרשוני חוויה אמנותית אמוציונאלית ואינטנסיבית ביותר.

עבודותיה של הגנית ברסט מתאפיינות בשלב הנוכחי בצבעי שחור־לבן ובגודש של דגמים חוזרים, שממלאים את משטח התמונה ויוצרים רושם של משטחים תופפים, שצפים אלה מעל אלה. באחת העבודות, „הפירמידה טבעה" (הפירמידה הופיעה, אגב, גם בתערוכתה הקודמת), אפשר לראות במרכזו צורת פירמידה, שמוקפת, כמעט טובעת, בין שלל הצורות המלבניות או העקלתוניות־נחשיות. הסגנון הנוכחי של הגנית ברסט מפתיע למדי, אך מקורי ומעניין מבחינה ויזואלית.

עבודותיה של נורית דוד, האמנית ה„סודית" ביותר בחבורה, שמציגה רק שנים ספורות, הן המתרות ביותר. הן תמיד היו כאלה, גם כאשר הציגה את ציורי „החווה הסינית" בגלריה נעמי גבעון וגם ב„דלות השומר" במוזיאון ת"א. הפעם מופיעות בעבודותיה דמויות של נשים כפריות בשמלות משובצות, שנראות כמוצא טלאבי או משהו דומה, לצידן מצויירים גם תלמי שדה, בעלי חיים קטנים, שולחנות והטבעות של כפות רגליים גדולות. בין כל אלה משתרכים גם קווים ערבסקיים מתפתלים. קשה להפיק מן הצירופים הללו מסר תוכני ברור, אך נוצרת בהם אווירה מיוחדת במינה.

סך הכל, התערוכה מכילה ארבעה עולמות אמנותיים שונים לגמרי גם בתכניהם וגם בסגנונם והיא מגוונת ומעניינת.

ציור סביב פיסול

יעקב חפץ, מיתוסים לפסל, גלריה „מבט", רח' גורדון 31, ת"א.

יעקב חפץ מציג בגלריה „מבט" קבוצת מיתוסים, ציורים וקולאז'ים, הקשורים לפסל שהוקם לא מזמן בבסיס חיל האוויר בתל־נוף, בגן פסלים שנפתח שם ביוזמתו של אפרים יקיר בגלריה „מבט". לתערוכה נלווה קטלוג ובו צילומים גם של הפסל וגם של עבודות הנייר, כך שאפשר להשוות ולראות את הוואריאציות השונות שעשה חפץ על אותו מוטיב צורני בדו־מימד ובתלת־מימד.

הפסל בנוי ממשטח מתכת זקוף, שבראשו נפרשים שני משטחים אופקיים מכוניים. במקור השראה צורני שימש לו, כתוב בקטלוג, „הול המצביא הקדום של – הוא אל האוויר (שהורי מרובב בבסיס חיל האוויר). בציורים המוצגים מופיע של כשזרועותיו פרושות השמימה ומכאן לקוחה צורת היסוד של הפסל, אך מצד שני, היא מתקשרת, כמובן, גם עם הצורה האווירודינאמית של מטוס.

הפסל ניצב על בסיס קשתי, שיוצר אסוציאציה של התגרבדות, אך בעוד קצה הקשת האחורי נשען על גלגל (שמחזק את תחושת התנועה), הקצה הקדמי נשען על קורת עץ יציבה, שבולמת, כביכול, את התנועה הפוטנציאלית הגדומה. משחק תחושות זה מעשיר, אמנם, את הפסל, אך עד כמה שאפשר לשפוט עלפי הצילומים, הוא נשאר, לטעמי, קצת פשוט מדי. אחרי שתופסים, תוך דקה, את הקשרים הצורניים התכניים שלו, נותרת צורה בסיסית וצפויה מדי, שמזכירה זנב מטוס על בדגה תקועה.

בציורים ובקולאז'ים עובר מוטיב היסוד הזה גלגולים אחדים מעניינים הרבה יותר, שמועשרים גם על־ידי משחקים צורניים מורכבים יותר וגם על־ידי הדבקות נייר חום, גזרים, ברקמים, מריחות, קריעות וכד'. במקרה זה, על פי התרשמותי, הציור מצליח יותר מן הפיסול.

מלכודת התיאטרליות

„היכסים תיאטרליים", גלריה קלישר, רח' קלישר 5, ת"א.

תערוכת „היכסים תיאטרליים" בגלריה קלישר כשמה כן היא – תיאטרליות עד כדי גלישה לתפאורתיות ואפקטים סכמתיים. במבט ראשון היא עלולה להפתיע בצבעוניותה ובפעלולית, אך במבט שני מגיעים למסקנה שהכל פשוט ומגומתי מכדי להיות אמנות מורכבת ומעמיקה, בן ההג שאפשר להזות לאורך יותר כרקעת ספרות של רושם חיצוני.

אורי קצנשטיין הניח על בן עגול פניט ענק, שמכה על גלולה גדולה ובכשה אדומה־זרחנית בכיילת עליו. זהו, אולי, צירוף מקורי (מבחינת הדימויים, הגודל והצבעים) אך התוצאה מצועצעת מכדי להיות פיסול משמעותי.

עומר שבאלפלד הקים תפאורה פלהטטית־אגדתית, שמזכירה חוית מקדש פרימיטיבי. במרכזו ניצב דימון ברזל שחור ומקודר, הכופף ארבעה שדים קטנים יותר, רכובים על מוט קנישא על כתפיו. ארבע בחיצוה צבעוניות תחוכות את קודש־הקודשים הגרוטסקי הזה. יש להניח ששבאלפלד אכן התכוון שזו תהיה סביבה פיסולית מדברית־עולקלורי־כניה באופן מוגזם עד גיחוך, אך הכוונה המודעת הזו אינה מונעת את התוצר הסופי מלהיות באמת כזה.

פסלו של פיליפ רנצר פחות באטיבי וגם ההומור שלו רק יותר. הוא כולל ראש מנבן בוליל, שכשמעה נמשכים ועולים תוכים. הם יוצרים כבנגן הרמד קשתי ובתוה שמסתיים בעריסת פיות, כאותה הוא אומר כאילו להרים. במקרים רבים יש לפיליפ רנצר רעיונות מקוריים ופיקאנטיים וחוש טוב לעיצוב, אך הפעם ההתחכמות או הבריחה הפיוסלית שלו קצת קלושה מדי.

רודי מוזה הציג תצאי מדורי פרספקס ובהם נזול כחול וגופים שחורים קטנים, דמויי עמודי קידוח או מיתקנים תעשייתיים אחרים. הוא מחבר בחוטים (שאפילו עוברים „דרך" קידוח) ובצרף להם את הכליב „ריטוטה־צ'תכביל" אך יותר מהכסר הרעיוני עובר, פעולה כאן האסתטיקה הקוראטיבית.

גדעון גבמבך הוא דוגמה מתוקה של „איך לעשות אבנות בתורות כלך". הזל בתקופה הבוסכית שלו לפני יותר בעשר שנים ועד היום, מסכם גיתוח הלב הפתוח שהוא עבר נושא מרכזי ביצירותיו. הסכתום שהתקין בגופו מצולם בקנה־מידה ענק והופיע בעבודות כמין עב"ם כמוך ובסתורי שהוא עובר אותו כאל. חדות הכוח מתורגמת שוב ושוב למודעות אבל עם זמן, שהוא כרפים תולה זה שנים. גם בתערוכה הנוכחית מופיעים שני האבצעים הללו, אך פולחן המוות שלו לובש הפעם מבחי תפאורה סיבבולית וקישטית (במכוון), שמזכירה מאוזוליאום כפהאר, הכולל וילון כאוון אדום, הילת פלורסנצט עגולה (כשל הקדושים), פרפר תכול ענק שכנפיו בבולאות במודעות אבל, מסולע גדול שמורכב מפיסות קיש במוזות ומבתקודות עם מבנות) ובגזורות של כריסים שעליהן מופיע מסוק הבילים השקוף כרי „בריש" ו„קריש" (קריש הם הגורם הדקף לב). ואולי גם אסוציאציה צלילית נוספת של „קריש". אבצעיו של גדעון גבמבך התעקרו מאוד בתוכיים ואפקטים, אפילו יותר מדי. דווקא בשל כך ובשל הדימויים הסכלים הבנאליים והעיצוב האלגאנטי־מסוגנן מדי, עבודותיו מלודרמאטיות יותר מאשר דראמאטיות באמת.

נושא התערוכה נשמע, אולי, מעניין כשלעצמו, אך כמסתבר שהוא גם מסוכן, כי קל מאוד ליפול במלכודת התיאטרליות, וזה בדיוק מה שקרה בתערוכה.

צילומים מטופלים

מיכאל הורביגר, גלריה „סימור קנין", תנות „יפרוהו", לב דיזנגוף, ת"א.

מיכאל הורביגר עוסק זה שנים בשילובים של ציור, צילום וכיתוב. גם הפעם הוא „מטפל" בצילומי שחור־לבן באמצעות תוספת צבע באופן שנוצרים שילובים מפתיעים ומהנים לכדי. העבודה שהתבוננות הקטנות והכוות תלויות בשורה צפופה שגנה במקצת ביטולת ליהנות בכל אחת כתוך ביצירה נפרדת, אך אם מצליחים להתגבר על כך, יש כאן מיפגשים חזותיים מעניינים.

דפרוף ראשון
ספרים חדשים
מאת אבי טנא

שירה

ארבעה שוחחו על האורן
שירים אחרונים/מאת דן פגיס/ הקיבוץ המאוחד/77 ע'.

„יש לשער", אומר שמעון זנדבנק עורך הספר, ששמו בא להזכיר את צאתו לאחר מות המחבר, „שרוב השירים המוגשים כאן לקורא נכתבו, או לפחות נשלמו, בין 1982 ל־1986 ... ברור גם כך שפגיס לא הספיק לגבש את צורת הקובץ ולהחליט סופית מה ייכלל בו ומה לא. ... השירים נחלקו טבעית לשירים על טבע העולם ... שירים אישיים שמטיב הסביבה חוזר בהם ... שירים על זהות האני ... שירים לזכר האב ... וריאציות על נושא הקרתת ... שירים על מהות־השירה ... שירים סאטיריים או משעשעים ... ד' ... „שירים ישנים". ושמה מצאנה: „ארבעה שוחחו על האורן. אחד הגדיר אותו לפי הסוג, המין והזן. אחד עמד/ על מגרעותיו בתעשיית הקרשים. אחד ציטט שירים על אורנים בכל מיני / שפות. אחד היכה שורש, הושיט ענפים והרשרש".

ארץ־ישראל

למצות את המקסימום
מעוז אזריהו /מאת מיכה לבנה / משרד הביטחון – ההוצאה לאור/ 224 ע'.

מה לא נכתב עוד על מצדה כאתר, כמוקד ארכיאולוגי וכמקור לאסוציאציות היסטוריות־עד־פוליטיות? נלך איפוא אצל הקדמת המחבר, איש מעיין־ברוך שנודע בשערי התנועה המאוחדת כסייר ראשון במעלה, תקראנ: „מטרתו של ספר זה היא לעזור למטייל למצות מביקורו במצדה את המקסימום, ולהקל על המדריך ... המדריך ימצא בספר לא רק את המידע העובדתי הדרוש, אלא גם רעיונות מתודיים ... אינך חייב לקרוא בו לפי סדר הפרקים ... הפרק „סיור במצדה" ערוך לפי סדר מקומם של השרידים בשטח ... פרקים מיוחדים הוקדשו להרחבת הרקע ההיסטורי והגיאוגרפי ... תמצא גם רשימה של ספרות מומלצת למעוניינים בהעמקה נוספת". כיאה וכיאות לא יוסרו תמונות.

המזרח התיכון

נשיאות ללא רפובליקה
השלום האבוד/ מאת כרים פקרדוני / תרגם מצרפתית אביטל ענבר/מעריבות/ 231 ע'.

שש שנים (1972־1976) שימש אליאס סארקיס כנשיא לבנון, החזיק כדברי המחבר ב„נשיאות ללא רפובליקה, רפובליקה ללא מדינה, מדינה ללא צבא". ממילא היה תפקידו בלתי אפשרי. לפי פקרדוני הגיע לשלטון מוקדם מדי או מאוחר מדי (לאחר שנוצח על חודו של קול בבחירות של 1970). עובדה היא, בכל מקום, שהיסטוריה אותו היא והגיעו „לא היה קיים כבר עם לבנוני", כדברי יוסי אולמרט בפתח המהדורה העברית. ואם יש את נפשך לדעת איך בכל זאת עברו עליו שנות הנשיאות – איך הושיט ידו לג'ונבלאט ואיך קבע שלבנון תהיה המדינה האחרונה שתחתום על הסכם שלום עם ישראל, איך התחבט עם הפלנגות ואיך התפתחו יחסיו עם באשיר ג'ומאייל עד שכמעט וראה אותו כבנו – הנה תיאורו לפניך מפי „עד כיוחס". פקרדוני הוא מי ששימש כיועצו ומי שמכהן כיום כעוזר של סמיר ג'עג'ע, מפקדם של „הכוחות הלבנוניים".

תרגום

כשלונה של אליס
הטרוריסטית הטובה/ מאת דוריס לסינג/ תרגמה מאנגלית נעמי כרמל/ מודרן קוראי כתר־ב/ 314 ע'.

הטרוריסטית הטובה היא אליס מלינגס, אשה בת שלושים ושש הנושאת נפשה לשינוי הסדר החברתי באנגליה, הנותנת ידה להבורות של טרוריסטים והכבביים, המשקיעה שוב ושוב רצון טוב לריק. היא מיטיבה לארגן קומונות לחבריה ולה (ולהתמודד לצורך זה עם הממסד הבירוקרטי), היא סוחבת כסף מהוריה, היא מטפלת בחברה ג'ספר שלבו הולך אחר בני מינו, והיא כותבת להלכאים ולמכאים חסרי ישע המצטופפים בשוליים של חוגי ההפכנים. היא מנסה למנוע ברגע האחרון פיגוע קטלני שהיתה שותפה בהכנתו ונכשלת בכך, שליח הק.ג.ב. רואה אותה כחומר רציני, בשונה מרוב חבריה, ואף־על־פי־כן ספק שהיא ניתנת כנראה ביד השירותים החשאיים המקומיים. ביקורות מפורסמות יותר ידרשו בן הסתם לבשורות ולתיות שטמנה דוריס לסינג בתוך שלשלת האירועים המרתקת של העלילה.

هكذا من الأصل

להתפקיד ממלכתי בחו"ל
הכרוך בניהול צוות עובדים גדול

דרושים

קצינים (במיל')

בדרגות סרן עד סא"ל

- דוברי אנגלית (או צרפתית או גרמנית) ברמה סבירה.
- בעלי רקע פיקודי ביחידות השדה של צה"ל. נסיון בתפקיד ניהולי – יתרון.
- מצב בריאותי טוב.

מועמדים אשר יסיימו בהצלחה תקופת הכשרה ייצאו בקיץ 1988 עם משפחותיהם לשליחות בת שנתיים־שלוש בחו"ל.
תחילת ההכשרה ינואר 1988

המעוניינים, בגילאים 27־43, העונים לדרישות יפנו בכתב לת.ד. 33232 תל־אביב מיקוד: 61331. נא ציין קורות חיים, פרטים אישיים מלאים (כולל מספר ת.ז.) ומספר טלפון להתקשרות. פונים מתאימים ייענו.

סודיות מובטחת

לחברה מסחרית
דרוש:

מנהל סניף בתל-אביב

הכישורים הדרושים:
* כושר מינהלי ומסחרי
* כושר ניהול צוות עובדים
* יכולת טיפול בלקוחות פרטיים ומוסדות.
* תושב תל־אביב

על המעוניינים לפנות בצירוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. ... ת"א
– סודיות מובטחת –

עמקינח

למפעלנו בניר צבי (ליד רמלה)
דרושים

רפד רהיטים

* מס' שנות נסיון בריפוד מגוון סלונים.
* רצוי ידע בקריאת שרטוט.

תופרים מנוסים

* בעלי נסיון בתפירת מזרונים או ציוד צבאי.

5 ימי עבודה בשבוע
תנאי עבודה טובים
נא לפנות לאגף כח־אדם טל' ...

לאופנת וגאס
דרוש
סוכן/ת
רצוי רכב
טלפון 03-825737

1. מזכירה
לניהול משרד ותאום הפקות
2. סוכני מודעות
מערכת מגזין "החקלאים"
טל': 03-203441/3, 03-287183.

קופת חולים מאוחדת

דרושה

כתבנית

לחצי משרה

בעלת ידע בהדפסה במכונת כתיבה חשמלית ובמעבד תמלילים.
המעוניינות מתבקשות לפנות למחלקת כוח אדם, רחוב ארלוזורוב 100 תל־אביב
טלפון: 03-233251.

א.א. "חדר" בע"מ
למשרדנו ברמת־גן דרושה

מזכירה

* עצמאית, נמרצת ומנוסה לניהול וארגון משרד
* בעלת נסיון של שנתיים לפחות + ידע בהדפסה
* שעות העבודה א–ה, מ־8.00–17.00 ובימי שישי 8.00–13.00

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון תעסוקתי קודם לת.ד. 1304 רמת־גן מיקוד 52113 שכר ותנאים הולמים למתאימה.
– סודיות מובטחת –

מדריכים לחוגי סיור

(לתלמידי כתות ז' – יא')

החברה להגנת הטבע

רשות שדות התעופה בישראל

לעבודה בטחונית בנמלי התעופה
אילת וירושלים
דרושים

יוצאי יחידות קרביות

בנתונים הבאים:
* לוחמים בוגרי קורס פיקוד יוצאי יחידות שדה לאחר שרות צבאי מלא.
* 12 שנות לימוד.
* פרופיל 82 ומעלה (למרכיבי משקפיים – חובה עדשות מגע רכות)
* תחילת העבודה מותנית במעבר קורס בשכר, אשר יפתח בסוף חודש יולי 87.

תנאי שכר טובים למתאימים

ליחידת מחשב של קונצרן תעשייתי
דרושים/דרושות

* ★ משרה 1/89 **מנתח מערכות**
* ★ משרה 2/89 **תוכניתן יישומים**
* ★ משרה 3/89 **אחראי סיוע טכני (SYSTEM MANAGER)**
* ★ משרה 4/89 **מפעיל**

לחברה גדולה דרושים/ות

מקדמי/ות מכירות

לעבודה באזורים ת"א, חיפה, ירושלים ובאר־שבע

לחברת אדוונטקס בע"מ דרוש/ה

מהנדס/ת תוכנה
בעל/ת מעוף

לחברה לתחזוקה חשמל דרושים:

חוטים
חשמלאים
מסגרים

למפעל גדול העוסק בייצוא
דרוש

מנהל מתפרה עצמאי

בעל נסיון מוכח בניהול צוות של כ־60 עובדים

AUREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD.

אנו עוסקים בפיתוח ויצוא תוכנה לשוק הבינלאומי
לחברתנו דרוש:

כתב טכני

לחברת יעד ברזול (1984) בע"מ
דרושה:

פקידת רכש ומלאי

דרושה
אדריכלית פנים

RS שרותי כח אדם
השרות המומלץ 1987

מחלקה טכנית

* **מלחימות/מחווטות:**
  - בעלות נסיון של שנתיים לפחות.
  - אפשרי נסיון צבאי בחילות אויר, ים, קשר, מודיעין.
  - עבודה באיזורים חולון, פ"ת, נווה עתידים.
  - משמרות ראשונה ושניה.
* **חשמלאים עוזרים/ מגסטבים:**
  - רצוי תושבי איזור ת"א.
  - בעלי תעודת הסמכה.
  - רצוי בעלי שנתיים נסיון.
* **חרטים/כרסמים צבאי גבוה.**
  - נסיון של 4 שנים לפחות.
  - עבודה באזורים ת"א, רמה"ש.
* **מאבטחים:**
  - בוגרי 12־11 שנות לימוד (לא סטודנטים).
  - יוצאי שרות צבאי, פרופיל צבאי גבוה
  - תושבי איזור רמלה לוד בלבד.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אל אני או ציפי בימים א'-ה', בין השעות 08.30 – 16.00 וביום ו' עד 12.00 עם פנקס מילואים ושני תעודות השכלה.
העובדים בחברתנו נהנים משכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים.
או.אר.אס. ככר אתרים 134, ת"א. טל. 03-202460.

בית חולים אסותא רח' קורדובה 63 תל־אביב
דרושות
* אחיות חדר ניתוח
* אחיות מוסמכות ומעשיות
* כוחות עזר

לחברה תעשייתית בבני ברק
דרושה
מעבדת תמלילים
בעלת נסיון

לאולפן לבגרות דרושים

מורים

למשרד הנסיעות רג'ואן
דרושה

פקידת נסיעות מורשה

* ידע – הזמנות, כרטיסים וכו'.
* נסיון 5 שנים לפחות במשרד נסיעות
* שליטה בשפות זרות
* למשרה מלאה – שעות מפוצלות

נא לפנות לטלפון 02-242424

און הנדסת מזוג־אויר 1973 בע"מ
דרושים
לאזור ...
... ביצוע
2. הנדסאי / טכנאי קרור
בעל ניסיון ל־3–5 שנים במתקנים גדולים
3. הנדסאי / טכנאי קרור
מתחיל
4. הנדסאי / טכנאי חשמל
בעל ניסיון של שנה אחת לפחות
* * *
מאזורי חולון בת־ים ראשל"צ
טלפון 03-961148.
דרושים
לאזור ירושלים
טכנאי קרור לרכב – בעל ניסיון
טלפון 02-720993

ORBIT ADVANCED TECHNOLOGIES LTD

- **כתב/ת טכני/ת באלקטרוניקה**

בעל הכשרה (טכנאי/ת או הנדסאי/ת) באלקטרוניקה.
שליטה מושלמת בשפה האנגלית (עדיפות לאמריקאית) ברמה של שפת־אם, כולל יכולת טובה בהתבטאות בכתב. שליטה בשפה העברית.

- **טכנאי/הנדסאי מכונות**

בעל ניסיון יוזמה ויכולת לעבודות בקורת מגוונות בנושאי צפוי, צבע, יציקות, XYZ וכד'.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 246 נתניה.

מנהל כח אדם

מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר

לפרטים נוספים:
תל־אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 יאיר צוברי
חיפה: 04-645333-4 אריה טל

לחברת אי.אס.אי
מיכשור מדעי לישראל בע"מ
דרוש/ה
מזכיר/ה

רלק חברת הרלק הישראלית בע"מ
דרוש
כלכלן מתחיל
לעבודה במחלקה הכלכלית

שטל בע"מ
למפעלנו המייצר מכונות לענף הבנייה דרושים
* מנהל מסגריה
* הנדסאי מכונות
* איש מכירות
* תנאים טובים למתאימים
לפניות טלפוניות: 03-5597146

מדריכי ירי להגנה עצמית

להברה לציוד אלקטרוני לתקשורת דרוש
הנדסאי/ טכנאי אלקטרוניקה

למפעל לטקסטיל באזור ת"א
דרוש
מנהל משמרת לילה
(משרה 1880)
לניהול צוות עובדים ופיקוח על מכונות ממוחשבות
כישורים דרושים:
- נסיון מוכח בניהול צוות של 10-20 איש.
- ידע במכונות לעבודות עדינות.
- ידיעת השפה האנגלית – יתרון.
למועמד שיוכיח עצמו בתפקיד אפשרויות קידום לאחר תקופה של שנתיים.

הסל – תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

חברת מזון גדולה ודינמית
דרושים

מנהל מכירות
★
מקדם מכירות
(בעל רכב)

לעבודה באזור גוש דן.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1258 בת־ים עבור מחלקת כוח אדם

מנהל/ת כללית
מנהל/ת כללית
יזם־ארגונית

Bordeaux
לבורדו תעשיות טקסטיל
דרושים
מנהל/ת מתפרה
אחראי/ת קו

מורים מהנדסים ומדריכים

SHARP טוקיו
דרושים/ות
מקדמי/ות מכירות

בכתב היד מן האصل: صكذا من الاصل

דירות

דירות ובתים

שיכון דן קוטג' מפואר 250 במ״ר+ גג 447234, 5520750 (16114)

באבן יהודה קוטג' 6 חדרים +מרתף 230,000 דולר טל: 03-9241235 (16101)

בנתניה למכירה פנטהאוז מקסים באזור יוקרתי צופה לים. 3 חדרי שינה+ סלון ענק+ מטבח מהודר 3 חדרי שירותים 2 חדרי אמבטיות. גינה מרפסת עם השקיה אוטומטית +טלפון +מעלית 2 שטחי חניה למכוניות בלי מתווכים 053-22756 $170,000 (7758)

דירות למכירה

באריאל דירות וילה 3, 4, חדרים לחלקן חצר ולחלקן גג צמוד תנאי תשלום נוחים וסיוע גדול במיוחד (10142) 03-245375

בגינות שומרון דירות וילה 3, 4 חדרים לחלקם חצר ולחלקם גג צמוד תנאי תשלום נוחים וסיוע גדול במיוחד (10106) 03-245375

ברמת־אביב ג' בבנין חדש דירות בנות 4 חדרים כ־110 מ״ר אכלוס מיידי 03-245375 (10038)

בצפון באזור בבניה דירות בבנין מפואר+ מעלית וחניה 03-496755 (11985)

בגבעת שרת ליד בית־שמש 4 +מרפסת 100 מ״ר בהזדמנות 052-540172 ובשבת 03-473666 (28395)

בגבעת שרת ליד בית־שמש קוטג' 6, חדש 052-540172 ובשבת: 03-473666 (28393)

דירות למכירה 5-3½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דוקטור סאוואג מציעים למכירה 4 קוטג'ים בבניה בקרית בן־גוריון חולון 3 מפלסים כ־200 מ״ר בנוי +גינה. סטנדרט בניה גבוהה. לפנות למשרדי המכירות בקרית בן־גוריון חולון טל: 5524971, 03-5526323. האתר פתוח למבקרים גם בשבת. (27652)

למכירה ברמות צהלה, ברחוב מבואות... פרטים אצל ... 03-494051, ובשעות 03-786415 המשרד 03-719730 (7175)

קוטג' מפואר 6 חדרים 280,000 בבת־גנים בפתח־תקוה למסירה מיידית 03-905918, 03-9224384 (18522) 03-9234803

בגני־צהלה ובשיכון דן וילה דו משפחתי בבניה 350 מ״ר קרקע "בית וגן" 03-496755 (12681)

תא־יפו

דירות למכירה

בשיכון ל' דירות לאיכלוס מיידי 5 חדרים וחדרי לוי אשכול 40 לפרטים חברת "אביב" (29334) 03-7512203

במגדל אשדוד ארלוזורוב פינת דרך חיפה דירות פאר 2, 3, 4 ו־5 חדרים סטנדרט גבוה בצפון הישן 03-245375 (28777)

בצפון במגדל יוקרתי ושקט 5+ מיזוג "קניון" (27202) 03-242192

עכשיו הזמן לקנות דירות 4 חדרים יפהפיות לקוטג' מלאו כניסה לשני תיים אנגלו־סכסון (23361) 03-286181

ברמת־צהלה, 4, שקטה מרווחת $140,000 אנגלו־סכסון 03-424310, 422190 (23351)

דירות למכירה 4 חדרים

בת־ים, 4 ק״ד שמונה קומות, דוד״ש +תוספת (6690) 03-7512454

במגדל אשדוד ארלוזורוב פינת דרך חיפה דירות פאר 2, 3, 4 ו־5 חדרים סטנדרט גבוה בצפון הישן (6943) 03-245375

במגדל אשדוד ארלוזורוב פינת דרך חיפה דירות פאר 2, 3, 4 ו־5 חדרים סטנדרט גבוה בצפון הישן 03-245375 (28783)

דירות למכירה 1-1½ חדרים

בפתח־תקוה דירות לאכלוס מיידי 4 חדרים ... 18 20 ... חברת "אביב" (29295) 03-751220

קבלנים מציעים

חברת אזורים מציעה בשכונת אזורים בנתניה דירות 3, 3½ חדרים לזכאי משרד השיכון, לזוגות צעירים ומכירה חופשית. לפרטים: (28965) 03-630442

בצפון קוטג' 4 בבית משותף כניסה נפרדת 5520750, 447234 (16107)

"בלב־רוטשילד" (הבית) דירות גג מפוארות גוף+ מעלית וחניה 03-449614 "ממון" (6696)

חברת מגאל בונה בחולון בקרית שרת דירות פאר 4, 5 חדרים לפרטים משרד מכירות 03-848624 03-5054539 (27736)

דירות למכירה 1-1½ חדרים

שכון

דירות למכירה

בני־הרצליה של "אוזים", הרצליה הצעירה, שכונה יוקרתית חדשה, דירות 6-5 חדרים מפוארות, מעבר... לקבלת פרטים: 050-22214 ... בין השעות 10.00-14.00 ... הרצליה הצעירה (28955)

דירות למכירה 4 חדרים

בהוד השרון במשאבים פנטהאוז מפואר +מוסך+ השקעות נמיש במשרד (20670) 052-456327

דירות למכירה 2-2½ חדרים

هكذا من الأصل

בנס־ציונה 3 חדשה בהזדמנות. גם לזכאים 052-540172, ובשבת: (28357) 03-473666

ב״נווה־הדרים" הזולה ב־בית דירות 5״ 4 חדרים, בבנין נוסף באו לבקר ב־דירה לדוגמא ... בימים א׳, ג׳, ה׳ 9:00-13:00 ... 14:00-18:00 ובשבת 16:00-19:00. טלפון באתר 03-959556 במשרדי "אלום" 03-203341. (27935)

דירות להשכרה 2-2½ חדרים

דירות גג

דירות להשכרה 3-3½ חדרים

דרום

וילות ובתים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 2-2½ חדרים

בראשל״צ, בנווה־אסתר דירות יוקרה 5״ 90,000 דולר, 5½״ 100,000 דולר, 6״ 110,000 דולר משה ויטאל גינדי, הרצל 46, לבניה מיידית בתשלומים נוחים (20417)

מיידית בבתים בבית ובן 3½ מטבח אמריקאי 4 ב.א.ק 03-876267 (10914) 16.00

חולון—בת־ים

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

ברמת־השרון ברחוב ... דירות 5 חדרים מ־87,500 דולר כולל מע״מ ופי־תוח. מסירה קרובה ... 03-627811-822 (29026)

ברמת־השרון ברחוב ביאליק דירות גג דירות 4 חדרים, בבנין חדש. "אלום" 03-203341 (28448)

באשדוד בנוים בבנין חדש מצופה אבן דירות ... נוחים 03-203341 (6604) 03-203341

בקרית בן־גוריון בחולון בבית חדש מצופה אבן דירות 3-3½ חדרים ... אי תשלום נוחים (6987) 03-245375

באשדוד בנוים בבנין חדש מצופה אבן דירות 3, 3½, 4½ סטנדרט גבוה ותנאי תשלום נוחים. 03-245375 (6634) 03-205341

דירות למכירה 3-3½ חדרים

ביבנה חנות חדשה 45 מ״ר בשכונת בן־גוריון 052-540172 ... (28483) 03-473666

למכירה/ השכרה מסעדה עובדת בכניסה לאזור התעשיה צומת אבדיה 03-769795 (27769) 03-5520914

חדרים מרוהטים

עסקים

למעבדת אופסט משוכללת ומתפתחת בתל־אביב שותף פעיל +השקעה בעל קשרים וידע מקצועי מקיף בענפי הדפוס, ההוצאה לאור, והפרסום. בערב (29005) 052-32373

משרדים

דרוש מבנה תעשיה, ק״ק מ־500 מ״ר מתאים להקמת מוסך/ מוסך קיים בתל־אביב ורמת־גן 03-216153, 03-319192 שמעון (26896)

מחסנים

למכירה חנות צילום במקום מרכזי +ציוד צילום לאירועים +מיקסר (28703) 862898

ידיעות אחרונות בשיווק טל׳ 02-224222 (28689)

דרוש מחסן ביצחק שדה/ המסגר 150 מ״ר 03-336181-5 לפנות (28216)

למכירה קו חלוקת גלידה במרכז פרנסה בשפע (28578) 03-956271

אולמות

ביקוש דירות

בראשל״צ, בנווה־אסתר, 5 חדרים, ק״ת, 90,000 דולר, חדשה. (5988) 03-959577

דירות מרוהטות

במודרים רמלה דירות 3, ו־4 חדרים בבית חדש מצופה אבן, תנאי תשלום נוחים מאוד וסיוע גדול (10054) 03-245375

במודרים רמלה דירות 3, ו־4 חדרים בבית חדש מצופה אבן תנאי תשלום נוחים מאוד וסיוע ג ול (10089) 03-245375

בראשל״צ בקרית־ראשון בבנין חדש בן 4 קומות דירות 3 חדרים מרווחות סטנדרט גבוה ומעלית 2 דירות בקומה (10026) 03-245375

להשכרה מרתף מסחרי במרכז נתניה 650 מ״ר (28821) 053-24902

מבני תעשיה

חנויות

"מיכרוזים" ארציים ובינלאומיים לכל הענפים הזהרו "מיכרוזים" 20 שנה בדרך־פ״ת 7 (28097) 03-612192

ע.צ. בנין והשקעות מציע: למכירה בחולון מבנים החל מ־250 מ״ר ועד 7500 מ״ר בשלבי בניה ברחוב המרכבה זהי סדנא 03-5051803 (10860) 03-886727

בפתח־תקוה בסמלה בשכ״ח 200 מ״ר מבנה תעשיה +כח +טלפונים 03-9241235 +חניה (16095)

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות להשכרה 2-2½ חדרים

هكذا من الاصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

פקידים/ות

להשכרה באזור בתעשיה חולון 210 מ"ר ק"ק+ סלפון+ גלריה+ כח 886727 ,5051803 (4080)

להשכרה בקרית-אריה 3600 ‎+2400 מ"ר ‎+מע־ לית ‎+חניה, רב שימושי לתקופה ממושכת (28729) 052-25048

דרוש לקניה מגרש עם בלי מבנה באזור התע־ שיה חולון ‎2500־2000 מ"ר לפנות מיום ראשון לבני 03-216204 (28154)

מגרשים

דרוש לקניה מגרש עם/ בלי מבנה באזור התע־ שיה חולון ‎2500־2000 מ"ר לפנות מיום ראשון לבני 03-216204 (27452)

מלחימות .מחווטות הכנסה ותנאים טובים יותר ב"א.ו.ת." (29009) 03-203052-3

למבקרי איכות מנוסים בשטח האלקטרוניקה מובטחות הכנסה ותנאים טובים יותר עם "א.ו.ת." (28998) 03-203052-3

לקולוסאום דרושים קציני בטחון בעלי עבר קרבי בצה"ל ידע בקרב מגע גובה מעל 1.80 מ' (28974) 03-287121-3

בחולון דרוש מתקין אנטנות ואינטרקום. עבודה קבועה (28933) 03-873632

לחודשי הקיץ! דרו־ שים/ות בוגרי צבא למפ־ עילי מתקנים וקופאיות בלונה-גל פרטים: ניסים 06-763750 כח אדם (28910)

בחורה רצינית, באזור חולון בתים בעלת ידע ונסיון בשיווק לעבודה משרדית מעניינת 03-258321 ללילה מי־ום א' (28887)

דרושה עורכת-דין לחצי משרה בתל-אביב 03-246606 03-230912 (28842)

52 ש"ח לשעה! "גולי" רקטי 9 רמת-אביב ג' (28840)

לעיתון "עולם-האשה" סוכן/ת פרסום בעל/ת כושר שכנוע, ומרץ לר־ כישת מודעות, תנאים טובים 03-283532 (26955)

מכונאי דיזל לציוד מכני, נסיון 5 שנים לפחות ‎+רשיון נהיגה רצוי מא־ זור תל-אביב תנאים טו־ בים 03-380342 (28550)

מלחימות! מלחימות! דרושות למפעל אלקט־ רוניקה להרכבה ולהלח־ מות מעגלים מודפסים תנאים טובים למתאימות 5 ימי עבודה (28475) 052-559615

לאביזון אלקטרוניקה, דרושים מסמכי אומנות. בעל כושר ממי מעולה. ‎+רשיון נהיגה עדיפות לבעלי רקע טכני (28455) 052-70248

בוגרי בי"ס מקצועי לאו־ חר שירות צבאי פרופיל 72+ לעבודה במשמרות "פ"ת ת"א ראשל"צ" הרצליה תנאי ההעסקה טובים "חבר" המחלקה הטכנית 03-221214 (28443)

מלחימות מחווטות מ־ נוסות מגורים פ"ת, הרצ־ ליה, רמת-השרון תנאי ההעסקה מעולים "חבר" המחלקה הטכ־ נית ,03-221214 (28432) 03-227109

להברת תיירות קופאי ל־ יום עבודה מפוצל נסיון 03-202708 ‎+המלצות (28234) 03-299281

לחב' המלונאי מלצרים מקצועיים לעבודות "אקסודוס" 03-237457 (28130)

1500 ש"ח נטו לחודש! משכורת קבועה לצעי־ רים/ות "עידנים" הנגב 4 תחנה מרכזית (28095)

לחברה בינלאומית למי־ דע עסקי דרושים/ות עובדים/ות צעירים ומ־ מרצים לעבודה בתחום איסוף ועריכת מידע. נדרשת ידיעת השפות עברית ואנגלית רקע ב־ נושאים עסקיים וכלכ־ ליים פניות בכתב לת.ד. 20001 ת"א 61200 לידי צ.ר. "מתאימים ימנו. (28109)

150 ש"ח ליום לצעי־ רים/ות ל.ד.ג. דיזנגוף (28089) 117 ת"א

למכבסת ויקו יבש בדי־ זנגוף עובדי קבלה עוב־ דים/ות למכבסה 03-451206 03-451787 (28059)

למנא תקשורת מקבוצת כלל מלחימים/ות מרכי־ בים/ות מחווטים/ות בעלי/ות נסיון תנאים מ־ צויינים 5 ימי עבודה (28058) 9227928

מלחימות מנוסות להרי־ זם והרכבת מעגלים מו־ דפסים למפעל אלקטרו־ ניקה בבני-ברק , דרוש נסיון קודם של שנתיים לפחות, 5 ימי עבודה 03-784212 בשבוע (27986)

מכונאי דיזל "בנזין בעל נסיון מוכח בעל 5 שנים לאחר שירות צבאי פרו־ פיל 72+ עב: ללא יזופי לאזור לוד למתאימים יינת־ נו תנאים מעולים "חבר" המחלקה הטכנית (28162) 03-221214

רתכי CO2 בעלי נסיון מוכח מעל שנתיים לע־ בודה באזור פתח-תקוה־ קרומים למתאימים יינת־ נו תנאים מעולים ‎+שכר הולם ‎+הסעות "חבר" המחלקה הטכנית (28155) 03-221214

בחורים לעבודה בלתי מקצועית (בשלוש משמ־ רות) למתאימים הסבה מקצועית במפעל תנאי שכר טובים הסעות ‎+ארוחות 03-289597 (27584)

קופאים/ות לרשת שיווק לאזורים: ת"א, רמת־ אביב, הרצליה, חולון, בת-ים וראשל"צ (27575) 03-286111

שרברב ‎+גג רשיון ג' ל־ תיקוני צנרת עבודה מיי־ דית וממושכת תנאים ושכר טובים 03-206846 (27563)

"למוסטלה-באם" הב־ שירי טיפוח ואיפור דרו־ שות יועצות יופי בכל רחבי הארץ הכשרה תינתן למתאימות. המ־ עוניינות מוזמנות לטלפן למשרדי ההנהלה בת"א 03-238804 (27547) 03-225812

מבקרי טיב בוגרי בי"ס מקצועי יוצאי צבא לה־ כשרה מקצועית במפעל לעבודה בשלוש משמ־ רות תנאי שכר טובים ארוחות והסעות (27551) 03-297840

מכונאי אחזקה ותפעול בוגרי בי"ס מקצועי לע־ בודה מיידית לשלוש משמרות תנאי שכר טו־ בים הסעות ‎+ארוחות (27504) 03-296846

ברסם קונבנציונלי נסיון 4 שנים ‎+קריאת שרטוט לעבודה מיידית תנאים טובים 03-289597 (27445)

ל"דולפין קור" עובד ל־ מיזוג אויר ברכב רצוי ידע בחשמל 9614393 (27327) 954262

פועלי ייצור למפעל פלסטיקה גדול בהרצ־ ליה (שכר ‎+תנאים) (27312) 03-286111

מחווטות מלחימות‎+ ני־ סיון למשמרת שניה, בתנאים טובים (27231) 03-5448328-9

בשכר גבוהה! מלחי־ מות/ מחווטות מנוסות למשרה מלאה, 08-473832 (27163) .03-289505

למכון שלה דרושים/ות מראיינים/ות מכל איזורי הארץ 03-228982 (27130)

דרושות צעירות יפות ואינטלגנטיות ללוי אנשי עסקים 03-294622 (27115)

מהנדסי מכונות ידע וה־ סיון בעיבוד שבבי נסיון של 5 שנים לפחות בתע־ שיה תנאי שכר טובים (27102) 03-296846

דיילות נאות למבצע פר־ סום באזור ת"א וגוש-דן (26929) 03-286111

צבעי מכונות תעשיה לתקופה ממושכת ומיי־ דית נסיון של 2 שנים לפחות תנאים ושכר טו־ בים 03-296846 (26911)

למוסד ציבורי העוסק ב־ תיירות ונסיעות דרוש מפעיל דאטה פוינט נסיון במערכת הפעלה 03-247291 R.M.S (26902)

להפצת ספרים בחנויות, דרושים סוכנים מנוסים ‎+רכב תלמידים/ות, להפצת ספרי קלטות רווחים גבוהים להתקשר בימים א' -ב' בין הש־ עות 16.00 -8.30 789227 789146 (26880)

להלם מסיק דודים מנ־ סה בתנאים טובים 03-5448328-9 (26858) 03-222171

מקידה אחראית בוגרת צבא .לעבודות משרד ידע בהדפסה במעבד תמלילים א- ב יתרון (28546) 03-497929

למפעל מזון ביבנה דרוש/ה למחלקת שיווק פקיד/ה עם ידע בהנה"ש ממוחשבת 03-256216-7-8 (28520)

להוצאה לאור דרושה פקידה עם ידע בהנה"ש, והפעלת מוד־ שב. דורית' 333044, (28478) 333040

דרושה פקידת מכירות לשעות הבוקר רצוי נסי־ ון קודם. 03-803170 ל־ (28473) מוני

לחברה בצפון תל-אביב, כתבניות אנגלית, חצי משרה 03-5461443 (28477)

למוסך מרכזי בחולון פקידה, ידע במחשב, 16.30־ 07.30. לפנות 03-5563545-6 לאומנון (28444)

לעובדות מנוסות כדאי יותר עם "א.ו.ת."! 1) מעבדות תמלילים עב־ רית/ אנגלית 2) טלק־ סיסטיות 3) קלדניות 4) כתבניות 5) מרכזניות. (29007) 03-203052-3

קלדניות דיסקטיים מנו־ סות לעבודות בוקר/ אחה"צ תנאים טובים "א.ו.ת" 03-203052-3 (28948)

לחברת יבוא דרושה פקידה יוצאת צבא רצוי דוברת ספרדית ‎+הדפסה שעות העבודה ‎18.00־ 10.00 תנאים טובים 03-338955-6-7 (28871)

מזכירה כתבנית עם נסי־ ון, מעל 24, למשרה מל־ אה בר"ג 777448 (28401)

למשרד רואי חשבון בת"א דרושה כתבנית "לגיר" מנוסה רצוי גם אנגלית עבודה במשמ־ רות. טלפון: א'- ה' (28369) 03-661231

מזכירה עצמאית למש־ רד לשרותי כח אדם. העבודה עם לקוחות ועובדים/ יום עבודה מלא. ידיעת השפה האנ־ גלית ורצויה השכלה בתחום מדעי החברה. "חבר" בן-יהודה 100 ת"א טל' 03-221214 (28293)

פקיד ראשי למחלקת מנגנון במפעל גדול 03-287817 "א.כ.א" (28692)

לחברת יבוא דרושה פקידה אנגלית חובה. 03-622671 לאילן. (28209)

מרכזנית־ פקידה מנוסה והורוצה ליום עבודה מלא "חבר" בן-יהודה 100 תל-אביב טלפון: (28179) 03-221214

כתבנית מנוסה עברית/ אנגלית למעבד תמלילים א' ב' אב' אב לעבודה מ־ יידית ‎+תנאים מצויינים. "חבר" בן-יהודה 100 תל-אביב 03-221214 (28172)

לחברת יבוא בתל-אביב דרושה. מזכירה למשרה מלאה ידע באנגלית הו־ בה 03-499057-9 (28568)

עיבוד תמלילים, כתב־ נות, מזכירות (הנהה"ש הלמדו בבי"ס "שניא" ברמת-גן 03-774931 (28138) 03-774212

מרכזנית‎+ ידע בהדפסה אחרי צבא למשרה מל־ אה (28069) 03-823853

ל"מלון תקשורת" מזכי־ רה בעלת כושר ארגון וי־ כולת ניהול משרד‎+ נסי־ ון ומבונות לשעות עבודה ארוכות 03-499588 (26983)

מנהלת משרד הדפסה אנגלית עברית (מעבד תמלילים) אנגלית טובה. לחברה גדולה בחולון (27682) 03-286111

קלדניות, מעבדות תמ־ לילים מעולות לעבודה 03-374550 בסדר צילום (27503)

קלדניות (מנוסות בלבד) לעבודה זמנית מיידית 03-282257-8 לפי שעות (27492)

מזכירה ‎+הדפסה לעבו־ דה מענינת ומגוונת (יום עבודה מלא) למספר חודשים 03-282257-8 (27486)

תמלילניות (מנוסות בל־ בד) לעבודה זמנית מיי־ דית - לפי שעות (27468) 03-282257-8

לאופנת ז. יצרני בגדי ילדים, דרושה פקידה כללית למשרה מלאה (27458) 03-812971

פקידה למשרד‎+ יבוא ידע בהשבשבת 08:30־ 19:00 14:00 -13:30 03-224310 03-225018 (27318)

פקידת שרות לחברה גדולה בראשל"צ (ידע בהפעלת מסוף תקשו־ רת) 03-286111 (27297)

מזכירה בכירה לחברת אלקטרוניקה בפ"ת (אנ־ גלית ברמת שפת אם) (27291) 03-286111

נקבנית דיסקטים לעבו־ דה מיידית לפי שעות (בוקר ואחה"צ) (27261) 03-282257-8

כתבניות אנגלית‎+ טלקס לעבודה מיידית לפי ש־ עות תנאים טובים למו־ אימה 03-295020 (27209)

לאזור חולון מזכירה עב־ רית /אנגלית רצוי ידע ביבוא לעבודה מיידית למספר חודשים (יום עבודה מלא) (27195) 03-297013

לאזור הרצליה מזכירה אנגלית/ עברית לעבודה מיידית לתקופה ממוש־ כת (26939) 03-295020

כתבניות עברית ו/או אנגלית לעבודה זמנית מי־ ידית לפי שעות (26895) 03-295020

מזכירה בכירה לחברת אלקטרוניקה בראשל"צ (הדפסה אנגלית עברית) אנגלית ברמה גבוהה (26871) 03-286111

מחשבים

משרות רבות ב-CPUS תוכנה/ חומרה/ מכירות 03-454684 (27206) 03-5461586

מורים ומורות

קיבוץ גליל-ים מחפש מחנכת לחברת נוער ל־ כיתה ט' מגורים במקום טלפון 052-548893 (27770) 16.00 משעה

עוזרות ומטפלות

מעון נעמת דמת-השרון דרושה מטפלת אחראית או 484883 ביתה (28151) 471211-2

חוק הזכויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, ארא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

טבחים - קונדיטורים

למאפיית בגטים דרושים אופים (קונדיטורים) באו־ זור לוד 08-223626 (28056) 03-346162

גזירה תפירה

לקבוצת מפעלי "גלי" למפעל האופנה בראשל"צ, דרושים נזי־ נים מקצועיים. הסעות ותנאים טובים לשורית 03-9631081 (29210)

דרוש גזרן -לניהול מחלקת גזירה, למתאים תנאים מצויינים ‎+כל התנאים הסוציאליים ‎+ביטוח מנהלים, 03-624261 03-615518 (28613)

ל"גוטקס" דרושה תופ־ רת דוגמאות למחלקת הלבשה 5 ימי עבודה בשבוע. ציוד גוזן בעל נסיון רב כל התנאים ה־ סוציאליים 03-337725 (28488)

תופר/ת מגופה, ידע בהגרלות תנאים מיוחדים!!! "תדמית" (28329) .03-722343

לבוזי"ר לקונפקציה לצי־ עירת דרושה תדמנית, בעלת נסיון 03-200378, (28201) 03-281352

דירה הרצל 119 ת"א 03-839151 מפעילה למחשב. גזירה בעלת ידע מקצועי בגזירה. תמורות מקצועיות. (28121)

למפעל אופנה לייצוא בת"א, דרושה תדמנית מנוסה למשרה מלאה תנאים טובים. (28114) 03-835154

ל"בקודי" דרושה תדמנית מנוסה לתגבולות, תנאים טובים 03-702370 (27628)

תופרות על אוברלוקי זיגזג +נסיון בעבודת תפירה, תנאים ושכר טובים 03-296846 (27546)

ל"נוטקס" בניברק דרושות תופרות מקצועיות 5 ימי עבודה בשבוע, כל התנאים הסוציאלים, הסעה מאורגנת מהבית. 03-506158, 706342 (27449)

"טיפולים" שירותי מטפלות בע"מ מטפלות מסורות לעבודה בשעות הפנאי 03-7512854 (26898)

הנהלת חשבונות

משרד המנה"ח מקבל ניהול שותפ, דוחות, משכורות ופיגורים 03-7524526 (29275) 03-427931

בגדים מנהח"ש (+נסיון בחשבשבת) לכתצי משרה 03-869148 (28675) 03-874535

"מנהלי חשבונות מנוסים בביטוח" להתאמות בין סוכנים לחברות, ולהתאמות בין חברות. מ-יום א' 03-203423 (27932) "דורט הלף"

מנהח"ש מנוסה, סוג 3 ידע בהכנת משכורות ספקים/ גבוה. לחברה גדולה בת"א (27743) 03-286111

טכנאים הנדסאים

טכנאי. הנדסאי אלקטרוניקה (אפשרי סטודנט) לעבודה אינטנסיבית בקיץ נסיון במתקני בדיקה אוטומטיים טלמון- 03-483211 לוני בונים (28856)

הנדסאי/ טכנאי מכונות נסיון בזיווד אלקטרוניקה קורות חיים לתא-דואר 43137 ת"א ליציק אילון (28852)

הנדסאי/ טכנאי טקסטיל למפעל טקסטיל גדול בחולון 03-286111 (27685)

הנדסאי מכונות ידע בדיוור אלקטרוני +נסיון 3 שנים תנאים טובים הסעות +ארוחות (27450) 03-296846

הנדסאי מכונות/ תעשיה ונהול למחלקת הנדסת ייצור למפעל גדול בראשל"צ (27371) 03-286111

הנדסאי/טכנאי מכונות+ ניסיון בביקורת טיב במתכת לעבודה מיידית תנאי שכר טובים. (27096) 03-297840

מהנדס ייצור עם נסיון בת"פ לעבודה מיידית תנאים שכר טובים למתאימים 03-297840 (26941)

שרטוט וגרפיקה

גרפיקאי/ ביצועיסט זריז +נסיון לעיתוני "אנשים ומחשבים" צוות לעניין 03-295148 (28880) 03-287560

לארגא גרפיקאי לפנות לאיזה מולד בניסן 83 מ-יום א' (28105)

שרטט מכונות אלקטרוניקה (ידני) נסיון 3 שנים לפחות במיכון ליזרי +ידע בשרטוט מחשב משעה 19.00-13.00 מאיזור חולון בת"ים תנאים טובים 03-297840 (27596)

עובדי דפוס

למעבדת אופסט משוכללת ומתפתחת בתל אביב שותף פעיל +השקעה בעל קשרים וידע מקצועי מקיף בענפי הדפוס, ההוצאה לאור והפרסום. בערב (29001) 052-32373

לבית דפוס גדול באזור התעשיה פ"ת דרושים: 1) דפס המדה ½ בעל נסיון. 2) גרפיקאי/ת/ ביצועיסט/ית בעל/ת נסיון. 03-9262369, 9231654 מיום א' לדני. (27629)

חשמל ואלקטרוניקה

לחברת מחשבים בפתח-תקוה, טכנאי אלקטרוניקה לתיקון כרטיסים 03-9243555 (28908)

לחברה לעבודות חשמל דרושים חשמלאים בעלי נסיון בעבודות חשמל תעשיה ובנין ובעלי רשיונות מעשי ומוסמך לעבודה באזור נתניה והמרכז אפשרות לעבודות בקבלנות משנה לפנות 03-614776 ליהודה (28828)

מלחימות/ מחווטות +נסיון בוויראפ וקריאת שרטוט אלקטרוני +מיקרוסקופ (לא במשמרות) ידע בהלחמות מעגלים מודפסים תנאים טובים (27464) 03-296846

חשמלאי מוסמך עם נסיון בתעשיה לעבודה מיידית תנאים טובים ושכר הולם 03-296846 (27375)

עובדי יהלומים

דרוש פועל לצנצנת עגולות אפשרות גם מ מפעל חוץ (27809) 03-7515680

ספרים/ות

דרוש נהג אוטובוס תנאים טובים 03-703296, 03-786520 לא בשבת (28284)

נהגים רשיון ג' מעל 15 טון (הכשרה לבבאות) יוצאי צה"ל לעבודה מיידית תנאים טובים (27455) 03-296846

נהג מיכלית לעבודה קבועה. באזור ת"א ונוש"דן 03-286111 (27075)

לבוטיק "נוטקס" בהולטון דרושה מוכרת מנוסה שליטה בשפה לועזית כל התנאים הסוציאלים 03-337725 (28494)

סוכן/ מחלק ליבואן מתנות וכלי בית גיל 30-25 נשוי חרוץ ודינמי ליום ארוך 03-812171 (27790)

ל"מרכזי השבוע" נציג שאפתן ומרץ תנאים מצוינים! 03-623045 (26947)

למפעל תכשיטים המתמחה ביצור ובייבוא שרשראות זהב דרושים סוכנים נסיון קודם נדרש 739062 730156 (26984)

ל"נוטקס" דרושה עובדת ניקיון לחנות, כל התנאים הסוציאלים. (27432) 03-337725

עובדי מתכת

למפעל סכסטיל בפתח-תקוה דרוש מכונאי אחזקה וקיטור (28769) 03-9230454

חרט צילינדרים +נסיון למפעל שיפוץ מנועים 03-338516 (28760) 03-9649336

ל,קידום" מסגר קונקטי. הקצוות מנוסה לעבודה קבועה. 03-222874 (27360)

חרט קונבנציונלי נסיון של 4 שנים בתעשיה +קריאת שרטוט לעבודה מיידית תנאים טובים (27323) 03-289597

מסגר מכני מנוסה (ידע בקריאת שרטוט) רקע בכרסום וחריטה לאזור רחובות 03-286111 (27287)

כרסמים מפעילי c.n.c לעבודה קבועה באזור חולון ורחובות (שכר גבוה) 03-286111 (27271)

לחברה לתכנון ולפיתוח מכונות כרסום חדש מעוניין בעל נסיון (27101) 053-59763

רתכי צנרת בעלי נסיון בריתוך צילום נסיון 5 שנים לעבודה לפי שעות שכר גבוה+ תנאים טובים סוציאלים מלאים הסעות+ ארוחות (27117) 03-297840

ל"קידום" חורטים קונבנציונלים +מפעיל כרסומת c.n.c מנוסים לעבודה קבועה כ-1800 ש"ח. 03-225545 (27046)

דרוש לחצן ברמה גבוהה למפעל מתפתח באיזור ת"א למתאימים תנאים מיוחדים 03-5460125 לא בשבת. (27764)

כוון כלים למכונות C.N.C ונסיון בעיבוד שבבי לאזור רחובות 03-286111 (שכר גבוה) (27739)

מסגר מכני לעבודה בייצור שבבי לתקופה מושכת תנאים ושכר טובים +ארוחות והסעות (27588) 03-296846

מסגר +רתך צנרת. אוטוגן חשמל לעבודה מיידית רצוי ידע בקריאת שרטוט תנאי שכר טובים 03-289597 (27566)

עובדי מוסך

מכונאי בנזין דיזל +נסיון תנאים ושכר טובים 03-296846 (27443)

שומרים

לחברת שירותי מחקר שימורה ובטחון בע"מ דרושים מאבטחים לחדרי מיון בבתי חולים באיזור המרכז משמרות ערב ולילה 03-7513894-5 (28113)

ל"סופר-סקיוריטי" דרושים מאבטחים בשעות הערב 03-5460302 (27632) 03-451628

בוסתנים

פנסיונרים לחלוקת עלונים בתיבות מכתבים כרשר הליכה חובה (28627) 03-201054

שרותי אחזקה

אחות מוסמכת לתקופת חודש אוגוסט מגורים בכפר +ארוחות שכר גבוה למתאימות (26969) 03-297840

שליחים

מפעילי ציוד מכני

פועלים/ות

לעובדים/ות ותרוצים ות הכנסה ותנאים טובים יותר עם "א.ו.ת." (28999) 03-203052-3

למפעל תעשייתי בקרית-אריה דרוש פועל בלתי מקצועי, תנאים טובים 03-9234273 (28928)

עובדי נקיון

לבוטיק ג'ווזאן בקניון איילון מוכרות+ נסיון והופעה לפנות במקום (27106)

סוכנים — מקדמי מכירות

לבלו'ג'ינס סוכן מכירות +רכב מסחרי סגור (28942) 03-822294

לפרויקט מרתק בשטח הפרסום והעיתונות אשה מכירות נמרצת, מנוסה 30+, ואינטליגנטית+ הופעה. תנאים מצוינים והכשרה. לפגישה: (28247) 03-663691

מחסנאים

מחסנאי, רצוי נסיון במחסן אלקטרוניקה 5 ימי עבודה בשבוע 03-203052-3 "א.ו.ת." (29002)

מחסנאי לאזור שירות צבאי, בעל נסיון קודם. ת.ד. 18152 תל-אביב (28663)

למפעלינו בחולון דרוש מחסנאי בעל נסיון (מפ"ט בצבא) 03-803170 למוני (28468)

ל"נוטקס" דרוש מחסנאי בעל נסיון בטקסטיל, שליטה בשפה לועזית, משרה מלאה, כל התנאים הסוציאלים (27414) .03-337725

מוכרים/ות

נגרים

לנגריה בעלי מקצוע מעולים בתנאי שכר טובים 03-772766 (27684)

לנגריה באור-יהודה דרושים נגרים ועוזרי נגרים 03-959275 03-717616 (26847)

נהגים

אשדוד

באר-שבע והדרום

הצעות עבודה

אילת

דירות

מכוניות

יגואר אי פתוח, מיוחדת, 60,000 1970 2 קריה ק"מ ראשונה, יחידה בארץ מצב כמו חדש 25000 דולר עבודה (26779) 03-5465242

אאודי

ביקוש עבודה

חיפה

דירות

דירות להכירה 3-3½ חדרים

נתניה

בנה"פולג נתניה בבנין חדש מצופה אבן דירות מרווחות 3 ו-4 חדרים ותנאי תשלום נוחים וסיוע גדול 03-245375 (7015)

חוזרים לעתונות טובה — דבר

הלוח הכללי בשבילך ובשבילי!

صكنا من الاصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

חוק הזדמנות שווה בעבודה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לקרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

קאדילאק ליםוזינה 1973 ארוכה מיוחדת, מ' מוזגת, חשמלית, אוטומטית+ סלון מאחור 051-891983 ובשבת 051-891627 (28574) 051-32649

קטלס סופרין בורגהם 1979 +6 2 דלתות 1982 08-232183 +8 תוספות (27913)

קורסה 1.2 אל.אס 87 5 דלתות +תוספות 055-96627 (27421)

ג'י.אס.אי. פאלאס 83 שניה בהזדמנות ובבית 7514663 (26170) 762994

סימקה-קרייזלר

1100 סטיישן 1975 בגד' צב טוב 2700 ש"ח (26176) 03-483551

פולקסוואגן

גולף 1500 /5 אוטומטי 1982 23,000 ק"מ, חד־שה להלוטין אפשרות הולפה באמריקאית, מ' מוזגות וזולה, 052-556349 (27630) 03-7519192

בהזדמנות! גולף ג'י.טי.אי. 84 יפיפיה. +מזגן +ג'נטים +ג. נמתח, 03-452815 (27573) 03-941327

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סובארו

סובארו ג'אסטי 85' 1000, שמורה, אמור מי־טל, 4 דלתות (28666) 03-353160

הגן על עצמך מפני כדר דים וסכנים רבים נפוי. ת ואמרו- מגן נחושתו. 03-476177 (28481) 052-451222

טורבו 86 אדומה ראשו נה כל התוספות 06-792756 06-790410 (26592)

מרצדס

דלתא

וולבו

לנציה

מיני-מינור

מסחריות

מיניבוס מרצדס 309, 85 מפואר + מזגן, 06-980113, 06-980419 בערב ביום 06-989285, 06-989426 (28895) 06-980090

טלבוט

טנדרים

ג'יפים

דייהטסו

ב.מ.וו.

אלפא רומיאו

אינוצ'נטי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

הלוח הכללי
ידיעות אחרונות
הלוח הנפוץ ביותר
דבר ראשון בבוקר

טרנספורטר 86 דיזל ראשונה 06-790410 06-792756 (26644)

פורד

פיאסטה 1100 1984 ראשונה מצב מצויין 051-36211 (26680) 052-547514

סיירה 1300, אל.+ מזגן 87, בין 03-650131 9.00-16.00 (לא בשבת) (26650)

אריקה 5/ 1300 אל 1984, ראשונה+תוספות (26482) 03-849783

פיאט

פיג'ו

504, 1800, אוטומטית 1981 +מזגן חדש בבר־קר: 055-24334 בערב: 055-35497 למוטי (28100)

אוטומטית 1984 505 במצב מצוין לא בשבת (27656) 03-394220

305 ג'י.אל 1300 סוף 1982 ראשונה +תוספות (26491) 03-843318

רנו

רנו 25, ג'י.טי.אס. 2000, 1986. בעבודה 03-250041/3 בשבת (28528) 03-318260

אופנועים וקטנועים

חדש ובלעדי ל"חיים אופנועים"!!! התקנת מערכות אזעקה עם או בלי שלט. מערכות לני־תוק הצתה, התקנת צופרים. למעוניינים בה־דגמה ובהדרכה נא לק־בוע תור. 03-372476 (26734) 03-381940

ביקוש רכב

חלפי רכב משומשים

"יהושע" חלקים משומ־שים, קניית רכב לתיקון ולפירוק 03-370249 (28268)

הצעות עבודה

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

וידיאו טייפ

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

הלוואות לשכירים עד 2000 דולר תל־אביב 03-623278 03-622042 חיפה 03-623279 (29195) 04-535795

הלוואה מיד אצלך ביד ל־עובדי בטחון חינוך ושי־רותים. 03-456565 03-543202 (29122) 052-543202

התזר אותה בקלות הל־וואות לשכירים ולעובדי מדינה בתנאים נוחים נא לפנות "לאדם השקעות" אבן־ספיר 1 פתח־תקוה (28555) 03-919181

מועדון אשראי ארצי! הלוואות לשכירים בסני־פים ת"א: 03-291940, פ"ת: 03-904913 (27835)

הלוואה ללא ריבית! 900 - 1,800 ש"ח 03-725972, 03-726526, 08-222147, 08-242959, 04-665774 (27480) 02-234845

חקלאות

למכירה חממת שושנות, מקור לפרחים גדול ורע־נים 06-399919 (28822)

מומחה לגידול עופות ל־פיטום (+הוכחות) מעוני־ין בהצעות בארץ או בח"ל 055-73113 (27498)

טרקטורים

למכירה: פרגוסון 250 1985 300 שעות בצת 04-968037 (29226)

טלוויזיות

בתי כנסת

סירות

ספורט בורד דגם ח' מ־נוע מרקורי 70, (27214) 06-722247

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

ריפוי והרדיה

זיפות גגות

מכונות שטיפת כלים

מנעולים וכספות

פוליש וניקיון

אסטרולוגיה

מחשבים

עתיקות

חברת מצא?מרכז ארכי־אולוגי מקבלים. תומר ארכיאולוגי ומטבעות עתיקים למכירה המומ־חית. המיוחדת דוברת, טלפון 03-856243 עד ש־עות מ' 15:00 עד 23:00 ומ' 11:00 (28164) 20:00

ציוד משרדי

ציוד תקשורת

ציוד בניין

ציפוי אמבטיות

צילום

קיט ונופש

בתי אבות

קוסמטיקה? / הלבשה ובגדים

קופות רושמות

קוסמטיקה

אותיות דביקות

שרותים

בת זוג

בן זוג

הכרויות

שוק המציאות

ירושלים

הצעות עבודה

כלי נגינה

למתכנת אריאל דרוש פרסום/ הדפס בעל ידע ביצוע בכלל סח לפנות ביום א' 03-9366618 03-9366181

א. חדד בניה אדריכלים מהנדסים בית חדש ה אדריכל/ית נסיון 3-5 03-910764 03-911644

מ. בן גיאת ובניו
חברה להנדסה ובנין בע"מ
דרושים
לעבודות בכל חלקי הארץ
מהנדס ביצוע
★ בעל נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות ביצוע.
★ בעל רכב.
מנהל עבודה
★ בעל נסיון של 7 שנים לפחות בעבודות ביצוע.
לראיון להתקשר לטלפון:
02-661132 02-661131

לנמל התעופה בן־גוריון
דרושים
בחור"ם
בעלי עבר פיקודי
לאחראים על פיקוח
★ עד גיל 35 ★ מגורים בגוש־דן
★ ידיעת השפה האנגלית ★ 12 שנות לימוד
★ העבודה מיועדת בעיקר לסטודנטים.
למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים
תתקיים ועדת קבלה בנמל התעופה בן־גוריון,
בבנין הטרמינל קומה ג', חדר 329
ביום שלישי 30.6.87 שעה 13.00
נא להצטייד בפנקס מילואים ותעודת שחרור

U-MAN®
עבור אחד מלקוחותינו, מפעל גדול ומצליח לייצור ושיווק בתחום האריזה, דרושים
מנה"ח ראשי/ת
לעבודה באזור באר־שבע
בעל/ת נסיון בניהול עצמאי של הנה"ח בחברה תעשייתית. לתפקיד אחראי ביותר. נסיון בהנה"ח ממוחשבת, כושר הפעלת צוות עובדים ויכולת לעבודה עצמאית - הכרחיים. אתגר רב ותנאים טובים למתאים ה. מיטרה 1 898.
איש מכירות
לעבודה באזור המרכז
בעל נסיון מוכח במכירות - רצוי בענף האריזה. לתפקיד בעל עניין ואתגר רב, עם אפשרויות לשכר גבוה במיוחד. לבעל רכב מסחרי - יתרון. שכר בסיסי + עמלות והוצאות רכב למתאים. מיטרה 2 898.
לפנות לדניאלה - טל. 03 297741.
סודיות תשמר בקפידה.

מכון אדם
יועצים לכח-אדם
עבור לקוחתנו
חברה יצרנית גדולה ומתקדמת
בתחום הטכסטיל
דרוש
מנהל ייצור
התפקיד כולל:
ניהול צוות עובדים גדול, אחריות על ביצוע תוכניות הייצור, טיב המוצר ותנועת חומרי גלם.
המועמד:
בעל נסיון קודם בתפקידי ניהול בתחום הייצור, בעל רקע וכישורים בתחום הטכני, עדיפות לבעל השכלה הנדסאית.
מקום העבודה: אזור הצפון.
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם למכון אדם, פינסקר 12 תל־אביב 63421.
סודיות מובטחת

לחברה בינלאומית
מסחרית
דרוש בתל־אביב
מנהל סניף
הגדרת התפקיד:
★ אחריות כוללת לתפעול שוטף של הסניף.
★ ניהול צוות גדול של עובדים.
★ ביסוס והרחבה של מערך השיווק והמכירות.
★ ניהול מו"מ עם ארגונים ומסודות.
הכישורים הנדרשים:
★ כושר ניהול וארגון עצמאי.
★ יכולת מכירה מוכחת.
★ יחסי אנוש מעולים.
★ יכולת התמודדות עם מצבי לחץ.
★ עדיפות לבעלי נסיון בחברות עם אוריינטציה עסקית־שיווקית.
למועמד המתאים אפשרות קידום ותנאים טובים.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 551 תל־אביב.
סודיות מוחלטת מובטחת

صكنا من الأهل

هكذا من الاصل

קסטנר על־פי ג'ים אלן/ יעל גורי, לונדון

מסע אל ה"אבדון"

"פרשת קסטנר" וספיחיה אינם נעלמים. השבוע התכנסו בשפיים ניצולי עסקת הרכבת שעשה ד"ר קסטנר עם הנאצים, התיאטרון הקאמרי העלה השנה את "קסטנר" על הדילמה שבעשיית עסקים עם השטן ובלונדון סוערות הרוחות בעקבות אי העלאת המחזה "אבדון" (ג'ים אלן). אלן מניח שתי הנחות: המנהיגות הציונית שיתפה פעולה עם הנאצים, וכיוון שכך ראתה ביהדות הונגריה קורבן פוליטי הכרחי להקמת מדינת ישראל. עשרים וארבע שעות לפני הצגת הבכורה החליט ה"רויאל קורט" לא להעלות את המחזה. מה גרם למנהלי התיאטרון לשנות את החלטתם? האם היה זה ההיסטוריון מרטין גילברט?

בפינה ב"הייד פארק" ליד אגם סרפנטיק יש מצבה לזכר קרבנות השואה. שני סלעי גרניט אפורים. על האחד חקוקות מלים ממגילת איכה: "על אלה אני בוכיה פלגי מים תרד עיני על שבר בת עמי". לפני זמן מה נתגלה כי אלמונים חיללו את המצבה. הם כתבו לרוחבה בלבן את המלה "Perdition". "אבדון" – הוא שמו של מחזה שעורר כאן סערת רוחות גדולה. מעט ממה שהתרחש נודע בישראל. בימים אלה מתנהל משא ומתן להוצאת המחזה כספר. אילו לא חוללה המצבה, יתכן שהמחזה היה נשכח. אינני בטוחה. עצמת התגובות שעורר היתה חזקה, יתכן, מכדי לשכוח. העובדה שהאלמונים בחרו דווקא במלה זו מעוררת שוב שאלות קשות ומעלה באוב רוחות רעות. עיתון של קבוצת שמאל קיצונית באנגליה "מפלגת הפועלים המהפכנית" כתב על התקרית: "היות המלה שנכתבה על המצבה היא PERDITION יש להסיק מכך שהאלמונים ביקשו להסב את תשומת הלב למחזה שעסק בקשרי הציונות לנאצים. אבל היות המתנגדים להעלאת המחזה

סקוט: שמע, לו היתה הברירה בידך, היית עולה לרכבת ההיא?
גרין: (בחיוך) התנגדות. השאלה אינה לעניין.
סקוט: אני חושב שהייתי עולה.
גרין: ומה בדבר האלפים שנשארו שם?

אינם אנטישמים בשום פנים ואופן, לא נותר אלא להניח שמקורו של הונדליזם הוא בציונים עצמם. הם אינם בוחלים בשום אמצעי להכפיש את שמו של כל מי שמעז לפקפק ולהטיל ספק בציונות." האשמה זו וכל העומד מאחוריה מכפרים מעט בסיפורו של ליקוי מאורות.

לבחזה שתי תימות מרכזיות, האחת היא טענתו של אלן ג'ים, המחזאי, שהמנהיגות הציונית שיתפה פעולה עם הנאצים, והשניה הסמורה בראשונה – 'הציונות' הקריבה את יהדות הונגריה – קרבן פוליטי הכרחי לייסודה של מדינת ישראל. המחזה בנוי כ"דרמה של בית משפט". הזמן, 1967, בבריטניה. דוקטור ירון, יהודי הונגרי, תושב ישראל לשעבר שהיגר לאנגליה, תובע צעירה בשם רות קפלן, שאף היא ישראלית שהיגרה לבריטניה, על הוצאת דיבה. רות קפלן פירסמה מאמר ובו מואשם דוקטור ירון בשיתוף פעולה עם הנאצים בהונגריה. למרות שמחזהו של אלן מתבסס בבירור על "משפט קסטנר" הוא מזכיר זאת רק בסוף.

המחזה עבר גלגולים רבים. לראשונה הציע אותו אלן לתיאטרון במאנצ'סטר והנהלת התיאטרון, לאחר ששקלה והתייעצה עם ההיסטוריון מרטין גילברט, החליטה שלא להעלותו. מאוחר יותר יטען אלן שזו היתה חוליה ראשונה בשרשרת, בקשר שקשר עליו "הלובי היהודי". אחר־כך הוצע המחזה לתיאטרון "הרויאל קורט" בלונדון. כשנה עברה עד שהוחלט להתחיל בהפקה. מרטין גילברט הזהיר את מנהל התיאטרון, מקס סטפורד קלרק, שהמחזה רצוף עיוותים וחצאי אמיתות ואמר: "הבעתי דעה שאינה משתמעת לשתי פנים שהמחזה הוא עיוות מרושע של העובדות". סטפורד קלרק פנה לאלן וביקש לתקן את הטעון תיקון, אלן הכניס שינויים במחזה ומקס סטפורד קלרק אמר אז: "המחזה עבר שינויים. כל ביקורת שתמתח עליו מעתה והלאה יסודה בהבנה ופירוש אישיים – ואלה הרי הם תחומה של האמנות". גם סטפורד קלרק וגם מייקל הסטינגס, מנהלו הספרותי של התיאטרון, תמכו בהעלאתו. הסטינגס אמר שהמחזה טוב מאד, מרשים ומרגש. כ־24 שעות לפני ערב הבכורה, החליט ה"רויאל קורט" שלא להעלות את המחזה. מה גרם למנהלי התיאטרון לשנות החלטתם? מדוע חיכו עד לרגע האחרון? מדוע רצו במחזה מלכתחילה? ביטולו הדרמטי בערב הבכורה גרם לסערת רוחות. העתונות המקומית פרסמה מאמרי מערכת ועשרות מכתבים, מהם מגנים ומהם מברכים, אותם המבקשים להעלות את המחזה על מנת שיוכלו לשפטו בעצמם ואלה שזעקו בשם חופש הביטוי. שאלות יסוד אנושיות – עלו ודרשו מענה.

אנסה לגעת בחלק מהאירועים והתגובות, אניח למחזה לדבר, לג'ים אלן, לקן לוץ' – במאי המחזה, למקצתם מן הקולות שהגיבו, להאיר כמה זוויות באפילה הזו.

ג'ים אלן הוא איש השמאל הקיצוני באנגליה, מרכסיסט. הוא רואה עצמו כתובע דמם של היהודים, אביר הצלב של יהודי הונגריה. בלהט הוא מצהיר שחשף את האמת, שהסיר את המסווה וגילה את הנרגריה. אלן לוחם בזעם נגד המכנים אותו אנטישמי. הוא טוען להפרדה מוחלטת בין שנאתו התהומית לציונות, לבין אנטישמיות. להיפך: הוא מגן על היהודים מפני הציונות. "ארץ ישראל היא המקום המסוכן ביותר ליהודים. מלכודת מוות", הוא אומר. הוא רוצה להתריע, להגן על היהודים מפני מדינת ישראל, "ההקבלה בין אנטישמיות לאנטי־ציונות", אומר אלן, "הוא אמצעי ציוני לדיסקרדיטציה של כל מתנגדיה של הציונות". "להאשים מתנגד ציונות באנטישמיות הרי זה כמו לומר שכל אנגלי המתנגד ל"חזית הלאומית" – (קבוצת ימין פשיסטית באנגליה) הוא אנטי בריטי..." בראיון לעיתון ה"במה" מבטא אלן את המלה ציונות כיריקה. בראיון עמו לערוץ מס' 4 הוא מרסן בקושי את איבתו ולפעמים היא עולה ומגיחה ומאבנת את הצופים בו. במאמר לעיתון ה"במה" הוא מתאר את פרופסור מרטין גילברט במלים "המקור העיקרי לזיהום" וממשיך: "גילברט זחל ועלה והגיח שוב..." במחזה ובראיונות התחומים מטשטשים. אלן מדבר על היהודים. הלחץ היהודי, הלובי היהודי, מי הם איפה היהודים של אלן? קשה מאד, מכאיב, למצוא את הציונות ומדינת ישראל מצד אחד של המתרס ואת הלוחמים למען חופש הביטוי בצידו השני. החברה בתוכה מיקמו המקטרגים את ישראל מסמרת שיער ויש תחושה של חוסר אונים מוחלט. קשה לדעת מאיזה כיוון תפתח הרעה. המתקפות באות מכיוונים צפויים ובלתי־צפויים. ג'ים אלן רוצה להגן על היהודים מפני מדינת ישראל. ומי יגן על מדינת ישראל מפני ג'ים אלן?

"אבדון" והמאבק הצ...רי סביבו מעלה שוב את הבעיה הסבוכה של חופש הביטוי, גבולותיו, משמעותו. מתי מתחילה המלה "חופש" לאבד את משמעותה, באיזו נקודה חדל המנגנון להגן ומתחיל לתקוף ולפרק הגנות. כמו מצעד הניאו־נאצים בפרבר סקוקי בשיקאגו, המחזה הופך את חופש הביטוי לחרב פיפיות, נותן מרחב למאיים על חירותם של אחרים – חירות מפחד וחלומות רעים. במכתב ל"גארדיין" מצטט לארי אדלר מדברי אוליבר וונדל הולמס, שופט ביהמ"ש העליון בארה"ב שאמר ב־1919: "עלינו להלחם ולהתנגד לכל נסיון להגביל ביטויין של דעות שאנו מתעבים ומאמינים שמוות טמון בהן. הטוב האמיתי יושג ע"י חופש מוחלט וחילופי רעיונות". מכתב אחר ל"גארדיין" אומר "לעורר ויכוח, הרי זה אחד התפקידים החשובים ביותר לתיאטרון. אם אינו עושה זאת, מהי זכותו להתקיים. חברה שאינה מניחה לתיאטרון לדבר, אינה ראויה לתיאטרון". מייקל הסטינגס, מנהלו הספרותי של התיאטרון, בראיון ל"גארדיין": "המחזה הוא יפה, ובעל עוצמה והנושא חייב להחשף למרות שיש להניח שאנשים מסויימים יפגעו". בכתבה ב"טיימס" נאמר, "הרויאל קורט ידוע באומץ לב אמנותי. במשך 30 השנה האחרונות לחם ללא לאות בצנזורה... תמיד בקו החזית..." וממשיך ואומר שהיה עליהם להלחם ולהעלות את "אבדון".

ה"רויאל קורט" הוא תיאטרון טוב מאד, דינמי, מעז. הוא ידוע כ"תיאטרון של מחזאים". רבים וטובים כגון אוסבורן, הרולד פינטר, ג'ון מורטימר, אלן אייקבורן, אן דוולין ורבים אחרים, קיבלו בו תמיכה ועזרה והעלו על בימתו את מחזותיהם הראשונים. תפיסות חדשות ומעניינות בבימוי, בעיצוב וכתיבה נתגבשו בו. תיאטרון אמיץ שהעז להעלות מחזות רבים שנויים במחלוקת, תיאטרון שאינו ירא מהתרסה,

קסטנר. דרמה ללא סוף

ממחלוקת, מערעור המימסד ופריצת גבולות. מקס סטפורד קלרק ומייקל הסטינגס רצו להעלות את המחזה כי ראו בו מחזה נוסף המגלה אמת שהוסתרה, המגן על חסרי הישע, על הפגועים – מפני השכחה... הציונות עמדה למשפט ב"רויאל קורט".

בדמות בית־דין, הופך הקהל לשופט. כקהל צופים אנו אוספים ראיות, מביטים בפני העדים, קשובים לניואנסים ופוסקים דין. זהו המשחק הדרמטי בז'אנר הזה ומידת הצלחתו תלויה במעורבות שהוא מעורר בצופים וברצונם להגיב. קהל אנגלי ממוצע, המכיר את ה"רויאל קורט", היה בא למחזה מתוך ציפיה לעמוד מול אתגר חושי ואינטלקטואלי, גינות, בלתי משוחד ופתוח לכל. המחזה אמור היה להפתח ב־THEATRE UPSTAIRS, סטודיו קטן בקומה השניה של התיאטרון בחדר קטן ואינטימי המכיל קהל של כ־40 איש. דרוך וקשוב. האורות כבים, סקוט, סנגורה של רות קפלן וגרין עוזרו, נראים מכינים עצמם לפתיחת המשפט.

"סקוט: איזה אידיוט כתב על החלון האחורי של מכוניתי "ממזר אנטישמי" או השארתי אותה בבית ונסעתי ברכבת... (צחוק ניגוח של השניים) אולי כדאי להזכיר למושבעים שגם אתה יהודי.
גרין: בהחלט, אעשה זאת.
סקוט: שמע, לו היתה הברירה בידך, היית עולה לרכבת ההיא?
גרין: (בחיוך) התנגדות! השאלה אינה לעניין.
סקוט: אני חושב שהייתי עולה.
גרין: ומה בדבר האלפים שנשארו שם?
עברו מספר דקות.
גרין: אנשים רוקדים היום ברחובות תל־אביב, חוגגים את הנצחון על הערבים.
סקוט: לא עוד "סבון"?
גרין: לא בועטים בנו יותר.
סקוט: אולי בלי אנשים כמו ד"ר ירון לא היתה קמה מדינת ישראל ואז לא היה לכם מה לחגוג...אני מנסה להבין ממה הוא עשוי האיש הזה.."

הלוואי ויכולתי לתרגם את המחזה כולו, על האיפוק שבו הבנייה לאט: "יש פתרונות. כבל אדם, ד"ר ירון, אבל לא כל קבוצת אנשים המתיימרים להיות מנהיגים יסכימו לשמש כלי לרצח המוני...": 12,000 יהודים נלקחו מדי יום לאושוויץ. המומים, מבולבלים, הם צעדו אל הרכבות ומנהיגיהם עמדו מן הצד, שלובי זרועות והניחו לזה לקרות": "כשהתחיל הפתרון הסופי החל מבצע הצלה של החומר הביולוגי הטוב ביותר – החלוצים. הנוער הציוני, אלה שסייעו לבנות את מדינת היהודים. אותם רציתם להציל וכך שיתפתם פעולה עם הנאצים. בלא סיועכם לא יכלו הנאצים לבצע את זממם" "היהודים מתו מוות נורא והציונים בתוך שכך יהיה, הכל – ורק לא להתפשר על התיישבות במקום אחר...": "הציונים נזקקו לקלף מיקוח ולו היתה נוצרת הפרדה בין בעיית היהודים ופלשתינה, היתה אהדת העולם והלחץ הבין־לאומי נחלשים. ההנהגה הציונית ראתה בהקמת מדינת ישראל את החשוב מכל. כל גורם אחר, אפילו חיי אדם, היה משני..." "הציונים חשבו ששפיכת דם יהודי תחזק את תביעתם למדינה יהודית אחרי השואה. המטרה היתה יסוד מדינת ישראל. הציונים היו מוכנים להקריב את יהדות הגולה...הם פתחו במגעים סודיים עם הנאצים בטענה שאף הם מאמינים בעליונות גזעית. הציונים היו היהודים האהובים על היטלר".

"המנהיגות היהודית ירדה על ארבע, כנועה, מתלקקת, מתגוללת, לרגלי הנאצים".

"ראשי המועצה היהודית בגטו סקלט חשפו את מקומות המחבוא של היהודים וערכו לאנשי הס"ס מסיבה. כ־2000 נשים, גברים וטף שכבו בשורה ליד מסילת הרכבת והאזינו לקולות הצחוק, המוזיקה והשירה בעודם מחכים לרכבת שתובילם לטרבלינקה..."

"סקוט לד"ר ירון: הרגעתם וכזבתם והכבשנים המתינו, האם כל זה היה כדאי? לשלם בחייהם של חצי מיליון יהודים את מחירה של מדינת ישראל?
ירון: כבשנו את כאבנו, היינו מוכרחים.
סקוט: (בלעג) העקרונות האכזריים של הציונות!
ירון: יש לשפוט כל מעשה על־פי התוצאה הסופית. המטרות ההיסטוריות אותן הוא משרת."

אלן לא חשב על דמויותיו כעל בני אדם. הדמויות שטוחות, ללא פנים. במחזה אין להם ואין כאב אמיתי. ביטוי הזעם היחיד שהדמויות מרשות לעצמן הוא הטחת אגרוף בשולחן. אין בכי תנוק ואין אבדן עשתונות. והיהודים עוברים מיד ליד, כטיעון, כבסיס להליך משפטי ואלן מוכר אותם בזול. אלן רוצה להאשים את

גרין: אנשים רוקדים היום ברחובות תל־אביב, חוגגים את הנצחון על הערבים.
סקוט: לא עוד "סבון"?
גרין: לא בועטים בנו יותר.
סקוט: אולי בלי אנשים כמו ד"ר ירון לא היתה קמה מדינת ישראל ואז לא היה לכם מה לחגוג...

הציונות בבגידה וכל האמצעים כשרים. אין חוקים וכללים ואלן נוגע שוב ושוב בפצעים, בוחן ובודק. בשפת הדמדומים שבין השפיות לטירוף, פוסע אלן בפסיעות גדולות, מסתכל מבחוץ, ללא נשימה עצורה, ללא זהירות, הוא אינו מודע למורכבות ולסיבוכים. מלך גם ממית ומחייה.

באמצעות דוקטור ירון ועורך הדין שלו, לאוסון, מביא אלן טיעונים בשמה של הציונות, להגנתה. לרגע נדמה שאולי יהפוך אלן את המחזה לאמיתי, דברים שצפוי שיאמרו בזכותה של הציונות נאמרים מפיו של ירון. אלא שאלן יוצר נקודת תפנית. בסופו של המחזה מסתבר שד"ר ירון שיתף פעולה עם רות קפלן כדי לצור משפט ראווה השנים תכננו בקפידה כל פרט, כל מלה שיאמרו כדי לחשוף את האמת. קסטנר מעמיד עצמו לדין דרך גרינוולד. אקט של הכאה על חטא, תרסה נוצרית. ירון רוצה במשפט כדי להיטהר. הנאשם הודה באשמה ורוצה שקהל הצופים, העולם כולו, יידה בו אבנים. רכון ראש הוא מוכה לגרדום מוסרי, מייחל לו. יהודה איש קריות מוכה בנשימה עצורה לסופו. ירון קורא לבית המשפט "תא הוידויים שלי". הוא מרמז לצליבה, רוצה לחזור לחיק האלוהים, באמצעות היטהרות אותה ישיג בהרשעתו: "אני מתכב את סקוט. אני מרגיש כאילו פילח את גופי בחנית".

"סקוט: מדוע עשית זאת...תרסה? חזרה בתשובה?
ירון: מאוחר מדי להתחרט, מר סקוט.
סקוט: לטהר עצמך? מעין סירוס עצמי?
ירון: זה רק חלק מזה. לא די היה להסגיר עצמי.
סקוט: היית זקוק לקהל?
ירון: הייתי זקוק לגזר דין."

הקהל בבית המשפט בתוך הקטן ב"רויאל קורט" רואה נאשם שהודה באשמה. מכאן אין עוד צורך להמשיך. כל דברי ירון בבדיקת קיומה של מדינת ישראל מהדהדים כריקים מכל. הוא אינו מאמין בהם ואם אי פעם האמין, עתה הוא, מחכה לישועה רכון ומכה על חטא. כך נשמטת הקרקע מתחת למלים שהיו שיכולות לגרום לקהל לחשוב, להבין ולגעת בכאב של בחירה בלתי אפשרית. דוקטור ירון הודה באשמה ועמו הציונות כולה.

סקוט: מעולם לא היה מצבם של היהודים טרגי יותר. אחרי כל הקורבנות והסבל, ישראל הוא המקום המסוכן ביותר ליהודים לחיות בו. אתם עומדים בפני איום מתמיד. אם תובסו, זה יהיה סופכם. ההיסטוריה שלכם צריכה היתה ללמד אתכם לקח. מדינות ערב יכולות לספוג תבוסה. אתם לא. הפיתוי למלחמה אטומית יגדל, ומה אז? שואה נוספת? ממוחשבת? נקיה, יעילה... היית צריך להשאר באירופה ד"ר ירון..."

קן לוץ, הבמאי, הגן על המחזה בלהט דומה בעצמתו ללהט הגנתו של ג'ים אלן. לוץ, אף הוא מזוהה עם השמאל הקיצוני, עבד בעבר עם אלן וביים שניים ממחזותיו לטלוויזיה: "ימים של תקוה" ו"הלהבה הגדולה". הוא במאי לוחם, מעניין ושנוי במחלוקת – ארבעה סרטים דוקומנטריים שעשה נאסרו להקרנה בבריטניה. סרטיו, כמעט תמיד, הם בעלי מסר חברתי ברור מאוד, לעיתים אף בוטה. בראיון ל"ניו סטייטסמן" אמר לוץ: "קולם של יהודי הונגריה הושתק או והוא מושתק עתה". בדברו בעצם על ביטול המחזה הוא אומר: "מדובר כאן בקבוצה פוליטית, שהשתמשה בכל אמצעי אפשרי, דרך השפעתה בעתונות ובכלל כדי למנוע את הצגת המחזה ולא לאפשר דיון בעברה הפוליטי". אנשים אלה מעודדים את האנטישמיות שהם מנסים למנוע. הציונים אינם יכולים לדבר בשם העם היהודי. הציונות היא רק נטיה פוליטית...

"בהשואה לשתיקתו של הקונגרס היהודי, בזמן השואה והצורה שבה השתיק כל גילוי על זוועותיה, נראית עתה פעילותם להורדת המחזה שוצפת ושופעת... ג'ים אלן לא רק חושף שוב את הבגידה שבגדו המנהיגים הציונים ביהדות הונגריה אלא את העובדה שהציונות מספקת רציונל אידיאולוגי שמנחה בגידה זו ורבות אחרות... האם יהיה זה לא הוגן לומר שאלה הלוחמים נגד המחזה הם המקבילה בת־ימינו לאלה שעלו או על הרכבת ויצאו?"

ברנרד לוין, במאמר ל"טיימס" אומר שיתכן "שבכל זאת היה צריך להעלות את המחזה. עתה, הוא אומר, יאמינו אנשים שקבוצת יהודים "השמידה ראיות" מכיון שחששה מחשיפה. הם יאמינו שזה היה מחזה נפלא, כתוב היטב, שטמן בחובו אמת אדירה כזו שגרמה לקבוצת הכוח היהודית להביא לביטולו ..." באנגליה, הלוחמת תדיר בגילויי גזענות והשתקה, ייתכן שראו בביטול המחזה צעד לא דמוקרטי. העובדה, שבישראל הנושא הוא פצע פתוח אינה מעניינת את המקטרגים. אלן אינו מעוניין כלל לדעת את שקורה סביב הנושא בארץ. היו גם תגובות אחרות: במאמר מערכת ב"גארדיין" נכתב בתחילת השתלשלות העניינים: "ה"רויאל קורט" לא היה מעלה מחזה המאשים את ראשי שבט היורובה במערב אפריקה בסחר עבדים". מבקרת הספרות של ה"ניו־סטייטסמן" תהתה מדוע לא זכאים היהודים למידת ההגנה לה זכאים מיעוטים אחרים באנגליה.

קטונתי מלהבין את שהתרחש או. אני יודעת שהנושא טעון בזעם ובכאב, מכירה את ההאשמות והשיפוט המר. זהו סיפור "רשומון" קשה מנשוא. אין ספק שיש צורך להבין ולבדוק שוב ושוב, אבל יש משהו שקשה לשאתו באופן בו עושה זאת אלן. כשלונו כמחזאי אינו בשל חוסר מיומנות. הוא חסר כאדם: אין בו אהבה והוא אינו קשוב למה שמעבר למילים. הוא מפתח מתהום האפור, מן הלא ידוע. שייקספיר דיבר על "חלב הנדיבות האנושית". בלעדיו, נכתב מחזה שטוח, מר, גבישי וקפוא.

"עסק משפחתי קטן". קומדיה חדשה ב"נאשיונל"/ דליה שרון, לונדון

בעניין הזה אין פשרות

האם גניבת מהדקים ממקום העבודה היא עניין לא מוסרי? אלן אייקבורן ("עסק משפחתי קטן") מטפל בבעיית רוחב יריעתו של המוסר. גם דלתות נטרקות ומכנסיים משתלשלים יש שם, כמיטב מסורת הפארסה האנגלית.

מה מבדיל בין גניבת מהדקים מן המשרד או "כחיבה" מחנויות לבין התקשרות לפושעים ולרוצחים? האם אין גניבת מהדקים אלא שלב ראשון בהידרדרות מוסרית היכולה להוביל לביצוע רצח?

מה עומד בראש סדר העדיפויות המוסרי: נאמנות והגנה על בני המשפחה או דבקות בערכים ובעקרונות?

אלה הן כמה מן הבעיות שמעלה אלן אייקבורן בקומדיה החדשה והמבריקה שכתב וביים "עסק משפחתי קטן" בתיאטרון הלאומי בלונדון.

מסקנותיו של אייקבורן פסקניות. פשעים קטנים גוררים פשעים גדולים וגם הטובה בכוונות מתעוותת כשמתחילים להתפשר ולוותר בענייני מוסר. הדבר מסוכן במיוחד כשמדובר במשפחה, המוסד החברתי המקודש ביותר שמושתת על אהבה, כבוד ועזרה הדדית.

הקומדיה מוסיפה לפארסה האנגלית המסורתית ממדים חדשים. היא מכילה את כל סממני הפארסה המסורתית – דלתות נטרקות, אנשים מתחבאים בארונות, מכנסיים משתלשלים, קהל שנודעים לו דברים שהמשתתפים אינם יודעים, תחושת אסון צפוי, קצב מהיר של כניסה מדלת אחת ויציאה מן השניה. אך הקומדיה גם מטפלת בבעיות מוסריות בחברה שבה אדם ישר נחשב לתמים ומשעמם ואילו המושחת נחשב מושך ופיקח, חברה שבה בעלות על מכונית "פורשה" חשובה יותר מנאמנות לאשה ויחסים בין־אישיים.

אלן אייקבורן, מחברם של "A Chorus of Disapproval", "Woman in Mind", נחשב לכוכב העולה של הקומדיה הבריטית מאז הצלחת הקומדיה שלו "פארסת חדר המיטות" ב־1977. ב"עסק משפחתי קטן", קומדיה הנחשבת לטובה ביותר שכתב, מגיע אייקבורן לשיאים חדשים מבחינת התוכן, הטקסט המבריק, ההומור, הקצב, תכנון הבמה והבימוי.

ההצגה הפכה ללהיט מן ההופעה הראשונה. היא מועלית באולם "אוליביה", האולם הגדול ביותר בתיאטרון הלאומי, אולם שבו למעלה מ־2000 מקומות, ואף־על־פי־כן קשה להשיג כרטיסים לחודשים הקרובים.

המחזה נפתח בסצינת פארסה אופיינית: אשתו של ג'ק, מנהל חברה, מכינה לו בחדר האורחים מסיבת הפתעה לכבוד קבלתו את ניהול העסק המשפחתי, עם פרישת אביה הזקן מהעסק. כל בני המשפחה נוכחים. גם הקהל, גם אשתו של ג'ק והאורחים מצפים שג'ק ייכנס, כדרכו, לחדר האורחים כדי ללגום כוסית ויסקי. אבל דווקא הערב ג'ק מבהיר לאשתו שהוא עייף וסחוט, אינו רוצה לראות איש וכי הוא חושק בה, באשתו הנראית יפה מתמיד. אפשר לתאר את מבוכתו כאשר הוא נכנס, מכנסיו משתלשלים, אל חדר האורחים ומגלה את האורחים ששמעו את דברי החשק והחיזורים שהרעיף על אשתו.

המסיבה מתחילה בברכת אבי המשפחה ובנאומו של ג'ק על כוונותיו להלחם בכל תופעת שחיתות שהתגלתה בעסק המשפחתי החל בלקיחת מהדקי נייר מהמשרד. ואולם המסיבה מסתיימת עם פיזור כל האורחים אחרי שבלש פרטי מאשים את בתו של ג'ק בגניבת אביזרים פעוטי ערך מחנות כלי־בו. מכאן מתחילה הנפילה הבלתי־נמנעת: הפשרה הראשונה שעושה ג'ק היא הסכמתו, בלחץ אשתו ובנותיו, להעסיק בעסק המשפחתי את החוקר הפרטי שתפס את בתו בגניבה. וכך הוא משחד אותו שלא יסגיר את הבת למשטרה.

לאט לאט מתגלות לפני ג'ק עוד ועוד עובדות לא נעימות. בנותיו, מתברר, נוהגות לגנוב בקביעות מחנויות. כשהוא טוען לפניהן שהדבר אינו מוסרי, הן משיבות: גם אמא מביאה מהדקים מהמשרד; גיסו התגנב נבניב מהעסק ומוכרים את הרהיטים במחירים מוזלים ל־5 אחים איטלקיים; גיסתו – הרוח החיה בניהול השחיתויות – מקיימת יחסים אינטימיים, בידיעת בעלה, תמורת מכוניות פאר, תכשיטים וכיוצא בזה.

לנוכח הגילוי עד כמה מושחתת משפחתו מנסה ג'ק להיפטר מן החוקר הפרטי. זה, מצידו, מתחיל לסחוט את המשפחה. המצב מסתבך עוד ועוד, ובסופו של דבר נרצח החוקר והמשפחה נכנעת לסחטנות האיטלקים המממנים את הנופש.

המסיבה החותמת את המחזה, במלאות שנה למינויו של ג'ק, שונה לחלוטין ממסיבת הפתיחה. ג'ק איננו מדבר עתה על עקרונות ומוסר. הוא מדבר, כדבר הסנדק הסיציליאני, בשם אחדות המשפחה והנאמנות למשפחה. באותה שעה יושבת רועדת הבת המכורה להרואין בחדר האמבטיה. ג'ק הניצב על הבמה הוא אדם שבור, מותש ומיואש. זוהי סצינה חזקה ועצובה מאוד – היחידה שבה אין הקהל צוחק.

כל זה מתרחש בתוך תפאורה דמוית בית בובות בעל שתי קומות, חדר מדרגות, מטבח ואמבטיה. בית זה משמש בכל הסצינות, המתרחשות בבתיהם השונים של בני המשפחה, עם אותו מטבח, ואותם ארונות קיר מתוצרת בית הרהיטים המשפחתי.

זהו המחזה הראשון שאייקבורן מביים בתיאטרון הלאומי, הבימוי, כמו שאר מרכיבי ההצגה, הוא מבריק.

ללונדון בעקבות אייקבורן. מבריק